

Bezpečnost při provádění prací na staveništi (MP 2.6.1)

ČESKÁ KOMORA AUTORIZOVANÝCH INŽENÝRŮ A TECHNIKŮ ČINNÝCH VE VÝSTAVBĚ
Rada pro podporu rozvoje profese ČKAIT

Autoři: [Ing. Jindřich Pater](#), [Ing. Petr Osička](#), [Ing. Josef Sláchal, CSc.](#)

Klíčová slova: [ochrana požární](#), [prevence](#), [BOZP](#), [předpisy právní](#), [bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#), [výklad pojmů](#), [provádění staveb](#)

Stav: [aktualizace 2022](#)

Autoři: [Ing. Petr Osička](#), [Ing. Jindřich Pater](#), [Ing. Josef Sláchal, CSc.](#)

Autor aktualizace: [Ing. Jindřich Pater](#)

Stav: aktualizace 2022, vydání 2007

Anotace:

Tato pomůcka je určena zejména autorizovaným osobám, které odpovídají za odbornou úroveň výkonu vybraných činností a dalších odborných činností ve výstavbě a mají podle právních předpisů bezpečnost práce ve stavebnictví zabezpečovat, řídit či kontrolovat. Má poskytnout základní orientaci a vědomosti z právní, technické a odborné problematiky ochrany života a zdraví pracovníků tak, aby mohli kvalifikovaně plnit úkoly a zabezpečovat provádění stavebních prací. Je nutné rozlišovat autorizované osoby pro projektovou činnost a autorizované osoby pro odborné vedení provádění stavby. Rovněž je nezbytné rozlišovat oprávnění podle odbornosti v návaznosti na projektované stavební práce a prováděné stavební práce.

Upozornění k textu

K 30. 6. 2022 byly ve sbírce zákonů ČR vydány (a tudíž platné) k problematice stavebního zákona následující právní předpisy:

- **zákon č. 183/2006 Sb.**, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
Zrušen k 1. 7. 2023 novým stavebním zákonem [č. 283/2021 Sb.](#); podle novely [č. 195/2022 Sb.](#) zákona č. 283/2021 Sb. se za den nabytí nové komplexní účinnosti zákona č. 283/2021 Sb. ale považuje až 1. 7. 2024, kdy tedy dojde k definitivnímu zrušení zákona č. 183/2006 Sb.
- **zákon č. 283/2021 Sb.**, stavební zákon
Účinnost od 1. 7. 2023; podle „malé novely“ zákona č. 283/2021 Sb., tj. podle zákona [č. 195/2022 Sb.](#) se za den nabytí účinnosti některých paragrafů zákona č. 283/2021 Sb. považuje 1. 7. 2024; připravována je ještě „velká novela“ zákona č. 283/2021 Sb. s účinností od 2024.
- **zákon č. 284/2021 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona
Účinnost od 1. 7. 2023; v rámci „velké novely“ zákona č. 283/2021 Sb. připravována je i novela tohoto změnového zákona s účinností od 2024.
- **zákon č. 197/2022 Sb.**, o zvláštních postupech v oblasti územního plánování a Stavebního řádu v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace
Účinnost od 1. 7. 2022; upravuje zákon č. 183/2006 Sb. a zavádí pojem nezbytná stavba, tj. stavba dočasná, jejíž doba trvání nesmí přesáhnout 3 roky ode dne nabytí právních účinků společného územního souhlasu a souhlasu s provedením ohlášeného stavebního záměru.

Další text je stále vázán pouze na zákon [č. 183/2006 Sb.](#), o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a k němu vydané prováděcí předpisy, neboť vývoj v oblasti změn stavebního zákona k dnešnímu datu 30. 6. 2022 není ukončen.

OBSAH

[Úvod](#)

1 [Právní rámec činnosti autorizovaných osob při zajišťování BOZP](#)

1.1 [Základní pojmy a použité zkratky](#)

1.2 [Právní rámec výkonu činnosti](#)

1.3 [Obecný postup činnosti autorizovaných osob v BOZP](#)

2 [Postupy při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)

2.1 [Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)

2.2 [Plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi](#)

2.3 [Výkon inspekce práce](#)

- 2.4 [Pracovní úrazy a jejich hlášení, drobná poranění, náhrady škody](#)
- 2.5 [Pracovní prostředí, hygiena práce](#)
- 2.6 [Zdravotní způsobilost](#)
- 2.7 [Pracovní rizika možného ohrožení zdraví a života zaměstnanců](#)
- 2.8 [Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků](#)
- 2.9 [Práce s výpočetní technikou](#)
- 2.10 [Bezpečnostní požadavky při obsluze a provozu vyhrazených technických zařízení](#)
- 2.11 [Užívání nářadí a jiných pracovních pomůcek](#)
- 2.12 [Bezpečnostní požadavky při výkonu prací s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky a jiné související práce](#)
- 2.13 [Skládání materiálu, manipulace s břemeny](#)
- 2.14 [Zakázané práce ženám, těhotným a kojícím ženám a matkám do konce devátého měsíce po porodu](#)
- 2.15 [Zacházení s nebezpečnými a zdraví škodlivými látkami](#)
- 2.16 [Provoz a užívání vozidel, parkování a garážování](#)
- 2.17 [Bezpečnostní značky a signály](#)
- 2.18 [Zajištění staveniště](#)
- 3 [Postupy při zajišťování požární ochrany](#)**
- 3.1 [Organizace požární ochrany](#)
- 3.2 [Požární ochrana a prevence na pracovišti](#)
- 4 [Informační zdroje](#)**
- 4.1 [Nejčastěji porušované předpisy v oblasti bezpečnosti práce, technických zařízení a pracovních podmínek](#)
- 4.2 [Zákonné povinnosti vztahující se ke školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)
- 4.3 [Přestupky a správní delikty právnických osob ve smyslu zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce](#)
- 5 [Technická řešení](#)**
- 5.1 [Zásady první pomoci](#)
- 5.2 [Obsah lékárničky](#)
- 5.3 [Bezpečnostní značky a signály – vyobrazení](#)
- 6 [Přílohy](#)**
- 6.1 [Označování obalů nebezpečných chemických látek a chemických směsí](#)
- 6.2 [Seznam právních předpisů významných pro BOZP a PO](#)
- 7 [Vzory formulářů](#)**

ÚVOD

Bezpečnost práce se jako hlavní součást pracovního a životního prostředí řadí mezi důležité úkoly každé vyspělé společnosti. Chceme-li, abychom i v našem státě vytvořili účinné systémy prevence v technické a pracovní hygienické ochraně práce s cílem zabránit poškození lidského zdraví, musí každý pracovník získat potřebné znalosti a morální cítění k uplatňování bezpečné práce.

V odvětví stavebnictví, které má oproti jiným oblastem výrazná specifika jak v přípravě, organizaci, tak zejména ve vlastním provozu a provádění prací, jsou bezpečnostní požadavky k prováděným činnostem natolik rozsáhlé, že si zasluhují zvláštní pozornost. Záměrem této metodické pomůcky, která je určena zejména autorizovaným osobám, které odpovídají za odbornou úroveň výkonu vybraných činností a dalších odborných činností ve výstavbě a mají podle právních předpisů bezpečnost práce ve stavebnictví zabezpečovat, řídit či kontrolovat, je poskytnout základní orientaci a vědomosti z právní, technické a odborné problematiky ochrany života a zdraví pracovníků tak, aby mohli

kvalifikovaně plnit úkoly a zabezpečovat provádění stavebních prací. Je nutné rozlišovat autorizované osoby pro projektovou činnost a autorizované osoby pro odborné vedení provádění stavby. Rovněž je nezbytné rozlišovat oprávnění podle odbornosti v návaznosti na projektované stavební práce a prováděné stavební práce.

Vývoj pracovní úrazovosti, zejména ve stavebnictví, je alarmující – představuje až 20 % všech úrazů. Po mnoho let je nejčastější příčinou smrtelných úrazů ve stavebnictví pád z výšky a do hloubky, dále zasypání pracovníků při výkopových pracích a další pády těžkých břemen a předmětů na pracovníka. K tomu, aby se situace zkvalitnila, byla vydána celá řada základních a souvisejících předpisů v oblasti BOZP.

Obecným předpisem pro všechny obory podnikatelské a pracovněprávní činnosti při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je zákon [č. 262/2006 Sb.](#), zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Zákon [č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, stanoví povinnosti v pracovněprávních vztazích, při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, a popisuje další úkoly zadavatele stavby, jejího zhotovitele, fyzické osoby, která se podílí na zhotovení stavby, a koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi. Zrušena byla v praxi zažitá vyhláška [č. 324/1990 Sb.](#), a bylo vydáno nařízení vlády [č. 591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništi, ve znění NV [č. 136/2016 Sb.](#) Současně nabyl účinnosti zákon [č. 183/2006 Sb.](#), stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů a k němu celá řada prováděcích právních předpisů. Stavební zákon je k zákoníku práce zvláštním předpisem a upravuje blíže některé povinnosti týkající se stavební činnosti.

Cílem a účelem této metodické pomůcky je seznámit autorizované osoby a další okruh spolupracujících osob se základními předpisy, povinnostmi, právy a dalšími podmínkami a podklady v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Cílevědomá a každodenní soustavná prevence v této oblasti, včetně naplňování podmínek zákonných předpisů, musí být významnou složkou práce a kontrolní činnosti vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení.

1 PRÁVNÍ RÁMEC ČINNOSTI AUTORIZOVANÝCH OSOB PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BOZP

1.1 ZÁKLADNÍ POJMY A POUŽITÉ ZKRATKY

Výklad pojmů

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci – podmínky a činitele, které ovlivňují zdraví zaměstnanců, dočasných pracovníků, zaměstnanců dodavatele, návštěvníků a všech dalších osob na pracovišti. Cílem zajištění BOZP je předcházet nebo omezovat rizika ohrožující životy a zdraví zaměstnanců při práci.

Bezpečnost – stav, při němž je riziko ohrožení (osob) nebo vzniku škody vyloučeno, nebo sníženo na přijatelnou úroveň.

Identifikace rizik – proces zjišťování zdrojů nebezpečí, jejich velikosti, charakteru a umístění.

Individuální ochrana – poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů; individuální ochrana nastupuje až tehdy, kdy nelze vyloučit škodlivé vlivy prostředky kolektivní ochrany.

Kolektivní ochrana – ochrana před riziky pro více zaměstnanců společně, např. zavedením nové technologie na pracovišti, odstraněním namáhavé práce apod.

Koordinátor bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – fyzická nebo právnická osoba, určená stavebníkem (zadavatelem stavby) k provádění stanovených činností při přípravě stavby, popřípadě při realizaci stavby na staveništi. Koordinátorem nemůže být zhotovitel, jeho zaměstnanec, ani fyzická osoba, která vede realizaci stavby (stavbyvedoucí).

Nebezpečí – zdroj nebo situace s potenciálem pro vznik škody, jako je úraz nebo onemocnění osob, škoda na majetku, poškození životního prostředí nebo jejich kombinace, např. dopravního systému, technologie nakládky a vykládky materiálu či surovin, systému práce atd., způsobit za určitých okolností škodu na zdraví člověka nebo na majetku (nebezpečí je zdrojem rizika).

Nebezpečné látky nebo nebezpečné směsi – jsou látky a směsi, které vykazují jednu nebo více nebezpečných vlastností a pro tyto vlastnosti jsou klasifikovány ve smyslu zákona [č. 350/2011 Sb.](#), o chemických látkách a chemických směsích (výbušné, oxidující, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé, hořlavé, vysoce toxické, toxické, zdraví škodlivé, žíravé, dráždivé, senzibilizující, karcinogenní, mutagenní, nebezpečné pro životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. Hodnocení nebezpečných ukazatelů chemických látek a chemických směsí a balení a označování předepisovala, v současnosti již zrušena, vyhláška [č. 402/2011 Sb.](#) Po ukončení její platnosti (bez náhrady) platí Nařízení EP a Rady [č. 1272/2008/EC](#).

Nežádoucí událost – událost, jejímž následkem došlo k nehodě, nebo která měla potenciál vést k nehodě. Nehoda, při které nedošlo k žádnému poškození zdraví, zranění, škodě nebo dalším ztrátám, je také nazývána „skoronehoda“. Pojem „nežádoucí událost“ zahrnuje „skoronehody“.

Nehoda – nežádoucí událost vedoucí k smrti, poškození zdraví, zranění, škodě nebo jiným ztrátám.

Neshoda – jakákoliv odchylka od pracovních norem, zvyklostí, postupů, nařízení, plnění systému managementu apod., která může vést buď přímo nebo nepřímo k zranění či onemocnění, škodě na majetku, poškození pracovního prostředí nebo jejich kombinací.

OOPP – osobní ochranné pracovní prostředky; ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené prováděcím právním předpisem.

Posuzování rizik – proces, jehož cílem je optimalizace rizika; jde o komplexní proces určení velikosti rizika na základě analýzy možných následků uvažované/předpokládané mimořádné události a pravděpodobnosti jejího vzniku; součástí hodnocení rizika je rozhodnutí, zda riziko přijmout, nebo je omezit na přijatelnou míru (souhrnný proces zjištění velikosti rizika a rozhodnutí, zda riziko je či není přijatelné – akceptovatelné).

Hořlavá látka – látka v tuhém, kapalném nebo plynném stavu, která je za předvídatelných podmínek schopna hořet, nebo při své látkové či fázové změně vytvářet produkty schopné hořet.

Ohrožení – aktivní vlastnost materiálu, stroje, pracovní činnosti, technického zařízení, technologie, či konkrétní situace způsobit negativní jev, událost/nehodu (úraz nebo jinou škodu na zdraví/životě, poškození životního prostředí, majetkových či jiných hodnot); o ohrožení jde jen tehdy, pokud může být působení aktivovaných nebezpečných vlastností vystaven člověk, životní prostředí nebo majetkové či jiné hodnoty.

Ochrana zdraví proti hluku – je činnost spočívající v provádění:

- opatření ke snížení hlučnosti zařízení (omezení emisí hluku);
- opatření na ochranu před účinky hluku v místech pobytu osob (omezení imisí hluku).

Plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi – na stavbách, u nichž vzniká povinnost ohlásit OIP zahájení prací, a dále na stavbách, u nichž budou vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života, nebo poškození zdraví (stanovené nařízením vlády [č. 591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#)), zadavatel stavby (stavebník) zajistí podle [§ 15](#) odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, aby byl při přípravě stavby zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, podle druhu a velikosti stavby tak, aby plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce, a aby byl při realizaci aktualizován.

Zadavatel stavby (stavebník) v souladu s vyhláškou [č. 499/2006 Sb.](#), o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou [č. 146/2008 Sb.](#), o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb, ve znění vyhlášky [č. 251/2018 Sb.](#), očekává od projektanta stavby (autorizované osoby – AO), se kterým je ve smluvním vztahu, v rámci zpracování projektové **dokumentace k ohlášení stavby, k žádosti o stavební povolení**, veřejnoprávní smlouvě popř. **oznámení stavebního záměru s certifikátem autorizovaného inspektora** a to v části B./B. 8 ZOV PD podle přílohy č. 5 výše uvedené vyhlášky zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi a posouzení potřeby koordinátora BOZP, jsou-li naplněny podmínky určené zákonem [č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, a mj. posouzení potřeby plánu BOZP na staveništi. Plán BOZP na staveništi zásadně musí zpracovávat podle [§ 15](#) zákona č. 309/2006 Sb. odborně způsobilá osoba, tj. koordinátor BOZP na staveništi.

Rozsah a obsah plánu je specifikován v [příloze č. 6](#) nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#)

Projektant stavby by měl v etapě přípravy stavby při úzké spolupráci s koordinátorem BOZP (nebo koordinátor BOZP s projektantem naopak) ze znalosti rozsahu stavby a stavebně montážních činností specifikovat v ZOV podklady pro plán BOZP, koordinátor BOZP by měl v etapě přípravy stavby tyto podklady dopracovat podle skutečně rýsujících se vztahů na stavbě (použité technologické a pracovní postupy, stavební stroje a mechanismy apod.). Spolu s oznámením o zahájení stavby na OIP je povinností zadavatele stavby takto dopracovaný plán BOZP předložit 8 dní před zahájením stavby na OIP a v etapě realizace stavby jej nechat kontinuálně aktualizovat podle případně měnících se podmínek na stavbě. Za datum zahájení stavby lze považovat den podpisu protokolu o převzetí a předání staveniště mezi zadavatelem stavby a zhotovitelem stavby.

Zadavatel stavby (stavebník) upřesní ve svých smluvních vztazích (na projektanta stavby a na koordinátora BOZP) požadavek na součinnost a spolupráci mezi projektantem stavby a koordinátorem BOZP nejen pro etapu přípravy stavby, ale i pro etapu realizace stavby. Toto se týká samozřejmě i vztahů koordinátor BOZP a stavbyvedoucí pro následnou etapu realizace stavby.

Projektant stavby, protože v etapě přípravy stavby má k dispozici o stavbě nejvíce údajů z budoucích účastníků stavby, upozorní v ZOV PD kromě jiného na eventuelní povinnost stanovit koordinátora BOZP, zpracovat plán BOZP a podat na OIP oznámení o zahájení stavby v etapě realizace stavby.

Plán není obecně součástí projektové dokumentace podle vyhlášky [č. 499/2006 Sb.](#), o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů.

Plán se musí ale zpracovávat jako nedílná část projektové dokumentace leteckých staveb pro vydání stavebního povolení nebo k oznámení stavby ve zkráceném stavebním řízení (oznámení s certifikátem autorizovaného inspektora), jak požaduje [§ 2](#) odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb, ve znění vyhlášky č. 251/2018 Sb., (viz bod G.2 [přílohy č. 2](#)). Plán se musí zpracovávat i jako nedílná součást projektové dokumentace staveb dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací pro vydání stavebního povolení nebo k oznámení stavby ve zkráceném stavebním řízení, jak požaduje [§ 2](#) odst. 1 písm. h) vyhlášky č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb, ve znění vyhlášky č. 251/2018 Sb., (viz bod E.1.I) [přílohy č. 8](#)).

Detailní informace k výkonu koordinátora BOZP na staveništi a ke zpracování plánu BOZP na staveništi a k oznámení o zahájení stavby na OIP jsou uvedeny v MP 2.6.2.

Podzhotovitel (poddodavatel, subdodavatel) – souhrnné označení pro jiné právní subjekty, než je zhotovitel stavby (osoby nebo firmy), zajišťující dílčí práce, dodávky, montáže nebo služby pro zhotovitele stavby. Na rozdíl od toho dílčí zpracování projektové dokumentace či zhotovení části stavby v rámci jednoho právního subjektu zajišťuje zpracovatel, spolupracovník nebo kooperant. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v [§ 2630](#) používá termín poddodavatel zhotovitele.

Projektant – fyzická osoba, vykonávající projektovou činnost při zpracování projektové dokumentace podle SZ

Přípustné riziko – riziko, které bylo sníženo na úroveň, která může být pro organizaci snesitelná s ohledem na její právní závazky a její vlastní politiku BOZP.

Prevence rizik (předcházení rizikům) – se rozumí všechna opatření, vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.

Právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými směsmi a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví.

Pracovní prostředí – pracovní prostředí je dáno souborem fyzikálních, chemických a biologických faktorů, které svou kvalitou a kvantitou, případně dobou působení, mohou nepříznivě ovlivnit zdravotní stav pracovníka.

Pracovní úraz – pro účely zákoníku práce je poškození zdraví zaměstnance, k němuž došlo nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů. Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů. Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět. (Tam, kde se v zákoníku práce uvádí zaměstnavatel nebo zaměstnanec, rozumí se tím osoba uvedená v §12 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů). To znamená, že pracovním úrazem, zejména pro účely objasňování příčin a okolností úrazu, evidence, vyhotovování záznamů, ohlašování, zasílání a přijímání opatření proti opakování pracovních úrazů, je úraz osoby uvedené ve výše uvedeném ustanovení.

Pohoda na pracovišti – subjektivní stav podmíněný optimálním stavem prostředí, kdy se člověk cítí co nejlépe; podle toho, které podmínky prostředí jsou optimální, jde o pohodu celkovou, nebo jen tepelnou, světelnou apod.

Pracovní podmínky – souhrn všech skutečností, které přímo nebo nepřímo souvisejí s pracovním procesem a mohou ovlivňovat tělesné a duševní vlastnosti a schopnosti člověka a jeho motivace při pracovním procesu; jde o soubor opatření k omezování možnosti vzniku pracovních úrazů, nemocí z povolání a nemocí vznikajících v souvislosti s prací, o stav pracovního prostředí (např. větrání, vytápění, hluk, vibrace, osvětlení apod.), o fyzickou a psychickou zátěž, o úroveň organizace práce, o práci přesčas, práci v noci, odměňování za práci a o mezilidské vztahy.

Požár – každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.

Požární bezpečnost – souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření.

Požární nebezpečí – pravděpodobnost vzniku požáru nebo výbuchu následným požárem.

Požárně technická charakteristika – vlastnost látky vyjádřená měřitelnou hodnotou nebo stanovená na základě měřitelných hodnot více dílčích vlastností, nebo jev vystihující chování látky při procesu hoření nebo s ním související.

Riziko – kombinace pravděpodobnosti nebo četnosti výskytu a následků specifikované nebezpečné události.

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy – jde-li o zaměstnavatele, který je fyzickou osobou a sám též pracuje; jde-li o fyzickou osobu, která provozuje samostatně výdělečnou činnost podle zvláštního právního předpisu; jde-li o spolupracujícího manžela nebo dítě výše uvedených osob; jde-li o fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí; pak se na ně vztahuje §101 odst. 1 a 2, §102, §104 a §105 zákoníku práce a §2-11 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, s přihlédnutím k podmínkám vykonávané činnosti nebo poskytování služeb a jejich rozsahu. Což znamená, že i osoby ve výše uvedeném postavení mají konkrétní povinnosti zaměstnavatele i v případě, že nikoho nezaměstnávají.

Zaměstnavatelem nebo zaměstnancem se rozumí i osoba – zaměstnavatel, který je fyzickou osobou a sám též pracuje; fyzická osoba, která provozuje samostatně výdělečnou činnost podle zvláštního právního předpisu; spolupracující manžel nebo dítě výše uvedených osob; fyzická nebo právnická osoba, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popř. se na zhotovení stavby podílí.

Podle §3 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, je pro potřeby tohoto zákona zaměstnavatel, který provádí stavbu nebo se na jejím provedení podílí jako zhotovitel stavebních, montážních, stavebně montážních, bouracích nebo udržovacích prací pro jinou fyzickou osobu, podnikající fyzickou nebo právnickou osobu, považován za zhotovitele.

Zhotovitel stavby – (dodavatel stavby), označení smluvní strany ve smlouvě o dílo, v níž je předmětem plnění stavba. Stavební zákon (§2 odst. 2 písm. b) SZ) používá pojem stavební podnikatel, kterým je osoba oprávněná k provádění stavebních nebo montážních prací jako předmětu své činnosti podle živnostenského zákona. Jako zhotovitel může provádět stavbu jen stavební podnikatel, který při její realizaci zabezpečí odborné

vedení provádění stavby stavbyvedoucím. Povinnosti zhotovitele stavby a stavbyvedoucího jsou vymezeny v [§ 160](#) odst. 1 a 2 a v [§ 153](#) odst. 1 a 2 stavebního zákona.

Zkratky použité v pomůcce

AO (NAO)	Autorizovaná osoba (neautorizovaná osoba)
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČBÚ	Český báňský úřad
CLP	Klasifikaci, označování a balení látek a směsí
ČKAIT	Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČSN EN	Převzatá evropská norma
ČSN	Česká technická norma
ČÚBP	Český úřad bezpečnosti práce
MP	Metodická pomůcka
NV	Nařízení vlády
OIP	Oblastní inspektorát práce
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
PD	Projektová dokumentace
PHP	Přenosný hasicí přístroj
SZ	Stavební zákon
SÚ	Stavební úřad
TIČR	Technická inspekce ČR
ZOV	Zásady organizace výstavby
ZP	Zákoník práce
ZS	Zařízení staveniště

1.2 PRÁVNÍ RÁMEC VÝKONU ČINNOSTI

Právní rámec je dán zejména stavebním zákonem. Stavební zákon definuje zejména co je stavbou, co je její změnou, co je terénní úpravou, co je zařízením, co je stavenišťem a co je údržbou stavby a rovněž co je veřejnou infrastrukturou. Tento zákon rovněž definuje, kdo je stavebníkem a kdo stavebním podnikatelem. Stavební zákon také v [§ 103](#) stanoví, které budovy, stavby, technická infrastruktura a „různě pojmenovaná technická“ zařízení, činnosti a úpravy, ostatní stavby a zařízení, jako např. cirkusové stany a přenosná zařízení, konstrukce a lešení **stavební povolení ani ohlášení nevyžadují**. Dále tento zákon v [§ 104](#) stanoví, které stavby naopak **ohlášení vyžadují**.

Tím je dán právní rámec staveb, které **stavební povolení vyžadují**. Jsou to stavby, jejichž parametry překračují hodnoty z [§ 104](#) SZ a ty, u kterých SÚ nařídí stavební řízení. Stavební zákon definuje, co je veřejný zájem. Stavební zákon definuje povinnosti stavebníka při přípravě a provádění staveb, zejména ochranu života a zdraví, a to i u staveb nevyžadujících povolení ani ohlášení. Stavební zákon rovněž definuje podmínky pro provádění staveb.

Stanoví, které stavby a práce **nevyžadující povolení ani ohlášení** podle [§ 103](#) SZ, nebo které stavby a práce **vyžadující ohlášení** může **stavebník sám pro sebe** provádět pouze za „stavebního dozoru“ nebo za odborného vedení provádění stavby stavbyvedoucím. Stavební zákon stanoví, kdo může **stavbu provádět jako zhotovitel**, a stanoví, že je jím **stavební podnikatel**, který je osobou **oprávněnou** k provádění stavebních nebo montážních prací jako předmětu své činnosti **podle zvláštních právních předpisů**. Jedním z možných právních předpisů je živnostenský zákon.

Stavební podnikatel, který může provádět stavbu jako zhotovitel, při provádění stavby zabezpečí **odborné vedení provádění stavby** stavbyvedoucím. **Odborné vedení provádění stavby nebo její změny** je podle stavebního zákona vybranou činností, jejíž výsledek ovlivňuje ochranu veřejných zájmů ve výstavbě; tuto činnost mohou vykonávat pouze fyzické osoby, které získaly oprávnění k jejich výkonu podle zvláštního právního předpisu, kterým je např. zákon [č. 360/1992 Sb.](#), autorizační zákon, ve znění pozdějších předpisů. Stavební podnikatel

podle stavebního zákona je zhotovitel stavby – díla i podle obchodního zákona, a je povinen zajistit dodržování povinností k ochraně života, zdraví a bezpečnosti práce, vyplývajících ze zvláštních předpisů. Těmito zvláštními předpisy jsou v současnosti nařízení vlády uvedená v zákoně [č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů. Stavební podnikatel, provádějící stavbu jako zhotovitel, je povinen zabezpečit provádění prací vyžadujících zvláštní oprávnění, např. podle zákona [č. 360/1992 Sb.](#), autorizační zákon, ve znění pozdějších předpisů, osobami mající takovéto oprávnění, obor činnosti autorizované osoby. **Stavbyvedoucí**, zabezpečující odborné vedení provádění stavby, s autorizací v potřebném oboru, je povinen řídit provádění stavby a **zajistit dodržování povinností k ochraně života, zdraví a bezpečnosti práce, vyplývajících ze zvláštních právních předpisů.**

Tato povinnost, uvedená ve stavebním zákoně nově, má svou odezvu v zákoníku práce, kde je uvedena nově odpovědnost vedoucích zaměstnanců za zajištění bezpečnosti i podle zvláštních právních předpisů, a rovněž v zákoně [č. 251/2005 Sb.](#), o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, týkající se inspekce práce i přestupků fyzických osob a deliktů právnických osob. Vedoucí zaměstnanci mají povinnosti v zajišťování bezpečnosti, uložené zaměstnavateli zákoníkem práce nebo zvláštními právními předpisy (např. stavebním zákonem). Stavby, které si stavebník nemůže nebo nechce zhotovit sám, může provést jako zhotovitel stavební podnikatel s oprávněním.

Povinnosti zhotovitele stanoví zákon [č. 89/2012 Sb.](#), občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a i v případě převedení zhotovení na dalšího zhotovitele původnímu zhotoviteli zůstávají původní povinnosti. Zásadně se jedná o zhotovení díla; v případě staveb je dílo konkretizováno [§ 103](#) a [§ 104](#) stavebního zákona nebo veřejnou listinou, kterou je např. stavební povolení. Takto definované stavby si může stavebník za určených podmínek zhotovit sám pro sebe, nebo si je může nebo musí nechat zhotovit. Stavba je zákonem nebo povolením definována „v prostoru i čase“ a je celistvým dílem. Zhotovitel tohoto konkrétního díla – stavby má povinnosti určené stavebním zákonem, občanským zákoníkem, rozhodně i zákoníkem práce a v případech mimopracovních právních vztahů i [§ 12](#) a [13](#) zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, které stanoví povinnosti osob při výstavbě a rozsah osob, jichž se týkají také ustanovení zákoníku práce a části první zákon [č. 309/2006 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů. V případech více zhotovitelů jedné definované stavby (jednoho díla) nastávají zadavateli stavby další povinnosti, uvedené v [§ 15](#) zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Stavební zákon uvádí, co je **změnou dokončené stavby** a definuje ji na změnu zvýšením (nástavba), změnu rozšířením s provozním propojením (přístavba) a změnu zachovávající vnější půdorysné i výškové ohraničení stavby (stavební úprava). V případě, že se stavba nerozšiřuje ani nezvyšuje ani se nezachovává vnější půdorysné i výškové ohraničení stavby a dochází ke zmenšení ohraničení stavby, jedná se o **odstraňování stavby** nebo její části podle [§ 128](#) odst. 1 SZ.

Pro **odstraňování staveb (částí staveb)** je nutno zpracovávat **dokumentaci bouracích prací**, jak požaduje [§ 5](#) vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů. Součástí projektové dokumentace bouracích prací jsou zásady organizace bouracích prací, kde jsou požadována zejména opatření z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví osob, stanovení podmínek pro provádění prací z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, **technologický postup bouracích prací**, které by mohly mít vliv na stabilitu vlastní konstrukce, resp. konstrukce sousedních staveb, návrh postupu bouracích prací a vymezení ohroženého prostoru, zásady pro provádění bouracích a podchycovacích prací a zpevňovacích konstrukcí či prostupů, nutné pomocné konstrukce a úpravy z hlediska technologie bouracích prací, speciální požadavky z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Pro bourací práce stanoví [§ 3](#) písm. b) bod 5. nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, že tyto práce prováděné při odstraňování nebo změně stavby za podmínek stanovených SZ se provádí podle přílohy [č. 3](#) čl. XII k nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništi, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#) takto:

a) Bourací práce, při nichž jsou **dotčeny nosné prvky** stavební konstrukce, se smí provádět pouze podle **technologického postupu stanoveného v dokumentaci bouracích prací.**

b) Při bouracích pracích, pro něž se dokumentace bouracích prací podle zvláštního právního předpisu nezpracovává, zajistí zhotovitel zpracování technologického postupu na základě provedeného průzkumu stávajícího stavu bourané stavby, jejího statického posouzení a zjištění vedení, popřípadě staveb a zařízení technického vybavení a stavu dotčených sousedních staveb.

Z výše uvedeného je patrné, bourací práce zasahující nosné prvky stavební konstrukce musí být projektově připravena a nelze ji provádět bez dokumentace bouracích prací podle vyhlášky č. [499/2006 Sb.](#), o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů, a nemůže být nahrazena dokumentací zpracovávanou zhotovitelem.

1.3 OBECNÝ POSTUP ČINNOSTI AUTORIZOVANÝCH OSOB V BOZP

Zákon [č. 262/2006 Sb.](#), zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Povinnosti zaměstnavatele

A Povinnosti zaměstnavatele stanovené zákoníkem práce

- Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen „rizika“).
- Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci, uložená zaměstnavateli podle odstavce 1 nebo zvláštními právními předpisy, je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která

zastávají.

- Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti. Na základě písemné dohody zúčastněných zaměstnavatelů touto dohodou pověřený zaměstnavatel koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a postupy k jejich zajištění.
- Každý ze zaměstnavatelů na společném pracovišti je povinen
  - zajistit, aby jeho činnosti a práce jeho zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele;
  - dostatečně a bez zbytečného odkladu informovat odborovou organizaci nebo zástupce zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a nepůsobí-li u něj, přímo své zaměstnance o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiných zaměstnavatelů.
- Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.
- Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci hradí zaměstnavatel; tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance.
- Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.
- Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.
- Zaměstnavatel je povinen soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika, přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků, vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle prováděcího právního předpisu.
- Není-li možné rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. Přijatá opatření jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení. O vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních podle textu první odrážky vede zaměstnavatel dokumentaci.
- Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází zaměstnavatel ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí:
  - omezování vzniku rizik;
  - odstraňování rizik u zdroje jejich původu;
  - přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví;
  - nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy;
  - nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky;
  - omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet, nutný pro zajištění provozu;
  - plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí;
  - přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany;
  - provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení;
  - udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Zaměstnavatel přijímá opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců, včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí; při poskytování první pomoci spolupracuje se zařízením poskytujícím pracovní lékařskou péči. Zaměstnavatel je povinen zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel zajistí ve spolupráci se zařízením poskytujícím pracovní lékařskou péči jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.
- Zaměstnavatel je povinen přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek.
- Zaměstnavatel je povinen:
  - nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti;
  - informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena; kategorizaci prací upravuje zvláštní právní předpis;
  - zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním právním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze;
  - sdělit zaměstnancům, které zdravotnické zařízení jim poskytuje pracovní lékařskou péči a jakým druhům očkování a jakým pracovním lékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům

podrobit se těmto očkovaním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy, nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví;

- o nahradit zaměstnanci, který se podrobí pracovně lékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování podle písm. d), případnou ztrátu na výdělků, a to ve výši průměrného výdělků, popřípadě ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu podle §192 ZP nebo nemocenským a průměrným výdělkem;
  - o zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli, mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce a pracoviště;
  - o zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí;
  - o jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně. Těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně – matky do konce devátého měsíce po porodu je dále povinen seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte;
  - o umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
  - o zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci;
  - o nepoužívat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců;
  - o zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích, stanoveného zvláštními právními předpisy;
  - o informace a pokyny je třeba zajistit vždy při přijetí zaměstnance, při jeho převedení, přeložení nebo změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. O informacích a pokynech je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci.
- Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Školení podle věty první zaměstnavatel zajistí při nástupu zaměstnance do práce, a dále
    - o při změně;
    - o pracovního zařazení;
    - o druhu práce;
    - o při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů;
    - o v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
  - Zaměstnavatel určí obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení podle věty první pravidelně opakováno; v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, musí být školení provedeno bez zbytečného odkladu.
  - Zaměstnavatel je povinen těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním – matkám do konce devátého měsíce po porodu přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek.
  - Zaměstnavatel je povinen pro zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením, zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními, zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst a dílen, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.
  - Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky. Osobní ochranné pracovní prostředky jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem.
  - V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebením nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, poskytuje zaměstnavatel jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv.
  - Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu; na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem, též ochranné nápoje.
  - Zaměstnavatel je povinen udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.
  - Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytne zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu, zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.

Vláda stanoví nařízením bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů.

- Zaměstnavatel, **u něhož k pracovnímu úrazu došlo**, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu. O pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele zaměstnavatel podle věty první bez zbytečného odkladu uvědomí zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožní mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámí ho s výsledky tohoto objasnění.
- Zaměstnavatel vede v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost, nepřesahující 3 kalendářní dny.
- Zaměstnavatel vyhotovuje záznamy a vede dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:
  - ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny, nebo
  - k úmrtí zaměstnance.
- Jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá zaměstnavatel postiženému zaměstnanci, v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům.
- Zaměstnavatel je povinen ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím.
- Zaměstnavatel je povinen přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů.
- Zaměstnavatel vede evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích, a uplatní taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání.
- Vláda stanoví nařízením způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.

B Práva a povinnosti zaměstnanců stanovené zákoníkem práce

- Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná.
- Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.
- Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci. Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance. Zaměstnanec je povinen:
  - účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, včetně ověření svých znalostí;
  - podrobit se pracovním lékařským prohlídkám, vyšetřením nebo očkovaním stanoveným zvláštními právními předpisy;
  - dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele;
  - dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu;
  - nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele a nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci. Zákaz požívání alkoholických nápojů se nevztahuje na zaměstnance, kteří pracují v nepříznivých mikroklimatických podmínkách, pokud požívají pivo se sníženým obsahem alkoholu, a na zaměstnance, u nichž požívání těchto nápojů je součástí plnění pracovních úkolů, nebo je s plněním těchto úkolů obvykle spojeno;
  - oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení;
  - s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů;
  - bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin;
  - podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

C Účast zaměstnanců na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

- Zaměstnanci mají právo se účastnit na řešení otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci prostřednictvím odborové organizace, nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Zaměstnavatel je povinen odborové organizaci nebo zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, anebo přímo zaměstnancům umožnit:
  - účast při jednáních týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo jim poskytnout informace o takovém jednání;

- vyslechnout jejich informace, připomínky a návrhy na přijetí opatření týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména návrhy na odstranění rizik nebo omezení působení rizik, která není možno odstranit;
- projednat
- podstatná opatření týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- vyhodnocení rizik, přijetí a provádění opatření ke snížení jejich působení, výkon prací v kontrolovaných pásmech a zařazení prací do kategorií podle zvláštního právního předpisu;
- organizaci školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- určení odborně způsobilé fyzické osoby k prevenci rizik podle zvláštního právního předpisu.
- Zaměstnavatel je dále povinen odborovou organizací nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo přímo zaměstnance informovat o:
  - zaměstnancích určených k organizování poskytnutí první pomoci, k zajištění přivolání lékařské pomoci, Hasičského záchranného sboru a Policie České republiky a k organizování evakuace zaměstnanců;
  - výběru a zajišťování pracovně lékařské péče;
  - určení odborně způsobilé fyzické osoby k prevenci rizik podle zvláštního právního předpisu;
  - každé další záležitosti, která může podstatně ovlivnit bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
- Odborová organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo zaměstnanci jsou povinni spolupracovat se zaměstnavatelem a s odborně způsobilými fyzickými osobami k prevenci rizik tak, aby zaměstnavatel mohl zajistit bezpečné a zdraví neohrožující pracovní podmínky a plnit veškeré povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy a opatřeními orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů.
- Zaměstnavatel je povinen organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s odborovou organizací nebo zástupcem zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zjištěné nedostatky odstraňovat.
- Zaměstnavatel je povinen odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajistit školení umožňující jim řádný výkon jejich funkce a zpřístupnit jim právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a doklady o:
  - vyhledávání a vyhodnocení rizik, opatřeních k odstranění rizik a k omezení jejich působení na zaměstnance a k vhodné organizaci bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci;
  - evidenci a hlášení pracovních úrazů a uznaných nemocí z povolání;
  - výkonu kontroly a o opatřeních orgánů, kterým přísluší výkon kontroly nad bezpečností a ochranou zdraví při práci podle zvláštních právních předpisů.
- Zaměstnavatel je povinen umožnit odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů, přednést své připomínky. Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci (BOZP) s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, spojená s výkonem práce.

2 POSTUPY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

2.1 ZÁKON Č. [309/2006 SB.](#), O ZAJIŠŤENÍ DALŠÍCH PODMÍNEK BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

Zákon č. [309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, upravuje další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy.

2.1.1 Další požadavky bezpečnosti ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích

Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí

- Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí a pracoviště, aby:
  - prostory určené pro práci, chodby, schodiště a jiné komunikace měly stanovené rozměry a povrch a byly vybaveny pro činnosti zde vykonávané;
  - pracoviště byla osvětlena, pokud možno denním světlem, měla stanovené mikroklimatické podmínky, zejména pokud jde o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou;
  - prostory pro osobní hygienu, převlékání, odkládání osobních věcí, odpočinek a stravování zaměstnanců měly stanovené rozměry, provedení a vybavení;
  - únikové cesty, východy a dopravní komunikace k nim, včetně přístupových cest, byly stále volné;
  - v prostorách byla zajištěna pravidelná údržba, úklid a čištění;
  - pracoviště byla vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným zařízením poskytujícím pracovně lékařskou péči prostředky pro poskytnutí první pomoci a vybavena prostředky pro přivolání zdravotnické záchranné služby.
- Bližší požadavky na pracoviště a pracovní prostředí stanoví prováděcí právní předpis.

Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí na staveništi

- Zaměstnavatel, který provádí jako zhotovitel stavební, montážní, stavebně montážní nebo udržovací práce pro jinou fyzickou nebo právnickou osobu na jejím pracovišti, zajistí v součinnosti s touto osobou vybavení pracoviště pro bezpečný výkon práce. Práce podle věty

první mohou být zahájeny pouze tehdy, pokud je pracoviště náležitě zajištěno a vybaveno.

- Zaměstnavatel je povinen dodržovat další požadavky kladené na bezpečnost a ochranu zdraví při práci při přípravě a provádění stavby, jimiž jsou:
  - udržování pořádku a čistoty na staveništi;
  - uspořádání staveniště podle příslušné dokumentace;
  - umístění pracoviště, jeho dostupnost, stanovení komunikací nebo prostoru pro příchod a pohyb fyzických osob, výrobních a pracovních prostředků a zařízení;
  - zajištění požadavků na manipulaci s materiálem;
  - předcházení zdravotním rizikům při práci s břemeny;
  - provádění kontroly před prvním použitím, během používání, při údržbě a pravidelném provádění kontrol strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí během používání s cílem odstranit nedostatky, které by mohly nepříznivě ovlivnit bezpečnost a ochranu zdraví;
  - splnění požadavků na odbornou způsobilost fyzických osob, konajících práce na staveništi;
  - určení a úprava ploch pro uskladnění, zejména nebezpečných látek, přípravků a materiálů;
  - splnění podmínek pro odstraňování a odvoz nebezpečných odpadů;
  - uskladňování, manipulace, odstraňování a odvoz odpadu a zbytků materiálů;
  - přizpůsobování času potřebného na jednotlivé práce nebo jejich etapy podle skutečného postupu prací;
  - předcházení ohrožení života a zdraví fyzických osob, které se s vědomím zaměstnavatele mohou zdržovat na staveništi;
  - zajištění spolupráce s jinými osobami;
  - předcházení rizikům vzájemného působení činností prováděných na staveništi nebo v jeho těsné blízkosti;
  - vedení evidence přítomnosti zaměstnanců a dalších fyzických osob na staveništi, které mu bylo předáno;
  - přijetí odpovídajících opatření, pokud budou na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující zaměstnance ohrožení života nebo poškození zdraví;
  - dodržování bližších minimálních požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, stanovených prováděcím právním předpisem.
- Bližší minimální požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích a bližší vymezení prací a činností vystavujících zaměstnance zvýšenému ohrožení života nebo zdraví, při jejichž výkonu je nezbytná zvláštní odborná způsobilost, stanoví prováděcí právní předpis.

Požadavky na výrobní a pracovní prostředky a zařízení

- Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány. Stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí musí být:
  - vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců;
  - vybaveny nebo upraveny tak, aby odpovídaly ergonomickým požadavkům a aby zaměstnanci nebyli vystaveni nepříznivým faktorům pracovních podmínek;
  - pravidelně a řádně udržovány, kontrolovány a revidovány.
- Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, dopravních prostředků a nářadí stanoví prováděcí právní předpis. Jsou to stavby, jejichž parametry překračují hodnoty z §104 SZ a ty, u kterých SÚ nařídí stavební řízení.

Požadavky na organizaci práce a pracovní postupy

- Zaměstnavatel je povinen organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti a aby zaměstnanci:
  - nevykonávali činnosti jednotvárné a jednostranně zatěžující organismus. Nelze-li je vyloučit, musí být přerušovány bezpečnostními přestávkami; v případech stanovených zvláštními právními předpisy musí být doba výkonu takové činnosti v rámci pracovní doby časově omezena;
  - nebyli ohroženi padajícími nebo vymrštěnými předměty nebo materiály;
  - byli chráněni proti pádu nebo zřícení;
  - nebyli ohroženi dopravou na pracovištích;
  - na pracovišti se zvýšeným rizikem nepracovali osamoceně bez dohledu dalšího zaměstnance, pokud jejich ochranu nezajistí jinak;
  - nevykonávali ruční manipulaci s břemeny, která může poškodit zdraví, zejména páteř.
- Bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit, stanoví prováděcí právní předpis.

Bezpečnostní značky, značení a signály

- Na pracovištích, na kterých jsou vykonávány práce, při nichž může dojít k poškození zdraví, je zaměstnavatel povinen umístit bezpečnostní značky a značení a zavést signály, které poskytují informace nebo instrukce týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a seznámit s nimi zaměstnance. Bezpečnostní značky, značení a signály mohou být zejména obrazové, zvukové nebo světelné.
- Vzhled, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů stanoví prováděcí právní předpis.

Při použití chemických látek a chemických směsí platí Nařízení EP a Rady [č. 1272/2008/EC](#).

Výstražné symboly nebezpečnosti podle Nařízení EP a Rady

Na štítku musí být uveden jeden nebo více příslušných výstražných symbolů nebezpečnosti, které mají sdělovat specifické informace o daném druhu nebezpečnosti. Výstražné symboly nebezpečnosti mají černý znak na bílém podkladu s červeným rámečkem, symboly mají tvar čtverce postaveného na vrchol. Symbol pokrývá nejméně 1/15tinu povrchové plochy harmonizovaného štítku, nesmí však být menší než 1 cm². Rozměry štítku závisí na objemu obalu a jsou stejné jako dosud.

1) Nestabilní výbušniny

2) Hořlavé plyny, pevné látky, kapaliny

3) Oxidující plyny, kapaliny, tuhé látky

4) Plyny pod tlakem, stlačené, zkapalněné, zchlazené, rozpuštěné

5) Látky a směsi korozivní pro kovy, žíravost pro kůži, vážné poškození očí

6) Akutní toxicita, kategorie 1, 2, 3

7) Akutní toxicita, kategorie 4

8) Senzibilizace dýchacích cest, kat. 1, mutagenita v zárodečných buňkách, kat. 1A, 1B, 2, karcinogenita, kat. 1A, 1B, 2, toxicita pro reprodukci, kat. 1A, 1B, 2, toxicita pro specifické cílové orgány, kat. 1, 2, nebezpečnost při vdechnutí, kat. 1

9) Nebezpečný pro vodní prostředí – akutně, kat. 1, chronicky, kat. 1, 2.

Signální slova

Na štítku musí být uvedeno příslušné 1 signální slovo v souladu s klasifikací dané nebezpečnosti látky nebo směsi:

„Nebezpečí“ – pro závažnější kategorie nebezpečnosti,

„Varování“ – pro méně závažné kategorie.

Signální slova jsou stanovena v tabulkách Nařízení (ES) č. 1272/2008.

Rizikové faktory pracovních podmínek a kontrolovaná pásma

- Jestliže se na pracovištích zaměstnavatele vyskytují rizikové faktory, je zaměstnavatel povinen pravidelně, a dále bez zbytečného odkladu vždy, pokud dojde ke změně podmínek práce, měřeními zjišťovat a kontrolovat jejich hodnoty a zabezpečit, aby byly vyloučeny nebo alespoň omezeny na nejmenší rozumně dosažitelnou míru. Při zjišťování, hodnocení a přijímání opatření k dodržení nejvyšších přípustných hodnot je povinen postupovat podle zvláštních právních předpisů. Rizikovými faktory jsou zejména faktory fyzikální (například hluk, vibrace), chemické (například karcinogeny), biologické činitele (například viry, bakterie, plísně), prach, fyzická zátěž, psychická a zraková zátěž a nepříznivé mikroklimatické podmínky (například extrémní chlad, teplo a vlhkost). Nelze-li výskyt biologických činitelů a překročení nejvyšších přípustných hodnot rizikových faktorů vyloučit, je zaměstnavatel povinen omezovat jejich působení technickými, technologickými a jinými opatřeními, kterými jsou zejména úprava pracovních podmínek, doba výkonu práce, zřízení kontrolovaných pásem, používání vhodných osobních ochranných pracovních prostředků nebo poskytování ochranných nápojů.
- Při práci s vědomým záměrem vykonávat činnosti spojené s vystavením (dále jen „expozice“) biologickým činitelům skupin druhé až čtvrté uvedeným ve zvláštním právním předpisu, nebo překročí-li výsledky měření rizikových faktorů stanovené nejvyšší přípustné hodnoty, je zaměstnavatel povinen zjistit příčiny tohoto stavu. Nelze-li výskyt biologických činitelů odstranit nebo hodnoty rizikových faktorů snížit pod stanovené nejvyšší přípustné hodnoty a odstranit tak riziko pro zaměstnance, je zaměstnavatel povinen postupovat podle § 104 zákoníku práce. Současně je povinen neprodleně informovat zaměstnance. Není-li možné ochranu zdraví zaměstnance zajistit opatřeními podle odstavce 1, popřípadě opatřeními podle zvláštního právního předpisu, je zaměstnavatel povinen zdroj rizikového faktoru vyřadit z provozu, a není-li to možné, práci zastavit.
- Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby práce s azbestem, s chemickými karcinogeny a biologickými činiteli a pracovní procesy s rizikem chemické karcinogenity byly v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem vždy prováděny v kontrolovaných pásmech, která budou označena a zajištěna tak, aby do nich nevstupovali zaměstnanci, kteří v něm nevykonávají práci, opravy, údržbu, zkoušky, revize, kontrolu nebo dozor. Do kontrolovaných pásem mohou být zaměstnavatelem zařazeny i další práce, při kterých jsou zaměstnanci vystaveni působení rizikových faktorů, pokud je toho třeba k ochraně zdraví zaměstnanců.
- O kontrolovaných pásmech a zaměstnancích, kteří vstupují do kontrolovaných pásem, nebo zde konají práci, je zaměstnavatel povinen vést evidenci a ukládat ji po dobu stanovenou zvláštním právním předpisem. Evidence obsahuje:
  - jméno, popř. jméno a příjmení zaměstnance a datum narození;
  - název kontrolovaného pásma, den jeho zřízení a zrušení;
  - charakteristiku vykonávané práce;
  - účel vstupu a dobu pobytu v kontrolovaném pásmu;
  - počet odpracovaných směn;
  - výčet biologických činitelů, chemických látek a přípravků, s nimiž se v kontrolovaném pásmu zachází, nebo jiných rizikových faktorů;
  - záznam o mimořádných situacích a změnách údajů, uvedených v evidenci s datem jejich provedení.
- V kontrolovaném pásmu je zakázáno jíst, pít a kouřit; pro tyto účely zaměstnavatel vyhradí zvláštní prostory. Vstupovat do kontrolovaného pásma je možné jen s osobními ochrannými pracovními prostředky, určenými pro výkon práce v kontrolovaném pásmu.
- V kontrolovaném pásmu nesmějí pracovat mladiství zaměstnanci, a to ani z důvodu přípravy na povolání, dále těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně – matky do konce devátého měsíce po porodu.
- Rizikové faktory pracovních podmínek, jejich členění, hygienické limity, způsob jejich zjišťování a hodnocení a minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnance stanoví prováděcí právní předpis.

Zákaz výkonu některých prací

- Zakázány jsou práce s 2-naftylaminem a jeho solemi, 4-aminobifenyly a jeho solemi, benzidinem a jeho solemi, 4-nitrodifenyly a polychlorovanými bifenyly, s výjimkou mono – a dichlorovaných bifenyly, a práce s přípravky obsahujícími více než 0,1 % 2-naftylaminu a jeho solí, 4-aminobifenyly a jeho solí, benzidinu a jeho solí nebo 4-nitrodifenyly nebo více než 0,005 % polychlorovaných bifenyly. Zákaz těchto prací neplatí, jde-li o výzkumné laboratorní práce, analytické práce, práce při likvidaci nepotřebných zásob, odpadů a zařízení, která obsahují tyto látky a směsi, a práce při zneškodňování uvedených látek, pokud vznikají jako nežádoucí průvodní látka při zpracování jiné látky nebo přípravku.
- Zakázány jsou práce s azbestem. Zákaz těchto prací neplatí, jde-li o výzkumné laboratorní práce, analytické práce, práce při likvidaci zásob, odpadů a zařízení, která obsahují azbest, a práce při odstraňování staveb a částí staveb obsahujících azbest, nebo opravy a udržovací práce na stavbách, nebo práce s ojedinělou krátkodobou expozicí.
- Aplikace azbestu nástřikem a pracovní postupy, které zahrnují použití tepelně nebo zvukově izolačních materiálů s hustotou menší než 1 g/cm³ obsahujících azbest, jsou zakázány.

Odborná způsobilost

- Zaměstnavatel je povinen zajišťovat a provádět úkoly v hodnocení a prevenci rizik možného ohrožení života nebo zdraví zaměstnance (dále jen „zajišťování úkolů v prevenci rizik“) s ohledem na:
  - nebezpečí ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců při práci ve vztahu k předmětu činnosti zaměstnavatele;
  - základní znalosti a dovednosti zaměstnanců;
  - počet zaměstnanců, jejich odbornou připravenost a jimi vykonávanou práci.
- Zaměstnavatel může zajišťovat plnění úkolů v prevenci rizik, je-li k tomu způsobilý nebo odborně způsobilý v případech a za podmínek uvedených v odstavci výše sám; jinak je povinen zajistit tyto úkoly odborně způsobilým zaměstnancem, kterého zaměstnává v pracovněprávním vztahu. Nemá-li takového zaměstnance, je povinen zajistit je jinou odborně způsobilou osobou. Odborně způsobilý zaměstnanec zaměstnavatele nebo jiná odborně způsobilá fyzická osoba jsou odborně způsobilými osobami.
- Zaměstnává-li zaměstnavatel:
  - nejvýše 25 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, má-li k tomu potřebné znalosti;
  - 26 až 500 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, je-li k tomu odborně způsobilý, nebo jednou nebo více odborně způsobilými osobami;
  - více než 500 zaměstnanců, zajišťuje úkoly v prevenci rizik vždy jednou nebo více odborně způsobilými osobami.
- Zaměstnavatel je povinen:
  - poskytnout odborně způsobilé osobě k zajišťování úkolů v prevenci rizik zejména potřebné prostředky a dobu potřebnou k výkonu její činnosti, zvláště ve vztahu k zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, mladistvým zaměstnancům, těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, nebo zaměstnankyním – matkám dítěte do konce devátého měsíce po porodu a zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli;
  - zajistit dostatečný počet odborně způsobilých osob;
  - poskytnout odborně způsobilé osobě dokumentaci a informace;
  - informovat o všech skutečnostech a okolnostech, o nichž je mu známo, že mají nebo by mohly mít vliv na bezpečnost zaměstnanců nebo vést k poškození jejich zdraví;
  - k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Při zajišťování úkolů v prevenci rizik postupuje odborně způsobilá osoba v součinnosti s odborně způsobilými fyzickými osobami, vykonávajícími svoji působnost podle zvláštních právních předpisů, s odborovou organizací a zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- Zaměstnavatel je povinen poskytnout odborně způsobilé osobě písemnosti týkající se pracovních úrazů a nemocí z povolání a potřebnou součinnost:
  - při předcházení ohrožení života a zdraví s ohledem na povahu rizika na jeho pracovištích;
  - k přijetí ochranných opatření, jde-li o práce se zvýšeným ohrožením zdraví zaměstnanců;
  - při výběru a volbě ochranných zařízení.
- Plní-li na jednom pracovišti úkoly v prevenci rizik více než 2 odborně způsobilé osoby, zaměstnavatel určí, kdo bude provádět koordinaci jejich činnosti.
- Předpokladem odborné způsobilosti fyzické osoby je:
  - alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou;
  - odborná praxe;
  - v délce alespoň 3 let;
  - v délce 2 let, jestliže fyzická osoba dokončila vyšší odborné vzdělání;
  - v délce 1 roku, jestliže fyzická osoba dokončila vysokoškolské vzdělání v bakalářském nebo magisterském studijním programu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- za odbornou praxi se považuje doba činnosti vykonávaná v oboru, ve kterém fyzická osoba bude zajišťovat úkoly v prevenci rizik, nebo činnost v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
  - doklad o úspěšně vykonané zkoušce z odborné způsobilosti.
- Při uznávání odborné kvalifikace nebo způsobilosti, kterou státní příslušníci členského státu Evropské unie nebo jejich rodinní příslušníci získali v jiném členském státě Evropské unie, se postupuje podle zvláštního právního předpisu.

Zvláštní odborná způsobilost

- Na technických zařízeních, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví zaměstnanců, pokud jde o jejich obsluhu, montáž, kontrolu nebo opravy, mohou práce a činnosti samostatně vykonávat a samostatně je obsluhovat jen zvláště odborně způsobilí zaměstnanci.
- Předpokladem zvláštní odborné způsobilosti zaměstnance je:
  - zdravotní způsobilost podle zvláštního právního předpisu;
  - dosažení věku stanoveného zvláštním právním předpisem; tento věk však nesmí být nižší než 18 let;
  - odborné vzdělání, stanovené prováděcím právním předpisem;
  - odborná praxe v délce stanovené prováděcím právním předpisem;
  - splnění požadavků určených osobou, která uvádí na trh nebo distribuuje, popřípadě uvádí do provozu výrobky, jež by mohly ve zvýšené míře ohrozit oprávněný zájem;
  - doklad o úspěšně vykonané zkoušce ze zvláštní odborné způsobilosti ([§ 20](#)).
- Odborně způsobilý zaměstnanec musí dokončit zaškolení nebo zácvik, v němž působil pod dohledem osoby, popřípadě osoby touto osobou určené. Nebyl-li způsob, obsah a doba zaškolení nebo zácviku určen uvedenou osobou, určí je zaměstnavatel s ohledem na charakter práce a náročnost obsluhy.

2.1.2 Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy

- Na právní vztahy týkající se zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, jde-li o:
  - zaměstnavatele, který je fyzickou osobou a sám též pracuje;
  - fyzickou osobou, která provozuje samostatně výdělečnou činnost podle zvláštního právního předpisu, spolupracujícího manžela nebo dítě osoby uvedené výše;
  - fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí;
  - se vztahuje [§101](#) odst. 1 a 2, [§102](#), [§104](#) a [§105](#) zákoníku práce a [§2-11](#) zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, s přihlédnutím k podmínkám vykonávané činnosti nebo poskytování služeb a jejich rozsahu.
- Tam, kde se v zákoníku práce nebo v části první uvádí zaměstnavatel nebo zaměstnanec, rozumí se tím osoba uvedená v první odrážce.

2.1.3 Další úkoly zadavatele stavby, jejího zhotovitele, popř. fyzické osoby, která se podílí na zhotovení stavby, a koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi

- Budou-li na staveništi působit zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, je zadavatel stavby povinen písemně určit jednoho nebo více koordinátorů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „koordinátor“) s přihlédnutím k rozsahu a složitosti díla a jeho náročnosti na koordinaci ve fázi přípravy a ve fázi jeho realizace. Koordinátor musí být určen při přípravě stavby od zahájení prací na zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení do jejího předání zadavateli stavby a při realizaci stavby od jejího převzetí prvním zhotovitelem do převzetí dokončené stavby zadavatelem stavby. Činnosti koordinátora při přípravě díla a při jeho provádění mohou být vykonávány toutéž osobou.
- Koordinátorem je fyzická nebo právnická osoba určená zadavatelem stavby k provádění stanovených činností při přípravě stavby, popřípadě při realizaci stavby na staveništi. Koordinátorem může být určena fyzická osoba, která splňuje stanovené předpoklady odborné způsobilosti. Právnická osoba může vykonávat činnost koordinátora, zabezpečí-li její výkon odborně způsobilou fyzickou osobou. Koordinátor nemůže být totožný s osobou, která odborně vede provádění stavby.
- Určí-li zadavatel stavby více koordinátorů, kteří působí při přípravě nebo provádění stavby současně, vymezí pravidla jejich vzájemné spolupráce. Zadavatel stavby, který je fyzickou osobou a splňuje stanovené předpoklady odborné způsobilosti, koordinátora neurčí, bude-li činnost koordinátora vykonávat sám.
- Zadavatel stavby je povinen předat koordinátorovi veškeré podklady a informace pro jeho činnost, včetně informace o fyzických osobách, které se mohou s jeho vědomím zdržovat na staveništi, poskytovat mu potřebnou součinnost a zavázat všechny zhotovitele stavby, popř. jiné osoby k součinnosti s koordinátorem po celou dobu přípravy a provádění stavby.
- Koordinátor je povinen zachovávat mlčenlivost o všech informacích a skutečnostech, o nichž se v souvislosti s činností dozvěděl a které nelze sdělovat dalším osobám, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.
- Při přípravě a provádění staveb:
  - u nichž nevzniká povinnost doručení oznámení o zahájení prací podle [§15](#) odst. 1;
  - které provádí stavebník sám pro sebe svépomocí podle zvláštního právního předpisu, nebo
  - nevyžadujících stavební povolení ani ohlášení podle zvláštního právního předpisu;

se koordinátor neurčuje.

- V případech, kdy při provádění stavby:
  - celková předpokládaná doba trvání prací a činností je delší než 30 pracovních dnů, ve kterých budou vykonávány práce a činnosti a bude na nich pracovat současně více než 20 fyzických osob po dobu delší než 1 pracovní den, nebo
  - celkový plánovaný objem prací a činností během provádění díla přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na jednu fyzickou osobu;

je zadavatel stavby povinen doručit oznámení o zahájení prací oblastnímu inspektorátu práce příslušnému podle místa staveniště nejpozději do 8 dnů před předáním staveniště zhotoviteli; oznámení může být doručeno v listinné nebo elektronické podobě. Dojde-li k podstatným změnám údajů obsažených v oznámení, je zadavatel stavby povinen provést bez zbytečného odkladu jeho aktualizaci. Stejnopis oznámení o zahájení prací musí být vyvěšen na viditelném místě u vstupu na stavenišť po celou dobu provádění stavby až do ukončení prací a předání stavby stavebníkovi k užívání. Rozsáhlé stavby mohou být označeny jiným vhodným způsobem, například tabulí s uvedením potřebných údajů. Uvedené údaje mohou být součástí štítku nebo tabule, umístované na staveništi nebo stavbě.

- Budou-li na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, které jsou stanoveny prováděcím právním předpisem ([příloha č. 5](#) NV č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění pozdějších předpisů), stejně jako v případech podle odstavce 1, zadavatel stavby zajistí, aby byl při přípravě stavby, stejně jako v případech, kdy je povinen zadavatel stavby doručit na OIP oznámení o zahájení stavby, zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „plán“) podle druhu a velikosti stavby tak, aby plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce. V plánu je nutné uvést potřebná opatření z hlediska časové potřeby i způsobu provedení; musí být rovněž přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby. Rozsah a obsah plánu je dán [přílohou č. 6](#) NV č. 591/2006 Sb., a bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zhotovitel je povinen:
  - nejpozději do 8 dnů před zahájením prací na staveništi doložit, že informoval koordinátora o rizicích vznikajících při pracovních nebo technologických postupech, které zvolil;

- poskytovat koordinátorovi součinnost potřebnou pro plnění jeho úkolů po celou dobu svého zapojení do přípravy a realizace stavby; zejména mu včas předávat informace a podklady potřebné pro zhotovení plánu a jeho změny, brát v úvahu podněty a pokyny koordinátora, zúčastňovat se zpracování plánu, tento plán dodržovat, zúčastňovat se kontrolních dnů a postupovat podle dohodnutých opatření, a to v rozsahu, způsobem a ve lhůtách uvedených v plánu.
- Jiná fyzická osoba, která se osobně podílí na zhotovení stavby a která nezaměstnává zaměstnance (dále jen „jiná osoba“), je povinna poskytnout zhotoviteli stavby a koordinátorovi potřebnou součinnost a postupovat podle pokynů nebo opatření k zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce stanovených zhotovitelem stavby. Jiná osoba informuje zhotovitele stavby nejpozději do 5 pracovních dnů před převzetím pracoviště, a není-li to ze závažných důvodů možné, bez zbytečného odkladu o všech okolnostech, které by mohly při její činnosti na staveništi vést k ohrožení života a poškození zdraví dalších fyzických osob, zdržujících se na staveništi s vědomím zhotovitele.
- Jiná osoba je povinna:
  - dodržovat právní předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci na staveništi a přihlížet k podnětům koordinátora;
  - používat potřebné osobní ochranné pracovní prostředky, technická zařízení, přístroje a nářadí, splňující požadavky stanovené zvláštním právním předpisem;
  - nesmí vyřazovat, měnit nebo přestavovat svévolně ochranná zařízení strojů, přístrojů a nářadí a tato zařízení musí používat k účelům a za podmínek, pro které jsou určena.
- Povinnost jiné osoby se vztahuje i na zhotovitele stavby, který osobně na staveništi pracuje.
- Koordinátor je při přípravě stavby povinen mj. (§18 zákona č. 309/2006 Sb. a §7 NV č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění pozdějších předpisů):
  - v dostatečném časovém předstihu před zadáním díla zhotoviteli stavby předat zadavateli stavby přehled právních předpisů vztahujících se ke stavbě, informace o rizicích, která se mohou při realizaci stavby vyskytnout, se zřetelem na práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, a další podklady nutné pro zajištění bezpečného a zdravé neohrožujícího pracovního prostředí a podmínek výkonu práce, na které je třeba vzít zřetel s ohledem na charakter a provádění stavby;
  - bez zbytečného odkladu předat projektantovi, zhotoviteli stavby, pokud byl již určen, popřípadě jiné osobě veškeré další informace o bezpečnostních a zdravotních rizicích, které jsou mu známy a které se dotýkají jejich činnosti;
  - provádět další činnosti, stanovené prováděcím právním předpisem.
- Koordinátor je při realizaci stavby povinen bez zbytečného odkladu:
  - informovat všechny dotčené zhotovitele stavby o bezpečnostních a zdravotních rizicích, která vznikla na staveništi během postupu prací;
  - upozornit zhotovitele stavby na nedostatky v uplatňování požadavků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci zjištěné na pracovišti převzatém zhotovitelem stavby a vyžadovat zjednání nápravy; k tomu je oprávněn navrhnout přiměřená opatření;
  - oznámit zadavateli stavby případy nedostatků, nebyla-li zhotovitelem stavby neprodleně přijata přiměřená opatření ke zjednání nápravy;
  - provádět další činnosti stanovené prováděcím právním předpisem.

2.1.4 Společná, přechodná a závěrečná ustanovení

- Zákonem [č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, nejsou dotčeny obecné technické požadavky na výstavbu, zvláštní požadavky na pracoviště, na uvedení výrobků na trh a do provozu, na činnosti související s využíváním jaderné energie a ionizujícího záření, na požární ochranu a na činnosti související s prevencí závažných havárií, které jsou stanoveny zvláštními právními předpisy.
- O udělení, pozastavení, změně nebo odnětí akreditace fyzické nebo právnické osoby k provádění zkoušky z odborné způsobilosti nebo zvláštní odborné způsobilosti (dále jen „akreditace“) rozhoduje Ministerstvo práce a sociálních věcí ve správním řízení. Akreditace se uděluje na dobu 3 let.
- Součástí návrhu na udělení nebo změnu akreditace je písemná dokumentace o způsobu a provádění zkoušek z odborné způsobilosti nebo zvláštní odborné způsobilosti.
- Jsou-li splněny podmínky pro udělení akreditace, je na udělení akreditace právo.
- Akreditace se nevyžaduje, jestliže je fyzická nebo právnická osoba usazena v jiném členském státě Evropské unie a na území České republiky hodlá vykonávat zkoušky z odborné způsobilosti nebo zvláštní odborné způsobilosti, jestliže je držitelem oprávnění k provádění zkoušky z odborné způsobilosti nebo zvláštní odborné způsobilosti, pokud se v tomto státě takové oprávnění vyžaduje.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí je oprávněno kontrolovat dodržování podmínek, na základě, kterých byla akreditace udělena.
- Vláda vydá nařízení k provedení [§ 4](#) odst. 2, [§ 5](#) odst. 2, [§ 6](#) odst. 2, [§ 7](#) odst. 7, stanoví nařízením, která technická zařízení představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví zaměstnanců, pokud jde o jejich obsluhu, montáž a opravy, nebo kontrolu vyžadující zvláštní odbornou způsobilost.
- Tímto zákonem se řídí také pracovněprávní vztahy týkající se bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, vzniklé před 1. lednem 2007.
- Odborná způsobilost a zvláštní odborná způsobilost získaná podle dosavadních právních předpisů se považuje za splněnou nejdéle po dobu pěti let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
- U staveb, u kterých bylo vydáno stavební povolení, nebo byly zahájeny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se postupuje podle dosavadních právních předpisů.
- Tímto zákonem se řídí právní vztahy týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, vzniklé před 1. lednem 2007.
- Do vydání prováděcích právních předpisů se postupuje podle následujících předpisů, ve znění pozdějších předpisů:

- o nařízení vlády [č. 362/2005 Sb.](#), o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovišti s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky;
- o nařízení vlády [č. 101/2005 Sb.](#), o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí;
- o nařízení vlády [č. 378/2001 Sb.](#), kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí;
- o nařízení vlády [č. 406/2004 Sb.](#), o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu;
- o nařízení vlády [č. 168/2002 Sb.](#), kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky;
- o nařízení vlády [č. 361/2007 Sb.](#), kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci.

2.2 PLÁN BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI NA STAVENIŠTI

Budou-li na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, kterými jsou podle [přílohy č. 5 NV č. 591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#) a [§ 15](#) odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů:

- práce vystavující zaměstnance riziku poškození zdraví nebo smrti sesuvem uvolněné zeminy ve výkopu o hloubce větší než 5 m;
- práce související s používáním nebezpečných vysoce toxických chemických látek a přípravků nebo při výskytu biologických činitelů podle zvláštních právních předpisů;
- práce se zdroji ionizujícího záření, pokud se na ně nevztahují zvláštní právní předpisy;
- práce nad vodou nebo v její těsné blízkosti spojené s bezprostředním nebezpečím utonutí;
- práce, při kterých hrozí pád z výšky nebo do volné hloubky více než 10 m;
- práce vykonávané v ochranných pásmech energetických vedení, popřípadě zařízení technického vybavení;
- studnařské práce, zemní práce prováděné protlačováním nebo mikrotunelováním z podzemního díla, práce při stavbě tunelů, pokud nepodléhají doзору orgánů státní báňské správy;
- práce prováděné ve zvýšeném tlaku vzduchu (v kesonu);
- práce s použitím výbušnin podle zvláštních právních předpisů;
- práce spojené s montáží a demontáží těžkých konstrukčních stavebních dílů kovových, betonových a dřevěných, určených pro trvalé zabudování do staveb;
- stejně jako v případech, kdy při realizaci stavby:
  - o celková předpokládaná doba trvání prací a činností je delší než 30 pracovních dnů, ve kterých budou vykonávány práce a činnosti a bude na nich pracovat současně více než 20 fyzických osob po dobu delší než 1 pracovní den, nebo
  - o celkový plánovaný objem prací a činností během provádění díla přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na jednu fyzickou osobu.

Zadavatel stavby zajistí, aby byl **při přípravě stavby** zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen „plán“) podle druhu a velikosti stavby **tak, aby plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce**, a aby byl **při realizaci stavby** aktualizován. V plánu je nutné uvést potřebná opatření z hlediska časové potřeby i způsobu provedení; musí být rovněž přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby.

Povinnosti a podmínky k vypracování plánu jsou stanoveny zákonem č. [309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, a nařízením vlády č. [591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů, proto plán musí splňovat náležitosti obsažené zejména v těchto předpisech.

Zákon č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v [§ 15](#) odst. 2 ukládá vypracování Plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi a z jeho ustanovení lze dovodit obsah plánu:

Výklad [§ 15](#) odst. 2 zák. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů

Budou-li na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, které jsou stanoveny prováděcím právním předpisem, stejně jako v případech podle odstavce 1, zadavatel stavby zajistí, aby byl při přípravě stavby zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi podle druhu a velikosti stavby tak, aby plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce, a aby byl při realizaci stavby aktualizován. V plánu je nutné uvést potřebná opatření z hlediska časové potřeby i způsobu provedení; musí být rovněž přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby.

- **podle druhu a velikosti stavby** – požadavek říká, že rozsah plánu se řídí složitostí stavby; může být jednoduchý a stručný (např. popis opatření při práci v ochranném pásmu) nebo složitý a rozsáhlý (pokud řeší stavbu s velkým počtem stavebních objektů a množství prací s rizikem);
- **plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce** – zde je stanoveno, že řeší požadavky na bezpečnost provádění konkrétních prací, vyplývajících z provádění stavby. Další požadavky, např. na požární bezpečnost, ochranu životního prostředí, jakost apod., nejsou předmětem plánu;

- **potřebná opatření z hlediska časové potřeby** – koncentrace prací přináší zvýšená rizika na staveništi. Ze souběhu prací pak vyplývají specifické konkrétní bezpečnostní požadavky, např. práce nad sebou, zajištění pod prací ve výšce apod.;
- **opatření z hlediska způsobu provedení** – vyjádření požadavku, aby byly stanoveny postupy prací s návrhem konkrétních bezpečnostních opatření;
- **musí být rovněž přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby** – plán příkládaný k projektové dokumentaci stavby nemusí vyhovovat případným změnám projektu a změnám v použitých technologiích, a proto je při realizaci stavby upravován koordinátorem pro realizaci ve spolupráci se zhotoviteli. Změny projektové dokumentace a změny použitých technologií musí být promítnuty do plánu.

Plán BOZP na staveništi

- dokument určující pravidla, která mají zajišťovat bezpečnost pracovníků při pracích na staveništi;
- určuje pravidla pro zpracování prací platná v rozsahu podle druhu a velikosti stavby tak, aby
- vyhovovala potřebám k zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce;
- v plánu se uvádí potřebná opatření z hlediska časové potřeby i způsobu provedení;
- plán musí být přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby.

Plán je též vyžadován pro ohlášení stavby, uvedené v § 104 odst. 1 písm. a) až e) stavebního zákona, k žádosti o stavební povolení podle § 115 stavebního zákona, k veřejnoprávní smlouvě a k oznámení stavby v řízení oznámením s certifikátem autorizovaného inspektora podle § 117 odst. 2 stavebního zákona. Plán není součástí projektové dokumentace podle vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů. Plán se ale musí zpracovávat jako nedílná součást projektové dokumentace leteckých staveb pro vydání stavebního povolení nebo k oznámení stavby ve zkráceném stavebním řízení, jak požaduje § 2 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb, ve znění vyhlášky č. 251/2018 Sb. (viz bod G.2 přílohy č. 2), staveb dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací pro vydání stavebního povolení nebo k oznámení stavby ve zkráceném stavebním řízení (termín pro proces s certifikátem autorizovaného inspektora), jak požaduje § 2 odst. 1 písm. h) vyhlášky č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb, ve znění vyhlášky č. 251/2018 Sb., (viz. bod E.1.I) přílohy č. 8).

Plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi příkládaný k žádosti o vydání stavební povolení nebo pro ohlášení stavby je **první etapou** plánu BOZP, v němž musí být zajištěna proveditelnost stavby podle projektové dokumentace a současně zajištěna i bezpečnost práce projektantem za spolupráce koordinátora. V této části musí být patrná představa zpracovatele (koordinátora BOZP) o způsobu provedení stavby včetně zajištění ochrany života a zdraví pracovníků účastných na zhotovování budoucí stavby. Tato představa musí být zhmotněna v plánu BOZP jako integrální součásti dokumentů stavby bez ohledu na počty a zavedenou praxi a postupy budoucích zhotovitelů. Celý – úplný plán BOZP musí být zajištěn zadavatelem stavby před zahájením prací na staveništi, jak stanoví § 15 odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů. Zpracovatelem plánu BOZP na staveništi je odborně způsobilá osoba podle § 10 odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tedy koordinátor BOZP na staveništi.

V případech, kdy budou konkrétní definovanou stavbu provádět zaměstnanci více zhotovitelů stavby a je nezbytný koordinátor bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen koordinátor), během přípravy stavby, tento zabezpečuje, aby plán obsahoval, přiměřeně povaze a rozsahu stavby a místním a provozním podmínkám staveniště, údaje, informace a postupy zpracované v podrobnostech nezbytných pro zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce, a aby byl odsouhlasen a podepsán všemi zhotoviteli, pokud jsou v době zpracování plánu známi.

Plán BOZP je živý a otevřený dokument zpracovávaný ve spolupráci odborně způsobilých osob pro přípravu stavby, tj. projektant – autorizovaná osoba (dále jen AO) a koordinátor. Plán BOZP je dokumentem zpracovávaným a příkládaným na OIP nejpozději 8 dní před zahájením realizace stavby zadavatelem stavby pro realizační etapu stavby podle druhu a velikosti stavby a musí být, proto následně přizpůsoben skutečnému stavu a podstatným změnám během realizace stavby.

Rozsah a obsah plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi specifikuje příloha č. 6 NV č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění pozdějších předpisů.

Požadavky na obsah plánu

Pro splnění požadavků na obsah plánu se v něm uvádí:

- 1. **základní informace o rozhodnutích** týkajících se stavby a podmínkách stanovených v rozhodnutích a v projektové dokumentaci stavby pro její provádění z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi a soupis dokumentů, týkajících se stavby, na základě kterých byla stavba povolena, včetně označení příslušného stavebního úřadu nebo autorizovaného inspektora, a
- 2. **postupy na staveništi** řešící a specifikující jednotlivá opatření vyplývající z platných právních předpisů, s ohledem na místní podmínky ve vazbě na předpokládaný časový průběh prací při realizaci dané stavby, jedná se o:
  - a) **zajištění oplocení**, ohrazení stavby, vstupů a vjezdů na staveniště, prostor pro skladování a manipulaci s materiálem;
  - b) **zajištění osvětlení** staveniště a pracovišť;
  - c) **stanovení ochranných a kontrolovaných pásem a opatření proti jejich poškození**;
  - d) **řešení opatření při nebezpečí výbuchu nebo požáru**;
  - e) **zajištění komunikace** na staveništi, včetně podjíždění elektrického vedení a dalších médií (plyn, pára, voda aj.), prozatímní rozvody elektřiny po staveništi, čerpání vody, noční osvětlení;
  - f) **posouzení vnějších vlivů** na stavbu, zejména otřesů od dopravy, nebezpečí povodně, sesuvu zeminy, a konkretizace opatření pro případ krizové situace;

- o g) opatření vztahující se k umístění a **řešení zařízení staveniště**, včetně situačního výkresu širších vztahů staveniště, řešení svislé a vodorovné dopravy osob a materiálu;
- o h) **postupy pro zemní práce** řešící zajištění provádění výkopů, zejména riziko zasypaní osob, s ohledem na druhy pažení, šířku výkopu, sklony svahu, technologii ukládání sítí do výkopu, zabezpečení okolních staveb, snižování a odvádění povrchové a podzemní vody;
- o i) způsob **zajištění bezbariérového řešení** na veřejných pozemních komunikacích a veřejných plochách, zejména s ohledem na způsob zajištění proti pádu do výkopu osob se zrakovým postižením;
- o j) **postupy pro betonářské práce** řešící způsob dopravy betonové směsi, zajištění všech fyzických osob zdržujících se na staveništi proti pádu do směsi, pohyb po výztuži, přístup k místům betonáže, předpokládané provedení bednění;
- o k) **postupy pro zednické práce** řešící základní technologie zdění zevnitř objektu, zejména ochranné zábradlí zvenku, z obvodového lešení, zajišťování otvorů ve svislém zdivu, dopravu materiálu pro zdění, zajištění pod místem práce ve výšce a v jeho okolí;
- o l) **postupy pro montážní práce** řešící bezpečnostní opatření při jednotlivých montážních operacích a s tím spojených opatřeních pro zajištění pomocných stavebních konstrukcí, přístupy na místo montáže, způsob zajišťování otvorů vzniklých s postupem montáže, doprava stavebních dílů a jejich upevňování a stabilizace;
- o m) **postupy pro bourací a rekonstrukční práce** řešící základní technologie bourání, zejména ruční, strojní, kombinované, a za využití výbušnin, zajištění pracovišť s bouracími pracemi, podchycení bouraných konstrukcí, odvoz sutin, zajištění všech fyzických osob zdržujících se na staveništi ve výšce, zabezpečení inženýrských sítí, jejich náhradní vedení, zabezpečení okolních objektů a prostor;
- o n) **řešení montáže stropů**, včetně pomocných konstrukcí, opatření zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce ve výšce po obvodu a v místě montáže, doprava materiálu, zajištění pod prací ve výšce;
- o o) **postupy pro práci ve výškách** řešící způsob zajištění proti pádu na volném okraji, proti sklouznutí, proti propadnutí střešní konstrukcí, dopravu materiálu, konkrétní způsob zajištění prací ve výšce; při navrhování osobního zajištění osob určit systém zachycení proti pádu, včetně určení způsobu kotvení pro zajištění osob proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky, pokud nebylo možné přednostně užít prostředků kolektivní ochrany před prostředky osobní ochrany;
- o p) zajištění dalších požadavků na bezpečnost práce, zejména **dopravu materiálu, jeho skladování** na pracovišti, zajištění pracoviště z hlediska požadavků při práci ve výšce, opatření vztahující se k pomocným stavebním konstrukcím použitým pro jednotlivé práce, použití strojů;
- o q) postupy řešící jednotlivé práce a činnosti a stanovící opatření **pro prolínání a souběh jednotlivých prací**, zejména využití více jeřábů na jednom staveništi a práce za současného provozu veřejných dopravních prostředků;
- o r) zajištění **organizace a časové posloupnosti nebo souslednosti prací** vykonávaných při realizaci stavby s prováděním tunelářských a podzemní prací, pro které jsou požadavky na bezpečnostní opatření stanoveny zvláštním právním předpisem⁴¹⁾;
- o s) zajištění bezpečnostních opatření ve spojení s **prací ve výšce a nad volnou hloubkou**, při provádění dokončovacích prací a prací pomocné stavební výroby, zejména při montáži antén a hromosvodů, osazování oken, montáži zábradlí, vodorovné izolace balkónů, teras a střeš, při montáži výtahů, vzduchotechniky, klimatizací, při provádění nátěrů konstrukcí a fasád a při dokončovacích pracích kolem objektu, např. chodníky, osvětlení, a při provádění udržovacích prací;
- o t) postupy pro specifická opatření vyplývající z podmínek **provádění stavebních a dalších prací** a činností v objektech **za jejich provozu**, včetně časového harmonogramu těchto prací a činností;
- o u) postupy pro opatření vyplývající ze specifických požadavků na stavbu, například z **konzultací s orgány inspekce práce, stavebními úřady, orgány ochrany veřejného zdraví a dalšími orgány** podle zvláštních právních předpisů;
- o v) postupy pro opatření vyplývající ze specifických požadavků na práce a činnosti spojené zejména **s používáním toxických chemických látek, chemických látek** klasifikovaných jako toxické kategorie 3 nebo toxické pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1 podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího klasifikaci, označování a balení látek a směsí²³⁾, ionizujícího záření a výbušnin a s výskytem azbestu.

Poznámka:

23) – Nařízení EP a R (ES) č. 1272/2008

41) – Vyhláška [č. 55/1996 Sb.](#)

Projektant stavby (autorizovaná osoba – AO), nemá-li oprávnění podle [§ 10](#) zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, provádět činnosti koordinátora BOZP, nemůže plnit v této první etapě, tj. v etapě zpracování PD a tím i plánu BOZP při přípravě stavby povinnosti koordinátora BOZP, uvedené v [§ 18](#) zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a v [§ 7](#) NV č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#)

Plán BOZP může však v etapě zpracování PD pro ohlášení nebo k žádosti o vydání stavebního povolení, k veřejnoprávní smlouvě, popřípadě k oznámení stavebního záměru s certifikátem autorizovaného inspektora, specifikovat pouze takové údaje, pro něž jsou v době zpracování dostupné podklady. Příslušné pasáže a části PD z oblasti BOZP v této etapě přípravy stavby musí identifikovat možná nebezpečí a rizika na již vymezeném konkrétním staveništi, specifická pro realizaci navrženého stavebně konstrukčního a technologického řešení s ohledem na zvýšená nebezpečí a rizika, jež by mohla nastat při pracích prováděných současně nebo v bezprostřední návaznosti.

Další podrobnosti ke koordinátorovi a plánu BOZP na staveništi viz MP 2.6.2.

Nařízení vlády [č. 591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění [NV č. 136/2016 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů, v [§ 7](#) písm. c) stanovuje, že koordinátor BOZP během přípravy stavby (tedy v první etapě – části Plánu BOZP) zabezpečuje, aby Plán BOZP obsahoval, přiměřeně povaze a rozsahu stavby a místním a provozním podmínkám staveniště, údaje,

informace a postupy zpracované v podrobnostech nezbytných pro zajištění bezpečné práce. Představa projektanta o způsobu provedení stavby je při zpracování PD patrná a musí být zhmotněna koordinátorem v plánu BOZP bez ohledu na počty a zavedenou praxi a postupy budoucích zhotovitelů. Plán BOZP může však v etapě zpracovávání PD stavby pro ohlášení nebo k žádosti o stavební povolení, k veřejnoprávní smlouvě, popř. k oznámení stavby ve zkráceném stavebním řízení specifikovat pouze takové údaje, pro něž jsou v době zpracování PD dostupné podklady. Zásady organizace výstavby tedy v této etapě přípravy stavby musí identifikovat možná nebezpečí a rizika na již vymezeném staveništi specifická pro realizaci navrženého stavebně konstrukčního a technologického řešení s ohledem na zvýšená nebezpečí a rizika, jež by mohla nastat při pracích prováděných současně nebo v bezprostřední návaznosti. V tom je účel a smysl plánu BOZP přikládáný jako samostatný dokument zadavatele stavby k projektové dokumentaci stavby jako nástroje budoucí koordinace bezpečné práce na staveništi. Plán BOZP by měl rovněž upozornit na rizika při udržovacích pracích a při budoucím provozu staveb.

Koordinátor během provádění stavby navrhuje termíny kontrolních dnů k dodržování plánu za účasti zhotovitelů nebo osob jimi pověřených a organizuje jejich konání, sleduje, zda zhotovitelé dodržují plán a projednává s nimi přijetí opatření a termíny k nápravě zjištěných nedostatků.

Je-li pro staveniště zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, uspořádá zhotovitel staveniště v souladu s plánem a ve lhůtách v něm uvedených.

Při zajišťování plánu a provádění prací podle něj je nutné si uvědomit, že plán musí být zadavatelem stavby zajištěn pro staveniště, kde plánovaný objem prací přesáhne „určitý objem“, nebo budou prováděny práce „se zvýšeným ohrožením“. Staveniště je definováno jako místo, na kterém se provádí stavba nebo udržovací práce. Veškeré stavby vyžadující stavební povolení a některé stavby (uvedené v § 104 odst. 1 písm. a) až e) stavebního zákona) vyžadující ohlášení a jiné vyžadující oznámení stavby (§ 117 odst. 2 stavebního zákona) musí mít projektovou dokumentaci v rozsahu a obsahu (příloha č. 5 vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů, a příloha č. 2 a č. 8 vyhlášky č. 146/2008 Sb., o rozsahu a obsahu projektové dokumentace dopravních staveb, ve znění vyhlášky č. 251/2018 Sb.). Stavební povolení definuje konkrétní stavbu (v prostoru a čase), a tak každá stavba povolená různými stavebními úřady musí mít vlastní projektovou dokumentaci, jejíž součástí je plán BOZP, neboť investice (celek, komplex, provozovna) se skládá z více staveb, povolených různými stavebními povoleními.

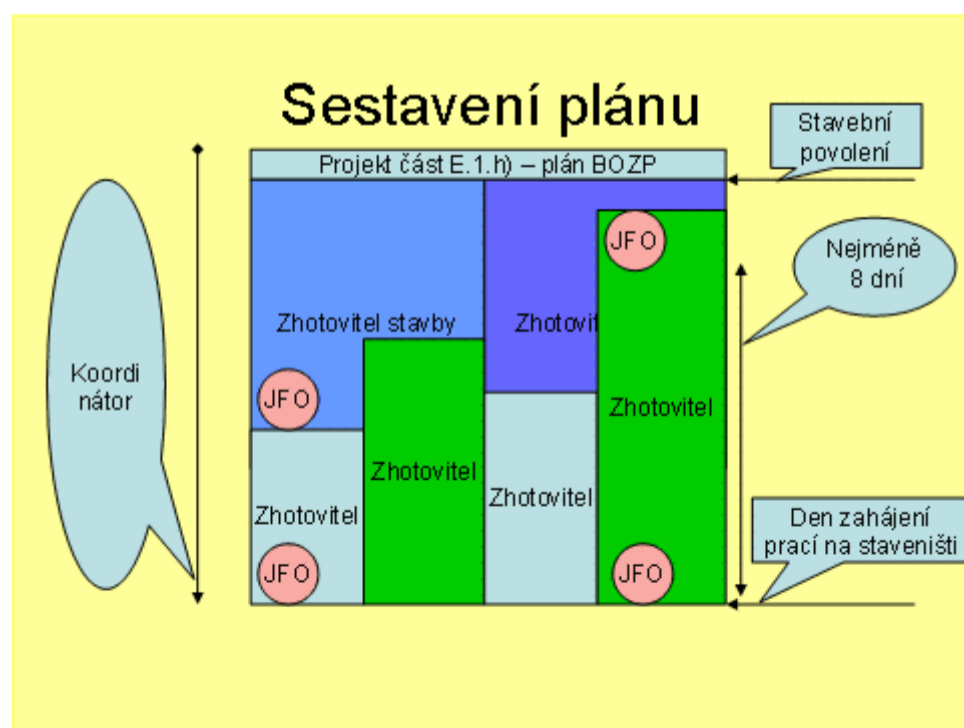
Úplný plán BOZP je povinný zajistit zadavatel stavby, který tímto úkolem, jedná-li se o stavbu, kde musí být určen koordinátor BOZP, pověřuje odborně způsobilou osobu, tedy koordinátora BOZP.

Konečný úplný plán odsouhlasený a podepsaný všemi zhotoviteli se stává základním řídicím nástrojem dodržování BOZP na stavbě. Jako takový by měl tudíž popisovat již konkrétní pracovní činnosti zhotovitelů na konkrétní stavbě.

O výběru projektové dokumentace k posuzování ze strany OIP pojednává [kap. 2.3](#).

Pro podobu konečného úplného plánu je zpracovaná celá řada S-V produktů, se kterými se v praxi již běžně pracuje. Plán je v textové nebo tabulkové formě uspořádán tak, aby se dal v průběhu stavby koordinátorem doplňovat a udržovat aktuální, tzn., aby popisoval skutečný stav na staveništi. Pro kontrolu dodržování plánu stanovuje koordinátor kontrolní dny BOZP, popřípadě problematiku řeší na kontrolních dnech stavby. Při provádění kontrolních prohlídek stavby ze strany stavebního úřadu (podle § 133 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů) přizve tento i koordinátora, působí-li na staveništi.

Vzájemný vztah koordinátor BOZP – zhotovitel (jeho stavbyvedoucí) je určen § 153, § 157 stavebního zákona, které nařizují vzájemnou spolupráci a umožňují koordinátorovi BOZP provádět záznamy do stavebního deníku.

JFO je jiná fyzická osoba, která se osobně podílí na zhotovení stavby a která nezaměstnává zaměstnance (§ 17 zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Je povinna:

- poskytnout zhotoviteli stavby a koordinátorovi součinnost;
- postupovat podle pokynů nebo opatření k zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce stanovených zhotovitelem stavby;

- informovat zhotovitele nejpozději 5 dnů před převzetím pracoviště, a není-li to ze závažných důvodů možné, bez zbytečného odkladu o všech okolnostech, které by mohly při její činnosti na staveništi vést k ohrožení života a poškození zdraví dalších fyzických osob zdržujících se na staveništi s vědomím zhotovitele;
- dodržovat právní předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci na staveništi;
- přihlížet k podnětům koordinátora;
- používat potřebné osobní ochranné pracovní prostředky, technická zařízení, přístroje a nářadí, splňující požadavky stanovené zvláštním právním předpisem.

Nesmí vyřazovat, měnit nebo přestavovat svévolně ochranná zařízení strojů, přístrojů a nářadí.

Musí tato zařízení používat k účelům a za podmínek, pro které jsou určena.

JFO není považována za zhotovitele.

V případě, že by zhotovitelem byla fyzická osoba osobně pracující na staveništi (např. svobodný inženýr)

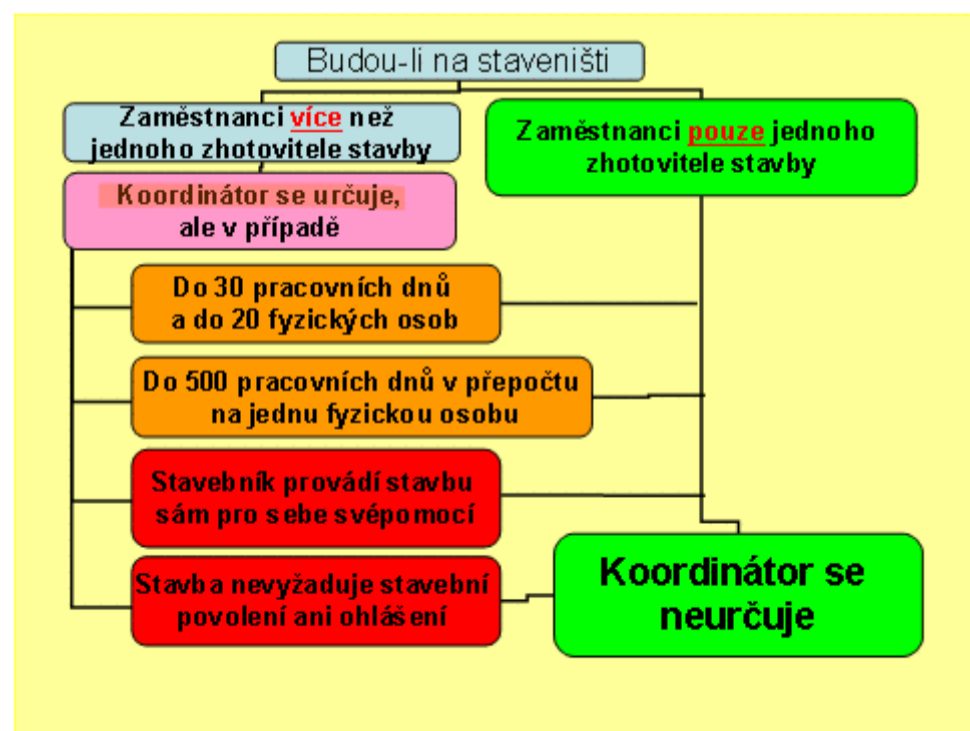
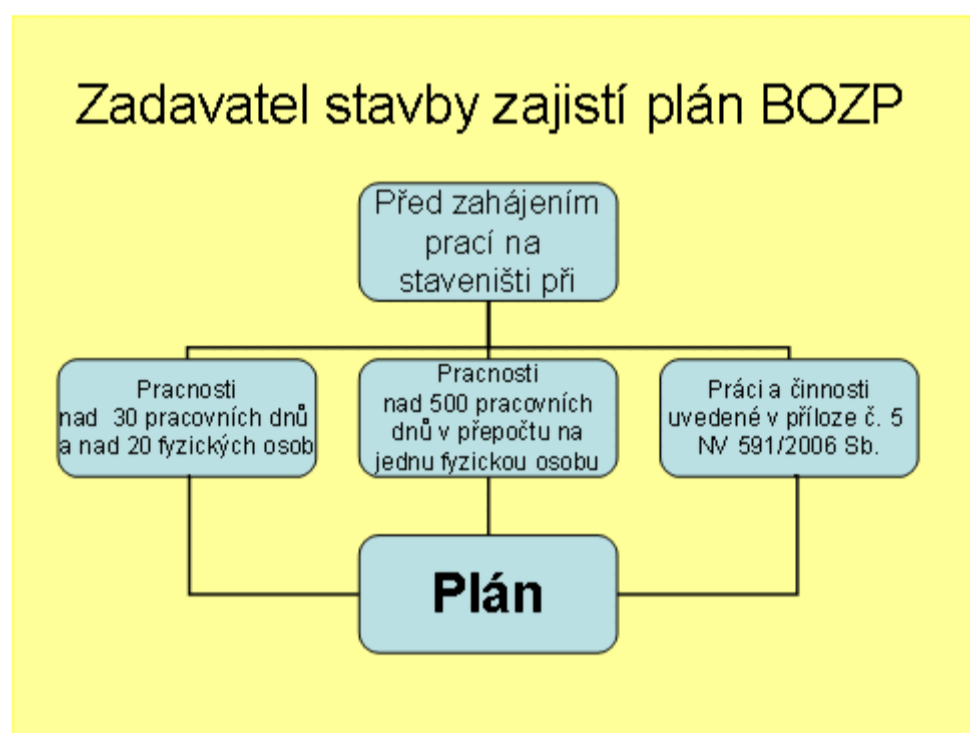
Je povinna:

- dodržovat právní předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci na staveništi;
- přihlížet k podnětům koordinátora;
- používat potřebné osobní ochranné pracovní prostředky, technická zařízení, přístroje a nářadí, splňující požadavky stanovené zvláštním právním předpisem.

Nesmí vyřazovat, měnit nebo přestavovat svévolně ochranná zařízení strojů, přístrojů a nářadí.

Musí tato zařízení používat k účelům a za podmínek, pro které jsou určena.

Viz obrázky:

Zadavatel stavby doručí oznámení

Koordinátor, oznámení, plán

Zákon 309/2006 Sb.	Jeden zhotovitel	Více zhotovitelů a ...					Stavba a staveniště		
		Pracovní do 30x20	Pracovní do 500	Subpráce § 160 (3a-4) SZ	Nevyžaduje povolení ani oznámení dle § 103 SZ	Pracnost nad 30x20	Pracnost nad 500	Rizikové práce	
Koordinátor	NE	ANO	NE	NE	NE	NE			
Oznámení							ANO	ANO	
Plán							ANO	ANO	ANO

2.3 VÝKON INSPEKCE PRÁCE

Výkon inspekce práce se řídí zákonem [č. 251/2005 Sb.](#), o inspekci práce ve znění pozdějších předpisů, který upravuje zřízení a postavení orgánů inspekce práce jako kontrolních orgánů na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek, působnost a příslušnost orgánů inspekce práce, práva a povinnosti při kontrole a sankce za porušení stanovených povinností.

Je zřízen Státní úřad inspekce práce (SÚIP) a oblastní inspektoráty práce (OIP). Úřad a inspektoráty kontrolují dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů, z nichž vznikají zaměstnancům, příslušnému odborovému orgánu nebo radě zaměstnanců nebo zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci práva nebo povinnosti v pracovněprávních vztazích, včetně právních předpisů o odměňování zaměstnanců, náhradě mzdy nebo platu a náhradě výdajů zaměstnancům, s výjimkou právních předpisů o zaměstnanosti a právních předpisů o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů, právních předpisů stanovících pracovní dobu a dobu odpočinku, právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce, právních předpisů k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví a právních předpisů o bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení, právních předpisů o zaměstnávání zaměstnankyň, mladistvých zaměstnanců, zaměstnanců pečujících o děti, a další.

Inspektorát zejména vykonává kontrolu ve výše uvedeném rozsahu, ukládá opatření k odstranění nedostatků zjištěných při kontrole, určuje přiměřené lhůty k jejich odstranění a vyžaduje podání písemné zprávy o přijatých opatřeních, kontroluje plnění opatření k odstranění zjištěných nedostatků, kontroluje příčiny a okolnosti pracovních úrazů, rozhoduje ve správním řízení v prvním stupni o přestupcích nebo správních deliktech a o uložení pořádkové pokuty za nesplnění povinností kontrolované osoby.

Působnost úřadu a inspektorátů se vztahuje na zaměstnavatele a na jejich zaměstnance, na právnické osoby, u kterých jsou vykonávány veřejné funkce, a na fyzické osoby vykonávající veřejné funkce, na fyzické osoby, které jsou zaměstnavateli a samy též pracují, fyzické nebo právnické osoby podnikající podle zvláštního právního předpisu a nikoho nezaměstnávající, spolupracujícího manžela nebo dítě, na fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí, a na koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, a na další.

Pracovištěm kontrolované osoby se pro účely tohoto zákona rozumí místa určená nebo obvyklá pro výkon činnosti kontrolované osoby. Za činnost kontrolované osoby se považuje zajišťování výroby nebo poskytování služeb, jakož i jiná činnost vykonávaná podle zvláštních právních předpisů. Pracovištěm stavebního podnikatele s oprávněním k vykonávání vázané živnosti provádění staveb, jejich změn a odstraňování podle

živnostenského zákona, který pro zadavatele stavby zhotovuje stavbu, bude celé staveniště. Pracovištěm klempíře, tesaře (klempířské firmy) s řemeslnou živností s oprávněním podle živnostenského zákona k provádění dílčích činností, bude na stavbě jen část staveniště v rozsahu dílčích činností s odpovědností za tyto činnosti.

Místní příslušnost inspektorátu k výkonu kontroly se řídí místem činnosti kontrolované osoby a u organizační složky státu jejím sídlem; ve správním řízení se řídí místní příslušnost správním řádem.

Podle § 5 odst. 1 písm. i) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, se OIP vyjadřují k vybraným projektovým dokumentacím staveb určených pro užívání ve veřejném zájmu nebo jako pracoviště fyzických osob, zda splňují požadavky právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení. Ve smyslu uvedeného ustanovení vybírají OIP k vyjádření pouze projektové dokumentace staveb, jejich změn a změn v užívání staveb:

- určených pro výrobu a skladování, ve kterých bude zaměstnáno více než 20 osob;
- určených pro zaměstnávání osob s omezenou schopností pohybu a orientace;
- se shromažďovacím prostorem (§ 40 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů);
- určených pro výrobu a skladování nebezpečných chemických látek (§ 2 odst. 5 zákona č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích, ve znění pozdějších předpisů) s výjimkou skladů a výroben výbušnin;
- samostatných, vícepodlažních hromadných garáží;
- jaderných elektráren;
- kotelen I. a II. kategorie (vyhláška č. 91/1993 Sb., k zajištění bezpečné práce v nízkotlakých kotelnách, ve znění pozdějších předpisů);
- určených pro obchod (§ 41 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů);
- čerpacích stanic LPG/CNG;
- bioplynových stanic.

O rozšíření výběru dokumentací staveb k vyjádření nad tento rámec rozhoduje v individuálních případech místně příslušný OIP s ohledem na předvídatelná budoucí rizika ohrožení života a zdraví zaměstnanců při práci, popř. možné ohrožení veřejnosti (k posouzení mohou být vybrány i výrobní a skladovací objekty pod 20 osob, obytné budovy s výtahy, obchodní jednotky v nákupních centrech, pečovatelské domy apod.).

OIP se vyjadřují podle § 5 odst. 1 písm. i) zákona č. 251/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pouze k dokumentacím, které jsou předkládány ke stavebnímu řízení. K projektovým dokumentacím, které jsou předkládány k územnímu řízení nebo k územně plánovací dokumentaci, se OIP nevyjadřuje.

Projektová dokumentace zpracovaná pro vydání stavebního povolení je posuzována OIP zejména z následujících pohledů:

- protokol vnějších vlivů;
- bezbariérovost;
- výpadky energií, zejména elektrické energie;
- ochranná pásma;
- napojení na stávající inženýrské sítě;
- údržba strojů a zařízení;
- riziko ohrožení obyvatelstva a zaměstnanců z provozu;
- normové hodnoty rozmístění SO a PS;
- způsobilost stavby pro řešení mimořádných situací, únikových cest, záchytných jímek apod.;
- konstrukční řešení zařízení stavby pro bezpečnou obsluhu;
- zajištění bezpečnosti zařízení pro budoucí provoz a údržbu;
- podmínky provozu elektroinstalací;
- podmínky provozu pojistných a regulačních zařízení.

Projektová dokumentace je po posouzení OIP buď bez připomínek, nebo musí být po odstranění závažných připomínek opakovaně předložena OIP, nebo o řešení méně závažných připomínek OIP rozhodne příslušný SÚ v rámci stavebního řízení.

Veřejný zájem by měl být ze strany OIP zajišťován i posouzením projektové dokumentace z hlediska vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

2.3.1 Inspektor

Inspektor je oprávněn vykonávat kontrolu podle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, v souladu se zákonem č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb. V tomto zákoně je specifikováno zahájení kontroly (§ 5), vstup do staveb (§ 7), práva kontrolujícího (§ 8), přestupky (§ 15) a správní delikty (§ 16). Inspektor je oprávněn vstupovat bezplatně do budov, zařízení a výrobních prostorů kontrolovaných osob za účelem výkonu kontroly, požadovat na kontrolovaných osobách poskytnutí pravdivých a úplných informací o zjišťovaných a souvisejících skutečnostech, při kontrole ověřovat totožnost fyzických osob podle občanského průkazu, cestovního pasu, popřípadě služebního průkazu státního zaměstnance.

Zejména je oprávněn požadovat na kontrolovaných osobách, aby v určených lhůtách předložily originální doklady, popřípadě tyto doklady úředně ověřené a další písemnosti, záznamy dat na paměťových médiích prostředků výpočetní techniky, jejich výpisy a zdrojové kódy programů, vzorky materiálů, látek nebo výrobků (dále jen „doklady“) potřebné ke kontrole, pořizovat kopie části dokladů nebo výpisy z dokladů

pro potřebu doložení neplnění nebo nedostatečného plnění povinností zjištěných při výkonu kontroly; za tím účelem použít technické prostředky na zhotovení fotodokumentace, obrazových nebo zvukových záznamů.

Inspektor je oprávněn v případech hodných zvláštního zřetele, popřípadě nebezpečí hrozícího z prodlení zajišťovat doklady, přičemž jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit a ponechat jí kopie převzatých dokladů, dále odebírat k rozboru nezbytně nutné množství vzorků materiálů, látek nebo výrobků (dále jen „kontrolní vzorek“) a jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit, a rovněž nařizovat provedení měření, prohlídek, zkoušek nebo revizí. Inspektor je oprávněn dotazovat se zaměstnanců kontrolované osoby bez přítomnosti dalších fyzických osob, zástupce příslušného odborového orgánu nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na záležitosti související s vykonávanou kontrolou, nařizovat zachování místa úrazového děje v původním stavu až do skončení šetření o pracovním úrazu, nebo po dobu nezbytnou k zadokumentování místa úrazového děje.

Inspektor je oprávněn vydat rozhodnutí o zákazu používání staveb, pracovišť, výrobních, pracovních prostředků nebo zařízení, pracovních nebo technologických postupů, látek nebo materiálů, vykonávání prací nebo činností, které bezprostředně ohrožují bezpečnost zaměstnanců nebo dalších fyzických osob, zdržujících se s vědomím kontrolované osoby v jejích prostorech, a to až do doby odstranění závady, s výjimkou pevných trakčních zařízení a trakčních vozidel na drahách a ve veřejné silniční dopravě, lodí a letadel. Za tím účelem může nařídit, aby přítomné fyzické osoby ihned opustily prostory, ve kterých je bezprostředně ohrožena jejich bezpečnost.

Vyžaduje-li to nebezpečí hrozící z prodlení, lze rozhodnutí oznámit ústně, přičemž odvolání nemá odkladný účinek. Rozhodnutí o vydaném zákazu musí být oznámeno kontrolované osobě písemně bez zbytečného odkladu po dni oznámení ústního rozhodnutí.

Inspektor je oprávněn vydat rozhodnutí o zákazu práce přesčas, práce v noci, práce zaměstnankyň a mladistvých zaměstnanců.

Inspektor je oprávněn ukládat kontrolované osobě opatření k odstranění nedostatků zjištěných při kontrole, určovat přiměřené lhůty k jejich odstranění a vyžadovat podání písemné zprávy o přijatých opatřeních; může rovněž navrhnout potřebná technická a jiná opatření k odstranění rizik.

Inspektor je oprávněn ukládat fyzické osobě jménem orgánu inspekce práce pořádkovou pokutu za nesplnění povinností kontrolované osoby, jako je např. vytvořit podmínky k výkonu kontroly, poskytnout součinnost odpovídající oprávněním inspektora, v nezbytném rozsahu poskytnout materiální a technické zabezpečení pro výkon kontroly nebo se v určeném termínu na žádost inspektorů dostavit k projednání výsledků kontroly. Fyzické osobě, která zavinila, že kontrolovaná osoba nesplnila tyto povinnosti, může být uložena pořádková pokuta až do výše 50 000 Kč. Pořádkovou pokutu lze uložit i opakovaně, nebyla-li povinnost splněna ani v nově určené lhůtě.

Průkaz inspektora je dokladem o pověření k výkonu kontrolní činnosti.

Zákon o inspekci práce rozlišuje „přestupky fyzických osob“ a „správní delikty právnických osob“, přičemž se i nedodržení předpisů fyzických osob zjištěná v souvislosti s jejich podnikáním považují za správní delikty a jsou posuzována jako správní delikt právnické osoby. Charakteristiky přestupků a správních deliktů, včetně možných sankcí, jsou uvedeny v kapitole [4.3](#).

2.3.2 Práva kontrolovaných osob

Kontrolovaná osoba může písemně požádat o přezkoumání protokolu, a to do 5 pracovních dnů ode dne seznámení se s protokolem, nestanoví-li inspektor lhůtu delší. Inspektor přezkoumá protokol a o výsledku kontrolovanou osobu písemně vyrozumí.

Proti výsledku přezkoumání inspektorem může kontrolovaná osoba do 15 pracovních dnů ode dne, kdy byla o výsledku vyrozuměna, podat námítky k vedoucímu inspektorovi, který o námitkách rozhodne.

Rozhodnutím o námitkách může být výsledek přezkoumání protokolu změněn nebo zrušen, jinak se námítky zamítnou. Při zrušení výsledku přezkoumání protokolu vedoucí inspektor zajistí došetření věci.

Proti rozhodnutí o námitkách nelze podat další námítky.

Označení, sídla a působnost oblastních inspektorátů práce:

- Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu se sídlem v Praze vykonává působnost v hlavním městě Praze
- Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj se sídlem v Praze vykonává působnost ve Středočeském kraji
- Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích vykonává působnost v Jihočeském kraji a v kraji Vysočina
- Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni vykonává působnost v Plzeňském kraji a v Karlovarském kraji
- Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem vykonává působnost v Ústeckém kraji a v Libereckém kraji
- Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové vykonává působnost v Královéhradeckém kraji a v Pardubickém kraji
- Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně vykonává působnost v Jihomoravském kraji a Zlínském kraji
- Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě vykonává působnost v Moravskoslezském kraji a Olomouckém kraji

2.4 PRACOVNÍ ÚRAZY A JEJICH HLÁŠENÍ, DROBNÁ PORANĚNÍ, NÁHRADY ŠKODY

2.4.1 Pracovní úrazy

Pracovním úrazem je jakékoliv poškození zdraví nebo smrt, které byly způsobeny zaměstnanci nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením vnějších vlivů při plnění pracovních úkolů, nebo v přímé souvislosti s nimi. Tam, kde se v zákoníku práce uvádí zaměstnavatel nebo zaměstnanec, rozumí se tím osoba uvedená v §12 zákona č. 309/2006 Sb. Což znamená, že pracovním úrazem, zejména pro účely objasňování příčin a okolností úrazu, evidence, vyhotovování záznamů, ohlašování, zasílání a přijímání opatření proti opakování pracovních úrazů, je úraz osoby uvedené ve výše uvedeném ustanovení.

Druhy pracovních úrazů:

- smrtelný pracovní úraz
  - pro účely hlášení a evidenci, při kterém došlo k poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu, nebo na jehož následky postižený zaměstnanec zemřel nejpozději do 1 roku;
  - pro účely odškodnění, při kterém byla způsobena smrt ihned nebo kdykoliv později, pokud nastala podle lékařského posudku následkem tohoto pracovního úrazu.
- ostatní pracovní úraz
  - pracovní úraz, u něhož došlo ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než tři kalendářní dny (vzniká povinnost zaměstnavatele sepsat záznam o úrazu).

Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen:

- vyšetřit příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti příslušného odborového orgánu nebo zástupce pro oblast BOZP;
- neměnit stav na místě úrazu bez vážných důvodů;
- o pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, bez zbytečného odkladu uvědomí zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožní mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámí ho s výsledky tohoto objasnění;
- vyhotovit záznamy a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:
  - ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny;
  - k úmrtí zaměstnance;
- ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a inspekcím,
- vést v knize úrazů evidenci o všech pracovních úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující tři kalendářní dny. Zaměstnavatel vede evidenci v knize úrazů tak, aby obsahovala všechny údaje potřebné k sepsání záznamu o úrazu. Záznam o úrazu sepisuje zaměstnavatel nejpozději do 5 kalendářních dnů po oznámení pracovního úrazu a postupuje přitom podle vzoru záznamu o úrazu. Doporučuje se, aby kniha úrazu obsahovala následující údaje:
  - místo, kde k úrazu došlo;
  - činnost, při které k úrazu došlo;
  - jméno a příjmení postiženého;
  - datum a hodina úrazu;
  - začátek směny, počet zraněných osob celkem;
  - druh zranění a zraněná část těla;
  - druh úrazu (smrtelný nebo ostatní);
  - co bylo zdrojem úrazu;
  - proč k úrazu došlo (příčina úrazu);
  - jména svědků úraz;
- přijímat opatření proti opakování pracovního úrazu.

Povinnosti zaměstnanců při vzniku pracovního úrazu:

- bezodkladně hlásit svému nadřízenému svůj pracovní úraz, pokud to jeho zdravotní stav dovolí;
- hlásit pracovní úraz jiné osoby, jehož byl svědkem;
- poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou pomoc;
- nechat se ošetřit;
- učinit opatření, kterými by se zabránilo dalšímu možnému ohrožení života a zdraví zaměstnanců;
- pokud to okolnosti a technologie nevyklučují, zachovat pracoviště v nezměněném stavu.

2.4.2 Hlášení pracovních úrazů

Zaměstnavatel ohlásí pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- státnímu zástupci nebo Policii ČR při zjištění, že byl spáchán trestný čin;
- odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro BOZP;
- zaměstnavateli, který zaměstnance na práci u něho vyslal;
- úrazové pojišťovně pro případ své odpovědnosti za vzniklou škodu;
- inspekci práce nebo báňskému úřadu při hospitalizaci zaměstnance delší než 5 dnů.

Zaměstnavatel ohlásí smrtelný pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- Policii ČR;
- odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro BOZP;
- zaměstnavateli, který zaměstnance na práci u něho vyslal;
- inspekci práce nebo báňskému úřadu;
- příslušné zdravotní pojišťovně;
- úrazové pojišťovně pro případ své odpovědnosti za vzniklou škodu.

2.4.3 Poskytování první pomoci při pracovních úrazech

- první nezbytnou pomoc zraněnému poskytuje speciálně vyškolený zaměstnanec;
- vedoucí zaměstnanec, svědek nebo jiný zaměstnanec ohlásí událost záchranné službě či lékaři;
- v případě pracovního úrazu se přednostně ošetřují zranění otevřená s prudkým krvácením, dále bezvědomí se zástavou dechu a srdeční činnosti, dále zranění bez poruchy dechu a zástavy srdce, a nakonec zranění v šoku;
- po poskytnutí první pomoci zajistí vedoucí zaměstnanec nebo zaměstnanec, který poskytl první pomoc, přepravu zraněného, pokud to stav zranění dovoluje, do zdravotnického zařízení podnikovým dopravním prostředkem;
- v závažných případech zajistí přepravu prostřednictvím záchranné služby;
- v závažných případech zajistí rychlou zdravotní službu s lékařem;
- drobná poranění se ošetří pomocí příruční lékárničky a ošetření se zaznamená do Knihy úrazů;
- při poskytování první pomoci při úrazu elektrickým proudem je nutno jednat rychle, nikoliv však ukvapeně. Zásady první pomoci jsou uvedeny v [kapitole 5.1](#).

2.4.4 Objasňování příčin a okolností pracovních úrazů

Nově vydaným [zákoníkem práce](#) došlo k výrazné změně při objasňování úrazů. Z dřívějšího vyšetřování se stalo objasňování a povinnost objasnit příčiny úrazu přešla ze zaměstnavatele postiženého na zaměstnavatele, u něhož se úraz stal. Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu.

O pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele zaměstnavatel podle věty první bez zbytečného odkladu uvědomí zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožní mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámí ho s výsledky tohoto objasnění. Nyní je třeba si jen uvědomit u koho se úraz stal, což lze jistě doložit nějakým dokladem, např. výpisem z listu vlastnictví, stavebním povolením v případě stavebníka, smlouvou o zhotovení stavby v případě zhotovitele stavby apod. Součástí objasňování je i povinnost ohlásit pracovní úraz pro zákonem stanovenou účast na šetření inspekcí práce.

Pracovním úrazem pro účely zákoníku práce je poškození zdraví zaměstnance, k němuž došlo nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů. Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů. Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.

Zákon [č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů, v [§ 12](#) a [§ 13](#) stanoví, že tam, kde se v zákoníku práce nebo v části první uvádí zaměstnavatel nebo zaměstnanec, rozumí se tím osoba, kterou je:

- zaměstnavatel, který je fyzickou osobou a sám též pracuje;*
- fyzickou osobou, která provozuje samostatně výdělečnou činnost podle zvláštního právního předpisu;*
- spolupracující manžel nebo dítě osoby uvedené v písm. a) nebo b);*
- fyzická nebo právnická osoba, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popř. se na zhotovení stavby podílí.*

Úraz např. syna živnostníka skládajícího např. řezivo, které právě dovezl pro stavbu, v prostorách staveniště bude povinen objasňovat a případně hlásit zhotovitel stavby; stejně bude povinen přijmout opatření k zabránění opakování úrazů.

2.4.5 Odškodňování pracovních úrazů

Povinnost odškodnit pracovní úraz vyplývá z [§ 192](#) zákoníku práce. Došlo-li u zaměstnance při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi k poškození zdraví nebo k jeho smrti úrazem (pracovní úraz), odpovídá za škodu tím vzniklou zaměstnavatel, u něhož byl zaměstnanec v době úrazu v pracovním poměru.

Zaměstnavatel se zproští odpovědnosti za škodu při pracovních úrazech:

- zcela, prokáže-li, že
  - zaměstnanec porušil svým jednáním právní předpisy BOZP, interní předpisy nebo pokyny organizace, ačkoliv byl s nimi prokazatelně seznámen a
  - zaměstnavatel jejich dodržování soustavně dodržoval a kontroloval;

- zaměstnanec požil alkohol nebo jiné návykové látky;
- uvedené skutečnosti byly jedinou příčinou škody,

b) zčásti, prokáže-li, že

- zaměstnanec porušil svým jednáním právní předpisy BOZP, interní předpisy nebo pokyny organizace, ačkoliv byl s nimi prokazatelně seznámen a
- zaměstnanec požil alkohol nebo jiné návykové látky;
- zaměstnanec si počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování nebo jednal lehkomylně;
- tyto uvedené skutečnosti byly jednou z příčin škody. V tomto případě určí zaměstnavatel část škody, kterou nese zaměstnanec podle míry jeho zavinění.

Zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je zaměstnavatel povinen poskytnout náhradu za:

- ztrátu na výdělků:
  - po dobu pracovní neschopnosti činí rozdíl mezi průměrným výdělkem zaměstnance před pracovním úrazem a plnou výší nemocenského;
  - po skončení pracovní neschopnosti z důvodu pracovního úrazu musí dosáhnout výše průměrného výdělků před pracovním úrazem;
- bolest a ztížení společenského uplatnění (na základě bodového hodnocení, které provádí ošetřující lékař zraněného); náhrada je vyplacena jednorázově po skončení pracovní neschopnosti;
- účelně vynaložené náklady spojené s léčením jsou vyplaceny tomu, kdo je vynaložil. Tvoří je např. poplatky za lékařské posudky, cestovné na místo rehabilitace nebo speciální lékařské prohlídky, které určil ošetřující lékař apod.;
- věcnou škodu – za věcnou škodu vzniklou při pracovním úrazu je považována ztráta osobní věci (např. oblečení, aktovky apod.), nebo poškození této věci.

Pokud si zaměstnanec zaviní pracovní úraz:

- v důsledku požití alkoholu nebo návykových látek – nemá nárok na odškodné,
- nedodržením pracovního nebo technologického postupu nebo interních předpisů či pokynů zaměstnavatele – snižuje se odškodné o míru zaměstnancova zavinění, kterou zjišťuje a stanovuje komise k tomuto účelu ustavená zaměstnavatelem. Pokud existují v organizaci odbory, stává se jejich zástupce členem této komise, pokud je v organizaci zvolen zástupce zaměstnanců pro BOZP, stává se on členem komise.

2.4.6 Povinné pojištění pro pracovní úraz a nemoc z povolání

- zaměstnavatelé zaměstnávající alespoň jednoho zaměstnance musí být pojištěni pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání;
- podmínky a sazby pojistného jsou stanoveny vyhláškou. Výši pojistného si vypočítává zaměstnavatel ze základu, stanoveného shodně s postupem pro určení vyměrovacího základu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti;
- zaměstnavatel má právo, aby za něho příslušná pojišťovna nahradila škodu, která vznikla zaměstnanci při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání v rozsahu, v jakém za ni zaměstnavatel odpovídá;
- zaměstnavatel má za povinnost bez zbytečného odkladu podat předepsané informace o pracovním úrazu pojišťovně. Poruší-li zaměstnavatel uložené povinnosti, má pojišťovna vůči němu právo na přiměřenou náhradu.

2.5 PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ, HYGIENA PRÁCE

2.5.1 Kategorizace prací

Kategorizace prací se provádí na základě zákona [č. 258/2000 Sb.](#), o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů. V rámci kategorizace se vyhodnotí rizika a práce se podle stanovených kritérií zařadí do jedné ze čtyř kategorií.

Zařazování musí být provedeno kvalifikovaně prostřednictvím odborně způsobilé osoby k prevenci rizik (dříve bezpečnostní technik). Tuto osobu musí mít zajištěnu každý zaměstnavatel, který zaměstnává více než 500 zaměstnanců nebo zaměstnává 25 až 500 zaměstnanců, pokud není odborně způsobilý k prevenci rizik. Kritéria, faktory a limity pro zařazení prací do kategorií i hodnocení rizika a minimální ochranná opatření stanoví vyhláška [č. 432/2003 Sb.](#), kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli, ve znění pozdějších předpisů.

Kategorie

I. kategorie

- práce, při nichž není pravděpodobný nepříznivý vliv na zdraví.

II. kategorie

- práce, při nichž lze očekávat jejich nepříznivý vliv na zdraví jen výjimečně, zejména u vnímavých jedinců;
- práce, při nichž nejsou překračovány hygienické limity faktorů;

- práce naplňující další kritéria pro jejich zařazení do kategorie druhé.

III. kategorie

- práce, při nichž jsou překračovány hygienické limity;
- práce naplňující další kritéria pro zařazení práce do kategorie třetí; expozice osob není spolehlivě snížena technickými opatřeními pod úroveň těchto limitů, a pro zajištění ochrany zdraví osob je proto nezbytné využívat OOPP, organizační a jiná ochranná opatření;
- práce, při nichž se vyskytují opakovaně nemoci z povolání nebo statisticky významné častěji nemoci, jež lze pokládat za nemoci související s prací.

IV. kategorie

- práce, při nichž je vysoké riziko ohrožení zdraví, které nelze zcela vyloučit ani při používání dostupných a použitelných ochranných opatření.

Zařazování

- práce do kategorie vyjadřuje souhrnné hodnocení úrovně zátěže faktory, rozhodujícími ze zdravotního hlediska o kvalitě pracovních podmínek;
- o zařazení prací do třetí nebo čtvrté kategorie rozhoduje příslušný orgán ochrany veřejného zdraví (krajská hygienická stanice); návrh předkládá zaměstnavatel, a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení výkonu prací;
- práce do druhé kategorie zařazuje zaměstnavatel, a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení jejich výkonu, změny podmínek odůvodňující zařazení práce do druhé kategorie, nebo do 10 dnů ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví;
- ostatní práce na pracovištích zaměstnavatele, které nebyly takto zařazeny, se považují za práce kategorie první;
- zaměstnavatel je povinen neprodleně oznámit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví práce, které zařadil do druhé kategorie, a údaje rozhodné pro toto zařazení;
- měření potřebná pro účely zařazení může zaměstnavatel provést jen prostřednictvím osoby akreditované nebo autorizované k příslušným měřením, pokud není sám takto kvalifikován;
- v případě, že jde o práci spojenou s expozicí několika faktorů, stanoví se kategorie podle nejméně příznivě hodnoceného faktoru;
- zaměstnavatel je povinen informovat zaměstnance, do jaké kategorie byla zařazena práce, kterou vykonává, a to včetně rozsahu, a četnost zdravotních prohlídek, které musí zaměstnanec absolvovat u lékaře závodní preventivní péče.

Rizikové práce jsou práce, při nichž je nebezpečí vzniku nemoci z povolání nebo jiné nemoci související s prací, je práce zařazená do kategorie třetí a čtvrté, a dále práce zařazená do kategorie druhé, o níž takto rozhodne příslušný orgán ochrany veřejného zdraví.

Zaměstnavatel, na jehož pracovištích jsou vykonávány rizikové práce, je povinen:

- zabezpečit neprodleně mimořádná měření faktorů pracovních podmínek, pokud o ně požádá zařízení vykonávající závodní preventivní péči, nebo pokud tak stanoví rozhodnutím příslušný orgán ochrany veřejného zdraví,
- zjistit příčinu překročení limitních hodnot ukazatelů biologických expozičních testů a zabezpečit její odstranění; neprodleně informovat o těchto skutečnostech zaměstnance; překročení limitních hodnot ukazatelů biologických expozičních testů sdělí zaměstnavateli zařízení vykonávající závodní preventivní péči.

Faktory – fyzikální, chemické a biologické činitele, které mohou mít nebo mají vliv na zdraví zaměstnance

- prach (I. – IV. kategorie)
- chemické látky (I. – IV. kategorie)
- hluk (I. – IV. kategorie)
- vibrace (I. – IV. kategorie)
- pracovní poloha (I. – III. kategorie)
- zátěž teplem (I. – IV. kategorie)
- zátěž chladem (I. – III. kategorie)
- psychická zátěž (I. – III. kategorie)
- zřaková zátěž (I. – III. kategorie)
- práce s biologickými činiteli (I. – IV. kategorie)
- práce ve zvýšeném tlaku vzduchu (I. – IV. kategorie)

2.5.2 Fyzická zátěž

Fyzická práce se dělí na práci dynamickou (svalová síla je větší než překonávaný odpor, délka svalu je proměnná a výsledkem je pohyb částí těla) a práci statickou (délka svalu se nemění, sval zůstává v napětí, odpor je větší než svalová síla, dochází ke sníženému průtoku krve svalem, hromadí se produkty metabolismu, což působí prudký růst únavy a může vyústit v pocit bolesti až křeče).

Další třídění svalové práce je založeno na délce trvání svalového zatížení – dělí se na práci silovou (velký výkon z hlediska mechaniky, např. zvedání a přenášení břemen), práci vytrvalostní (menší svalová síla vynakládána po delší časový interval), práci rychlostní (menší až malá svalová síla vynakládána v krátkém časovém intervalu).

Celková fyzická zátěž zaměstnance nesmí překročit nejvyšší přípustné hodnoty stanovené platnými předpisy. Lokální svalová zátěž nesmí překročit nejvyšší přípustné hodnoty stanovené platnou legislativou. Při měření lokální svalové zátěže musí být dodrženy zásady stanovené platnými předpisy, v němž jsou upraveny rovněž prostorové požadavky na pracoviště a pracovní místo související s fyzickou zátěží.

Fyzická zátěž patří ke kritériím zohledňovaným při zařazování prací do kategorií.

2.5.3 Psychická zátěž

Práce spojené s psychickou zátěží jsou zejména práce ve vnučeném tempu, kdy si zaměstnanec nemůže volit pracovní tempo a jeho činnost je podřízena rytmu strojního zařízení nebo jiných osob, a monotónní práce, která je spojena po dobu více než polovinu směny s trvale se opakujícími stejnými úkony. Tyto a další práce patří podle platných právních předpisů k rizikovým faktorům pracovních podmínek. V zájmu omezení jejich nepříznivého vlivu na zdraví zaměstnanců musí být přerušovány bezpečnostními přestávkami.

Mezi faktory psychické zátěže související s prací náleží:

- práce ve vnučeném tempu, kterou se rozumí takový způsob práce, při němž si zaměstnanec nemůže volit pracovní tempo a jeho činnost je podřízena rytmu strojního zařízení nebo jiných osob;
- monotónní práce, kterou se rozumí pracovní činnost, pro niž je charakteristické opakování stále stejných úkonů pohybových či úkolových s omezenou možností zásahu zaměstnance do průběhu této činnosti.

Pro potřeby praxe se obvykle rozlišují dvě formy monotonie:

- monotonie pohybová – tj. opakující se manuální činnost stejného typu a skládající se z jednotlivých pohybových úkonů;
- monotonie úkolová – tj. opakující se pracovní činnosti s nízkým počtem a s malou proměnlivostí typů úkonů (např. obsluha jednoduchých strojů, tj. vkládání a odebírání obrobků), situace chudá na počet nebo variabilitu podnětů. Dalším příkladem jsou tzv. vigilanční činnosti spočívající ve sledování, identifikaci podnětů a reakci na nepravidelně se vyskytující změny určitých dějů;

V průběhu různých činností se obě formy monotonie obvykle vzájemně prolínají.

- práce pod časovým tlakem spojená s vysokým pracovním tempem a omezenými možnostmi přestávek a odpočinku, což je příčinou rychlého nástupu únavy a nedostatečné možnosti zotavení organismu.

Mezi takové práce patří pracovní činnosti spojené s:

- přetížením kapacity při zpracovávání informací, rozhodování v časové tísní (pro práci je typické rychlé střídání podnětů s okamžitou nutností reakce);
- složitostí řízeného objektu;
- neočekávanými poruchami a stavy řízeného systému, které vyžadují okamžitý zásah;
- soustředěným monitorováním více než čtyři hodiny za pracovní dobu;
- přetížením terminovanými úkoly, které nesnesou odkladu;
- mimořádné psychicky a senzoricky náročnými úkoly v trvání minimálně 2 hodin denně;
- práce spojená s vysokými nároky v oblasti jednání a vzájemné kooperace mezi jednotlivci a činnosti; kdy je zaměstnanec vystaven interpersonálním konfliktům, frustraci a negativním emočním tlakům.

Sociální interakcí se rozumí vztahy a aktivity v oblasti jednání a vzájemné kooperace mezi jednotlivci. Příkladem intenzivních sociálních interakcí jsou pracovní činnosti spojené s interakcí s osobami sociálně narušenými, nepřízpůsobivými, s osobami vyžadujícími zvláštní péči, s osobami psychicky alterovanými apod.

Vysoký stupeň tohoto faktoru se vyskytuje při výkonu profesionální činnosti spočívající v usměrňování chování druhých osob, které mají narušené sociální normy chování nebo vyžadující zvláštní způsob péče a interakce. Faktor je významný při práci s vysokou pravděpodobností a četností interpersonálních konfliktů a práce v sociální izolaci bez možnosti styku s lidmi v trvání více než 50 % směny denně.

Společným jmenovatelem je složitost vykonávané pracovní činnosti, náročnost práce vyplývající z možného obecného ohrožení zdraví výkonem dané pracovní činnosti, tedy práce spojené s odpovědností a vědomím nebezpečí ohrožení vlastního zdraví a života nebo zdraví a života dalších osob.

Vysoký stupeň se vyskytuje při práci, kde je vysoká pravděpodobnost rizika smrtelného úrazu a těžkého zdravotního poškození s trvalými následky. Patří sem i práce spojené s vysokou pravděpodobností možnosti ohrožení zdraví jiných osob vlastním jednáním.

- práce ve třísměnném a nepřetržitém pracovním režimu;
- práce pouze v nočních směnách.

Jiné faktory ovlivňující psychickou zátěž:

Z tohoto hlediska se hodnotí ostatní okolnosti a vlivy, které vedou ke stresovým situacím a psychickému napětí. Vždy je třeba specifikovat daný zdroj nepřiměřené psychické zátěže.

Například:

- Vlivy narušující soustředění při práci jsou nepříznivé jak pro kvalitu práce (např. zvýšená chybovost), tak pro zaměstnance (možná neurotizace), např. hluk.
- Odpovědnost organizační a hmotná, zejména u zaměstnanců řídicích výrobní a lidské zdroje a u zaměstnanců s osobní hmotnou odpovědností. Jde o jeden z nejvýznamnějších činitelů spojený s prožíváním jistoty či nejistoty v práci. Společným rysem je tlak pracovních povinností, projevující se vysokou angažovaností, trvalým psychickým napětím a starostmi, které se přenášejí do mimopracovní doby.
- Hodnocení vlivu pracovních podmínek na centrální nervový systém zaměstnanců. Patří sem i práce vykonávané na dislokovaných pracovištích a práce spojené se sociální izolací.
- Nároky na ostatní smyslové orgány.

Posouzení jiných faktorů zvyšujících psychickou zátěž náleží odborníkovi (psychologovi, případně jinému odborníkovi, který pracuje v oblasti pracovního lékařství).

2.5.4 Tepelná zátěž

- Na pracovištích, kde je vykonávána trvalá práce, s výjimkou pracovišť vyžadujících zvláštní tepelné podmínky a pracovišť, na nichž nelze technickými prostředky odstranit tepelnou zátěž z technologie, musí být zajištěno dodržování přípustných mikroklimatických podmínek s výjimkou mimořádně chladných a mimořádně teplých dnů.
- Za mimořádně chladný den se považuje den, kdy venkovní teplota dosáhla hodnoty nižší než $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- Za mimořádně teplý den se považuje den, kdy venkovní teplota dosáhla hodnoty vyšší než $+30\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- Na pracovištích, kde jsou překračovány hodnoty přípustných mikroklimatických podmínek v důsledku tepelné zátěže z technologických zdrojů, a na ostatních pracovištích za mimořádně teplých dnů musí být doba výkonu práce upravena tak, aby nebyly překračovány hodnoty dlouhodobě a krátkodobě únosné pracovní tepelné zátěže.
- Na otevřených, polootevřených a na uzavřených pracovištích musí být při teplotách nižších, než jsou přípustné hodnoty ($4\text{ }^{\circ}\text{C}$) zřízeny ohřívačky s vybavením pro ohřívání rukou. Na pracovištích, na nichž je operativní teplota do $4\text{ }^{\circ}\text{C}$, musí být zřízeny ohřívačky.
- Ochranný oděv zaměstnanců vystavených chladu a proudění vzduchu, které překračuje $1,8\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, musí mít takové izolační vlastnosti, které chrání teplotu lidského organismu v rozmezí $36\text{--}37\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- Jestliže korigovaná teplota klesne pod $4\text{ }^{\circ}\text{C}$, musí být zaměstnanci vybaveni vhodným typem ochranných rukavic.
- Vystavení nechráněné kůže vzduchu, jehož korigovaná teplota je nižší než $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$, nesmí překročit 20 minut.
- Práce nelze vykonávat na pracovištích, na kterých je korigovaná teplota nižší než $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- Vstupy do hal s trvalými pracovišti, které se během směny otevírají přímo do venkovního prostoru, musí být v zimě zabezpečeny proti vnikání studeného vzduchu.
- Na pracovišti musí být zajištěny mikroklimatické podmínky, jejichž parametry odpovídají přípustným hodnotám stanoveným pro daný typ práce.
- Prováděné činnosti jsou zařazeny do tříd práce podle průměrného minutového energetického výdeje vynakládaného na efektivní dobu práce = $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2})$

Třídy práce:

I sezení s mírnou aktivitou, uvolněné stání (např.: kancelářské práce, kontrolní činnost ve velínech), práce v sedě s lehkou manuální prací rukou (psaní na stroji, jednoduché šití, laboratorní práce) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = <80$;

IIa činnost vstojí nebo při chůzi spojená s přenášením lehkých břemen nebo překonáváním malých odporů (např.: prodavači, práce v pokladně, strojní opracovávání a montáž lehkých dílů, kusová práce nástrojářů) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 81\text{ až }105$;

IIb práce v sedě se zapojením obou rukou, paží a nohou (např. mechanici, strojní opracovávání a montáž středně těžkých dílů, práce na ručním lisu, řidiči nákladních vozidel); práce vstojí s trvalým zapojením obou rukou, paží a nohou spojená s přenášením břemen do 10 kg (např.: svařování, prodavači při silné frekvenci zákazníků, tažení a tlačení lehkých vozíků) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 106\text{ až }130$;

IIIa práce vstojí se zapojením obou končetin, občas v předklonu nebo v kleče, chůze (např.: mechanici, údržba strojů, stavebnictví – ukládání panelů pomocí mechanizace, prodavači v železářství, skladníci s občasným přenášením břemen do 15 kg, strojní výroba v dřevozpracujícím průmyslu) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 131\text{ až }160$;

IIIb práce s trvalým zapojením obou rukou, trupu, chůze (např.: stavebnictví – kladení cihel, zahradnické práce, práce v zemědělství) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 161\text{ až }200$;

IVa práce spojená s rozsáhlou činností svalstva trupu, horních i dolních končetin (např.: stavebnictví – práce s lopatou, přenášení břemen o váze 25 kg, práce se sbíječkou, práce v lese, plnění tlakových nádob) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 201\text{ až }250$;

IVb práce spojené s rozsáhlou a intenzivní činností svalstva trupu, horních i dolních končetin (např.: práce v lomech, zemědělství – ruční sekání kosou, strojní kování větších kusů) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 251\text{ až }300$;

V práce spojená s rozsáhlou a velmi intenzivní činností svalstva trupu, horních i dolních končetin (např.: transport velkých břemen, výkopové práce, práce se sekerou při těžbě dřeva) $M\text{ (W}\cdot\text{m}^{-2}) = 301\text{ a více}$.

Přípustné hodnoty mikroklimatických podmínek po celý rok:

Třída práce	Operativní teplota (°C)			Rychlost proudění vzduchu (m.s ⁻¹)	Relativní vlhkost vzduchu (%)
	Min.	Opt.	Max.		
I	20	22±2	28	0,1–0,2	30–70
IIa	18	20±2	27	0,1–0,2	
IIb	14	16±2	26	0,2–0,3	
IIIa	10+	12±2+	26++	0,2–0,3	
IIIb	10++	12±2+	26++	0,2–0,3	

Poznámka:

+ z hlediska energetického výdeje práce není celosměnově únosná pro ženy

++ z hlediska energetického výdeje práce není celosměnově únosná pro muže

Na uzavřených pracovištích musí být dodrženy hodnoty ve výše uvedené tabulce.

2 Na pracovištích třídy I a IIa musí být dodrženy ještě tyto požadavky:

- rozdíly teplot vzduchu mezi úrovní hlavy a kotníků nesmí být větší než 3 °C;
- asymetrie radiační teploty od oken nebo jiných chladných svislých povrchů nesmí být větší než 10 °C;
- asymetrie radiační teploty od teplého stropu nebo jiných vodorovných povrchů nesmí být větší než 5 °C, intenzita osálení hlav nesmí být větší než 200 W.m⁻²

2.6 ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST

2.6.1 Závodní preventivní péče

Zákon ukládá každému zaměstnavateli, jenž zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance, povinnost zajistit závodní preventivní péči. Zařízení poskytující závodní preventivní péči má ve spolupráci se zaměstnavatelem zabezpečit prevenci, včetně ochrany zdraví zaměstnanců před nemocemi z povolání a jinými poškozeními zdraví z práce a prevence úrazu. Zajištění této péče kontrolují orgány ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice) a případné neplnění povinnosti sankcionují.

Základní podmínkou závodní preventivní péče je znalost pracovního prostředí, ve kterém zaměstnanci pracují, a současně charakteru náplně práce, kterou vykonávají. Tato péče nemá sloužit pouze k provádění lékařských prohlídek zaměstnanců, ale zařízení poskytující tuto péči má zaměstnavateli též poskytnout odbornou poradní činnost v otázkách ochrany a podpory zdraví či sociální pohody zaměstnanců. Má provádět kontroly jednotlivých pracovišť firmy a zjišťovat vlivy práce a pracovních podmínek při práci.

Smlouva s lékařem

Smlouva uzavřená s lékařem o poskytování závodní preventivní péče by měla mimo jiné (identifikační údaje obou stran, datum, doba trvání smlouvy, platební podmínky a podobně) obsahovat následující ustanovení:

- kdy a kde bude péče poskytována;
- o poskytování odborné poradní činnosti;
- o pravidelné odborné kontrole pracovišť;
- o sledování vlivu práce a pracovních podmínek na zdravotní stav zaměstnanců, včetně navrhování potřebných opatření;
- o provádění lékařských preventivních prohlídek;
- závazek k spolupráci s příslušnou hygienickou službou;
- závazek o podílu na výcviku a výchově zaměstnanců v oblasti podpory a ochrany zdraví;
- jakým způsobem bude péče zajišťována v době dlouhodobější nepřítomnosti lékaře;
- o poskytování první pomoci.

Ze strany zaměstnavatele by neměly být opomenuty závazky:

- poskytovat lékaři průběžně aktualizovaný seznam zaměstnanců s druhem jejich pracovních činností a pracovišť;
- poskytovat seznam lékařských prohlídek stanovených orgánem ochrany zdraví, včetně jejich náplně;
- umožnit volný přístup na pracoviště za účelem provedení kontroly pracovního prostředí a pracovních podmínek;
- závazek podávat lékaři další potřebné informace.

Zaměstnavatel je povinen zaměstnancům sdělit, které zdravotnické zařízení jim poskytuje závodní preventivní péči, a jakým druhům očkování, prohlídek a vyšetření souvisejících s výkonem jejich práce se musí podrobit. Musí jim též umožnit tyto prohlídky absolvovat. Zaměstnavatel je též povinen zaměstnanci nahradit případnou ztrátu na výdělků, a to ve výši průměrného výdělku, která mu vznikla v důsledku absolvování těchto prohlídek.

2.6.2 Lékařské prohlídky

Lékařské prohlídky v rámci závodní preventivní péče se dělí na: vstupní, periodické, mimořádné, výstupní, následné.

Zaměstnanec je povinen podrobit se lékařským prohlídkám, očkovaní a vyšetření, jež jsou stanoveny pro příslušný výkon práce právními předpisy (zákoník práce), a to u lékaře, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou smlouvu o závodní preventivní péči. Tato péče je vyňata z principu svobodné volby lékaře.

Vstupní lékařská prohlídka má být zaměřena na konkrétní výkon práce na konkrétním pracovišti. Zaměstnavatel musí poskytnout lékaři podrobnou informaci, na jakou práci a jaké pracoviště je zaměstnanec přijímán. Prohlídku musí absolvovat každý budoucí zaměstnanec před uzavřením pracovní smlouvy, nebo zaměstnanec měnící místo u téže firmy. Vstupní prohlídka musí být uzavřena jednoznačným posudkem, který je pro zaměstnavatele závazný.

Periodické prohlídky pro zaměstnance stanoví zákon [č. 258/2000 Sb.](#), o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Periodické zdravotní prohlídky musí absolvovat zaměstnanci, kteří mohou ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva. Do této skupiny patří i řidiči, kteří řídí motorová vozidla v pracovněprávním vztahu a u nichž je řízení druhem práce, sjednaným v pracovní smlouvě. Stejnými podmínkami se řídí zdravotní způsobilost zaměstnanců obsluhujících stavební stroje. Stavebními stroji se rozumí dozery a traktory, speciální tahače stavebních mechanismů, lopatová pásová rypadla, automobilová kolová korečková rypadla, korečková hlubidla, drenážní frézy a rýhovače, nakládací a vykládací stroje nad 35 kilogramů, autogrejdry, grejdelevátory, motorové skrejpry, skrejpry s pásovým tahačem, trouboukladčiky, silniční válce, úzkorozchodné lokomotivy pro přenosné dráhy, speciální motorové sněhové stroje, kompresory. Periodické prohlídky se u nich provádějí každé tři roky.

Každé tři roky musí periodické prohlídky absolvovat také zaměstnanci:

- obsluhující nebo opravující motorové a parní jeřáby (jeřábníci);
- ti, jež váží jeřábová břemena (vazači);
- řídicí výtahy s nosností nad 500 kg;
- obsluhující transportní zařízení a důlní těžní stroje;
- vyrábějící nebo pracující s výbušninami (střelmistři);
- obsluhující nebo opravující tlakové nádoby, turbokompresory a zařízení vysokého napětí;
- pracující s kapalným chlórem;
- pracující ve školských zařízeních;
- pracující zařízení sociálního zabezpečení.

Mimořádné prohlídky musí absolvovat zaměstnanci, kteří utrpěli těžký pracovní úraz. Dále se těmto prohlídkám musí podrobit zaměstnanci, kteří utrpěli nehodu spojenou s bezvědomím, nebo onemocnění spojené s pracovní neschopností trvající déle než čtyři týdny.

Prohlídky řidičů – řidič, který řídí motorové vozidlo v pracovněprávním vztahu a u něhož je toto řízení druhem práce sjednané v pracovní smlouvě, je podle zákona [č. 361/2000 Sb.](#), o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, o provozu na pozemních komunikacích, povinen se podrobit lékařské prohlídce před zahájením výkonu této činnosti. Tedy i v případě, že se nejedná o nového zaměstnance, ale došlo o rozšíření práce sjednané v pracovní smlouvě. Až do dovršení věku 50 let se pak musí podrobit prohlídce každé dva roky, nad tento věk pak již každoročně.

Řidič, který nemá tuto činnost sjednanu v pracovní smlouvě (nejen jako hlavní, ale i doplňkovou nebo jako součást výkonu své práce) a též nesplňuje žádnou z dalších podmínek uvedených v [§ 87](#) odst. 1 uvedeného zákona, se musí podrobit lékařské prohlídce nejpozději v den dovršení 60 let věku. Další prohlídky pak musí absolvovat v 65 a 68 letech, poté každé dva roky. Tyto prohlídky si platí řidič sám, neboť se nejedná o prohlídky vázané na výkon pracovní činnosti v zaměstnání, ale jejich lhůty platí obecně pro každého řidiče. Avšak pokud zaměstnavatel takovému člověku nad 60 let přidělí práci, jejíž součástí je i řízení motorového vozidla, musí vědět, že kromě příslušného řídičského oprávnění absolvoval tento zaměstnanec lékařskou prohlídku a je k řízení vozidla způsobilý. Doklad o zdravotní způsobilosti, jehož vzor je uveden ve vyhlášce [č. 277/2004 Sb.](#), o stanovení zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel s podmínkou a náležitosti lékařského potvrzení osvědčujícího zdravotní důvody, pro něž se za jízdy nelze na sedadle motorového vozidla připoutat bezpečnostním pásem (vyhláška o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel), ve znění pozdějších předpisů, musí mít řidič vozidla u sebe.

Lékařské prohlídky mladistvých – zákoník práce ukládá povinnost lékařského vyšetření u mladistvých (věk 15 až 18 let). Požaduje vyšetření lékařem závodní preventivní péče před vznikem pracovního poměru, stejně jako před převedením na jinou práci. Další prohlídky jsou stanoveny jednou ročně.

Lékařské prohlídky u ostatních zaměstnanců – na zaměstnance, pro něž nevyplývají z žádného předpisu ani kategorizace prací žádné periodické prohlídky (a zaměstnavatel má zajištěnu závodní preventivní péči), se vztahují řadové prohlídky. U zaměstnanců do 50 let věku se provádějí nejméně jedenkrát za pět let a u zaměstnanců nad 50 let věku nejméně jedenkrát za tři roky. Cílem těchto prohlídek je sledování vývoje zdraví zaměstnanců za účelem opětovného posouzení zdravotní způsobilosti k práci.

Výstupní a následné prohlídky – výstupní zdravotní prohlídky mají být prováděny u zaměstnanců, u kterých dochází k rozvázání pracovního poměru ze zdravotních důvodů, nebo vyplývá-li tato povinnost z kategorizace prací. Účelem je zjištění aktuálního zdravotního stavu a posouzení, zda při výkonu práce nedošlo vlivem práce nebo pracovních podmínek k poškození zdraví. Vhodná je při ukončení činnosti, při které může dojít k nemoci z povolání.

2.7 PRACOVNÍ RIZIKA MOŽNÉHO OHROŽENÍ ZDRAVÍ A ŽIVOTA ZAMĚSTNANCŮ

Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:

- Přijímáním opatření k předcházení rizikům. Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik. Právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými směsmi a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví.
- Je povinen soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle prováděcího právního předpisu.
- Není-li možné rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. Přijatá opatření jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení. O vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních podle věty první vede zaměstnavatel dokumentaci.
- Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází zaměstnavatel ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí:
  - omezování vzniku rizik;
  - odstraňování rizik u zdroje jejich původu;
  - přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví;
  - nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy;
  - nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky;
  - omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet, nutný pro zajištění provozu;
  - plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí;
  - přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany;
  - provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení,
  - udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

2.7.1 Výklad pojmů

Cílem bezpečnosti práce je omezování rizik ohrožujících zdraví a životy lidí, životní prostředí anebo majetek. Přitom se uvažují ta rizika, která jsou způsobována, vyplývají nebo jsou ovlivňována prováděnou pracovní činností.

Pojem riziko je spojen s pravděpodobností nebo možností škody. Riziko je tedy funkcí pravděpodobnosti, že frekvence, intenzita a trvání aktivace bude dostatečná k tomu, aby se nebezpečí ze svého potenciálního stavu transformovalo do negativního následku (poškození zdraví, životního prostředí nebo majetku).

Vztah mezi nebezpečím a rizikem charakterizují následující definice:

Nebezpečí

- stroje, materiály, technologie a pracovní činnosti se vyznačují tím, že mohou způsobit neočekávaný negativní důsledek – poškození člověka nebo majetku;
- je to skrytá vlastnost nebo schopnost něčeho (materiálu, stroje, pracovní činnosti), která může zapříčinit vznik škody;
- je to zdroj možného ohrožení nebo škody.

Během pracovní činnosti je nebezpečí

- uklouznutí/pád na rovině;
- pád z výšky/do hloubky;
- pád nářadí, materiálu z výšky;
- nedostatečná výška prostoru;
- spojené s manipulací s nářadím nebo materiálem;
- spojené s čištěním, uváděním do provozu, výrobou, údržbou, opravami, změnami a demontáží;
- spojené s dopravou a s přepravou;
- požáru a výbuchu;
- násilnostmi vůči personálu;

- spojené s látkami, které mohou být vdechnuty;
- spojené s látkami, které mohou ohrozit zrak;
- spojené s látkami, které mohou uškodit stykem s pokožkou;
- spojené s látkami, které mohou uškodit požitím;
- působení energie (např. elektřina, radiace, hluk, vibrace);
- ohrožení horních končetin monotónní/opakovanou jednotvárnou činností;
- nevhodných tepelných podmínek (např. přílišné teplo);
- spojené s osvětlením;
- spojené s kluzkým, nerovným povrchem podlah a komunikací;
- spojené s nevhodnými kryty a zábradlím;
- spojené s činnostmi dodavatelů.

Aktivaci, která způsobí, že potenciální nebezpečí vyústí v určitý negativní následek, můžeme chápat jako ohrožení.

Ohrožení

- pokud se stroje, materiály, technologie a pracovní činnosti, které obsahují určité nebezpečí, uvedou do provozu, a pokud je těmto jejich vlastnostem vystaven člověk nebo prostředí – jde o ohrožení;
- aktivní vlastnost stavby způsobit negativní jev, úraz nebo škodu;
- možnost aktivování nebezpečí v konkrétním prostoru a čase (na rozhraní stroj – člověk – prostředí).

Riziko

- je kvantitativní a kvalitativní vyjádření ohrožení, je to míra ohrožení, stupeň ohrožení;
- tímto pojmem se vyjadřuje pravděpodobnost, že vznikne negativní jev a zároveň i důsledky tohoto jevu;
- vyjadřuje, kolikrát se negativní jev vyskytne a co způsobí;
- definuje se jako kombinace pravděpodobnosti nežádoucí události a rozsahu, závažnosti možného zranění, škody nebo poškození zdraví.

Riziko má vždy dva rozměry:

- pravděpodobnost vzniku nebezpečné situace (ohrožení);
- závažnost možného následku.

Uvedené tři pojmy spolu úzce souvisejí, nebezpečí je zdrojem ohrožení a riziko můžeme chápat jako míru tohoto ohrožení. Máme-li rizika řídit nebo omezovat, je nezbytné je znát.

Efektivní postup při odstraňování či omezování rizik spočívá v provedení následujících kroků:

- a) Vymezení pracovního systému pro hodnocení rizik
- b) Vyhledání (identifikace) nebezpečí
- c) Ocenění rizik
- d) Hodnocení rizik
- e) Odstranění nebo omezení rizik
- f) Pravidelné hodnocení rizik

Ad a) Vymezení pracovního systému pro hodnocení rizik

Pracovní systém zahrnuje všechna zařízení, prostory, technologie, prostředí, zaměstnance a jiné osoby na pracovištích se vyskytující a všechny další vlivy, které je možno předpokládat. Abychom získali přehled o rizicích v celém pracovním systému, provádíme hodnocení rizik postupně na jednotlivých pracovištích, pracovních místech a prostorech. Dosažené hodnoty pak charakterizují rozložení rizik v celém pracovním systému a umožňují soustředit se na nejzávažnější rizika.

Vymezením prostoru rozumíme rozložení pracovního systému do jednotlivých pracovišť, zařízení prostor a dalších míst, kde bude hodnocení rizik organizováno. Důležité je zpracování těchto míst a prostor. Přitom nesmíme zapomenout zahrnout do seznamu všechny prostory a komunikace, včetně sklepních prostor, venkovních komunikací, šaten, záchodů, umýváren, prostor pro odpočinek a jídlo apod.

Na seznam prostorů navazuje seznam činností, které jsou v jednotlivých prostorech prováděny. Nesmí být opomenuto, že na pracovištích probíhají v různou dobu různé činnosti, například přenášení břemen jeřábem nad pracoviště, přísun materiálu motorovým vozíkem, údržba zařízení, úklid, činnost spolupracujících nebo dodavatelských právnických nebo fyzických osob. Seznam činností může být vypracován samostatně, nebo mohou být pro přehlednost činnosti přiřazeny k jednotlivým prostorům.

Ad b) Vyhledávání (identifikace) nebezpečí

Ke každému pracovnímu místu, případně činnosti přiřadíme nebezpečí nebo nebezpečnou situaci, která může nastat. Přitom vycházíme jak ze zkušeností, tak i z výsledků šetření pracovních úrazů a nehod, případně z evidence drobných poranění a skoronehod. Následující příklad výčtu rizik je třeba chápat pouze jako informativní, nikoliv jako úplný výčet.

Rizika a druhy nebezpečí (ohrožení) z nich vyplývající

Vyhledáním a definováním působících druhů rizik v posuzovaných systémech mohou být identifikovány tyto rizikové faktory:

1 Rizika uklouznutí, zakopnutí, ztráta stability s následným pádem

1.1 uklouznutí, zakopnutí na rovinném nebo šikmém povrchu

1.2 uklouznutí, zakopnutí na schodech

1.3 uklouznutí na 1.1 nebo 1.2 vlivem kluzkého povrchu

Možný výskyt na vnitřních a venkovních komunikacích při pracovní činnosti, v sanitárních zařízeních pro zaměstnance (šatny, WC, umývárny), při pohybu zaměstnanců na stavbách, při pohybu ve správní budově, při jednáních na úřadech či jiných institucích, při pohybu a činnosti související s nakládkou a vykládkou vozidel, při pohybu po schodištích, na chodbách, na veřejných komunikacích, cestách, chodnících. Výskyt u všech profesí.

2 Rizika pádu osob, předmětů a břemen z výšek

2.1 pád předmětů, břemen, případně konstrukcí

2.2 pád osob

Riziko s možným výskytem u stavebních dělníků při pracovní činnosti, stavebních techniků a vedení společnosti při kontrolní činnosti na stavbách. Následkem pádu břemen či jiných předmětů a vybavení staveniště jsou různá zranění (horní a dolní končetiny, hlava a ostatní části těla). Pády z výšek a do hloubky jsou v souvislosti s nevhodným technickým stavem staveništního vybavení (žebříky, lešení, podlahy lešení, jednoduchá kozová lešení), rovněž tak s nezajištěním výkopů a prohlubní proti pádům a dalším nedodržováním bezpečnostních předpisů, technologických postupů apod. U řidiče pak pády způsobené při nastupování a vystupování do kabiny nebo na ložnou plochu vozidla, uklouznutí po povrchu při vykládce a nakládce materiálů; při otevírání zadního čela nebo bočnic může dojít k vypadnutí nevhodně zajištěného nákladu, při kontrole loženého materiálu a jeho náhlého sesunutí apod.

3 Rizika naražení, přiražení, přitlačení, úderu, rozdrčení

3.1 pád břemen, předmětů a staveništního vybavení

3.2 odstraňování poruch

3.3 dopravní nehoda

3.4 při pohybu osob

Možný výskyt u řidiče při nakládce a vykládce při nezajištění stability vykládaných a nakládaných předmětů, břemen a materiálu. Manipulace s bočnicemi a zadním čelem. Při výměně vadné pneumatiky a jiných manipulací kolem vozidla. U všech zaměstnanců řídicích služeb (referentská) vozidla je možné riziko dopravní nehody. Při kontrolní činnosti techniků společnosti na stavbách je možné ohrožení nárazem o pevné překážky, přiražení či přitlačení uvolněným stavebním materiálem apod. Stavební dělník je vystaven možným rizikům v místě výkonu prací při zednických, tesařských, zemních, bouracích, údržbářských a rovněž u práce ve výškách, při manipulaci s břemeny (stavební materiály, komponenty, díly, obaly, nádobami s fasádními nátěrovými hmotami aj.), při používání ručních nástrojů a nářadí, při výstupech na ochozy a vyvýšená místa, nárazy v prostorách zúžených nebo s nízkou světlou výškou, při obsluze, řízení a ovládání pracovních strojů (míchačka, dopravníky, skluzy apod.), při manipulaci s ručně vedenými vozíky a obsluze jiných stavebních zařízení.

4 Rizika odření, poškrábání, pořezání, píchnutí, propíchnutí nebo useknutí

4.1 při pohybu osob a kontaktu s předměty

4.2 manipulace s pracovními prostředky

Možný výskyt u všech profesí a ve všech prostorách, kde se pohybují a kde je možný kontakt s ostrými předměty a hranami (týká se také jednání na úřadech či jiných institucích). Při manipulaci s kancelářskou technikou, při obsluze el. spotřebičů a manipulaci s nimi, při používání pracovních pomůcek, při manipulaci s břemeny (přenášení, zvedání, nakládání, ukládání břemen, rovněž na ložných plochách vozidel apod.), při používání stavebních strojů, nástrojů a zařízení, dále při manipulaci se stavebním materiálem jako jsou plechy, pletiva, armovací dráty, stavební výplně (prosklené dveře, okna) apod., při používání vázacích ocelových lan, při používání ručního nářadí (sekery, sekáče, nože apod.), při obsluze kotoučových a řetězových pil, při pracích na drobné údržbě stavebních strojů a zařízení.

5 Rizika vmetení či vymrštění části do prostoru

5.1 práce s ručním el. nářadím a jinými stavebními stroji

5.2 zasažení vlivem vysokého tlaku média

Možný výskyt při huštění pneumatik kompresorem (pracovní tlak je 8–10 MPa), s vymrštěním, uvolněním vyklouznutím hadice a způsobení úrazu úderem, rovněž tak při obsluze kompresorů, při obsluze pneumatických nářadí (např. sbíjecí kladiva). Výskyt je možný také u jiných zařízení, pokud v něm působí médium pod tlakem (např. poškození potrubí na vodu, páru, plyn aj.). Při umývání stavebních strojů a zařízení může dojít k zasažení proudem vody pod tlakem, při čerpání kalovým čerpadlem může dojít k náhlému úniku tlakové odpadní vody nebo kalů, při obsluze čerpadel na sypké nebo tekuté stavební směsí. Při práci s ručními nástroji může dojít vlivem únavy materiálu k odlomení jeho části a zasažení zaměstnance, rovněž tak nevhodnou manipulací s nástrojem. Výskyt je pravděpodobný u stavebních dělníků, řidiče, u stavbyvedoucího a mistra při kontrolní činnosti na stavbě.

6 Rizika vtažení, sevření, zachycení, navinutí

Možný výskyt u stavebních dělníků při práci s elektrickými nástroji při odstranění a nepoužívání krytů, při práci v rozporu s pracovním postupem, při nepoužívání OOPP; při provádění údržby stroje za chodu může dojít k zachycení a vtažení, při pohybu zaměstnanců v blízkosti nezakrytých pohyblivých částí mechanismu a stroje může rovněž dojít k zachycení a vtažení. Při obsluze zařízení s klínovými řemeny může dojít až k amputaci části končetin. Týká se rovněž stavbyvedoucího a mistra.

7 Rizika zasažení škodlivými látkami

7.1 kontakt látky s kůží, zasažení očí

7.2 inhalace látek (plynů, par, kouře, prachu)

Možný výskyt je u řidiče při manipulaci s autobaterií a při čerpání pohonných hmot, případně při dolévání chemických přípravků (nemrznoucí kapalina, olej apod.). U stavebních dělníků potírání, postříkání, polití chemickou látkou či přípravkem, kontaktem se stavebními hmotami (beton, malta, benzín, ředidla, penetrační nátěry, pohonné hmoty, motorové a převodové oleje, maziva aj.), kontakt při manipulaci a míchání fasádních barev a jejich ředidel. Možnost inhalace je při obnově nátěrů, při aplikaci fasádních nátěrových hmot, při práci s lepidly či pojivy, v případech, kdy jsou používány těkavé chemické látky a směsi (nátěrové hmoty, penetrační nátěry aj.). Při náhlém úniku spalovaných plynů v místě svařování či při práci s propanbutanovým zařízením při izolačních pracích. Nebezpečí smrtelného úrazu je možné při vstupu do jám nebo studní, kde se může vyskytovat plyn CO. Při používání úhlových brusek, kotoučových pil, pneumatických sbíjecích kladiv, při bouracích pracích a shozu sutí, při manipulaci s cementem, vápnem, při manipulaci se suchou stavební směsí obsahující cement a vápno, při opracovávání sádkartonových desek broušením či řezáním, při likvidaci střešních a stavebních konstrukcí apod. jsou zaměstnanci exponováni prachem.

8 Rizika zasažení energiemi

8.1 zasažení elektrickým proudem přímým nebo nepřímým dotykem

8.2 zasažení tepelnou energií (popálení, opaření horkým médiem apod.)

8.3 hluk při provozu strojního zařízení

8.4 vibrace při používání pneumatických zařízení

8.5 zasažení bleskem

8.6 výbuch nebo požár

Možný výskyt u všech profesí při manipulacích se zařízením pod napětím a neodbornou manipulací či jinou závadou, vzniklou opotřebením používaného elektrického zařízení či spotřebiče. Řidič je při řízení exponován hlukem a vibracím na ruce přenosem z volantů a celkovými vibracemi, přenášenými ze sedadla a podlahy kabiny. Rovněž tak může dojít k opaření či popálení vlivem dotyku s horkými částmi vozidla (výfuk, motor) a pára z chladiče. Riziko hluku a vibrací se vyskytuje u stavebních dělníků při pracovní činnosti s ručním elektrickým a pneumatickým nářadím. Jsou exponováni hlukem ze všech strojních zařízení na stavbách a souběžně probíhajících stavebních operacích (bourací práce, tesařské práce, zámečnické práce) a nástrojů (sbíjecí kladiva, brusky úhlové a kotoučové, blokové, okružní a řetězové pily apod.). Riziko hrozí hlavně tam, kde se hodnoty hluku pohybují na nebo nad nejvyšší přípustnou hodnotou hluku (85 dB(A)). Riziko popálení, opaření se vyskytuje při výkonu prací s otevřeným plamenem u izolačních prací s propanbutanovým hořákem a také při používání jiných zdrojů tepla. Rovněž při úniku sálavého tepla nebo páry (porušení inženýrských sítí) a všude tam, kde teplota povrchu může překročit hodnotu 65 °C, dále při svařování plamenem či elektrickým obloukem. Rovněž při zacházení s elektrickými spotřebiči (vařiče, varné konvice, elektrická topná tělesa). Výskyt výbuchu či požáru může nastat při provozu elektrického přenosného nářadí (požárně závadného) v případě použití v prostředí s možností výbuchu (nadměrná prašnost, vysoká koncentrace výparů z aplikace nátěrových hmot), při kouření v místech, kde je to zakázáno (např. dolévání pohonných hmot). Při výkonu všech prací s otevřeným plamenem (svařování, izolační práce s propanbutanovým hořákem, pálení obalů a různých odpadů na stavbě) a při používání tlakových nádob s technickými plyny, při práci v blízkosti plynových rozvodů za podmínek porušení technologické kázně. Stavební dělník při práci na zvýšených pracovištích (lešení, střechy), v blízkosti ocelových konstrukcí ve venkovním prostředí může být zasažen atmosférickou elektřinou (bleskem).

9 Rizika poškození zraku

Výskyt je možný u všech dělnických profesí při nepoužívání ochrany zraku a používání nástrojů, kde hrozí možný úlet pevných částic (sbíječky, vrtačky, úhlové brusky, stavební hmoty apod.) a mechanické poranění zraku. U stavebního zámečnicka při svařování, u řidiče při oslňování slunečním svitem a oslňováním světlomety protijedoucích vozidel. U vedoucích pracovníků organizace je pak možné poškození zraku elektromagnetickým zářením při používání zobrazovací jednotky bez tekutých krystalů. Příznakem velké únavy je dvojitě vidění; zraková únava může být provázena bolestmi hlavy, bolestivými křečemi či stahy různých svalů v obličeji, mohou být zarudlé spojivky.

10 Rizika vlivu mikroklimatických podmínek na pracovišti

Při pracovní činnosti a jestliže teplota vzduchu na pracovním místě po dobu přesahující polovinu směny se rovná nebo je vyšší než 28 °C se poskytují ochranné nápoje v množství odpovídajícím nejméně 70 % tekutin, ztracených za směnu potem a dýcháním. Ochranné nápoje se rovněž poskytují při trvalé práci na venkovních pracovištích, pokud průměrná teplota v průběhu pracovní doby je nižší než 4 °C. Na pracovištích s teplotou nižší než -30 °C je práce zakázána. Práce v chladném a deštivém počasí vyvolává řadu respiračních onemocnění.

11 Rizika nebezpečí vytvářeného porušením ergonomických zásad vynucenou polohou těla

(k anatomii rukou nebo nohou člověka)

Možný výskyt poranění páteře a poruchy krční, zádového a jiného svalstva při vynucené poloze v sedě u řidiče. U administrativních zaměstnanců organizace pak v případě soustavné práce s PC a nestřídáním pracovních poloh. Při vynucených pracovních polohách stavebních dělníků, nesprávné ruční manipulaci s břemeny může docházet k poškození bederní páteře při otáčení trupu, prudkém pohybu, při zvýšené fyzické námaze, při příliš časté nebo příliš dlouho trvající fyzické námaze spojené s nedostatečným tělesným odpočinkem, při nedostatečné době na zotavení a při vnuceném tempu práce. Působení svalové síly za podmínek, kdy po zátěži nenastává plné zotavení, se projevuje patologickými změnami organismu (záněty šlachových pochev, přetržení šlach apod.).

12 Rizika psychologického faktoru

Možný výskyt u všech profesí vlivem stresů (pracovní zátěž, vliv konfliktů, vliv rozhodování v afektu, reakce v případě nouzových situací), působením ustálených hladin hluků, různých rušivých vlivů (telefony apod.), nevhodným režimem práce, přepracovaností, krátkým odpočinkem mezi následujícími směnami a rovněž tak interpersonálními vztahy. Stav organismu navozený takovou vnější situací, pro níž je charakteristický výskyt stále stejných podnětů nebo nedostatek podnětů, který má za následek vznik útlumu, zhoršení pozornosti, zájmu o práci. Práce v nepřetržitých provozech s rotací směn vedou k ovlivňování cirkadiánního rytmu. Mohou se objevovat různé vegetativní potíže, pocity nedostatečného odpočinku, spánkový dluh a chronická únava.

13 Rizika vytvářená chybami člověka (dlouhá pracovní doba, odpočinek, porušování předpisů, příkazů, pokynů, služebních povinností, pracovních zvyklostí, pracovních postupů apod.)

Možný výskyt u všech profesí vlivem fyzické a duševní indispozice (mikrospánek při řízení vozidla, ztráta pozornosti), nedostatečným odpočinkem mezi pracovními směnami, chybným jednáním vedoucím k nebezpečnému obslužnému zásahu, nepoužíváním OOPP.

14 Rizika karcinogenů, biologické a mikrobiologické (viry a bakterie)

Nedodržováním hygienických zásad může dojít k ohrožení infekčními onemocněními se značnou epidemiologickou závažností. Vstupní bránou je kontakt nebo vdechnutí – při rekonstrukcích starých staveb a likvidaci v nich nashromážděných různých odpadů a zbytků je možný kontakt s exkrementy, biologickým materiálem, s karcinogenními látkami (např. možné výpary rtuti při demontážích zářivek a jejich destrukci), viry, bakterie z pozůstatků po živočišných ve stavebních konstrukcích apod. Týká se stavebních dělníků.

15 Rizika vytvářená zvířaty (hmyz)

Při kontaktu s obtížným hmyzem může dojít k nečekané reakci zaměstnance a způsobení úrazu sobě nebo druhé osobě, autonehodě, popřípadě k alergické reakci na píchnutí (vosy, včely, sršně), kdy u alergiků je rovněž možnost vážného poškození zdraví. Týká se všech profesí.

16 Rizika zasypání, zavalení materiálem a udušení hmotami – při práci s betonovou směsí může dojít k destrukci či zborcení bednění, k uvolnění podpěrných konstrukcí a následně ke kontaktu s uvolněným materiálem. Při nedostatečném zajištění stavebních prvků podpěrnými konstrukcemi a jejich ztrátě únosnosti a stability může dojít sesuvům zdiva apod. Při pohybu v nebezpečném prostoru jedoucího stavebního stroje v blízkosti nezapažených výkopů, stěn a svahů může dojít k sesutí stěn, sesutí svahové stěny či převisů vlivem nesoudržnosti zeminy, případně zatížením hrany a smykového klínu výkopu.

17 Kombinace rizik

17.1 Hluk, vibrace a prašnost

Tato kombinace současného působení faktorů může vyvolávat u zaměstnanců různé zdravotní potíže, vedoucí k dlouhodobé pracovní neschopnosti, případně až k chorobě z povolání. Vyskytuje se při používání ručního přenosného elektrického nebo pneumatického nářadí při bouracích pracích a jiných stavebních činnostech. Vibrace přenášené na ruce vyvolávají poškození periferních cév, nervů a svalově-kloubního aparátu horních končetin. Obecně hluk a vibrace vyvolávají celkovou únavu organismu, která má za následek snížení pozornosti, zpomalené a zhoršené vnímání, pokles motivace a snížení pracovní výkonnosti. Týká se jen stavebních dělníků.

17.2 Prašnost a hluk

Zaměstnanec pohybující se v blízkosti zdroje hluku a prachu (bourací práce, provoz zemních strojů, nakladačů apod.). Dlouhodobá expozice vyvolává akutní zvýšení tepové frekvence a krevního tlaku. Týká se jen stavebních dělníků.

17.3 Hluk a vibrace

Tato kombinace má soustavný charakter; současné působení těchto faktorů může vyvolávat u řidiče různé zdravotní potíže, vedoucí k dlouhodobé pracovní neschopnosti, případně až k chorobě z povolání. Dlouhodobá expozice celkovým vibracím a rázům ve spojení s vynucenou pracovní polohou se může projevit poškozením páteře. Obecně hluk a vibrace vyvolávají celkovou únavu organismu, která má za následek snížení pozornosti, zpomalené a zhoršené vnímání, pokles motivace a snížení pracovní výkonnosti.

17.4 Kombinace faktorů – různé kombinace faktorů

Kombinací působení různých faktorů se vytváří nahodile mnoho rizikových situací a událostí – vyskytují se náhle a nečekaně, mají charakter nahodilých jevů a většinou je jejich působení krátkodobé, ale právě těmito vlastnostmi vytvářejí situace a události, které vedou až k nejvyšší závažnosti úrazového děje. Týká se všech profesí.

17.5 Zvýšená fyzická námaha a práce na zvýšeném místě a v ochranných pásmech a osamocená pracoviště

Zaměstnanec pohybující se na lešení nebo na žebříku a se současnou manipulací s břemeny, a při výstupech a sestupech apod. Tato kombinace má charakter nahodilého jevu a může způsobit pád, přiražení břemenem, vypadnutí břemena a zasažení spoluzaměstnance apod. Týká se stavebních dělníků.

Ad c) Ocenění rizik

Při oceňování rizik posuzujeme jak závažnost možného poškození, tak i pravděpodobnost, se kterou k poškození může dojít.

Při hodnocení a řízení rizika na každém novém pracovišti vycházíme z definice, že riziko vyjadřuje pravděpodobnost vzniku a zároveň závažnost následku případné nežádoucí události. To znamená, že riziko (R) je funkcí dvou základních parametrů: pravděpodobnosti a důsledku.

Uvedený postup umožňuje získat přehled o závažnosti jednotlivých rizik. To je důležité především pro stanovení priorit přijímaných bezpečnostních opatření.

Ad d) Hodnocení rizika

Podstata hodnocení rizik spočívá v rozhodnutí, zda riziko můžeme přijmout, a pokud ne, jaká opatření musíme realizovat k jeho odstranění, nebo alespoň omezení na přijatelnou míru.

Kombinace pravděpodobnosti a důsledku negativního jevu určuje hodnotu rizika. Podle bodové metody je možno sestavit matici, která je bodovým vyjádřením rizika (viz tab. 1). Následně je třeba zjištěné hodnoty rizika zařadit do čtyř skupin podle jejich přijatelnosti (viz tab. 2). Pro vyhledávání nebezpečí a hodnocení rizik na pracovištích využije hodnotitel zavedený formulář.

Tab. 1 Maticové vyjádření rizika

Důsledek	Zanedbatelný	Málo významný	Významný	Kritický	Katastrofický
Pravděpodobnost	1	2	3	4	5
1 Velmi nízká	1	2	3	4	5
2 Nízká	2	4	6	8	10
3 Střední	3	6	9	12	15
4 Vysoká	4	8	12	16	20
5 Velmi vysoká	5	10	15	20	25

Tab. 2 Určení hodnoty rizika

Hodnota rizika	Posouzení přijatelnosti	Kritéria bezpečnosti
1 až 4	Riziko přijatelné	Systém je bezpečný
5 až 8	Riziko mírné	Systém je bezpečný podmíněně, je nutné vyškolení obsluhy, kontroly apod.
9 až 12	Riziko nežádoucí	Systém je nebezpečný - je nutné uplatnit ochranná opatření
15 až 25	Riziko nepřijatelné	Okamžité opatření, případně odstavení systému

Ad e) Odstranění nebo omezení rizik

Účinná prevence poškození zdraví vychází ze znalosti podstaty rizik a jejich závažnosti. Stanovení opatření k prevenci rizik je výsledkem všech předchozích kroků; jeho cílem je zajistit podmínky, které odstraní rizika u zdroje jejich původu, nebo omezí jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno.

Nejúčinnějším způsobem prevence je odstranění rizik např. změnou technologie, pracovního postupu, případně oddálením pracovníka od zdroje rizika.

Pokud není možné technickým nebo technicko-organizačním opatřením riziko vyloučit nebo omezit na přijatelnou úroveň přímo u zdroje, používáme technická opatření kolektivní ochrany, např. bezpečnostní zařízení, vypínající pracovní zařízení při vstupu pracovníka do nebezpečného prostoru. Není-li tento způsob možný, použijí se prostředky individuální ochrany OOPP a zavádíme organizační opatření omezující expozici pracovníka danému riziku.

Ad f) Pravidelné hodnocení rizik

Hodnocení rizik provádíme vždy:

- před uvedením nového zařízení, případně pracoviště do užívání (výchozí hodnocení rizik);
- jako kontrolu po provedených bezpečnostních opatřeních;
- po každé změně, která mohla mít vliv na bezpečnost práce;
- po nehodě, po úrazu.

Hodnocení rizik by se mělo provádět v intervalech, stanovených pro jednotlivá pracoviště zaměstnavatelem podle rizikovosti prací a dalších skutečností, které rizikovost a četnost prevence ovlivňují. Hodnocení rizik provádíme dále v návaznosti na události, jakými jsou např. pracovní úraz, návrh zástupce zaměstnanců pro BOZ, zjištění orgánů státního odborného dozoru nebo orgánu ochrany veřejného zdraví, nebo závazný pokyn příslušného odborového orgánu. Pro zajištění bezpečných a zdravých neohrožujících podmínek práce zajišťujeme kvalitní školení zaměstnanců a vedoucích zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně informací o rizicích, která se týkají jejich práce a pracoviště, a pravidelné ověřování jejich znalostí.

2.8 POSKYTOVÁNÍ OSOBNÍCH OCHRANNÝCH PRACOVNÍCH PROSTŘEDKŮ

2.8.1 Osobní ochranné pracovní prostředky

Zákoník práce ukládá zaměstnavateli v případě, že rizika při práci nelze odstranit nebo dostatečně omezit technickými prostředky nebo opatřeními v oblasti organizace práce (tedy až jako poslední řešení), přidělit zaměstnanci osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP).

Na základě rozsahu znečištění zaměstnanců při práci nebo jejich ohrožení dráždicími látkami na pracovišti s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům mycí, čistící a dezinfekční prostředky v rozsahu a za podmínek, stanovených právním předpisem.

OOPP, mycí, čistící a dezinfekční prostředky poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu OOPP, zpracovaného na základě vyhodnocených rizik a konkrétních podmínek práce (viz nařízení vlády [č. 390/2021 Sb.](#), o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků). Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.

Zaměstnavatel musí zpracovat svůj interní předpis pro přidělování výše uvedených prostředků, nikoliv jen OOPP. Ten musí obsahovat seznam poskytovaných osobních ochranných prostředků, včetně doby jejich životnosti. Zaměstnavatel musí stanovit způsob, podmínky a dobu jejich používání na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se rizik, charakteru a druhu práce a pracoviště. Přihlédnout se musí i k vlastnostem těchto prostředků. Evidenci vydaných osobních ochranných prostředků provádět na dokladu, jehož vzor je v předpisu uveden.

2.8.2 Definice osobních ochranných prostředků

Za OOPP se považují ochranné prostředky, které:

- chrání zaměstnance před riziky;
- neohrožují jejich zdraví;
- nebrání při výkonu práce a
- splňují požadavky stanovené právním předpisem.

Osobní ochranné pracovní prostředky musí:

- být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat další riziko;
- odpovídat existujícím pracovním podmínkám na pracovišti a povaze práce;
- respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců;
- být přizpůsobeny fyzickým předpokladům jednotlivých zaměstnanců;
- být udržovány v čistém a funkčně nezávadném stavu.

2.8.3 Zásady poskytování OOPP

- zaměstnavatel vydává a aktualizuje seznamy poskytnutých OOPP na základě zhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce;
- zaměstnavatel je povinen informovat zaměstnance o rizicích, před kterými je má používání poskytovaných prostředků chránit;
- zaměstnavatel je povinen seznámit zaměstnance s návodem k používání OOPP, údržbou a hospodárným zacházením s OOPP;
- pokud okolnosti vyžadují, aby tentýž OOPP používala více než jedna osoba, musí být učiněna opatření k tomu, aby toto používání nevytvářelo zdravotní nebo hygienický problém;
- tam, kde existuje více rizik a je nutné používat několik ochranných prostředků, musí být tyto prostředky vzájemně slučitelné – nesmí se negativně ovlivňovat;
- podmínky používání ochranných prostředků, zejména doby, po kterou jsou používány, musí být stanoveny na základě závažnosti rizika, četnosti rizika, pracovní zátěže a parametrů ochranného prostředku;
- práva a povinnosti, týkající se poskytování a používání ochranných prostředků, se vztahují i na samostatně podnikající fyzické osoby a jim případně pomáhající (spolupracující) osoby;
- jestliže oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění, zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci příslušný ochranný prostředek.

OOPP musí být přiděleny vždy ke konkrétní činnosti, byť by byla vykonávaná jen krátce a výjimečně, nikoliv na vykonávanou funkci. Přidělení je nutné bez ohledu na to, jde-li o zaměstnance, nebo jinou osobu, která se (se souhlasem zaměstnavatele) pohybuje v prostoru, kde riziko působí, nebo vykonává činnost s tímto rizikem spojenou.

2.8.4 Nákup ochranných prostředků

OOPP musí vyhovovat individuálním požadavkům zaměstnance, který je má používat. Musí splňovat požadavky stanovené prováděcím právním předpisem. Podle zmíněného předpisu musí být u každého prostředku zajištěno posouzení shody. Označení CE musí být umístěno na každém kusu ochranného prostředku a provedeno tak, aby bylo viditelné a nesmazatelné po celou předpokládanou dobu životnosti. Uvedení značky CE (nebo ujištění o vydání prohlášení o shodě) je důkazem pro kontrolní orgán (inspekci práce), že poskytované prostředky splňují povinnost, stanovenou zákoníkem práce.

Nakupované OOPP dále musí mít:

- identifikační údaje o výrobcí, případně dodavateli;
- návod v českém jazyce.

Z návodu musí být zřejmé především informace o:

- skladování prostředku;
- jeho používání;
- čištění, údržbě, seřizování nebo dezinfekci;
- dosahované účinnosti;
- vhodném příslušenství a náhradních dílech;
- třídě ochrany, odpovídající různým úrovním rizika;
- době použitelnosti;
- vhodném způsobu balení pro přepravu;
- významu všech označení umístěných na prostředku.

2.8.5 Povinnosti zaměstnanců

- používat OOPP pouze pro práce, pro které byly určeny, pečovat o ně a dodržovat návod nebo pokyny k používání;
- provádět vizuální kontrolu před každým použitím (kompletnost, provozuschopnost a nezávadný stav OOPP) a běžnou denní údržbu OOPP podle pokynů výrobce nebo dovozce OOPP;
- odkládat OOPP na místech k tomu určených a zároveň dodržovat stanovený způsob ukládání;
- žádat o výměnu, pokud je OOPP poškozen a ztratil své funkční vlastnosti;
- musí používat OOPP v souladu s pokyny zaměstnavatele, a to výhradně při těch činnostech, pro které mu tyto byly přiděleny;
- při práci používat pouze schválené OOPP a pracovní pomůcky; vadné včas vyřadit z používání a zjištěný stav ihned hlásit svému nadřízenému;
- provádět denní běžnou údržbu OOPP.

2.8.6 Udržování ochranných prostředků

OOPP musí být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat pro zaměstnance další riziko. Zaměstnavatel má za povinnost udržovat je v použitelném stavu, musí zajišťovat provádění jejich údržby, čištění, praní apod. Povinností zaměstnavatele je provádět kontrolu používání OOPP.

2.8.7 Mycí, čisticí a dezinfekční prostředky

Dezinfekční prostředky se poskytují k předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění. K poskytovaným dezinfekčním prostředkům patří i ochranné masti s dezinfekčním účinkem.

Povinnost poskytování ručníku může být vypuštěna, jestliže je stejná funkce zajištěna např. elektrickými sušáky. Vše závisí na vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce, které je promítnuto do interního předpisu firmy.

Mycí a čisticí prostředky se poskytují zaměstnancům, kteří přicházejí do styku s látkami, jež mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance.

V následující tab. 3 jsou uvedeny příklady rozdělení profesních činností z pohledu znečištění, s doporučeným množstvím mycích a čisticích prostředků.

Tab. 3 Příklady profesí a profesních činností z hlediska znečištění, doporučené mycí prostředky

Druhy prací	Příklady profesí a profesních činností	Doporučené množství [g/měsíc]	
		mycí prostředky	čisticí pasta
práce velmi nečistá	asfaltéři, lakýrníci, vulkanizéři, deratizéři, galvanizéři, hlubinná těžba, obsluha kotelen na pevná paliva, obsluha a údržba zemních strojů, obsluha a údržba strojních zařízení	200	900
práce nečistá	seřizovači, vazači, řidiči nákladních vozidel, traktorů a zemědělských strojů, zedníci, montéři, stavební dělníci, obsluha stavebních strojů, lesní a zemědělské dělníci, kováři, provozní chemici, dělníci v potravinářské výrobě, řezníci, uzenáři, svářeči, chovatelé zvířat, obsluha kovoobráběcích strojů, práce ve zdravotnictví způsobující podráždění pokožky	100	600
práce méně čistá	mistři, pracovníci technické kontroly, jeřábníci, skladoví dělníci, řidiči osobních vozidel, servisní technici, obuvníci, tesaři, obrábění dřeva, montáž elektrotechnických výrobků, zásobování, úklid	100	300
práce čistá	administrativa, obsluha plynových kotelen, dozor, měření, obchod, služby, školství, věda, výzkum	100	–

2.8.8 Ochranné nápoje

K ochraně zdraví před účinky tepelné zátěže či zátěže chladem se poskytují zaměstnancům ochranné nápoje. Poskytování ochranných nápojů se provádí v souladu s platnými právními požadavky.

Ochranné nápoje:

- se poskytují zaměstnancům k ochraně zdraví před účinky tepelné zátěže nebo zátěže chladem;
- musí být snadno a bezpečně dostupné;
- slouží k doplňování ztráty tekutin a minerálních látek, ztracených pocením a dýcháním.

Ochranné nápoje musí splňovat tyto podmínky:

- musí být zdravotně nezávadné;
- musí mít vhodnou teplotu;
- nesmí obsahovat více než 6,5 % cukru;
- množství alkoholu nesmí překročit 1 %;
- pro mladistvé nesmí obsahovat žádný alkohol.

Ochranné nápoje se poskytují:

- při trvalé práci zařazené do třídy práce II b a vyšší, pokud je vykonávána za podmínek, kdy jsou překračovány v pracovním prostředí maximální přípustné operativní teploty, stanovené pro příslušnou třídu práce;
- když se prokáže měřením, že dochází při dané práci u zaměstnanců ke ztrátě tekutin pocením a dýcháním vyšší než 1,25 litru za osmihodinovou směnu;
- při trvalé práci na venkovních pracovištích, pokud je teplota venkovního vzduchu naměřená ve stínu v časovém rozmezí 10 až 17 hodin vyšší než hodnota operativní teploty, stanovené pro danou třídu práce;
- při trvalé práci na uzavřených pracovištích, kde musí být z technologických důvodů udržována teplota 4 °C a nižší;
- při trvalé práci na venkovních pracovištích, pokud jsou nejnižší teploty venkovního vzduchu naměřené v průběhu pracovní doby nižší než 4 °C.

2.9 PRÁCE S VÝPOČETNÍ TECHNIKOU

Prací na počítačích (PC) se rozumí práce na soustavě zařízení obsahující:

- zobrazovací jednotku;
- klávesnici či jiné vstupní zařízení;
- software;

- další příslušenství, včetně stolu nebo pracovní plochy, pracovního sedadla;
- bezprostřední pracovní okolí.

Hodnocení rizika práce na PC se musí týkat zejména vyhodnocení možností nepříznivého vlivu na zrak, psychickou zátěž a možnost vzniku potíží pohybového aparátu z nevhodně uspořádaného pracovního místa.

Požadavky

- práce na PC vykonávaná jako pravidelná součást obvyklé činnosti musí být během pracovní doby přerušována bezpečnostními přestávkami v délce 5–10 minut po každých 2 hodinách nepřetržité práce;
- pracoviště vybavené počítači musí být plošně i prostorově řešeno tak, aby zaměstnancům umožňovalo snadný přístup k pracovnímu místu, změnu pracovní polohy, střídání pohybů a volný pohyb na pracovišti;
- na obrazovce se nesmí vyskytovat závady, např. kmitání, plavání či poskakování znaků, řádků, střídání jasů apod. Jas a kontrast mezi znaky a pozadím obrazovky musí být snadno regulovatelný. Obrazovka musí svou konstrukcí umožňovat posunutí, natáčení a naklánění podle potřeby zaměstnance a umístěna tak, aby na ní nevznikaly reflexy svítidel či jiných zdrojů, například oken, nábytku apod. Vzdálenost obrazovky od očí při obvyklých kancelářských pracích nesmí být menší než 400 mm, jas obrazovky nesmí být menší než 35 cd/m²;
- klávesnice musí být oddělena od obrazovky, aby zaměstnanci umožnila zvolit nejvhodnější pracovní pohyby a polohu. Volná plocha mezi klávesnicí a předním okrajem desky stolu musí umožňovat opření rukou (zápěstí). Povrch klávesnice musí být matný, aby na něm nevznikaly reflexy. Písmena, číslice a symboly na tlačítkách musí být dobře čitelné a kontrastní proti pozadí;
- výška pracovní desky a prostor pro dolní končetiny musí umožňovat pracovníkovi pohodlnou pracovní polohu. Rozměry desky stolu musí být zvoleny tak, aby bylo možné proměnlivé uspořádání obrazovky, klávesnice a dalších zařízení. Deska pracovního stolu a dalších zařízení musí být matné, aby na nich nevznikaly reflexy. Držák pro dokumenty musí být umístěn co nejbližší k obrazovce, aby pohyby hlavy a očí byly omezeny na minimum;
- konstrukce pracovního sedadla musí být stabilní, s výškově nastavitelným sedákem. Zádová opěrka musí být nastavitelná jak výškově, tak úhlem sklonu. Opěrka pro dolní končetiny musí být poskytnuta každému, kdo ji vyžaduje;
- parametry osvětlení musí odpovídat normovým hodnotám. Svítidla musí být umístěna tak, aby nedocházelo k oslnění a odrazům na obrazovkách;
- okna ani jiné otvory, průhledné či světlo propouštějící stěny nesmí způsobovat přímé oslnění a odrazy na obrazovkách. Okna musí být vybavena regulovatelnými žaluziemi k tlumení denního světla;
- hladina hluku na pracovišti musí být snížena na co nejnižší rozumně dosažitelnou úroveň; hladina hluku nesmí překračovat hodnoty stanovené pro daný typ práce;
- na pracovišti musí být zajištěny mikroklimatické podmínky, jejichž parametry odpovídají přípustným hodnotám, stanoveným pro daný typ práce.

Při navrhování, výběru a nákupu softwaru a při tvorbě úkolů s použitím zařízení s obrazovkou musí zaměstnavatel vzít v úvahu tyto zásady:

- software musí být vhodný pro daný pracovní úkol;
- software musí být snadno použitelný a v případě potřeby i přizpůsobitelný znalostem či zkušenostem zaměstnance; bez vědomí zaměstnanců nemá zaměstnavatel používat žádné kontrolní zařízení ke kvantitativní nebo kvalitativní kontrole zaměstnanců;
- systémy musí poskytovat zaměstnancům zpětnou vazbu o jejich činnosti;
- systémy musí zobrazovat informace v podobě a rychlosti, které jsou přizpůsobeny operátorům;
- zejména při zpracování dat musí být uplatňovány zásady ergonomie softwaru.

Rady uživatelům PC

- monitor mějte od očí ve vzdálenosti nejméně 40 cm. Horní okraj aktivní plochy monitoru byste měli mít ve výši očí, případně níž, ale nikdy ne výš;
- obrazovku mějte vodorovně s hranou stolu, můžete ji natočit, ale maximálně v plošném úhlu 20 stupňů;
- na obrazovce by se neměly odrážet odlesky oken, svítidel ani jiných světelných zdrojů;
- ve vašem zorném poli (za monitorem) by neměla být velká jasná plocha, ať už obloha nebo osvětlená bílá stěna, nebo jasné oslňující svítidlo;
- stůl by měl být dostatečně osvětlen. Na dokumenty i klávesnici musíte dobře vidět;
- pracovní stůl by měl umožňovat postavení monitoru přímo před vás, klávesnici a myš pod deskou stolu. Dokumenty by se měly vejít mezi vás a monitor počítače. Pokud je stůl opravdu malý, můžete mít papíry i na stojánku těsně vedle monitoru;
- klávesnici a myš umístěte v takové výši, aby vaše paže svíraly při vzpřímeném sedu v lokti úhel minimálně 90 stupňů, doporučuje se ale ještě větší;
- pracovní židle by měla mít pevnou konstrukci, nastavitelnou výšku sedadla a zádové opěrky. Přední strana sedadla by měla být skosená, nastavená poloha bezpečně zajištěná a snadno ovladatelná. Dolní končetiny mají spočívat celou plochou na podlaze. Pokud musíte mít na židli vyšší sed, nezapomeňte na opěrku pro nohy;
- optimální poloha trupu při opření o zádovou opěrku židle je uvolněně vzpřímená, bez natočení hlavy, ramen a trupu do stran, dopředu či dozadu;
- na židli nesedte strnule v jedné poloze, střídějte různé polohy, pohybujte se, občas přerušete práci, vstaňte a protáhněte se.

2.10 BEZPEČNOSTNÍ POŽADAVKY PŘI OBSLUZE A PROVOZU VYHRAZENÝCH TECHNICKÝCH ZAŘÍZENÍ

S nabytím účinnosti zákona [č. 251/2005 Sb.](#), o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona [č. 253/2005 Sb.](#), kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o inspekci práce byl zrušen Český úřad bezpečnosti práce a inspektoráty bezpečnosti práce. Technická inspekce ČR – TIČR, která je organizací státního odborného dozoru, nahrazuje veškeré činnosti, které podle vyhlášek v oblasti vyhrazených technických zařízení dříve vykonával ČÚBP a IBP. Výjimky ze vzdělání uděluje orgán inspekce práce jako orgán státní správy.

Od 1. 7. 2022 nabytí účinnosti zákon [č. 250/2021 Sb.](#), o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a k němu vydaná [NV č. 190 \(191, 192, 193\) /2022 Sb.](#), o vyhrazených technických elektrických (plynových, tlakových, zvedacích) zařízeních a požadavcích na zajištění jejich bezpečnosti, [NV č. 194/2022 Sb.](#), o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činnosti na elektrických zařízeních a na odbornou způsobilost v elektrotechnice a [NV č. 60/2022 Sb.](#), o sazbách poplatků za odbornou činnost pověřené organizace v oblasti bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení.

Poznámka:

Pověřenou organizací je TIČR

Bez kladného stanoviska TIČR nesmí být uvedeny do užívání a provozu elektrická zařízení, tlaková zařízení a plynová zařízení stavby.

2.10.1 Vyhrazená tlaková zařízení a některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti

Vyhrazená tlaková zařízení ve smyslu [NV č. 192/2022 Sb.](#) (dále jen „zařízení“) jsou zařízení:

- a)** parní a kapalinové kotle, jejichž nejvyšší pracovní tlak přesahuje 0,5 bar a teplota pracovní tekutiny převyšuje při tomto tlaku bod varu pracovní tekutiny,
- b)** tlakové nádoby, jejichž nejvyšší pracovní tlak přesahuje 0,5 bar a které obsahují plyny, páry nebo žíravé, toxické a výbušné kapaliny skupiny 1 o jakékoliv teplotě nebo jakékoliv kapaliny o teplotě převyšující jejich bod varu při tlaku 0,5 bar; za tlakovou nádobu jsou považovány též vyvíječe páry typu pára/pára a typu horká voda/pára a vyvíječe páry bez nebezpečí přehřátí,
- c)** nádoby na plyny sloužící k dopravě plynů, jejichž kritická teplota je nižší než + 50 °C nebo u nichž při teplotě + 50 °C je absolutní tlak par vyšší než 3 bar od zdroje na místo spotřeby.

Vyhrazená tlaková zařízení nejsou zařízení:

- a) kotle o objemu do 10 litrů včetně, u nichž bezpečnostní součin z nejvyššího pracovního tlaku PS v barech a objemu v litrech nepřesahuje 100,
- b) tlakové nádoby do 10 litrů včetně, u nichž bezpečnostní součin z nejvyššího pracovního tlaku PS v barech a objemu v litrech nepřesahuje 100,
- c) tlakové nádoby z trubek i nekruhových průřezů o nejvyšším vnitřním rozměru do 100 mm včetně bez sběračů, popřípadě se sběrači, pokud sběrač z trubky i nekruhového průřezu nemá vnitřní rozměr větší než 150 mm včetně,
- d) potrubí, jeho rozšířené části a tlakové nádoby do něho vestavěné, jejichž vnitřní průměr v označení (D) nepřesahuje vnitřní průměr v označení (d) největší připojené trubky, kdy D je menší než 3d,
- e) tlakové nádobky pro aerosolové rozprašovače podle jiného právního předpisu,
- f) tlaková zařízení určená pro motorová vozidla podle jiného právního předpisu, jako zejména vzduchojemy brzdového systému a vzduchových tlumičů, nádoby na
  1. zchlazené uhlovodíkové páry v označení (LPG),
  2. stlačený zemní plyn v označení (CNG),
  3. zkapalněný zemní plyn v označení (LNG),
  4. vodík v označení (H),
 které jsou nedílnou součástí motorového vozidla, s výjimkou nástaveb a nádob pro přepravu tekutin a materiálů,
- g) tlaková zařízení určená k použití jako zbraně, střelivo a vojenský materiál,
- h) tlaková zařízení speciálně navrhovaná pro jaderná zařízení a jejich části podle atomového zákona,
- i) zařízení obsahující tělesa nebo strojní součásti, jejichž dimenzování, volba materiálu a výrobní předpisy vycházejí především z požadavků dostatečné pevnosti, tuhosti a stability s ohledem na statické a dynamické provozní účinky nebo jiná provozní kritéria a pro které není tlak významným konstrukčním činitelem; mezi tato zařízení patří zejména
  1. motory, včetně turbín a spalovacích motorů,
  2. parní stroje, plynové nebo parní turbíny, turbogenerátory, kompresory, čerpadla a jejich ovládací zařízení,
- j) vysoké pece, včetně jejich chladicího systému, ohřivačů vzduchu, odlučovačů prachu a plynu, šachtové pece s přímou redukcí, včetně chladicího zařízení pece, plynových konvertorů a pánví k tavení, přetavování, odplyňování a odlévání oceli a neželezných kovů,
- k) skříňe pro vysokonapěťová elektrická zařízení, jako jsou spínací zařízení, řídicí a regulační zařízení, transformátory a točivé stroje,

- l) pancéřové trubky sloužící k uložení přenosových systémů, například elektrických silových kabelů, telefonních kabelů a pláště kabelů,*
- m) lodě, rakety, letadla a mobilní zařízení mimo pevninu a zařízení specificky určená k instalaci na jejich palubě nebo k jejich pohonu,*
- n) tlaková zařízení tvořená pružným pláštěm, zejména pneumatiky, vzduchové polštáře, míče, nafukovací čluny a další podobná tlaková zařízení,*
- o) tlumiče výfuku a sání,*
- p) láhve nebo plechovky pro nápoje syčené oxidem uhličitým určené k jednorázovému použití určené konečným spotřebitelům,*
- q) sudy a jiné nádoby sloužící pro distribuci a spotřebu nápojů, tlakové hrnce a konvektomaty,*
- r) tlakové obaly pro zkapalněné uhlovodíkové plyny a jejich směsi určené k jednorázovému použití,*
- s) zařízení, na která se vztahují jiné právní předpisy, a zařízení, na která se vztahuje předpis Mezinárodní námořní organizace pro přepravu nebezpečného zboží po moři a jiné právní předpisy,*
- t) otopná tělesa a potrubí teplovodních otopných systémů,*
- u) nádoby určené k jímání kapalin, u nichž tlak plynu nad kapalinou není větší než 0,5 bar s teplotou do + 110 °C,*
- v) tlaková zařízení obsahující kapalinu zařazenou podle § 3 do skupiny 2 bez ohledu na tlak, pokud její nejvyšší pracovní teplota nepřekročí teplotu jejího bodu varu při tlaku 0,5 bar,*
- w) nádoby na plyny o tlakovém objemu maximálně 0,22 litru.*

2.10.2 Vyhrazená zdvihací zařízení

Vyhrazená zdvihací zařízení ve smyslu NV [č. 193/2022 Sb.](#) (dále jen „zařízení“) jsou zařízení:

- a)** jeřáby a zdvihadla včetně kladkostrojů s motorickým pohonem o nosnosti přesahující 1000 kg a jeřáby a zdvihadla včetně kladkostrojů s ručním pohonem o nosnosti přesahující 5000 kg, včetně trvale instalovaného zařízení pro uchopení a zavěšení břemene,
- b)** pracovní plošiny s motorickým pohonem a výškou zdvihu přesahující 1,5 m, pojízdné zdvihací pracovní plošiny, závěsné plošiny a stožárové šplhací pracovní plošiny,
- c)** výtahy pro dopravu osob, osob a nákladu nebo jen nákladu a svislé zdvihací plošiny, které jsou trvalou součástí budov s povolenou dopravou osob a nákladu, o nosnosti přesahující 100 kg a výškou zdvihu přesahující 2 m,
- d)** stavební výtahy pro přepravu osob a nákladu a
- e)** regálové zakladače se svisle pohyblivými stanovišti obsluhy a jejich přesuvny.

Vyhrazená zdvihací zařízení nejsou zařízení:

- a)** zdvižné vozíky,
- b)** zdvihací zařízení sestavená a konstruovaná výhradně pro montážní účely, zejména montážní ramena, stožáry a nástavby,
- c)** závěsné dopravníky,
- d)** nakladače,
- e)** zdvihací čela nákladních automobilů,
- f)** zdvihací zařízení vozidel pro odvoz odpadů,
- g)** pohyblivé schody a pohyblivé chodníky,
- h)** mechanické rampy,
- i)** výsuvné žebříky,
- j)** prostředky pro vázání, zavěšení a uchopení břemen, které nejsou trvalou součástí zdvihacího zařízení,
- k)** prostředky lidové zábavy,
- l)** jevištní a pódiová technologická zařízení,
- m)** plošiny a zařízení pro zdvihání automobilů,
- n)** schodišťové výtahy a šikmé zvedací plošiny s motorickým pohonem,

o) pomocná jednocelová manipulační zařízení, která jsou součástí technologických linek strojů,

p) vrátky a

q) trvalé a dočasné jeřábové dráhy.

2.10.3 Vyhrazená elektrická zařízení

Vyhrazená elektrická zařízení ve smyslu NV [č. 190/2022 Sb.](#) (dále jen „zařízení“) jsou zařízení:

a) elektrická zařízení pro výrobu, přeměnu, přenos, rozvod, distribuci a odběr elektrické energie a elektrické instalace staveb a technologií,

b) zařízení určená k ochraně před účinky atmosférické nebo statické elektřiny.

Vyhrazenými elektrickými zařízeními nejsou zařízení:

a) ruční elektromechanické nářadí, elektronické přístroje a elektrické spotřebiče do napětí 400 V včetně, pokud nejsou určené pro pevné připojení k elektrické síti,

b) prodlužovací šňůry a odpojitelné přívody,

c) zdravotnické elektrické přístroje,

d) elektrická zařízení strojního zařízení, které je považováno za výrobek podle jiného právního předpisu,

e) elektrická zařízení a instalace s charakterem proudu nebo napětí, které nepředstavují zvýšenou míru ohrožení života, zdraví a bezpečnosti fyzických osob, pokud nejsou určeny k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu plynů, par nebo prachů.

2.10.4 Vyhrazená plynová zařízení

Vyhrazená plynová zařízení ve smyslu NV [č. 191/2022 Sb.](#) (dále jen „zařízení“) jsou zařízení pro:

a) výrobu a úpravu plynů do skupiny A,

b) skladování plynů do skupiny B,

c) plnění nádob plyny, tlakové stanice, zařízení pro plnění a čerpání nádrží vozidel plyny do skupiny C,

d) zkapalňování a odpařování plynů do skupiny D,

e) zvyšování a snižování tlaku plynů do skupiny E,

f) rozvod plynů do skupiny F,

g) spotřebu plynů spalováním včetně stabilních plynových motorů ve strojovnách nebo v kotelnách do skupiny G,

h) vypouštění hasebních plynů do skupiny H.

Vyhrazenými plynovými zařízeními nejsou zařízení:

a) výrobní zařízení, ve kterých plyny vznikají jako vedlejší výrobní produkt s výjimkou plynového hospodářství čistíren odpadních vod,

b) zařízení chemických výrob, kde plyny vznikají jako meziprodukty, které se dále zpracovávají na jiné než plynné produkty,

c) stavební objekty pro skladování tlakových nádob k dopravě plynů, skříně pro umístění tlakových stanic, jednotlivé tlakové nádoby k dopravě plynů, nádoby na plyny s vodním objemem do 0,22 litru, nádoby na plyny používané jako části strojů, například vstřikovací a spouštěcí lahve spalovacích motorů, jestliže jsou stále spojeny se zdrojem tlaku, lahve pracující jako odlučovače oleje, hydraulické akumulátory, nádoby na zkapalněné plyny s kritickou teplotou nižší než -10 °C, například kapalný vzduch, kapalný kyslík a nádoby na plyny s kritickou teplotou vyšší než -10 °C, ale nižší než +70 °C, dopravované v cisternách v kapalném stavu hluboko ochlazené, například oxid uhličitý nebo ethen,

d) vzorkovací a kalibrační lahve do objemu 3 litry pro laboratorní účely, pro které platí právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,

e) zařízení, která jsou součástí samostatných pracovních strojů nebo přístrojů, anebo samostatné přenosné hasicí přístroje,

f) samostatně pracující kompresory, které nejsou trvale napojeny na dlouhodobě provozované potrubí plynů, vývěvy, samostatně pracující lahvé regulátory a regulační zařízení, která jsou součástí jiné skupiny plynového zařízení,

g) rozvody médií pro měřicí a regulační techniku,

h) zařízení pro přepouštění plynů v rámci jednoho pracoviště,

i) klimatizační zařízení,

j) vzduchotechnické systémy, odtahy spalin a spalinové cesty,

k) samostatně pracující hořáky na plynná paliva do 10 kW v uzavřeném prostoru, ve volném prostoru bez omezení, zejména laboratorní, sklářské kahany, svářečské a pájecí soupravy, a venkovní a campingové vybavení,

l) zařízení, v nichž se plyny spotřebovávají jiným způsobem než spalováním, zejména zařízení procesu syntézy při výrobě čpavku, etanolu,

m) rozvody vzduchu do provozního přetlaku 16 barů,

n) palivové nádrže a plynové motory dopravních prostředků.

2.11 UŽÍVÁNÍ NÁŘADÍ A JINÝCH PRACOVNÍCH POMŮCEK

Povinností zaměstnavatele je zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky, přístroje a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány; zajistit pravidelnou a řádnou údržbu, kontrolu a revize.

Stroje, technická zařízení, dopravní prostředky, přístroje a nářadí musí být:

- vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců;
- vybaveny nebo upraveny tak, aby zaměstnanci nebyli vystaveni zejména nepohodlné pracovní pozici a nežádoucím účinkům hluku a vibrací.

2.11.1 Ruční nářadí

- při práci je možno používat pouze takové nářadí, nástroje a pracovní pomůcky, které odpovídají technickým a bezpečnostním požadavkům;
- nářadí, nástroje a pracovní pomůcky používat jen pro účely, pro které jsou určeny;
- je zakázáno používat opotřebované nebo poškozené nářadí; poškozené nářadí je nutno vyřadit z používání tak, aby bylo vyloučeno jeho opětovné použití;
- nářadí musí být bezpečně a přehledně ukládáno na místech k tomu určených, ostří musí být chráněno. Nářadí odkládat tak, aby nedošlo k jeho pádu, zachycení o něj nebo zakopnutí. Při práci ve výškách je nutno nářadí ukládat tak, aby nemohlo upadnout;
- převážet a přenášet ostré a špičaté nářadí jen v ochranných pouzdrech nebo obalech. K přenášení nářadí, zejména při výstupu a práci ve výškách, je zakázáno zavěšovat nářadí na části oděvů nebo přenášet v kapsách pracovního oděvu, pokud k tomu není upraven, nebo zaměstnanec nepoužije vhodnou výstroj (pás s upínkami apod.);
- rukojeti, násady a jiná místa, kde je třeba nářadí uchopit, musí být pevná, hladce opracována, bez třísek a vhodně tvarována. Násady a rukojeti musí být zajištěny proti uvolnění;
- úderné plochy kladiv, palic, sekáčů, průbojníků, důlčků, ocelových klínů apod. musí být bez trhlin a otřepů;
- ostří musí být udržováno nabroušené a čisté;
- tam, kde je nebezpečí vznícení plynu, par nebo výbušného prachu, je zakázáno pracovat s nářadím, při jehož použití může nastat jiskření;
- matice a šrouby povolovat a utahovat vždy jen směrem k sobě. Při uvolňování šroubů se nesmí klíč prodlužovat pákami. Údery kladivem na klíč nejsou povoleny.

2.11.2 Přenosné elektrické, pneumatické a hydraulické nářadí

Požadavky

- každý pracovník používající nářadí musí být seznámen s návodem výrobce;
- nepřetěžovat nářadí, používat správné nářadí, nářadí pečlivě udržovat;
- kontrolovat nářadí před použitím (Prohlédnout kryty a další součásti, aby bylo možno posoudit, zda jsou nadále schopny vykonávat požadovanou funkci. Zkontrolovat seřízení pohyblivých částí a jejich pohyblivost, zaměřit se na praskliny a zlomené součásti, porušení izolace, upevnění. Zkontrolovat funkčnost spínačů. Prohlédnout napájecí přívod, prověřit vodiče a koncovky);
- elektrické přívody a hadice pneumatického a hydraulického nářadí uchovávat dále od možných zdrojů poškození, jako jsou hřebíky, ostré hrany, horké povrchy, oleje a chemikálie. Nikdy nenosit nářadí za přívod a nevytrhávat vidlici ze zásuvky tahem za přívod;
- příslušenství nebo části nářadí musí být s nářadím spojeny zcela pevně. Zajišťovací pružiny, spony, západková ramínka a jiné vestavěné bezpečnostní součásti musí být po výměně nástroje (vrtáku, frézy, sekáče apod.) nasazeny zpět;
- příslušenství nebo součásti nesmí být měněny, dokud je nástroj připojen ke zdroji energie;
- pokud je pro určitou práci vyžadován ochranný kryt, musí být pevně nasazen před započítím práce, je-li sejmout kvůli výměně nástroje, musí být ihned po výměně nasazen zpět;
- při dočasném přerušení práce musí být přístroj vypnut, odpojen od zdroje energie a ponechán v bezpečné poloze. Odpojovat nářadí před opravami, seřizováním, mazáním a při výměně příslušenství nebo nástrojů jako pilové listy, vrtáky nebo frézy;
- neodkládat a nepřenášet nářadí při pohybu nástroje;
- pracovní prostor udržovat v pořádku, pokud možno bez odpadků a rozlitého oleje;
- zajistit materiál, se kterým se pracuje. Materiál pro vrtání nebo jiné opracování musí být pevně uchycen ke stroji nebo do svěráku;
- používat OOPP předepsané na základě vyhodnocených rizik – ochrana očí a obličeje (při odletu drobných částí), ochrana sluchu atd. Oblékat se vhodným způsobem. Nepoužívat oděv s volnými rukávy ani šperky, mohou být zachyceny pohyblivými se částmi;

- nebezpečí úrazu elektrickým proudem je mnohonásobně větší při navlhnutí nebo na místech, která jsou vlhká, mokrá nebo mají velké vodivé (kovové) povrchy; za takových podmínek se smí používat pouze elektrické nářadí napájené nízkým napětím;
- práce, při kterých vzniká velké množství uvolněné tepelné energie, nebo jiskry o vysoké energii (např. rozbrušovací pila) a v blízkosti se nacházejí hořlavé látky, podléhají obdobným nařízením jako svařovací práce (vzor povolení ke svařování);
- práce, při kterých mohou být ohroženy ostatní osoby odletujícími úlomky nebo jiskrami, se mohou provádět pouze za vhodných bezpečnostních opatření (např. ochranné zástěny);
- nářadí musí být pravidelně revidováno v termínech uvedených v tab. 4; za provedení revize odpovídá provozovatel.

2.12 BEZPEČNOSTNÍ POŽADAVKY PŘI VÝKONU PRACÍ S NEBEZPEČÍM PÁDU Z VÝŠKY NEBO DO HLOUBKY A JINÉ SOUVISEJÍCÍ PRÁCE

Pokyny a metodika pro navrhování ochrany proti pádu jsou uvedeny v [TP 1.21](#) Zádržné systémy a v [TP 1.21.1](#) Navrhování kotvicích bodů a [TP 1.21.2](#) Ochrana proti pádu – žebříky, vstupy, výlezy a výstupy.

2.12.1 Zásady bezpečné práce na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky

Za práci ve výšce a nad volnou hloubkou se považuje práce a pohyb pracovníka, při kterém je ohrožen pádem z výšky, do hloubky, propadnutím nebo sesutím. Při této činnosti musí být zaměstnanec zajištěn proti pádu:

- zaměstnavatel je povinen upravit způsob organizace práce a zajistit pracovní postupy pro práci na pracovištích, na nichž jsou zaměstnanci vystaveni nebezpečí pádu z výšky nebo pádu do volné hloubky (dále jen „práce ve výškách a nad volnou hloubkou“), a další požadavky na bezpečný provoz a používání technických zařízení, poskytovaných zaměstnancům pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou;
- zaměstnavatel je povinen přijmout technická a organizační opatření k zabránění pádu zaměstnanců z výšky nebo do hloubky, propadnutí nebo sklouznutí nebo k jejich bezpečnému zachycení (dále jen „ochrana proti pádu“) a zajistí jejich provádění;
  - na pracovištích a přístupových komunikacích nacházejících se v libovolné výšce nad vodou, nebo nad látkami ohrožujícími v případě pádu život nebo zdraví osob například popálením, poleptáním, akutní otravou, zadušením,
  - na všech ostatních pracovištích a přístupových komunikacích, pokud leží ve výšce nad 1,5 m nad okolní úrovní, případně pokud pod nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m;
- ochranu proti pádu zajišťuje zaměstnavatel přednostně pomocí prostředků kolektivní ochrany, kterými jsou zejména technické konstrukce, například ochranná zábradlí a ohrazení, poklapy, záchytná lešení, ohrazení nebo sítě a dočasné stavební konstrukce, například lešení nebo pracovní plošiny;
- prostředky osobní ochrany, kterými jsou osobní ochranné pracovní prostředky proti pádu, se použijí v případě, kdy povaha práce vylučuje použití prostředků kolektivní ochrany, nebo není-li použití prostředků kolektivní ochrany s ohledem na povahu, předpokládaný rozsah a dobu trvání práce a počet dotčených zaměstnanců účelné nebo s ohledem na bezpečnost zaměstnance dostatečné.

Ochranu proti pádu není nutné provádět:

- na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny nepřesahuje 10 stupňů, pokud pracoviště, popřípadě přístupová komunikace, jsou vymezeny vhodnou ochranou proti pádu, například zábranou umístěnou ve vzdálenosti nejméně 1,5 m od okraje, na němž hrozí nebezpečí pádu (dále jen „volný okraj“);
- podél volných okrajů otvorů, jejichž půdorysné rozměry alespoň v jednom směru nepřesahují 0,25 m;
- pokud úroveň terénu nebo podlahy pracoviště uvnitř stavby leží nejméně 0,6 m pod korunou vyzdívané zdi;
  - zaměstnavatel zajistí, aby otvory v podlaze a terénní prohlubně, jejichž půdorysné rozměry ve všech směrech přesahují 0,25 m, byly bezprostředně po jejich vzniku zakryty poklapy o odpovídající únosnosti zajištěnými proti posunutí, nebo aby volné okraje otvorů byly zajištěny technickým prostředkem ochrany proti pádu, například zábradlím nebo ohrazením. Zajištěny proti vypadnutí osob nemusí být otvory ve stěnách, jejichž dolní okraj je výše než 1,1 m nad podlahou, a otvory ve stěnách o šířce menší než 0,3 m a výšce menší než 0,75 m;
  - zaměstnavatel zajistí, aby na všech plochách, které nezaručují, že jsou při zatížení osobami včetně nářadí, pracovních, pomůcek a materiálu bezpečné proti prolomení, případně na nichž toto zatížení není vhodně rozloženo technickou konstrukcí (pracovní, popř. přístupová podlaha apod.), bylo provedeno zajištění proti propadnutí. Ke zvyšování místa práce nebo k výstupu není dovoleno používat nestabilní předměty a předměty určené k jinému použití (vědra, sudy, židle, stoly apod.);
  - práce ve výškách nesmí být prováděna, jestliže nepříznivá povětrnostní situace, s ohledem na použitou ochranu proti pádu, může ohrozit bezpečnost a zdraví zaměstnanců;
  - při práci ve výškách a nad volnou hloubkou vykonávané osamoceně nebo samostatně musí být zaměstnanec seznámen s pravidly pro dorozumívání mezi zaměstnanci na pracovišti, nebo pro dorozumívání s vedoucím zaměstnancem. Zaměstnanec vykonávající tuto práci musí být poučen o povinnosti přerušit práci, pokud v ní nemůže pokračovat bezpečným způsobem; o přerušeni práce musí neprodleně informovat vedoucího zaměstnance, popřípadě zaměstnavatele.

2.12.2 Zajištění proti pádu technickou konstrukcí

- způsob zajištění a rozměry technických konstrukcí (dále jen „konstrukce“) musí odpovídat povaze prováděných prací, předpokládanému namáhání a musí umožňovat bezpečný průchod. Výběr vhodných přístupů na pracoviště ve výšce musí odpovídat četnosti použití, požadované výšce místa práce a době jeho trvání. Zvolené řešení musí umožňovat evakuaci v případě hrozícího nebezpečí. Pohyb na pracovních podlahách a dalších plochách ve výšce a přístupy k nim nesmí vytvářet žádná další rizika pádu;

- v závislosti na způsobu zajištění a typu konstrukce musí být přijata odpovídající opatření ke snížení rizik spojených s jejich používáním. Volné okraje musí být zajištěny osazením konstrukce ochrany proti pádu vhodně uspořádané, dostatečně vysoké a pevné k zabránění nebo zachycení pádu z výšky. Při použití zachytných konstrukcí je nutno dbát na zamezení úrazů pracovníků při jejich zachycení. Konstrukce ochrany proti pádu může být přerušena pouze v místech žebříkových nebo schodišťových přístupů;
- požadavky na uspořádání, montáž, demontáž, zajištění stability a únosnosti, na používání a kontrolu konstrukce musí být obsaženy v průvodní, popř. provozní dokumentaci;
- zábradlí se skládá alespoň z horní tyče (madla) a zárážky u podlahy (ochranné lišty) o výšce minimálně 0,15 m. Je-li výška podlahy nad okolní úrovní větší než 2 m, musí být prostor mezi horní tyčí (madlem) a zárážkou u podlahy zajištěn proti propadnutí osob osazením jedné nebo více středních tyčí, případně jiné vhodné výplně, s ohledem na místní a provozní podmínky. Za dostatečnou se považuje výška horní tyče (madla) nejméně 1,1 m nad podlahou;
- jestliže provedení určité pracovní operace vyžaduje dočasné odstranění konstrukce ochrany proti pádu, musí být po dobu provádění této operace přijata účinná náhradní bezpečnostní opatření. Práce ve výškách a nad volnou hloubkou nesmí být zahájena, dokud nejsou tato opatření provedena. Bezprostředně po dočasném přerušeni nebo ukončení příslušné pracovní operace se odstraněná konstrukce ochrany proti pádu opět osadí.

2.12.3 Zajištění proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky

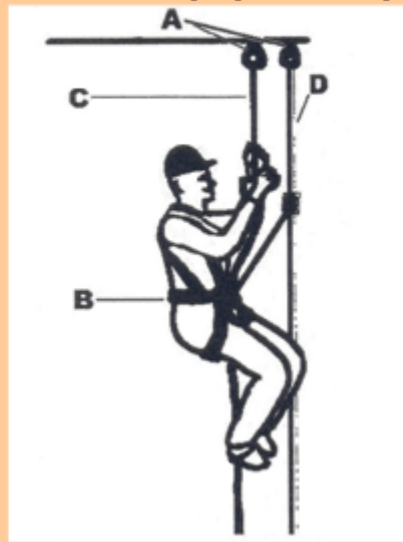
- zaměstnavatel zajistí, aby zvolené osobní ochranné prostředky odpovídaly povaze prováděné práce, předpokládaným rizikům a povětrnostní situaci, umožňovaly bezpečný pohyb a aby byly pravidelně prohlíženy a zkoušeny v souladu s požadavky průvodní dokumentace; přitom smí být použity pouze osobní ochranné pracovní prostředky, které splňují požadavky stanovené právními předpisy.

Podle účelu a způsobu použití se rozlišují:

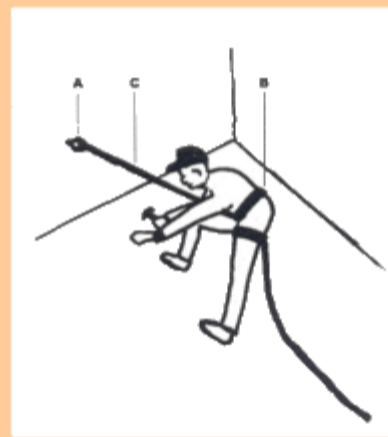
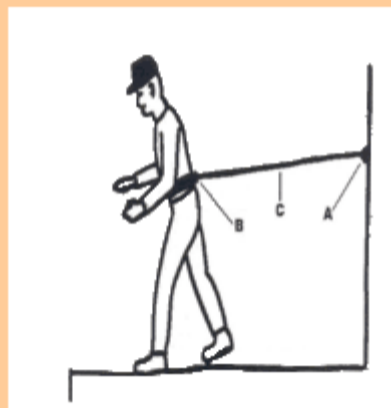
- osobní ochranné pracovní prostředky pro pracovní polohování a prevenci proti pádům z výšky (pracovní polohovací systémy);
- osobní ochranné pracovní prostředky proti pádům z výšky (systémy zachycení pádu);
- osobní ochranné pracovní prostředky se používají samostatně, nebo v kombinaci prvků a součástí systémů a v souladu s návody k používání dodanými výrobcem tak, že je
  - zaměstnanci zamezen přístup do prostoru, v němž hrozí nebezpečí pádu (1,5 m od volného okraje);
  - zaměstnanec udržován v pracovní poloze tak, že pádu z výšky je zcela zabráněno, nebo
  - pád bezpečně zachycen a zachyceného zaměstnance lze neprodleně a bezpečně vyprostit, případně dopravit do bezpečného místa; k zachycení pádu musí dojít v dostatečné výšce nad překážkou (terénem, podlahou, konstrukcí apod.), aby se vyloučilo zranění zaměstnance;
  - zaměstnanec se musí před použitím osobních ochranných pracovních prostředků přesvědčit o jejich kompletnosti, provozuschopnosti a nezávadném stavu;
- vhodný osobní ochranný prostředek proti pádu, popřípadě pracovní polohovací systém, včetně kotevních míst, musí být určen v technologickém postupu. Pokud se jedná o práce, které zpracování technologického postupu nevyžadují, určí vhodný způsob zajištění proti pádu, respektive pracovního polohování, včetně míst kotvení, odborně způsobilý zaměstnanec pověřený zaměstnavatelem. Místo kotvení osobního ochranného pracovního prostředku proti pádu musí být ve směru pádu dostatečně odolné;
- přístupy v závěsu na laně a pracovní polohovací systémy lze používat jen v případech, kdy z posouzení rizik vyplývá, že práce může být při použití těchto prostředků vykonána bezpečně a že použití jiných prostředků není opodstatněné. S ohledem na související rizika, čas potřebný pro provedení práce a plnění ergonomických požadavků musí být přednostně používána sedačka s vhodnými doplňky;
- použití závěsu na laně s prostředky pro pracovní polohování je dále možné, jen pokud:
  - systém je tvořen nejméně dvěma nezávislými lany, přičemž jedno slouží jako nosný prostředek pro výstup, sestup a zavěšení v požadované poloze (pracovní lano) a druhé jako záložní (zajišťovací lano);
  - zaměstnanec používá zachycovací postroj, který je prostřednictvím pohyblivého zachycovače pádu, jenž sleduje pohyb zaměstnance, připojen k zajišťovacímu lanu;
  - k pohybu po pracovním laně se používají výhradně k tomu určené prostředky pro výstup a sestup (např. slaňovací prostředky) a připojení k pracovnímu lanu zahrnuje samosvorný systém k zabránění pádu zaměstnance, který ztratil kontrolu nad svými pohyby;
  - nářadí a další vybavení užívané při práci je přichyceno k postroji nebo k sedačce, popřípadě jinak zajištěno proti pádu;
  - práce je prováděna podle zpracovaného technologického postupu a pod dozorem tak, aby zaměstnanec konající práci mohl být v případě nouze neprodleně vyproštěn;
- za výjimečných okolností, kdy s ohledem na posouzení rizik by použití druhého lana mohlo způsobit, že provádění práce by bylo nebezpečnější, lze připustit použití jediného lana, pokud byla učiněna náležitá opatření k zajištění bezpečnosti a součástí systému jsou výrobcem k takovému způsobu použití určeny a vyhovují parametrům jejich stanovené životnosti;
- zaměstnavatel zajistí, aby zaměstnanec provádějící práce při použití osobních ochranných pracovních prostředků proti pádu byl pro předpokládané činnosti vyškolen, zejména pak pro vyprošťovací postupy při mimořádných událostech.

Schematické zobrazení rozdílů použití OOPP k prevenci pádu a k zachycení pádu

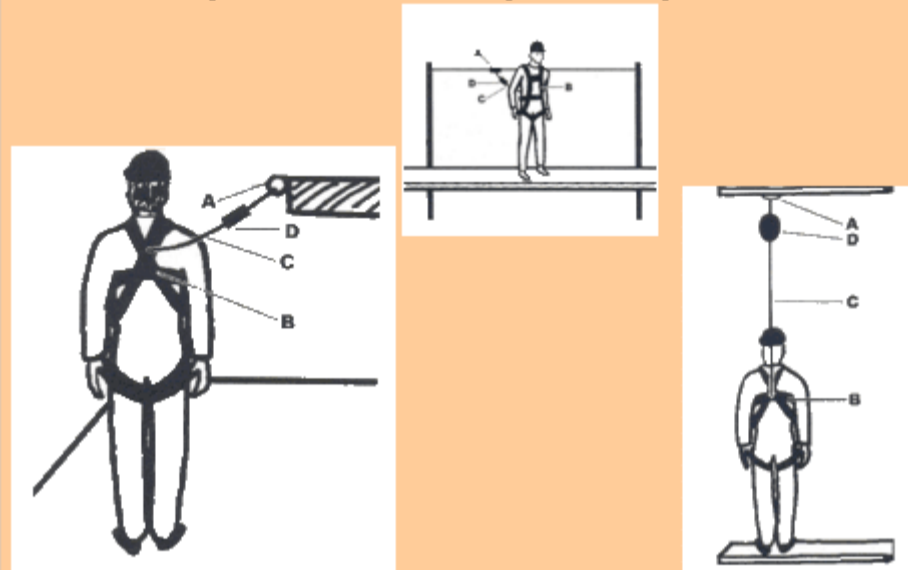
Lanový přístup

Zadržovací a polohovací

Systém zachycení pádu

Zkoušky prostředků

- Pásky – těleso 100 kg z výšky 1 m
- Sedací postroje – těleso 100 kg z výšky 2 m
- Zachycovací postroje – těleso 100 kg z výšky 4 m
- Zachycovací postroje s tlumičem pádu – těleso 100 kg z výšky 4 m

Vliv na osobu v zachycovacím postroji

- při zachycení pásu se uživatel nesmí střetnout s překážkou;
- omezení působící síly na uživatele na 6 kN:
  - tj. přetížení max. 6 G;
  - tj. dráhy pádu max. 6 x delší než dráha tlumení pádu.

2.12.4 Používání žebříků

- žebřík může být použit při práci ve výšce pouze v případech, kdy použití jiných bezpečnějších prostředků není s ohledem na vyhodnocení rizika opodstatněné a účelné, případně kdy místní podmínky, týkající se práce ve výškách, použití takových prostředků neumožňují. Na žebříku mohou být prováděny jen krátkodobé, fyzicky nenáročné práce při použití ručního náradí. Práce, při nichž se používá nebezpečných nástrojů nebo náradí, jako například přenosných řetězových pil či ručních pneumatických náradí, se na žebříku nesmějí vykonávat;
- při výstupu, sestupu a práci na žebříku musí být zaměstnanec obrácen obličejem k žebříku a v každém okamžiku musí mít možnost bezpečného uchopení a spolehlivou oporu;
- po žebříku mohou být vynášena (snášena) jen břemena o hmotnosti do 15 kg;
- po žebříku nesmí vystupovat (sestupovat) ani na něm pracovat současně více než jedna osoba;
- žebřík nesmí být používán jako přechodový můstek, s výjimkou případů, kdy je k takovému použití výrobcem určen;
- žebříky používané pro výstup (sestup) musí svým horním koncem přesahovat výstupní (nástupní) plošinu nejméně o 1,1 m, přičemž tento přesah lze nahradit pevnými madly nebo jinou pevnou částí konstrukce, za kterou se vystupující (sestupující) zaměstnanec může spolehlivě přidržet. Sklon žebříku nesmí být menší než 2,5 : 1, za příčlemi musí být volný prostor alespoň 0,18 m a u paty žebříku ze strany přístupu musí být zachován volný prostor alespoň 0,6 m;
- žebřík musí být umístěn tak, aby byla zajištěna jeho stabilita po celou dobu použití. Přenosný žebřík musí být postaven na stabilním, pevném, dostatečně velkém, nepohyblivém podkladu tak, aby příčle byly vodorovné. Závěsný žebřík musí být upevněn bezpečným způsobem a s výjimkou provazových žebříků zajištěn proti posunutí a rozkývání. Provazový žebřík může být používán pouze pro výstup a sestup;
- u přenosných žebříků musí být zabráněno jejich podklouznutí zajištěním bočnic na horním nebo dolním konci použitím protiskluzových přípravků, nebo jiných opatření s odpovídající účinností. Skládací a výsuvné žebříky musí být užívány tak, aby jednotlivé díly byly zajištěny proti vzájemnému pohybu. Pojízdné žebříky musí být před zahájením prací a v jejich průběhu zajištěny proti pohybu. Přenosné dřevěné žebříky o délce větší než 12 m nelze používat;
- na žebříku smí zaměstnanec pracovat jen v bezpečné vzdálenosti od jeho horního konce, za kterou se u žebříku opěrného považuje vzdálenost chodidel nejméně 0,8 m, u dvojitého žebříku nejméně 0,5 m od jeho horního konce;
- při práci na žebříku musí být zaměstnanec v případech, kdy stojí chodidly ve výšce větší než 5 m, zajištěn proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky;
- zaměstnavatel zajistí provádění prohlídek žebříků v souladu s návodem k používání;
- chůze na dřevěném dvojitém žebříku (malířské práce) může být prováděna zaškolenými zaměstnanci, pohybují-li se po ploše, kde je vyloučeno nebezpečí ztráty stability žebříku.

2.12.5 Zajištění proti pádu předmětů a materiálů

- materiál, náradí a pracovní pomůcky musí být uloženy, popřípadě skladovány ve výškách tak, že jsou po celou dobu uložení zajištěny proti pádu, sklouznutí nebo shoení jak během práce, tak po jejím ukončení;
- pro upevnění náradí, uložení drobného materiálu (hřebíky, šrouby apod.) musí být použita vhodná výstroj, nebo k tomu účelu upravený pracovní oděv;
- konstrukce pro práce ve výškách nelze přetěžovat; hmotnost materiálu, pomůcek, náradí, včetně osob, nesmí překročit nosnost konstrukce stanovenou v průvodní dokumentaci.

Pro žebříky platí [ČSN 74 32 82](#) z 02/13 s revizí 11/14. Tato norma by měla po aktualizaci řešit i pevné kovové žebříky na volně stojících komínech.

2.12.6 Zajištění pod místem práce ve výšce a v jeho okolí

- prostory, nad kterými se pracuje, a v nichž vzhledem k povaze práce hrozí riziko pádu osob nebo předmětu (dále jen „ohrožený prostor“), je nutné vždy bezpečně zajistit;
- pro bezpečné zajištění ohrožených prostorů se použije zejména:
  - vyloučení provozu;
  - konstrukce ochrany proti pádu osob a předmětu v úrovni místa práce ve výšce nebo pod místem práce ve výšce;
  - ohrazení ohrožených prostorů dvoutyčovým zábradlím o výšce nejméně 1,1 m s tyčemi upevněnými na nosných sloupcích s dostatečnou stabilitou; pro práce nepřesahující rozsah jedné pracovní směny postačí vymezit ohrožený prostor jednotyčovým zábradlím, popřípadě zábranou o výšce nejméně 1,1 m, nebo dozor ohrožených prostorů k tomu určeným zaměstnancem po celou dobu ohrožení;
- ohrožený prostor musí mít šířku od volného okraje pracoviště nejméně:
  - 1,5 m při práci ve výšce od 3 m do 10 m,
  - 2 m při práci ve výšce nad 10 m do 20 m,
  - 2,5 m při práci ve výšce nad 20 m do 30 m,
  - 1/10 výšky stavby při práci ve výšce nad 30 m.

Šířka ohroženého prostoru se vytyčuje od paty svislice, která prochází vnější hranou volného okraje pracoviště ve výšce:

- při práci na plochách se sklonem větším než 25 stupňů od vodorovné roviny se šířka ohroženého prostoru podle třetí odračky zvětšuje o 0,5 m. Obdobně se zvětšuje tato šířka o 1 m na všechny strany od půdorysného profilu vertikálně dopravovaného břemene v místech dopravy materiálu;
- s ohledem na vyhodnocení rizika při práci na vysokých stavbách, například na komínech, stožárech, věžích, je ohroženým prostorem pás o šířce stanovené v třetí odražce kolem celého obvodu paty stavby;

- práce nad sebou lze provádět pouze výjimečně, nelze-li zajistit provedení prací jinak. Technologický postup musí obsahovat způsob zajištění bezpečnosti zaměstnanců na níže položeném pracovišti.

2.12.7 Práce na střeše

Zaměstnanec vykonávající práce na střeše je nutné chránit proti:

- pádu střešních pláštů na volných okrajích;
- sklouznutí z plochy střechy při jejím sklonu nad 25 stupňů;
- propadnutí střešní konstrukcí:
  - ochranou proti pádu ze střechy nejen po obvodu, ale i do světlíků, technologických a jiných otvorů, zaměstnavatel zajistí použitím ochranné, případně záchytné konstrukce nebo použitím osobních ochranných pracovních prostředků;
  - zajištění proti sklouznutí zaměstnavatel zajistí použitím žebříků upevněných v místě práce a potřebných komunikací, případně použitím ochranné konstrukce nebo osobních ochranných prostředků proti pádu. U střech se sklonem nad 45 stupňů od vodorovné roviny je nutno použít vedle žebříků ještě osobní ochranné pracovní prostředky proti pádu;
  - zajištění proti propadnutí se provádí na všech střešních pláštích, kde je půdorysná vzdálenost mezi latěmi nebo jinými nosnými prvky střešní konstrukce větší než 0,25 m a kde není zaručeno, že jednotlivé střešní prvky jsou bezpečné proti prolomení zatížením osobami, včetně náradí, pracovních pomůcek a materiálu, případně není toto zatížení vhodně rozloženo pomocnou konstrukcí (pracovní nebo přístupová podlaha apod.);
  - stavba a opravy komínů ze střechy se sklonem nad 10 stupňů se provádí z bezpečné pracovní plochy o šířce nejméně 0,6 m.

Zde je nutno upozornit na časté úrazy propadem velkoplošnou střešní krytinou, kdy latě a další nosné prvky jsou ve vzdálenosti větší než 0,25 m. Na střechy vyrobené z materiálů z nedostatečné pochozí únosnosti nesmí být povolen vstup bez opatření k zajištění bezpečnosti práce při propadnutí. Pro střešní krytiny z plechu stanovuje norma [ČSN EN 508-1](#) (2015) požadavek samonosnosti a na přenášení zatížení z větru, vody, sněhu a občasného zatížení při údržbě. Výrobce plechu musí uvést únosnost výrobku zatíženého osamělým břemenem s odkazem na metodu, kterou ke stanovení použil. Odpovědnost autorizovaných osob za vyprojektování a zabudování krytiny do stavby bez splnění výše uvedeného je zřejmá.

2.12.8 Dočasné stavební konstrukce

- dočasné stavební konstrukce lze použít jen v provedení, které odpovídá průvodní dokumentaci a návodům na montáž a používání těchto konstrukcí. Návod na montáž, včetně potřebných doplňujících nákresů a dokumentů, musí být k dispozici zaměstnancům, kteří konstrukci montují, používají a demontují;
- pokud pro dočasnou stavební konstrukci není dostupná potřebná dokumentace nebo tato dokumentace nepokrývá zamýšlené konstrukční uspořádání, musí být odborně způsobilou osobou proveden individuální výpočet pevnosti a stability, kromě případů, kdy je konstrukce montována ve shodě s uspořádáním obsaženým v ČSN;
- v závislosti na složitosti zvolené dočasné stavební konstrukce navrhne odborně způsobilá osoba konkrétní postup montáže, používání a demontáže;
- dočasné stavební konstrukce lze považovat za bezpečné tehdy, pokud
  - jsou založeny na dostatečně únosném terénu nebo na konstrukci, jejíž únosnost je staticky prokázána;
  - nosné součásti jsou zajištěny proti podklouznutí buď připevněním k základové ploše, nebo jiným způsobem s odpovídající účinností, který zajišťuje stabilitu lešení; pojízdná lešení jsou zajištěna vhodnými zařízeními proti náhodnému pohybu během práce;
  - jsou provedeny tak, aby tvořily prostorově tuhý celek, zajištěny proti lokálnímu i celkovému vybočení, posunutí nebo překlopení;
  - jsou dostatečně pevné a odolné vůči vnějším silám a nepříznivým vlivům; jsou schopné přenést předpokládané zatížení a jejich funkce je prokázána statickým výpočtem nebo jiným dokumentem;
  - rozměry, tvar a vybavení podlah odpovídají povaze prováděných prací, podlahy umožňují bezpečný pohyb a výkon práce ve vhodné pracovní poloze;
  - podlahy jsou osazeny takovým způsobem, aby se jejich součástí při běžném použití neposouvaly, v podlahách a mezi podlahovými dílci a svislou kolektivní ochranou proti pádu nejsou nebezpečné mezery;
  - pohyblivé konstrukce jsou zabezpečeny proti samovolným pohybům;
  - pracovní polohy na nich jsou přístupné po bezpečných komunikacích (žebříky, schody, rampy nebo výtahy).

Pokud nejsou části dočasných stavebních konstrukcí připraveny k používání, například během montáže, demontáže nebo přestavby, musí být vstup na tyto části dočasných stavebních konstrukcí zamezen vhodnými zábranami a označen bezpečnostními značkami:

- dočasné stavební konstrukce lze užívat pouze po jejich náležitém předání odborně způsobilou osobou odpovědnou za jejich montáž a převzetí do užívání osobou zodpovědnou za jejich užívání. O předání a převzetí vyhotoví předávající na základě odborné prohlídky zápis, potvrzující úplné dokončení a vybavení dočasné stavební konstrukce. Zápis o předání a převzetí se nevyžaduje u
  - typizovaných lehkých pracovních lešení o výšce pracovní podlahy do 1,5 m;
  - pohyblivých pracovních plošin, pokud při přemísťování na jiné pracoviště nebyly demontovány jejich nosné části, přičemž za demontáž se nepovažuje úprava nosných částí do přepravní polohy;
- dočasné stavební konstrukce musí být podrobovány pravidelným odborným prohlídkám způsobem a v intervalech stanovených v průvodní dokumentaci. Pokud nastaly mimořádné okolnosti, které mohly mít nepříznivý vliv na bezpečnost lešení (např. nepříznivá povětrnostní situace), musí být odborná prohlídka provedena bezodkladně;
- lešení lze montovat, demontovat nebo podstatným způsobem přestavovat jen v souladu s návodem na montáž a demontáž obsaženým v průvodní dokumentaci a pod vedením osoby, která je k tomu odborně způsobilá. Provádět uvedené činnosti mohou pouze

zaměstnanci, kteří byli vyškolení a jejich znalosti a dovednosti byly ověřeny. Školení zahrnuje osvojení si znalostí a dovedností, zejména pokud jde o:

- o pochopení návodu na montáž, demontáž nebo přestavbu použitého lešení;
- o bezpečnost práce během montáže, demontáže nebo přestavby příslušného lešení;
- o opatření k ochraně před rizikem pádu osob nebo předmětů;
- o opatření v případě změn povětrnostní situace, které by mohly nepříznivě ovlivnit bezpečnost použitého lešení;
- o přípustná zatížení;
- o další rizika, která mohou být spojena s montáží, demontáží nebo přestavbou.

Obsah a četnost školení s ohledem na nová nebo změněná rizika práce, způsob ověřování znalostí a dovedností účastníků školení a vedení dokumentace o školení stanoví zaměstnavatel:

- žebříky nelze používat jako podpěrný nebo nosný prvek podlah lešení, s výjimkou žebříků, které jsou k tomuto účelu výrobce určeny;
- pro výstup a sestup mezi podlahami lešení lze použít i dřevěné sbíjené žebříky o největší délce 3,5 m s příčlemi vsazenými do zdvojených postranic dostatečné pevnosti, doložené výpočtem.

2.12.9 Shazování předmětů a materiálů

- Shazovat předměty a materiál na níže položená místa nebo plochy lze jen za předpokladu, že
  - o místo dopadu je zabezpečeno proti vstupu osob (ohrazením, vyloučením provozu, střežením apod.) a jeho okolí je chráněno proti případnému odrazu nebo rozstříku shozeného předmětu nebo materiálu;
  - o materiál je shazován uzavřeným shozem až do místa uložení;
  - o je provedeno opatření, zamezující nadměrné prašnosti, hluchnosti, popřípadě vzniku jiných nežádoucích účinků.
- Nelze zahrnovat předměty a materiál v případě, kdy není možné bezpečně předpokládat místo dopadu, jakož ani předměty a materiál, které by mohly zaměstnance strhnout z výšky.

2.12.10 Přerušování práce ve výškách

Při nepříznivé povětrnostní situaci je zaměstnavatel povinen zajistit přerušování prací. Za nepříznivou povětrnostní situaci, která výrazně zvyšuje nebezpečí pádu nebo sklouznutí, se při práci ve výškách považuje:

- bouře, déšť, sněžení nebo tvoření námrazy;
- čerstvý vítr o rychlosti nad 8 m.s (síla větru 5 stupňů Bf) při práci na zavěšených pracovních plošinách, pojízdných lešeních, žebřících nad 5 m výšky práce a při použití závěsu na laně u pracovních polohovacích systémů; v ostatních případech silný vítr o rychlosti nad 11 m.s (síla větru 6 stupňů Bf);
- dohlednost v místě práce menší než 30 m;
- teplota prostředí během provádění prací nižší než -10 °C.

2.12.11 Krátkodobé práce ve výškách

Při krátkodobých montážních pracích ve výškách nevyhnutelných pro osazení stavebních prvků se mohou stavební prvky osazovat a vzájemně spojovat z konzol, z navařených nebo jiným způsobem upevněných příčlů, z profilů ztužujících příhradovou konstrukcí nebo podobných nášlapných ploch, pokud zaměstnanec provádějící tyto práce použije osobní ochranné pracovní prostředky proti pádu.

2.12.12 Školení zaměstnanců

Zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům v dostatečném rozsahu školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci ve výškách a nad volnou hloubkou, zejména pokud jde o práce ve výškách nad 1,5 m, kdy zaměstnanci nemohou pracovat z pevných a bezpečných pracovních podlah, kdy pracují na pohyblivých pracovních plošinách, na žebřících ve výšce nad 5 m, a o používání osobních ochranných pracovních prostředků.

2.13 SKLADOVÁNÍ MATERIÁLU, MANIPULACE S BŘEMENY

2.13.1 Skladování materiálu

Sklady lze rozdělit na tři základní skupiny:

- sklady otevřené (na volném prostranství),
- přístřešek (polokrytý sklad),
- sklady kryté (sklady uzavřené).

Materiál ve skladech je ukládán různými způsoby, např. volně, v paletách a kontejnerech, regálech, ve stozích, figurách apod. Sklady musí být řešeny tak, aby:

- odpovídaly předpokládaným postupům pracovní činnosti;
- jejich kapacita, rozmístění a vybavení umožňovaly plynulé doplňování a odběr materiálu bez zbytečných manipulací;
- splňovaly veškeré požadavky, kladené na ně bezpečnostními předpisy a požadavky:
  - o sklady musí svým provedením, vybavením a uspořádáním odpovídat druhu skladovaného materiálu;

- o materiál musí být skladován tak, aby se při odebírání nebo při delším skladování nemohl sesunout a aby nevyvíjel tlak na příčky, podpěry, zdivo ani na jiné části budov, pokud tyto části nejsou k tomu přizpůsobeny;
- o regály musí být trvale označeny štítky s uvedením největší nosnosti buňky a s počtem buněk ve sloupci;
- o šířka dopravních cest ve skladech a uliček mezi regály musí být dimenzována s přihlédnutím k provozním podmínkám, technickým parametrům použitých manipulačních prostředků a doporučení výrobce těchto zařízení, a musí být široká nejméně 0,8 m;
- o pro průjezd manipulačních vozíků musí být alespoň o 0,4 m větší než největší šířka manipulačních vozíků nebo nákladů;
- o během manipulace musí být vymezen manipulační prostor se zákazem vstupu nepovoleným osobám;
- o ulička musí být trvale volná a nesmí být zužována a zastavována překážkami.

Užitné plochy a jejich značení

Nosnosti užitných ploch:

- musí odpovídat použité skladové technologii a hmotnostem skladovaného materiálu;
- musí být na viditelném místě označeny tabulkou, popř. výrazným nápisem s uvedením největšího dovoleného zatížení hmotností na jednotku plochy v kg /m²;
- v případě volného skladování sypkých materiálů musí být označeny nejvyšším dovoleným profilem pro uložení příslušného sypkého materiálu, a to na obvodových stěnách, nosných sloupech či pilířích, popř. na kontrolních tyčích.

Označení ploch skladovací zóny:

- plochy skladovací zóny (tj. užitné plochy, plochy nutných uliček), komunikace pro pěší, dopravní cesty atd. musí být na podlaze viditelně označeny kontrastní barvou nebo čarami, barevným odlišením povrchů nebo jiným způsobem;
- nebezpečná místa užitných ploch, dopravních cest, uliček a komunikací (např. zúžené a snížené profily apod.) musí být označena příslušnými dopravními značkami, černožlutým pruhováním apod.

Světlá výška skladu:

Musí být taková, aby mezi horní hranou ukládaného materiálu a spodní hranou stropní konstrukce nebo instalacemi (např. potrubí, svítidla) byla vzdálenost nejméně 200 mm.

Provozní plochy:

V závislosti k použitému skladovacímu zařízení, předpokládané technologii a skladovanému materiálu, byly:

- trvanlivé;
- odolné proti stěru, chemikáliím a předpokládaným teplotám;
- přiměřeně drsné;
- bezprašné a čistitelné;
- pružné a dostatečně únosné.

Další specifické požadavky při skladování speciálních, resp. nebezpečných materiálů:

- skladování hořlavých, hoření podporujících, lehce vznětlivých, výbušných apod. materiálů;
- podlahy musí být z nehořlavých materiálů, nepropustné, beze spár a snadno omyvatelné;
- v případech, kdy při skladování mohou vznikat hořlavé páry, plyny nebo prachy, které se vzduchem mohou vytvořit výbušnou směs;
- podlahy musí být zhotoveny z nejiskřivějších materiálů.

Trvale používané venkovní plochy:

Musí být rovné, odvodněné, zpevněné, označené značkami se zákazem vstupu nepovolaným osobám a upravené s ohledem na skladovaný materiál. Důležité je i správné vypádování uvedených ploch, a to směrem k odtoku srážkových vod. Všechny plochy skladovací zóny musí být pravidelně udržovány čisté a zarovnané, bez znečištění, zmrazků, olejových skvrn, poškození apod. Skladovací prostory musí být řádně osvětleny podle obtížnosti ukládání skladovaného materiálu.

Stohování:

- musí být prováděno v souladu s platnými technickými a bezpečnostními požadavky na technická zařízení a výrobky a na pokyny výrobce manipulačních jednotek (přepravky, bedny apod.);
- při stohování musí být dodrženy stanovené šířky a výšky manipulačních uliček;
- stohy se smějí zakládat pouze na pevné, rovné a nekluzké vodorovné podlaze;
- do stohu smějí být zakládány jen stejné předměty neměnného tvaru;
- stoh musí být stabilní – při nebezpečí sesunutí musí být bezpečně zajištěn nebo rozebrán;
- podpírání a opírání o konstrukce je zakázáno;
- k výstupu na stoh se musí používat bezpečných prostředků;
- výstup na stohované hromady je možný jen, jsou-li okraje hromad dostatečně pevné;
- odebírat předměty ze stohované hromady se smí jen z bezpečného stanoviště shora, stupňovitě nebo alespoň s dodržováním dostatečného bočního sklonu hromady;

- při stohování je zakázáno:
  - zajišťovat stabilitu stohu provazováním, podpíráním nebo vzájemným opíráním;
  - stohovat poškozené manipulační jednotky;
  - stohovat manipulační jednotky se znečištěnými stykovými plochami pro stohování (bláto, zmrázky apod.).

Další způsoby skladování:

- sypký materiál – může být při plně mechanizovaném způsobu ukládán do jakékoliv výše. Při ručním odebírání a ukládání pouze do výše 2 m. Při ručním odebírání pomocí mechanizované lopaty jen do výše 1,5 m;
- sypké materiály v pytlích – se mohou ručně skladovat pouze do výše 1,5 m. Při mechanizovaném skladování do výše 3 m;
- skladování sudů a barelů – smí být skladovány nastojato jen v jedné vrstvě;
- kusový materiál – pravidelných tvarů smí být skladován ručně jen do výše 2 m;
- křehký materiál – pouze ručně v jedné vrstvě nebo do výše 1,5 m v nosných rámech;
- tabulové sklo – skladuje se nastojato v rámech s měkkými podložkami;
- kyseliny a jiné nebezpečné látky – skladují se v obalech s označením druhu látky a podle určení dodavatele;
- oblé předměty se smí skladovat jen do výše 2 m;
- prvky, dílce pravidelných tvarů při mechanizovaném skladování až do výše 4 m;
- materiál, jehož plocha je větší než 4 m² a materiál o hmotnosti 50 kg (na jednoho muže), se smí ukládat ručně do výše 1,2 m, při mechanizovaném skladování do výše 3 m.

Skládky:

- povrch místa pro skládku se musí upravit s ohledem na charakter skladovaného materiálu;
- k ohrazení hromad uhlí, koksu nebo briket se nesmí používat železné nebo dřevěné hrazení.

Podkladem skládky nesmí být železitá škvára nebo cihelná drť;

- vkládání větracích trubek a průduchů do hromad je zakázáno.

Regály

Značení regálu:

Nosnost regálové buňky, regálového sloupce a počet buněk ve sloupci musí být vyznačena na viditelném místě, trvanlivě a čitelně. S ohledem na jeřábovou obsluhu musí být regály v horních částech natřeny kontrastní bezpečnostní barvou.

U regálu musí:

- druh, rozměry a způsob bezpečného zakládání materiálu a manipulačních jednotek do regálu odpovídat technické dokumentaci regálu;
- být dodrženy stanovené vůle mezi manipulační jednotkou a regálem a rozměry stykových ploch;
- být zajištěná stabilita, tuhost spojů, svislost a vodorovnost konstrukce regálů apod.;
- být zajištěné pevné ukotvení jednotlivých sloupů u kotvených regálů.

Kontrolu regálů je nutno provádět po každém přemístění či přestavění regálu a dále pak v intervalech, které si stanovuje provozovatel, resp. uživatel. Kontrola by měla být prováděna alespoň 1x za rok. O výsledku kontroly musí být proveden záznam.

Přístup k regálu:

- přístup a příjezd k regálům musí být volný a dostatečně dimenzovaný, nic nesmí bránit zakládání a odebírání manipulačních jednotek a materiálu z regálu, musí být dodrženy stanovené šířky a výšky manipulačních uliček;
- šířka uliček mezi regály a stohy musí odpovídat způsobu ukládání materiálu a být široké nejméně 0,8 m;
- šířka uličky pro průjezd dopravních vozíků musí být alespoň o 0,4 m větší než největší šířka vozíků nebo nákladů;
- ruční obsluha regálů může být prováděna do max. výšky 1 800 mm;
- ruční obsluha regálů ve výšce nad 1 800 mm musí být prováděna z místa bezpečného postavení obsluhy;
- v místech, kde výšky uloženého materiálu přesahují výšku 2 000 mm a materiál nad touto výškou není bezpečně zajištěn proti vypadnutí z manipulační jednotky do prostoru pohybu osob, musí osoby používat ochranné přilby;
- materiál, popřípadě předměty musí být skladovány tak, aby se při odebírání nebo při delším skladování nemohly sesunout a aby nevyvíjely tlak na příčky, podpěry, zdivo ani na jiné části budov, pokud tyto části nejsou k tomu přizpůsobeny.

Zakázané činnosti:

- na regály je zakázáno lézt nebo do nich vstupovat, s výjimkou jejich montáže a údržby (pro tyto práce musí být v místním řádu skladu stanoveny bezpečnostní podmínky);
- dále je nutno zajistit, aby regály, popř. jejich části nebyly přetěžovány;
- regály, jejichž technický stav by mohl ohrozit bezpečnost osob a majetku, nesmí být používány, přičemž technicky nevyhovující regál musí být jednak zřetelně označen, jednak znemožněna možnost jeho použití;
- zakládání poškozených manipulačních jednotek do regálu je zakázáno.

Bezpečnost osob ve skladu:

- vybavení zaměstnanců při skladové manipulaci ochrannými pomůckami, prostředky a osobními ochrannými pracovními prostředky musí odpovídat pracovnímu prostředí, ve kterém pracují (byť i jen část směny);
- v místech, kde výšky uloženého materiálu přesahují výšku 2 000 mm a materiál nad touto výškou není bezpečně zajištěn proti vypadnutí do prostoru pohybu osob, musí osoby používat ochranné přilby.

2.13.2 Manipulace s břemeny

Porušování zásad ergonomie a nevhodná manipulace s břemeny vedou k úrazům vlastní osoby, případně druhé osoby, rovněž tak až k možnému vzniku choroby z povolání (dále jen „CHZP“). Nehledě na to může nevhodná manipulace s břemeny rovněž poškodit majetek zaměstnavatele. Úrazy a CHZP způsobené nevhodnou manipulací s břemeny a porušováním zásad ergonomie vykazují ve statistikách nemalá čísla a ve vazbě na ekonomickou stránku (zaměstnavatel, stát) pak nemalé náklady, spojené s léčením vzniklých úrazů či CHZP a s vypořádáním se majetkových poměrů. Předcházení zdravotním rizikům při práci s břemeny na staveništi vyžaduje zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Obecné zásady manipulace

- při ručním zvedání a přenášení břemen je nutné nejprve ohodnotit břemeno, které bude zvedáno, prověřit ostré hrany, vyčnívající hřeby nebo třísky, zamaštěné nebo jinak nezvyklé povrchy, které mohou ovlivnit pevnost uchopení, a další skutečnosti, které se mohou ukázat jako nebezpečné;
- podlahy, prostory a pochůzná plochy, nad nimiž bude s břemenem manipulováno, musí být zbavené překážek a nesmí být kluzké;
- blízko u břemene musí být zaujat pevný a vyvážený postoj s nohama trochu od sebe, aby zvednutí proběhlo co nejpřímějším směrem;
- musí být zaujata příkrčená poloha těla, s ohnutými koleny a rovnými zády, aby bylo zajištěno, že paže nebudou pracovat. Bradu je nutno mít přitaženou k hrudi;
- břemeno musí být uchopeno celou dlaní, nikoliv pouze prsty. Jestliže pro to není pod břemenem dostatek místa, musí být břemeno nejdříve podloženo kusem dřeva, nebo jinou pevnou látkou (opora);
- velikost a tvar břemene nejsou dostatečným vodítkem pro stanovení váhy a jejího rozložení. Pokud tato informace není k dispozici, musí se břemeno nejprve opatrně zkusmo přizvednout a v případě potřeby musí být přizvána pomoc dalšího zaměstnance;
- pokud s břemenem manipuluje více osob, je žádoucí, aby byly přibližně stejné výšky. Úkony zvedání, spouštění a přenášení musí být pokud možno provedeny současně, aby se zabránilo momentálnímu přetížení nebo vyvedení z rovnováhy některého z pracovníků;
- břemeno se musí zvedat napínáním nohou. Tělo nesmí být natočeno, aby se nevyvolalo nadměrné namáhání páteře;
- jestliže se břemeno zvedá do větší výšky, může vzniknout potřeba rozložení zvednutí na dvě fáze: nejprve je nutno zvednout břemeno na jinou oporu a potom po novém uchopení (přehmátnutí) zvednout břemeno do konečné výše;
- proces spouštění je opačný než postup při zvedání, přitom je třeba se vyvarovat nebezpečí skřípnutí prstů;
- břemeno nikdy nesmí být přenáшено způsobem, který by bránil výhledu. Je nutné, aby všechny překážky na trase mohly být zpozorovány;
- při práci musí být obuta vhodná obuv, zejména s ohledem na to, že např. vyztužená špička pomáhá chránit prsty u nohou před zhmožděním při sklouznutí břemene a při dočasném odložení břemene při ukládání na dobu potřebnou pro vyndání rukou a přehmátnutí;
- oděv musí být takový, aby se nezachytil za břemeno a chránil tělo;
- jestliže je práce velmi namáhavá, zejména kvůli váze břemene, při opakování pokusů zvednutí nebo kvůli okolním faktorům jako např. stísněný prostor nebo jiné extrémy, musí být v přiměřených intervalech poskytnut odpočinek pro obnovení správné funkce svalů, srdce a plic. Při práci tohoto druhu vznikají úrazy nejčastěji z únavy;
- za manipulaci s břemeny se rovněž považuje jakákoliv manipulace s osobami (spoluzaměstnanci), které mohou z jakýchkoliv důvodů upadnout či je postihne jiná nehoda.

Manipulace s břemeny u žen, vyhláška [č. 180/2015 Sb.](#), o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích).

Při manipulaci s břemeny ručně přenášených ženami nesmí hmotnost břemen překročit při dobrých úchopových možnostech, při občasném (viz bod IV.) zvedání a přenášení 20 kg, při častém (viz bod IV.) zvedání a přenášení 15 kg, přičemž v obou případech nesmí energetický výdej překročit limity stanovené v nařízení vlády [č. 361/2007 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, kde jsou stanoveny přípustné hodnoty energetického výdeje a srdeční frekvence. Při přepravě břemen pomocí jednoduchých bezmotorových prostředků nesmí vynakládané svalové síly tlačné překročit hodnotu 250 N a tažné 220 N. Kumulativní hmotnost ručně zvedaných a přenášených břemen za pracovní dobu může být vyšší než 4 000 kg, ale nesmí překračovat hodnotu 6 500 kg. Rovněž musí být dodržena četnost manipulace – viz [tab. 6](#) a [7](#). Přenášení a zvedání břemen se posuzuje odděleně.

Manipulace s břemeny u mužů (přípustné hmotnosti ručně přenášených břemen)

Hmotnost břemen ručně přenášených muži nesmí překročit při dobrých úchopových možnostech vyhodnocených podle [§ 29](#) tohoto nařízení, při občasném zvedání a přenášení 50 kg, při častém zvedání a přenášení 30 kg, přičemž v obou případech nesmí energetický výdej překročit limity stanovené v příloze [č. 5](#) (Fyzická zátěž, její hygienické limity a postup jejich stanovení) k nařízení vlády č. 361/2007 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci. Občasným zvedáním a přenášením břemen se rozumí práce vykonávaná přerušovaně po dobu celkově kratší než 30 minut za pracovní dobu, častým zvedáním a přenášením břemen se rozumí práce vykonávaná po dobu celkově delší než 30 minut za pracovní dobu. Kumulativní hmotnost ručně manipulovaných břemen nesmí překročit 10 000 kg za pracovní dobu, a to ani při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby.

Základní ergonomické zásady při ruční manipulaci s materiálem

- zvedané břemeno má být co nejbližší u těla;
- břemeno nemá být zvedáno přímo ze země;
- břemeno má být zvedáno bez otáčení nebo bočních vychylek (úklonů) trupu;
- s břemenem má být manipulováno plynule, bez náhlých pohybů (např. v důsledku špatného úchopu, uklouznutí apod.).

Ergonomické zásady pro zvedání a pokládání těžkých břemen

- poloha dolních končetin musí zabezpečit stabilitu zaměstnance zvedajícího či pokládajícího břemeno;
- páteř pracovníka musí zůstat rovná, s minimálním úhlem odklonu zad od kolmice;
- paže mají být co nejbližší u těla s nejmenší silou k udržení břemene;
- uchopení břemene musí umožnit trvalé ovládnutí břemene po celou dobu úkonu (nikoliv jen konečky prstů);
- uložení břemene ve vhodné výši má zkrátit délku zvedání nebo přemístování;
- břemeno má být zvedáno a pokládáno se zapojením silových svalů dolních končetin.

Ergonomické zásady pro ložné operace (nakládka, skládka, překládka)

- využít pravidlo vodorovné roviny (břemeno překládat ve stále stejné a pro člověka nejvhodnější výši);
- přenášet břemeno v optimální výši bez ohnutí či shýbání trupu (energeticky výhodné je rozmezí 0,8–1,5 m od země);
- využít pravidlo nejkratší dráhy manipulace (přiblížit ložné plochy, např. vozík – stůl);
- břemeno překládat pažemi před trupem, nebo při otáčení celého těla (nikoliv jen s rotací nebo ohýbáním trupu).

Ergonomické zásady pro přenášení břemen

- využít pravidlo svislé roviny (těžnice břemene a člověka mají být co nejbližší a břemeno přenášet u těla);
- omezit velikost a trvání statické práce paží (např. využít nošení břemene na rameni, na popruhu);
- využít zásady efektivnosti přenášení (např. břemena přenášet na velkou vzdálenost na ramenou, na krátkou vzdálenost v ruce);
- upravit hmotnost břemen tak, aby jejich přenášení nevyžadovalo vyšší sílu než 15–30 % max. svalové síly zapojených svalových skupin);
- kde je možné, nahradit přenášení břemen přepravou.

2.14 ZAKÁZANÉ PRÁCE ŽENÁM (TĚHOTNÝM A KOJÍCÍM ŽENÁM A MATKÁM DO KONCE DEVÁTÉHO MĚSÍCE PO PORODU)

Pracovní podmínky žen, těhotných žen, kojících žen, matek do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým na pracovištích stanoví zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a návazně vyhláška [č. 180/2015 Sb.](#), o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích). Problematiku žen a mladistvých dále pak řeší zákon [č. 258/2000 Sb.](#), o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí předpisy (vyhláška [č. 432/2003 Sb.](#), kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli, nařízení vlády [č. 361/2007 Sb.](#), kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů).

Z hodnocení pracovního prostředí vyplývá zákaz práce těhotných žen, kojících žen, matek do konce devátého měsíce po porodu a žen za podmínek, kdy:

1. je práce prováděna v prostředí, v němž je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 objemových procent (uzpůsobit větrání pracovišť tak, aby nedocházelo k tzv. efektu vydýchání). Platí zákaz práce v prostředí, kde by mohl okolní atmosférický tlak být vyšší o více než 20 kPa;

2. je práce spojena s fyzickou zátěží neúměrnou vzhledem ke změnám organismu v těhotenství a po něm, zejména při manipulaci s břemeny (archivace spisového materiálu, úklidové práce aj.), kdy občasné (celkový čas je kratší než 30 minut za pracovní dobu) zvedání a přenášení břemen nesmí přesáhnou 7,5 kg ve stoje a 5,0 kg vsedě po dobu trvání pracovního cyklu do 10 minut a při dodržení stanovených počtu zdvihů. Energetický výdej nesmí překročit 14,5 kJ/min. netto. Přestávka mezi cykly musí být nejméně 20 minut. V posledních 3 měsících těhotenství platí zákaz zvedání břemen nad 2,5 kg při dráze břemeno podlaha – zápěstí. Totéž se týká i přenášení břemen. Pro tyto účely se pokládá za výšku zápěstí žen vstoje 79 cm, za výšku ramen 134 cm. Při pracovní poloze vsedě se tyto hodnoty výšek snižují o 40 cm s tolerancí 5 cm podle výšky sedadla. Za zvedání břemen se pokládá též případná manipulace s upadnuvším spolupracovníkem.

Tab. 6 Přehledová tabulka manipulace s břemeny u těhotných žen a matek do konce devátého měsíce po porodu

Hmotnost ručně zvedaných a přenášených břemen (kg)	Délka vertikální dráhy břemene	Maximální počet zdvihů za minutu	Kumulativní celková hmotnost (kg) břemen zvedaných a přenášených za pracovní dobu
od 5,1 do 7,5	Podlaha – zápěstí ¹⁾ Zápěstí – rameno ¹⁾	3 5	2 500

od 2,6 do 5	Podlaha – zápěstí ¹⁾ Zápěstí – rameno ¹⁾ Podlaha – rameno ¹⁾	4 7 3	2 000
od 1,5 do 2,5	Podlaha – zápěstí Podlaha – rameno Podlaha – nad rameno Zápěstí – rameno Zápěstí – nad rameno Rameno – nad rameno	5 4 3 8 4 3	1 800

¹⁾ Jiné vertikální dráhy nejsou přípustné

Přenášení břemen je u těhotných žen povoleno do max. hmotnosti a do max. vzdálenosti podle níže uvedené tab. 7.

Tab. 7 Přenášení břemen

Hmotnost ručně přenášených břemen (kg)	Největší vzdálenost (m)
7,5	5
5	15
2,5	20

3. je práce spojená s opakovaným zaujímáním podmíněně přijatelných nebo nepřijatelných pracovních poloh, kterými jsou například hluboký předklon, poloha vkleče, vleže, ve vypjatém stoji na špičkách, s rukama nad hlavou, a dále pohyby spojené s opakovaným otáčením trupu o více než 10 stupňů. To platí převážně při ruční manipulaci s pracovními prostředky (podle charakteru profese). Dále pak rovněž při různých manipulačních pracích s kancelářským vybavením, pracovním zařízením a prostředky, zbožím apod.;

4. nelze upravit pracovní místo s ohledem na antropometrické změny těla ženy (nedostatečný prostor pro odsunutí židle od pracovního stolu na pracovním místě), dále pak v pracovních polohách bez možnosti jejich střídání (trvalý výkon vsedě nebo vstoje) a jakékoliv pracovní činnosti spojené s tlakem na břicho;

5. je práce spojená s psychickou zátěží, zařazenou do třetí kategorie a práce spojená s expozicí hluku zařazenou do třetí nebo čtvrté kategorie podle zvláštního právního předpisu (vyhláška [č. 432/2003 Sb.](#), kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli, ve znění pozdějších předpisů apod.);

6. je práce spojená s používáním chemických látek a přípravků, které mohou způsobit akutní nebo chronické otravy s těžkými nebo nevratnými následky, poškozující reprodukční schopnost anebo plod v těle matky, poškozujícími kojence prostřednictvím mateřského mléka, omezujícími dělení buněk, mající senzibilizující vlastnosti, těžce poškozující zdraví vstřebáváním kůží nebo inhalací dýcháním. Označení je uvedeno na etiketách „H-věta“ (věta označující specifickou rizikovost chemické látky nebo chemické směsi. Jedná se převážně o chemické přípravky, používané při úklidových pracích. Při výběru a nákupu přípravků jsou kontrolovány údaje na etiketách a je vedena evidence o používaných chemických látkách a přípravcích, které by mohly ohrožovat ženy ve smyslu výše uvedeného;

7. kdy jsou práce spojené s expozicí olovem a jeho ionizovanými sloučeninami, rtuť, oxidem uhelnatým, s karcinogeny a mutageny, a to v případě, že jsou práce s nimi zařazeny do kategorií druhé až čtvrté podle nařízení vlády [č. 432/2003 Sb.](#), kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli, ve znění pozdějších předpisů;

8. podmínky práce nezajišťují pro plod stejný stupeň radiační ochrany jako pro každého jednotlivce z obyvatelstva (dokumentace o hodnocení základových půd z hlediska rizika vnikání radonu do budov – měření jsou prováděna pro stavební povolení a při překročení hodnot by nebyla stavba povolena);

9. v prostorách, kde jsou překračovány nejvyšší přípustné hodnoty elektromagnetického záření a elektromagnetických polí, stanovené pro obyvatelstvo zvláštním právním předpisem (nařízení vlády [č. 291/2015 Sb.](#), o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, ve znění pozdějších předpisů). Vyloučit práci se zobrazovacími jednotkami bez tekutých krystalů;

10. je možný pohyb v prostředí při teplotách nižších než $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$, a to po dobu delší než jednu hodinu souhrnně za pracovní dobu (pracovní činnost v zimním období ve venkovním prostředí – např. pochůzková činnost);

11. v případě pobytu v nevytápěných prostorách (např. porucha produktovodu tepelné energie), po dobu delší než čtyři hodiny za pracovní dobu, v nichž je teplota vzduchu na hodnotě $4\text{ }^{\circ}\text{C}$ a nižší je pracovní činnost zakázána do sjednání nápravy;

12. je možnost zvýšeného výskytu rizika úrazů, zejména práce ve výškách nad 1,5 m měřeno od úrovně podlahy po úroveň chodidel a nad volnou hloubkou– např. při používání žebříkových schůdků;

13. u žen, které nejsou těhotné, kojící a v době do devíti měsíců po porodu, jsou zakázány práce při zvedání a manipulaci s břemeny, jejichž váhové limity překračují hodnoty v níže uvedených tabulkách. Hmotnost břemen ručně přenášených ženami nesmí překročit při dobrých úchopových možnostech při občasném (celkový čas je kratší než 30 minut za pracovní dobu) zvedání a přenášení 20 kg, při častém zvedání a přenášení 15 kg, přičemž nesmí být překračován energetický výdej pro daný charakter práce (příloha [č. 5](#) část A nařízení vlády č. 361/2007 Sb., tabulka 1.). Při přepravě břemen pomocí jednoduchých bezmotorových prostředků (např. rudla) nesmí vynakládané svalové síly tlačné překročit hodnotu 250 N a tažné 220 N.

14. matkám do konce devátého měsíce po porodu (kojícím i nekojícím) jsou zakázány práce, uvedené v bodech 1, 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12 a 13.

15. ženám, které kojí, jsou dále zakázány práce, uvedené v bodech 7 a 8.

2.15 ZACHÁZENÍ S NEBEZPEČNÝMI A ZDRAVÍ ŠKODLIVÝMI LÁTKAMI

2.15.1 Základní pojmy

Chemické látky jsou chemické prvky a jejich sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním postupem, včetně případných přísad nezbytných pro uchování jejich stability a jakýchkoliv nečistot vznikajících ve výrobním procesu, s výjimkou rozpouštědel, která mohou být z látek oddělena bez změny jejich složení nebo ovlivnění jejich stability. Chemické přípravky jsou směsi nebo roztoky složené ze dvou nebo více látek.

Nebezpečné látky nebo nebezpečné směsi jsou látky nebo směsi, které za podmínek stanovených zákonem [č. 350/2011 Sb.](#), o chemických látkách a chemických směsích (chemický zákon), ve znění pozdějších předpisů, mají jednu nebo více nebezpečných vlastností, které jsou klasifikovány jako:

- výbušné – látky a směsi, které mohou exotermně reagovat i bez přístupu vzdušného kyslíku;
- oxidující – látky a směsi, které vyvolávají vysoce exotermní reakci ve styku s jinými látkami;
- extrémně hořlavé – látky a směsi s extrémně nízkým bodem vzplanutí a nízkým bodem varu, anebo plynné látky a směsi, které jsou hořlavé ve styku se vzduchem při pokojové teplotě a tlaku;
- vysoce hořlavé:
  - látky a směsi, které se samovolně zahřívají, a nakonec se vznítí ve styku se vzduchem při pokojové teplotě bez dodání energie;
  - pevné látky a směsi, které se mohou snadno zapálit po krátkém styku se zdrojem zapálení, a které pokračují v hoření nebo vyhořely po jeho odstranění;
  - kapalně látky a směsi s velmi nízkým bodem vzplanutí;
  - látky a směsi, které ve styku s vodou nebo vlhkým vzduchem uvolňují vysoce hořlavé plyny;
- hořlavé – kapalně látky nebo směsi s nízkým bodem vzplanutí;
- vysoce toxické – látky nebo směsi, které při vdechnutí, požití nebo při průniku kůží ve velmi malých množstvích způsobují smrt nebo akutní nebo chronické poškození zdraví;
- toxické – látky nebo směsi, které při vdechnutí, požití nebo při průniku kůží v malých množstvích způsobují smrt nebo akutní nebo chronické poškození zdraví;
- zdraví škodlivé – látky nebo směsi, které při vdechnutí, požití nebo při průniku kůží mohou způsobit smrt nebo akutní nebo chronické poškození zdraví;
- žíravé – látky nebo směsi, které mohou zničit živé tkáně při styku s nimi;
- dráždivé – látky nebo směsi, které mohou po okamžitém, dlouhodobém nebo opakovaném styku s kůží nebo sliznicí vyvolat zánět a nemají žíravé účinky;
- senzibilizující – látky nebo směsi, které jsou schopné při vdechování, požití nebo při styku s kůží vyvolat přecitlivělost;
- karcinogenní – látky nebo směsi, které při vdechnutí nebo požití nebo průniku kůží mohou vyvolat rakovinu nebo zvýšit její výskyt;
- mutagenní – látky nebo směsi, které při vdechnutí nebo požití nebo průniku kůží mohou vyvolat dědičné genetické poškození nebo zvýšit jeho výskyt;
- toxické pro reprodukci – látky nebo směsi, které při vdechnutí nebo požití nebo průniku kůží mohou vyvolat nebo zvýšit výskyt nedědičných nepříznivých účinků na potomstvo nebo zhoršení mužských nebo ženských reprodukčních funkcí nebo schopností;
- nebezpečné pro životní prostředí – látky nebo směsi, které při vstupu do životního prostředí představují nebo mohou představovat okamžité nebo pozdější nebezpečí pro jednu nebo více složek životního prostředí.

2.15.2 Označení nebezpečnosti chemických látek

Pokud chemické látky mají nějakou nebezpečnou vlastnost v rozsahu vymezeném chemickým zákonem a souvisejícími předpisy, musí být tyto chemické látky před jejich uvedením na trh označeny předepsaným způsobem.

Označení nebezpečnosti chemických látek obsahuje navíc:

a) specifikaci rizikovosti, tzv. H – věty (Hazard statement – o nebezpečnosti chemických látek a směsí);

b) bezpečnostní systém, tzv. P – věty (Precautionary statement – pokyny pro bezpečné zacházení s chemickými látkami a směsmi).

Tyto údaje nalezneme v Bezpečnostním listu nebezpečné chemické láky nebo chemické směsi. Shrnutí signálních označení H a P vět je uvedeno v [příloze 6.1](#).

2.15.3 Nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi

- při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi je každý povinen chránit zdraví lidí a životní prostředí a řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami označujícími specifickou rizikovitost a standardními pokyny pro bezpečné zacházení;
- právnické a fyzické osoby nesmějí darovat, prodávat ani jiným způsobem poskytovat vysoce toxické chemické látky a chemické směsi jiným fyzickým nebo právnickým osobám, nejsou-li oprávněny k nakládání s těmito chemickými látkami a chemickými směsmi;
- právnické a fyzické osoby nesmějí prodávat ani darovat toxické nebo žíravé chemické látky a chemické směsi osobám mladším 18 let a osobám zcela nebo zčásti zbaveným způsobilosti k právním úkonům;
- fyzické osoby starší 15 let a mladší 18 let smějí nakládat s vysoce toxickými, toxickými nebo žíravými chemickými látkami a chemickými směsmi jen v rámci přípravy na povolání pod přímým dohledem osoby s odbornou způsobilostí;
- fyzické osoby starší 10 let a mladší 18 let smějí nakládat s žíravými chemickými látkami a chemickými směsmi, jestliže jsou součástí výrobků;
- právnické a fyzické osoby oprávněné k podnikání podle zvláštních právních předpisů smějí nakládat s vysoce toxickými chemickými látkami a chemickými směsmi, jestliže nakládání s nimi mají zabezpečeno fyzickou osobou odborně způsobilou. Jednotlivé činnosti s těmito chemickými látkami a chemickými směsmi může vykonávat i zaměstnanec, kterého fyzická odborně způsobilá osoba prokazatelně zaškolila. Opakované školení se provádí nejméně 1x za rok. O školení a proškolení musí být pořízen písemný záznam, který se musí uchovávat po dobu 3 let;
- fyzické osoby, které v rámci svého zaměstnání nebo přípravy na povolání nakládají s vysoce toxickými, toxickými, žíravými nebo karcinogenními chemickými látkami a chemickými směsmi označenými H větami.
- právnická nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání je povinna vydat pro pracoviště, na němž nakládá s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi vysoce toxickými, toxickými, žíravými nebo karcinogenními označenými H větami, písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí. Pravidla musí být volně přístupná zaměstnancům na pracovišti a musí obsahovat informace o nebezpečných vlastnostech chemických látek a chemických přípravků, pokyny pro bezpečnost, ochranu zdraví a ochranu životního prostředí, pokyny pro první předlékařskou pomoc a postup při nehodě. Text pravidel projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví, příslušným podle místa činnosti;
- chemické látky a chemické směsi klasifikovaná jako vysoce toxické musí být skladovány v prostorách uzamykatelných, zabezpečených proti vloupání a vstupu nepovolaných osob. Při skladování těchto látek musí být vyloučena jejich záměna;
- právnické nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání, které nakládají s vysoce toxickými chemickými látkami a chemickými směsmi, jsou povinny vést evidenci těchto látek a přípravků. Evidence se vede pro každou nebezpečnou chemickou látku a chemický přípravek odděleně. Evidenční záznamy se uchovávají nejméně po dobu 5 let po dosažení nulového stavu zásob.

2.15.4 Možnosti ochrany proti chemickým látkám

Technologická opatření: nebezpečné chemické látky používat pouze tam, kde je to nezbytně nutné, přednostně zavádět nové, bezpečnější technologie, maximálně automatizovat provozy.

Technická opatření: dálková kontrola a řízení provozu (obsluha mimo nebezpečný prostor), zakrytí zdrojů úniku chemických látek do ovzduší, místní odsávání a snižování jejich koncentrace v pracovním ovzduší celkovým větráním, dodržování stanovených pracovních postupů, pořádek a čistota na pracovišti, šatny, umývárny a sprchy odpovídající daným podmínkám práce s chemickými látkami.

Technicko-organizační opatření: školení pracovníků, včetně nácviku havarijních situací (i první pomoci), zákaz vstupu nepovolaným osobám, kontrola a údržba ochranných opatření. Dalšími opatřeními jsou bezpečné skladování a manipulace s nebezpečnými chemickými látkami, vybavení pro zásah v případě havárie, včetně pomůcek pro první pomoc.

Individuální: pokud předchozí opatření nezajistí dostatečnou ochranu, pak je nutné chránit pracovníka osobními ochrannými pracovními prostředky (OOPP) v závislosti na povaze chemické látky. Pokud je nezbytná práce ve vysokých koncentracích látek v ovzduší, např. při haváriích a některých pracích údržby, musí být použito ochranných oděvů a dýchacích přístrojů.

Zdravotní dohled a zdravotní prohlídky: účelem zdravotního dohledu je posouzení expozice (vystavení chemickým látkám) a míry rizika na pracovištích (případně jejich vyhlášení za riziková), provádění vstupních, výstupních a preventivních periodických prohlídek exponovaných pracovníků s ohledem na posouzení jejich zdravotního stavu a způsobilosti k práci a vyhledávání časných změn zdravotního stavu.

První pomoc

Obecné zásady: co nejrychleji se zorientovat v situaci, zejména z hlediska možného ohrožení zdraví těch, kteří první pomoc poskytují. Přerušit působení škodliviny (vyvést postiženého ze zamořeného prostoru, svléci promáčený pracovní oděv, očistit potřísněné části těla omytím vodou nebo odsátím nebezpečné látky, pokud není rozpustná ve vodě). Osobu v bezvědomí uložit do stabilizované polohy a zajistit základní životní funkce, včetně dýchání a krevního oběhu (zabránění zapadnutí jazyka, provádění dýchání z úst do úst, nepřímou masáž srdce).

Při požití: zásadně nevyvolávat zvracení. Doporučuje se dát postiženému vypít větší množství pitné vody (cca 0,5 l), zajistit mu klid a zavolat zdravotnickou pomoc. Zvracení vyvolávat pouze u prudkých jedů a při obtížně dostupné zdravotnické pomoci.

Při vniknutí do oka: vyplachovat vodou, pokud možno vlažnou a vhodné kvality (pitnou nebo užitkovou). Doba, po kterou je třeba oko vyplachovat, je cca 15 minut. V případě žířavin je rozhodující rychlost, s jakou se zahájí vyplachování – nelze čekat na použití neutralizačních roztoků.

Při styku s kůží: neprodleně odstranit chemickou látku z povrchu kůže oplachováním vodou a svléknout znečištěný oděv. Někdy je vhodné použít mýdlo ke snadnějšímu odstranění mastných chemikálií.

Při nadýchání: vyvést (vynést) postiženého ze zamořeného prostoru. Zajistit přívod čerstvého vzduchu, případně s kyslíkem, a rychle přivolat zdravotnickou pomoc.

Obecné zásady pro bezpečnou práci s chemickými látkami a chemickými směsmi

- Při veškerých činnostech s chemickými látkami a chemickými směsmi je zakázáno jíst, pít a kouřit. K tomuto účelu se musí vyhradit zvláštní prostory. Tyto prostory musí být zřízeny v bezpečném prostředí, nesmí být komunikačně přímo spojeny s prostory ohroženými výbuchem nebo požárem a musí být zřetelně označeny.
- Pro práce, při kterých může dojít k úniku škodlivých chemických látek do ovzduší, se musí zabezpečit odsávání.
- Všechny práce s látkami, které mohou ohrozit lidské zdraví, včetně jedů, žířavin, hořlavých kapalin, chemických karcinogenů, výbušnin aj., musí být technicky zabezpečeny tak, aby nebyly překračovány nejvyšší přípustné koncentrace pro pracovní prostředí. Údaje o ochraně zdraví při práci se uvádějí i v příslušných předmětových technických normách, popř. v normách činnosti.
- Při práci se musí používat osobní ochranné pracovní prostředky podle povahy práce. Při práci s látkami, které pokožku leptají a dráždí (např. žířaviny) nebo ji odmašťují (organická rozpouštědla), musí být pracovníci podle povahy práce vybaveni ochrannými masťmi.
- Látky, které jsou jedem, žířavinou, hořlavou kapalinou, chemickým karcinogenem ve smyslu příslušných právních předpisů, musí být podle těchto předpisů označovány a musí být s nimi podle těchto předpisů zacházeno.
- Práce s látkami, které jsou v seznamu jedů, chemických karcinogenů a s ostatními, pro lidské zdraví zvláště nebezpečnými látkami, musí být omezeny na nejmenší možnou míru. Před každou prací s látkami, které mohou ohrozit zdraví, musí být pečlivě zkontrolována technická i organizační opatření k ochraně zdraví a současně musí být připraveny asanační prostředky pro případ havárie.
- Jedy musí být uchovány tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, a musí být označeny. Látky zařazené do seznamu jedů se používají jen tam, kde je nelze nahradit jinými méně nebezpečnými látkami.
- Žířaviny, jejichž rozpouštěním nebo ředěním se uvolňuje teplo, musí být rozpuštěny po částech za stálého míchání a chlazení.
- Rozlité kyseliny je nutno ihned spláchnout vodou, případně neutralizovat práškovou sodou a opět spláchnout vodou. Rozlité zásady spláchnout vodou.
- K odstranění rozlité kyseliny dusičné a dalších silných oxidačních směsí (chromsírová) se nesmí používat piliny, textil ani jiné organické látky.
- Maximální množství hořlavých kapalin, které je dovoleno přechovávat a s nimi manipulovat, je ustanoveno v technické normě.
- Při práci s nepolárními rozpouštědly je třeba vyloučit vznik statické elektřiny.
- Při zahřívání hořlavých kapalin je třeba posoudit specifické vlastnosti zahřívávaného systému a učinit opatření, která by zamezila vzniku požáru. Zvláštní opatrnost je třeba věnovat práci s éterem a sirouhlíkem.
- Při rozlití hořlavých kapalin se musí okamžitě zhasnout plynové spotřebiče, vypnout elektrický proud, vyhlásit zákaz vstupu nepovolaným osobám a zajistit dobré větrání. Rozlitá hořlavá kapalina se nechá vsáknout do vhodného porézního materiálu, který musí být odklizen na bezpečné místo (prostor skládky). Rozlitá nepolární rozpouštědla je zakázáno roztírat na podlaze nebo na podložce z umělých hmot (nebezpečí výboje statické elektřiny!). Pracovníci, kteří provádějí asanaci, se musí chránit proti škodlivým zdravotním vlivům rozlité kapaliny; ostatní, kteří se likvidace nezúčastňují, se nesmí zdržovat v prostoru.
- Veškeré operace s alkalickými kovy, hydridy, roztoky organokovových sloučenin a silnými oxidačními činidly se musí provádět s ochrannými prostředky pro ochranu očí a obličeje. Před zahájením práce s těmito látkami musí být zkontrolován stav aparatury, především neporušenost zařízení.
- Silná oxidační činidla se nesmí zahřívát otevřeným plamenem nebo v olejové lázni.
- Jedy a obaly jedů smí být likvidovány jen postupy, které schválil příslušný orgán hygienické služby. Do výlevky se mohou vylévat jen zbytky jedů dokonale mísitelné s vodou a v takovém množství, aby nebyla překročena nejvyšší přípustná koncentrace ve vodních nádržích podle příslušných předpisů.
- Do zařizovacích předmětů hygienických zařízení (klozetové mísy, výlevky, umývadla apod.) je zakázáno vylévat nebo sypat chemikálie i reakční odpad.
- Odpadní rozpouštědla, po dokonalém odstranění zbytků samozápalných látek a neutralizaci, se shromažďují ve výrazně označených nádobách. Používání nádob z plastů na shromažďování odpadních rozpouštědel je zakázáno. Na pracovištích mohou být nádoby uloženy jen na vyhrazeném místě, které podléhá zvýšenému preventivnímu dohledu, a pravidelně vyprazdňovány.
- Do nádob na odpady se nesmí vyhazovat látky, které mohou způsobit požár nebo samovznícení.
- Odpad znečištěný oleji (textil, piliny apod.) nebo hořlavými látkami se musí ukládat do uzavřených plechových nádob.
- Látky, které jsou jedem ve smyslu platných předpisů, musí být uzamčeny (patentní zámek) tak, aby byl zamezen přístup nepovolaným osobám. Klíč smí mít jen osoba odpovědná za práci s jedy. Zvláště nebezpečné jedy a ostatní jedy mohou být uchovávány společně v jednom prostoru, avšak musí být od sebe zřetelně odděleny. S ostatními chemikáliemi mohou být ukládány obě skupiny jedů pouze za splnění předchozích podmínek. Pokud jsou tyto látky zároveň hořlavými kapalinami, platí pro ně příslušná ustanovení o hořlavých kapalinách. Musí být uloženy tak, aby při rozbití obalu nedošlo ke smísení s jinými látkami. Pokud jsou tyto látky hořlavými plyny, platí pro ně příslušná ustanovení o hořlavých plynech.
- Pro skladování hořlavých kapalin a zkapalněných plynů platí ustanovení příslušných technických norem.

- Látky, které reagují se sklem (např. kyselina fluorovodíková) nebo se ve styku s ním rozkládají (peroxid vodíku), se musí uchovávat v nádobách z plastů, kovu nebo ve skleněných uvnitř vyparafinovaných nádobách.
- Látky, které se světlem rozkládají, musí být ukládány v nádobách z tmavého skla nebo neprůsvitného materiálu. Nádoby s kapalinami, kde zaoblení působí jako spojná čočka, se musí chránit před slunečními paprsky.
- Odděleně, podle chemické povahy, musí být ukládány látky nebezpečné výbuchem a látky, které vzájemně nebezpečně reagují.
- Pro dopravu, manipulaci, zacházení a skladování ocelových lahví se stlačenými zkapalněnými nebo pod tlakem rozpuštěnými technickými plyny platí technické normy.
- Před zahájením práce s technickými plyny musí být zajištěna větratelnost, přepraveny vhodné ochranné, hasební a asanační prostředky, překontrolováno těsnění a funkce redukčních ventilů a těsnění aparatur.
- Při práci s technickými plyny je zakázáno:
  - používat láhve, u nichž prošla lhůta periodické zkoušky, nebo poškozené láhve;
  - používat nevhodné nebo poškozené redukční ventily;
  - při otvírání a zavírání ventilů používat hrubé násilí nebo nevhodné nástroje, včetně trubkových nástavců;
  - používat láhve k jiným účelům nebo na jiné plyny, než pro které jsou určeny;
  - láhve a ventily opravovat nebo měnit jejich označení;
  - urychlovat vypouštění plynů zahříváním (láhve s propan-butanem se zahřívát nesmějí!);
  - volné vypouštění plynů v uzavřených prostorách, kromě případů, kdy je toto součástí pracovního postupu (např. při plynové chromatografii).
- Tlakové lahve s plyny musí být barevně označeny. Při práci se zkapalněnými plyny (vzduch, dusík, amoniak) se musí používat osobní ochranné pracovní prostředky.
- Pozor!! Při práci s hořlavými látkami hrozí exploze záměnou kapalného dusíku za kapalnou kyslík nebo vzduch.
- Při úniku plyných paliv (např. zemního plynu a svítiplynu) musí být uzavřen přívod plynu, vypnut elektrický proud vně ohroženého prostoru, vyhlášen zákaz kouření, zabráněno vstupu nepovolaným osobám a vyvětráno pracoviště (zamořený prostor).

Vedoucí útvaru nebo jím pověřený pracovník s odbornou způsobilostí je povinen zabezpečit, aby k nebezpečným látkám a přípravkům byl zamezen přístup nepovolaným osobám. Ztrátu nebo odcizení nebezpečných látek a přípravků oznámí řediteli podniku a neprodleně nejbližšímu útvaru policie.

2.16 PROVOZ A UŽÍVÁNÍ VOZIDEL, PARKOVÁNÍ A GARÁŽOVÁNÍ

Požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, uvádí nařízení vlády [č. 168/2002 Sb.](#), kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, ve znění pozdějších předpisů.

2.16.1 Všeobecné požadavky

- Zaměstnavatel při provozování dopravy dopravními prostředky je povinen organizovat práci zaměstnanců v souladu s místním provozním a bezpečnostním předpisem (dále dopravní řád), vydaným zaměstnavatelem, kterým se stanoví pracovní a technologické postupy pro bezpečné provozování dopravy, bezpečnost provádění jednotlivých pracovních operací s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí, na možné ohrožení zaměstnanců povětrnostní situací a na pravidla dorozumívání mezi zaměstnanci při pracovních operacích.
- Při provozování dopravy na pozemních komunikacích musí být dodržovány platné právní předpisy a ostatní předpisy o podmínkách provozu, zejména zákon [č. 111/1994 Sb.](#), o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, zákon [č. 361/2000 Sb.](#), o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška [č. 294/2015 Sb.](#), kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška [č. 341/2014 Sb.](#), o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Na účelových komunikacích musí být dodržovány rovněž místní předpisy pro provozování dopravy dopravními prostředky, na stavbách platné předpisy nebo místní předpisy, dopravní značení apod.
- V areálech firem obchodních partnerů se mohou pohybovat vozidla provozovatelů (nájemců a majitelů), vozidla obchodních partnerů a zákazníků. Všichni tito dopravci musí dodržovat zásady, uvedené v předcházejícím bodu. Při pohybu vozidel v areálech firem obchodních partnerů nesmí být překročena rychlost vozidel, stanovená místními úpravami nebo dopravními značkami.
- V případě dopravy nebezpečných chemických látek nebo přípravků musí dopravce zpracovat opatření a musí informovat obchodní partnery, jejichž účelové komunikace používá, o rizicích přepravy a havarijních opatřeních, vyplývajících z charakteru látky a způsobu likvidace případné havárie.
- Dopravní řád v souladu s ustanovením [§ 102](#) odst. 3 zákoníku práce řeší rizika možného ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců, vykonávajících pracovní a související činnosti v dopravě.
- Všichni zaměstnanci organizace musí být prokazatelně seznámeni s obsahem dopravního řádu, zejména řidiči, a to v rozsahu odpovídajícím druhu prováděných prací spojených s dopravou nebo provádí jiné pracovní činnosti (např. řídí provoz vozidel a zajišťují kontroly či prohlídky technického stavu vozidel).
- Každý zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před působením rizik ([§ 106](#) zákoníku práce). Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a vážným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, případně život či zdraví jiných osob.
- Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.

- Cizím osobám, které nemají oprávnění organizace k činnostem bezprostředně souvisejícím s dopravou, je zakázáno vykonávat jakékoliv zásahy do vybavení vozidel nebo jejich technického zařízení.

2.16.2 Organizace dopravy

Povinnosti zaměstnavatele (provozovatele)

Zaměstnavatel (provozovatel) je povinen při organizování dopravy vykonávanou vozidly zajistit:

- povinnosti při provozování a organizaci práce či pracovních postupů při provozování dopravy dopravními prostředky a rovněž tak v oblasti BOZP;
- aby nebylo v provozu na pozemních komunikacích užíváno vozidlo, které nespĺňuje technické podmínky pro provoz silničních vozidel na pozemních komunikacích;
- aby nebylo svěřeno řízení vozidla osobě, která nemá platné řidičské oprávnění a není tělesně a duševně způsobilá řídit vozidlo. Řízením silničních motorových vozidel může být pověřena jen osoba odborně a zdravotně způsobilá starší 18 let (dále jen „řidič“);
- aby řízení vozidla nebylo svěřeno řidiči, je-li jeho schopnost snížena požitím alkoholu, návykové látky, únavou, nevolností, úrazem apod.;
- ověřovat případný příznak opilosti nebo působení návykové látky v organismu řidiče vydáním příkazu k podrobení se řidiče mimořádné lékařské prohlídce; při pozitivním zjištění ihned nařídí ukončení práce a opuštění pracoviště (kabina vozidla a stanoviště řidiče);
- aby při použití vlastního osobního dopravního prostředku pro služební účely zpracoval dohodu ve smyslu platných právních předpisů o podmínkách, za jakých je možno použít osobní dopravní prostředek pro služební účely (havarijní pojištění, silniční daň, zdravotní způsobilost, záznamy o jízdě, místo výkonu práce, cestovní příkaz apod.);
- aby povinnost a možnost řízení dopravních prostředků byla zakotvena v pracovních smlouvách zaměstnanců (součástí výkonu práce je i řízení dopravního prostředku);
- schvalování případné služební cesty předem, a to formou podepsaného cestovního příkazu;
- seznámit řidiče s faktem, že zaměstnavatel neodpovídá zaměstnanci za škodu na jeho osobním dopravním prostředku, kterého použil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním bez jeho souhlasu;
- kvalifikaci řidičů motorových vozidel, rovněž tak pravidelná školení ke zvýšení kvalifikace řidičů (zajištění odborné způsobilosti k řízení vozidel – zákon č. [111/1994 Sb.](#), o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů) a aby řidiči včas absolvovali pravidelné lékařské prohlídky k zajištění bezpečného provozu vozidel. Děje se tak i z hlediska ochrany osob a majetku zaměstnavatele (zákon č. [361/2000 Sb.](#), o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů);
- před určením obsluhy dopravních prostředků a před převedením na jiný druh či typovou řadu seznámení obsluhy (řidiče) s návodem výrobce pro jejich obsluhu a přesvědčit se o schopnostech obsluhy tato zařízení řídit;
- dodržování zásad správného dorozumívání mezi zaměstnanci při pracovních operacích v dopravě;
- seznámení řidičů se zásadami používání hlasových a světelných signálů a signálů dávaných rukou podle nařízení vlády č. [375/2017 Sb.](#), o vzhledu a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálu (kap. 5.3), ve znění pozdějších předpisů;
- seznámení s návody dodanými výrobcem pro provoz a používání dopravních prostředků, s bezpečností provádění jednotlivých pracovních operací s ohledem na zvláštnosti pracoviště a prostředí, ve vztahu k možnému ohrožení zaměstnanců povětrnostními vlivy a seznámení s pravidly dorozumívání při pracovních operacích;
- plán jízd, který musí být v souladu s předpisy, které upravují pracovní dobu řidičů vozidel, včetně bezpečnostních zastávek a přestávek mezi směnami. Řidiči jsou povinni nařízené přestávky dodržovat;
- organizování řízení vozidel tak, aby řidiči dopravních prostředků dodržovali stanovené bezpečnostní přestávky a stanovenou pracovní dobu a aby vedli záznamy o době řízení a bezpečnostních přestávkách stanovených provozovatelem (zákon č. [111/1994 Sb.](#), o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů);
- provádění údržby a kontrol vozidel prostřednictvím odborných autoopraven. Vést evidenci o prováděné údržbě vozidel a ostatních mechanismů souvisejících s dopravou. Zajišťovat způsob organizace práce a pracovních postupů při obsluze, opravách, kontrolách nebo údržbě vozidel;
- aby drobnou údržbu na vozidle prováděly jen pověřené, proškolené a prokazatelně seznámené osoby s aktuálními předpisy a s návodem k údržbě podle druhu a typu vozidla a používaly přitom vhodná technická zařízení (kompresor, schválené zvedací zařízení, vhodné ruční nářadí apod.);
- aby řidiči při provádění drobné údržby dodržovali i jiné zásady BOZP v místě výkonu prací a nepoužívali při práci nebezpečné nebo zakázané pracovní postupy (demontáží dílů vozidel, výměna vadných pneu, manipulace s AKU–baterií apod.), používali příslušné druhy OOPP;
- aby řidiči používali při odstraňování poruch, které nastaly během jízdy, a kdy musí vstoupit na pozemní komunikaci, výstražné vesty s vysokou viditelností, které jsou povinným vybavením vozidla;
- provozuschopnost dopravních prostředků tak, aby odpovídaly právním a normovým požadavkům pro bezpečnou a plynulou dopravu na pozemních komunikacích; řádně označit vozidla obchodním názvem firmy tak, jak to stanovují příslušné předpisy;
- kontrolu dokladu o denní evidenci doby řízení dopravního prostředku a o čerpání bezpečnostních přestávek řidičů a aby při zjištění nehody byla sjednána náprava;
- při vzniku pracovního úrazu nebo jiné nehody s ohrožením zdraví zaměstnanců poskytnutí první pomoci či následné odborné lékařské pomoci a zpracovat o všech známých skutečnostech doklad (záznam o úrazu);
- účast na šetření nebezpečných událostí, přičemž bez vážných důvodů nesmí měnit stav v místě úrazu nebo na místě nehody.

Povinnosti řidičů (obsluh) dopravních prostředků:

- při provozu, obsluze a používání dopravních prostředků se řidiči řídí návody dodanými výrobcem, s kterými musí být prokazatelně seznámeni;
- řidiči jsou povinni chovat se na komunikacích ohleduplně a ukázněně tak, aby svým jednáním neohrožovali život, zdraví osob nebo majetek zaměstnavatele, popř. i majetek jiných subjektů, jakož i své zdraví nebo životy;
- řidiči jsou povinni přizpůsobit jízdu dopravně technickému stavu komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu, též svým schopnostem a zdravotnímu stavu; musí být respektovány zákazy stání, parkování, provádění oprav nebo údržby vozidel na komunikacích, a to zejména v místech, kde jsou prostory nebezpečné, nepřehledné, zúžené apod.;
- drobné opravy silničních vozidel, kontroly stavu vozidla před vyjetím si řidiči provádějí sami v prostorách k tomu určených, včetně doplňování maziva a pohonných hmot (prostřednictvím veřejných čerpacích stanic); opravy většího rozsahu, včetně pravidelných odborných prohlídek, jsou prováděny v autoopravnách či v autoservisech;
- při defektu a výměně kol postupují podle návodu výrobce. Při použití zvedáku musí tento postavit na pevný podklad, nasadit zvedák na místa vozidla k tomu určená, zabrzdit a podložit vozidlo klíny; nesmí se nahýbat částí těla pod konstrukci vozidla;
- musí dodržovat platné právní předpisy pro provoz na pozemních komunikacích, rovněž tak na účelových komunikacích v areálech jiných firem, kde zajišťují úkoly zaměstnavatele, případně se řídí místním provozním bezpečnostním předpisem příslušné firmy, který řeší dopravu uvnitř organizačních celků organizací nebo staveb, a s kterými byl prokazatelně seznámen;
- nesmí odstavovat dopravní prostředek na nevhodném místě z hlediska bezpečnosti práce, zejména v ochranném pásmu inženýrských sítí, a nevjíždět na místa, kde povrch terénu není dostatečně široký a sjízdný;
- musí zajistit bezpečné otáčení nebo couvání za pomoci dalšího zaměstnance, vyžadují-li to okolnosti, zejména rozhled nebo terén mimo pozemní komunikace;
- má-li jako řidič pochybnosti o správnosti signálu dávaného rukou nebo hlasem, přeruší řízený úkon a požádá osobu dávající signál o nový signál, pokud ji řidič ztratí z dohledu, musí vozidlo ihned zastavit;
- musí používat při odstraňování poruch, ke kterým došlo během jízdy na pozemních komunikacích a kdy je nutno na ně vstoupit, výstražné vesty s vysokou viditelností a musí instalovat v dostatečné vzdálenosti od odstaveného vozidla výstražný trojúhelník;
- ohlásit neprodleně svému výkonnému nadřízenému nebo pověřené osobě vznik dopravní nehody, na které měl řidič účast, a to se všemi potřebnými údaji (jména postižených osob, registrační značku a jméno majitele vozidla, jež mělo při nehodě účast, jména a adresy svědků, datum a hodinu nehody a oddělení Policie ČR, které nehodu vyšetřovalo). Tímto ustanovením není dotčena zákonná povinnost řidiče ohlásit dopravní nehodu příslušným orgánům;
- ohlásit svému nadřízenému nebo pověřené osobě každé poškození vozidla, krádež zařízení vozidla, rovněž i škodu způsobenou při provozu vozidla na cizím majetku (např. poškození cizího vozidla), oznamovat nedostatky a závady, které by mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví, podle možností se sami zúčastnit jejich odstraňování;
- v prostoru kabiny řidiče se nesmí ukládat žádné předměty, které by ho mohly ohrozit či snížit ovladatelnost vozidla;
- nekouřit ve vozidle a dbát na to, aby zde nekouřily ani jiné osoby;
- udržovat provozované vozidlo čisté, hygienicky nezávadné a v bezvadném technickém stavu, včas jej připravit k technické prohlídce a osobně se jí zúčastnit, je-li to potřebné;
- pečovat o hospodárnost provozu vozidel, vyhodnocovat spotřebu PHM, hlásit a zabezpečovat potřebné opravy;
- vést evidenci o době řízení vozidla a bezpečnostních přestávkách; záznamy mohou být vedeny také na technickém zařízení, které je součástí vozidla.

2.16.3 Bezpečnostní přestávka

Pracovní podmínky řidičů v silniční dopravě jsou specifikovány zejména v následujících předpisech:

- zákon [č. 111/1994 Sb.](#), o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška [č. 478/2000 Sb.](#), kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády [č. 168/2002 Sb.](#), kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, ve znění pozdějších předpisů.

Poznámky:

- řidič se může od stanovené doby řízení nebo trasy odchýlit (v nezbytné míře nutné pro dojetí do vhodného místa zastávky tak, aby zajistil bezpečnost osob, vozidla nebo jeho nákladu, pokud neohrozí bezpečnost silničního provozu). Řidič musí uvést druh a důvod odchylky na záznamovém listu kontrolního přístroje nebo ve svém denním záznamu.
- doba řízení stanovená v tabulce může být prodloužena v nezbytném rozsahu za účelem dojetí do vhodného místa k zajištění bezpečného vystoupení osob nebo vyložení nákladu. Důvody prodloužení stanovené doby řízení je řidič povinen uvést v záznamu o době řízení vozidla a bezpečnostních přestávkách.
- nepřetržitý odpočinek v týdnu může být zkrácen až na:
  - 36 hodin, je-li čerpán v obvyklém místě odstavení vozidla nebo v místě bydliště řidiče,
  - 24 hodin, je-li čerpán mimo tato místa.

Doba zkrácení nepřetržitého odpočinku v týdnu musí být nahrazena nejpozději do 3 týdnů. Doba odpočinku poskytovaná jako náhrada musí navazovat na odpočinek v délce nejméně 8 hodin, a pokud o to řidič požádá, musí být poskytnuta v obvyklém místě odstavení vozidla nebo v místě bydliště řidiče.

Je-li ve vozidle více než 1 řidič, musí mít každý z nich nepřetržitý odpočinek:

- mezi dvěma směnami nejméně 8 hodin po sobě jdoucích během 30 hodin,

- v týdnu alespoň 45 hodin po sobě jdoucích, přičemž tato doba může být zkrácena až na 36 hodin, je-li čerpána v obvyklém místě odstavení vozidla nebo v místě bydliště řidiče, a až na 24 hodin, je-li čerpána mimo tato místa.
  - podle přílohy [č.1](#) bodu 3 písm. a) nařízení vlády č. 168/2002 Sb., se vztahuje na ty řidiče, na které se nevztahuje zákon [č. 111/1994 Sb.](#), o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, jedná se tedy zejména o řidiče „referentských vozidel“ a řidiče, kteří řídí svá vozidla na pracovních cestách se souhlasem zaměstnavatele.

V průběhu bezpečnostní přestávky nesmí řidič vykonávat žádnou činnost vyplývající z jeho pracovních povinností, kromě dozoru na vozidlo a jeho náklad. Bezpečnostní přestávky a přestávky na jídlo a oddech se mohou slučovat; přestávky se neposkytují na začátku a na konci pracovní doby. Musí vést v písemné formě nebo technickým zařízením denní evidence o době řízení dopravního prostředku a o čerpání bezpečnostních přestávek (v knize jízd apod.).

2.16.4 Doprava nákladů a činnosti s tím související

- vykládku a nakládku řídí a koordinuje řidič (obsluha) dopravního prostředku, nebo vedoucí skladu nebo předák pracovní čety v místě nakládky či vykládky;
- řidič zabezpečuje správné uložení a zajištění nákladu s ohledem na to, že při pohybu dopravního prostředku působí na náklad rázy, vibrace, které vyvolávají zvýšení statických sil s dynamickou složkou; jejich velikost závisí zejména na druhu, technickém stavu a vybavení dopravního prostředku, na hmotnosti nákladu, na rychlosti dopravního prostředku a velikosti jejich změn, na způsobu ložení a fixace materiálu, na druhu a stavu dopravní trasy;
- na ložnou plochu vozidla nakládá (resp. i nechá naložit) jen tolik materiálu, aby nedocházelo k jeho přetěžování;
- je povinen upravit podlahové plochy ložného prostoru vozidla před zahájením nakládky a vykládky tak, aby nebyly kluzké;
- vjezd motorových silničních vozidel je povolen pouze do prostorů parkování, nakládky a vykládky, do prostor určených jednotlivými obchodními partnery (stavby, distribuční prostory před sklady, dílnami, anebo na vymezené parkovací plochy);
- řidič musí při nakládce a vykládce vozidlo zabezpečit proti nežádoucímu pohybu;
- jestliže to vyžaduje bezpečnost provozu a povaha pracovní činnosti, požaduje na vozidlo pro nakládku a vykládku přidělení dostatečného počtu způsobilých a náležitě poučených pracovníků (nakládací a vykládací čety, technické prostředky);
- řidič anebo závozník při otvírání bočnic, klanic a zadního čela či dveří je povinen zabezpečit, aby nemohl být jimi nebo uvolněným nákladem nikdo zasažen;
- udržuje mechanismy a uzavírací elementy bočnic a zadního čela či dveří vozidel v řádném stavu, v případě potřeby odstavuje vozidlo do opravárenské dílny;
- je-li třeba vstoupit na ložnou plochu vozidla nebo z ní sestoupit, musí se přidržovat bezpečnostních prvků umístěných na vozidle, nebo použít jiné bezpečné zařízení;
- při nakládce a provozu vozidla nesmí být překročena povolená nosnost dopravního prostředku.

2.16.5 Doplnující povinnosti řidičů

- zúčastnit se výcviku a nařízených školení o odborné způsobilosti k řízení vozidla;
- zúčastňovat se předepsaných lékařských prohlídek (vstupních, periodických – 1 x za 2 roky a po dosažení 50 let věku 1 x ročně – týká se výhradně řidičů z povolání, výstupních);
- vést předepsané doklady o provozu vozidla;
- dodržovat bezpečnostní přestávky, jsou-li stanoveny, pak i hygienické limity k ochraně zdraví a nepřetržitou dobu řízení vozidla;
- odstavovat či parkovat vozidlo na místě k tomu určeném, zajištěné proti samovolnému pohybu nebo rozjetí, přičemž musí respektovat zákazy stání nebo odstavení na místech, kde mohou být vozidlo či jeho náklad ohroženi činností konanou v jejich blízkosti, povahou terénu nebo jinou situací, nebo na místech s možností ohrožení zdraví či života řidiče vozidla;
- při jízdě se chovat ukázněně a ohleduplně, přičemž musí řízení či ovládání přizpůsobit stavu a povaze terénu, povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které lze předvídat;
- při vjezdu mimo pozemní komunikace se nesmí s vozidlem otáčet či couvat, není-li k tomu vhodný terén; nemá-li dostatečný rozhled, musí vozidlo otáčet nebo couvat jen s pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby; pokud ji řidič ztratí z dohledu, musí vozidlo ihned zastavit;
- dodržovat stanovené pracovní postupy, používat k práci určené pracovní prostředky, náradí, osobní ochranné pracovní prostředky (řeší vnitřní směrnice o poskytování OOPP) a musí být se způsobem jejich použití seznámeni a poučeni (viz návody k použití od výrobce);
- respektovat instalované bezpečnostní a ochranné prvky u vozidla, přičemž je nesmí svévolně měnit či upravovat nebo je vyřazovat z provozu;
- nepožívat alkoholické nápoje a neužívat jiné návykové látky při řízení vozidla či jiné pracovní činnosti, nevstupovat pod jejich vlivem do práce (zbytkový alkohol), nekouřit tam, kde je to zakázáno (při čerpání pohonných hmot, v dílnách autoservisů apod.), také tam, kde s nimi pracují nekuřáci (viz ZP);
- ihned oznámit svůj pracovní úraz, pokud to zdravotní stav dovolí, také vznik pracovního úrazu jiné osoby, jehož byl svědkem, spolupracovat při vyšetřování okolností vzniku úrazu;
- podrobit se na pokyn nadřízeného tak, jak to stanoví pracovní řád vyšetření, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

2.16.6 Povinnosti pověřené osoby

Ve smyslu pracovní smlouvy s vedením společnosti organizuje a zajišťuje pověřená osoba:

- přihlašování nebo odhlašování vozidel s vědomím ředitele společnosti, uzavírání havarijních pojištění, zúčastňuje se prošetřování dopravních nehod, zajišťuje za firmu ohlášení pojistných událostí;

- vedení operativní evidence provozovaných vozidel a kontroluje včasné provedení technických prohlídek, uchovává záznamy o provozu vozidel a technickou dokumentaci (uchování ve spisovně);
- stanovuje a kontroluje provozní normy spotřeby PHM a ujetých km, provádí namátkové kontroly záznamu o provozu vozidla a vykazovaných vzdáleností. Kontrolu stvrzuje zápisem v příslušné části kontrolovaného dokladu;
- účast řidičů na povinném proškolení řidičů ve lhůtách stanovených právními předpisy a vysílá je na předepsané lékařské prohlídky;
- jiné organizační a operativní úkoly, kterými byl pověřen ředitelem společnosti.

2.16.7 Manipulace, údržba a opravy vozidel – připojování a odpojování vozidel

Přípojně vozidlo je silniční nemotorové vozidlo určené k tažení jiným vozidlem, s nímž je spojeno do soupravy:

- připojování a odpojování přípojného vozidla je možno provádět pouze tak, jak je určeno výrobcem vozidla v dodaném návodu k obsluze, anebo podle vnitřního předpisu (pracovního postupu);
- každé přípojně vozidlo musí svým technickým stavem odpovídat požadavkům zákona [č. 56/2001 Sb.](#), o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona [č. 168/1999 Sb.](#), o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona [č. 307/1999 Sb.](#), musí být opatřeno registrační značkou a musí být opatřeno příslušnými funkčními provozně bezpečnostními prvky, doklady o přípojném vozidle má řidič u sebe;
- provoz přípojného vozidla, které je v nevhodném technickém stavu či vykazuje zjevnou závadu, musí být odstaveno z provozu a nesmí být do doby odstranění závady používáno.

2.16.8 Základní povinnosti při opravách a údržbě vozidel

Zaměstnanci – řidiči, kteří vykonávají v rozsahu své kvalifikace provozní kontroly, drobnou údržbu či drobné opravy vozidel v průběhu provozu, jsou povinni:

- provádět jen činnosti povolené a určené výrobcem vozidla pouze v rozsahu návodu, který výrobce vydal, přičemž musí dodržovat určené pracovní postupy (výměna stěračů, žárovek světlometu apod.);
- při těchto úkonech musí používat určené druhy pracovních pomůcek nebo pomůcek dodaných výrobcem a vhodné ruční náradí.

Nelze však při údržbě:

- provádět jakoukoliv činnost a manipulaci s ovládacím zařízením, pokud není vozidlo zabezpečeno proti samovolnému pohybu (zakládací klíny, zabrzdění, zařazení rychlosti, aretační patky) a nežádoucímu pohybu;
- kontrolovat nebo provádět opravu vozidla, pokud nelze zabezpečit zvedanou část (kapota aj.) proti pádu na řidiče;
- kontrolovat spodní část vozidla, pokud není vozidlo zajištěno proti pádu a samovolnému rozjetí;
- uvolňovat pneumatiku při huštění;
- zasahovat do ovládacích prvků naloženého vozidla, pokud není zabezpečena jeho stabilita a náklad by mohl řidiče či jinou osobu ohrozit.

Denní kontrola a údržba vozidla

Rozsahem nesmí požadavky na údržbu překračovat rámec jeho hlavní pracovní činnosti a zásady kontrol a drobné údržby musí být zakotveny v pracovní smlouvě:

- řidič provede před jízdou kontrolu:
  - stavu provozních náplní (PHM, olej, chladicí kapalina, brzdová kapalina), hydraulických rozvodů a jejich náplní;
  - funkčnosti brzdového systému, signálního zařízení, napnutí klínových řemenů;
  - kontrolu ovládacích a kontrolních přístrojů, osvětlení, svítel;
  - čistoty čelních a bočních skel, zpětných zrcátek, odrazek, bezpečnostního a firemního značení a registrační značky (SPZ);
  - stavu upevnění kol, pneumatik a jejich nahuštění, zkoušku funkčnosti kompresoru;
- během jízdy vozidla sleduje:
  - funkce a činnosti všech ovládacích zařízení (řízení), funkci motoru a převodového ústrojí;
- při zastávkách kontroluje:
  - čistotu skel, svítel, odrazek, viditelnost registračních značek (SPZ);
  - stav pneumatik, stav nákladu, úniky provozních náplní kapalin;
- po ukončení pracovního režimu vozidla provádí:
  - kontrolu zaměřenou na únik provozních kapalin;
  - kontrolu pneumatik a upevnění kol, vizuálně ověří stav celého vozidla;
  - pokud je potřeba, doplnění všech provozních náplní.

Huštění pneumatik

Zásady bezpečného pracovního postupu při huštění (dohuštění) pneumatik:

- hustit pneumatiku vždy na tlak předepsaný výrobcem (podle typu a druhu pneumatiky) pro dané vozidlo;
- přesným tlakoměrem kontrolovat minimálně 1 x za 14 dnů tlak vzduchu v pneumatice;
- při výměnách pneu musí být zvedané vozidlo řádně zajištěno proti pohybu (zakládací klíny, zabrzdění, zařazení rychlosti, aretační patky), při montážích musí být dodržovány stanovené pracovní postupy (návody výrobce);

- během huštění demontované pneumatiky nesmí být nad ní zbytečně nakloněn; je také zakázáno, že v místě prací nesmí působit další osoby (mimo pomocníka);
- k demontáži a montáži je možno použít jen nástroje a nářadí, které je k tomu určeno a je vybavením vozidla;
- zvedák musí být postaven vždy na dokonale pevný podklad.

Manipulace s akumulátorovými bateriemi

Nabíjení akumulátorových baterií je činnost, která je ve firmě zakázána. Nabíjení a výměny jsou prováděny výhradně na servisních pracovištích. Zaměstnanci jsou omezeni jen na případnou demontáž AKU-baterie z vozidla a přenesení na určené místo k výměně nebo nabití v autoservise a zpětnou montáž do vozidla.

Zásady manipulace:

- náplň autobaterií je kyselé nebo alkalické povahy a řidič musí být seznámen s návodem k používání a manipulaci s autobaterií (je potřebné používat OOPP– gumové rukavice, oděv, obuv);
- v prostoru kolem autobaterie neprovádět čištění (mokrým hadrem, rozpouštědlem, benzinem apod.) a nekouřit či používat otevřený oheň;
- pro případné zjišťování výšky elektrolytu je nepřipustné používání kovových předmětů, údržbu svěřit autorizovanému servisu;
- pro výjimečné manipulace je vhodné mít k dispozici zařízení pro vyprázdnění akumulátorů (balónkové pumpy), omezit přímý kontakt s chemickou látkou a dodržovat bezpečné pracovní postupy, vyvarovat se potřísnění pracovních oděvů, dodržovat zásady osobní hygieny.

2.16.9 Garážování vozidel – informativně

- pokud je vjezd nebo výjezd do garáže zúžen (≤ 250 /mm/ mezi boční konstrukcí vozidla a zárubněmi vrat), musí být vjezd po obou stranách opatřen šikmým bezpečnostním šrafováním, a to do výšky, kterou sedící řidič pohodlně vidí;
- v souladu se zákonem [č. 541/2020 Sb.](#), o odpadech, musí být veškeré odpady (nádoby od olejů, absorpční činidla (nasákové látky), filtrační materiály, čisticí tkaniny a ochranné oděvy znečištěné nebezpečnými látkami (maziva, oleje, ropné látky, hořlavé látky aj.) v garáži shromažďovány v nepropustných a uzavíratelných nádobách;
- v prostoru jednoho stání smí být uloženy PHM v neporušených obalech, a to v množství do 40 litrů pro osobní vozidlo nebo do 80 litrů pro nákladní vozidlo a maximálně 10 litrů motorového oleje;
- pro případ sanace rozlitých kapalin (olej, PHM) je nutné mít garáž vybavenou absorpční látkou (např. Vapex). Použitý a znehodnocený sanační materiál je uskladnit jako nebezpečný odpad do shromažďovacího prostředku;
- v prostorách garáže je zakázána manipulace s otevřeným a kouření, dále pak není přípustné provádění mytí vozidel;
- sklopná a zdvižná vrata musí být vybavena bezpečnostním mechanismem, zabraňujícím jejich nechtěnému pohybu. Spodní hrana sklopných a zdvižných mechanicky ovládaných vrat musí být označena značkami (šikmým bezpečnostním šrafováním);
- vrata s automatickým ovládním nesmí svým pohybem ohrožovat zaměstnance a musí být učiněna taková opatření (například zřízením signalizace na obou stranách komunikace), aby nedocházelo ke srážkám dopravních prostředků. Musí být vybavena snadno rozpoznatelným a dostupným bezpečnostním mechanismem, případně zvukovou a světelnou signalizací jejich pohybu. V případě výpadku energie musí být umožněno ruční ovládním;
- posuvná vrata musí být vybavena bezpečnostním mechanismem, který by zabraňoval jejich samovolnému vysunutí z rámu a vypadnutí.

2.16.10 Opatření při vzniku mimořádných událostí a nehod

Dojde-li během provozu vozidel ke vzniku mimořádné události (dopravní nehoda, pracovní úraz, požár či jiná nebezpečná situace), odpovídá za realizaci dále uvedených opatření osoba pověřená řízením dopravy. Každá taková událost musí být vyšetřena, ohlášena příslušným orgánům a musí být stanovena nápravná opatření, aby nedošlo k dalšímu ohrožení zdraví či života zaměstnanců a ke škodě na majetku firmy.

Opatření při dopravní nehodě

Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci, při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby, nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.

Řidič, který měl účast na dopravní nehodě, je povinen:

- neprodleně zastavit vozidlo;
- zdržet se požití alkoholického nápoje a jiných návykových látek po nehodě po dobu, do kdy by to bylo na újmu zjištění, zda před jízdou nebo během jízdy požil alkoholický nápoj nebo návykovou látku;
- ohlásit neprodleně každou i sebemenší dopravní nehodu osobě pověřené řízením dopravy nebo řediteli organizace.

Účastníci dopravní nehody jsou povinni:

- učinit vhodná opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích v místě dopravní nehody; vyžadují-li to okolnosti, jsou oprávněni zastavovat jiná vozidla;
- oznámit, v případech stanovených zákonem, nehodu policii; došlo-li k zranění, poskytnout podle svých schopností první pomoc a k zraněné osobě přivolat zdravotnickou záchrannou službu;
- označit místo dopravní nehody (výstražný trojúhelník);
- umožnit obnovení provozu na pozemních komunikacích, zejména provozu vozidel hromadné přepravy osob;

- neprodleně ohlásit policii poškození pozemní komunikace, obecně prospěšného zařízení nebo životního prostředí, pokud k němu při dopravní nehodě došlo;
- prokázat si na požádání navzájem svou totožnost a sdělit údaje o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě.

Dojde-li při dopravní nehodě k usmrcení nebo zranění osoby nebo k hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel, včetně přepravovaných věcí, nebo na jiných věcech částku 40 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody povinni:

- neprodleně ohlásit dopravní nehodu policii;
- zdržet se jednání, které by bylo na újmu řádného vyšetření dopravní nehody, zejména přemístění vozidel; musí-li se však situace vzniklá dopravní nehodou změnit, zejména je-li to nutné k vyproštění nebo ošetření zraněné osoby nebo k obnovení provozu na pozemních komunikacích, především provozu vozidel hromadné dopravy osob, vyznačit situaci a stopy;
- setrvat na místě dopravní nehody až do příchodu policisty, nebo se na toto místo neprodleně vrátit po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo ohlášení dopravní nehody.

Dojde-li při dopravní nehodě ke hmotné škodě na některém ze zúčastněných vozidel, včetně přepravovaných věcí, nebo na jiných věcech nižší než 50 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody povinni ohlásit tuto nehodu policistovi, jestliže se nedohodnou na zavinění, nebo byla-li hmotná škoda způsobena na majetku třetí osoby.

Postup v případě havárie (únik ropných látek – PHM)

K úniku ropných látek může výjimečně dojít nenadálou poruchou rozvodu pohonných hmot vozidla, případně jinou nehodou či dopravní situací:

- při zjištění úniku ropných látek z vozidel v areálech firem nebo v prostorech parkování je potřebné:
  - zjistit a odstranit příčinu úniku (popřípadě alespoň zabránit dalšímu úniku);
  - místo úniku posypat absorpčními prostředky (piliny, drť, Vapex) a okamžitě ohrázkovat pískem nebo jinou hmotou, aby nedošlo k úniku do kanalizace;
  - informovat majitele objektu či parkovacího prostoru;
  - po odstranění příčiny provést úklid a použité absorpční prostředky umístit do určených sběrných nádob (nepropustné nádoby);
- při zjištění úniku ropných látek z vozidel na komunikacích je potřebné:
  - zjistit a odstranit příčinu úniku (popřípadě alespoň zabránit dalšímu úniku);
  - místo úniku posypat absorpčními prostředky (dostupná nasáková drť či hmota (písek, hlína, piliny apod.) a okamžitě ohrázkovat pískem nebo jinou hmotou, aby nedošlo k úniku do kanalizace nebo vodního toku;
  - po odstranění příčiny provést úklid a použité absorpční prostředky umístit do určených sběrných nádob (nepropustné nádoby, igelitový pytel apod.);
  - informovat osobu oprávněnou řízením dopravy o nehodě, oznámit místo, rozsah, cca množství, zda došlo k úniku do kanalizace, půdy, případně vodních zdrojů;
  - odpovědné osoby na základě informací řidiče zajistí v případě potřeby další odbornou pomoc (vlastní zdroje, specializované firmy, hasiči apod.) a provedou případnou ohlašovací povinnost příslušným orgánům státní správy (Policie ČR, HZS, ČIŽP);
  - v případě zasažení vodního toku nebo významného úniku do kanalizace informuje neprodleně prostřednictvím HZS příslušný vodohospodářský orgán.

2.17 BEZPEČNOSTNÍ ZNAČKY A SIGNÁLY

Bezpečnostní značky a signály poskytují informace nebo instrukce týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (viz též kap. 5.3).

Povinnosti zaměstnavatele

- umístit bezpečnostní značky a zavést signály, pokud nelze rizika možného ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců odstranit, nebo dostatečně omezit technickými prostředky nebo opatřeními v oblasti organizace práce;
- seznámit se značkami a signály zaměstnance.

Povinnosti zaměstnanců

- respektovat bezpečnostní značky a signály.

Vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů

- při umístění značek a zavedení signálů nesmí být jejich účinnost ovlivněna nesprávnou volbou, nedostatečnou údržbou, nedostatečným počtem nebo přítomností jiných značek nebo zdrojů světla nebo zvuků stejného typu, které snižují viditelnost nebo slyšitelnost;
- světelné a zvukové signály svým spuštěním udávají, kdy má být zahájena a ukončena příslušná činnost, a musí být vydávány po celou dobu, kdy je tato činnost požadována.

Značky a zařízení určené k vysílání světelných a zvukových signálů

- musí být vhodné pro prostředí, ve kterém jsou používány;
- musí být zhotoveny z odolného materiálu;
- musí při snížené viditelnosti vydávat světlo nebo být osvětleny;

- pokud značka obsahuje kresbu, která popisuje situaci nebo nařizuje či zakazuje určité chování (dále jen „piktogram“), musí být jednoduchá, srozumitelná a musí obsahovat jen nezbytné podrobnosti;
- udržované a kontrolované tak, aby zůstal zachován jejich vzhled a původní funkční vlastnosti; v případě nutnosti musí být nahrazeny jinými.

Světelné signály

- značky a zařízení se umísťují ve vhodné výšce a v poloze přiměřené zornému poli zaměstnanců, na snadno dostupném a viditelném místě, s přihlédnutím k osvětlení a ke všem rizikům na pracovišti a v jeho bezprostřední blízkosti;
- značky a zařízení určené k vysílání světelných signálů vyžadující dodávku energie musí být vybaveny nouzovým zdrojem pro případ přerušení dodávky energie.

Zvukové signály

- musí být snadno rozpoznatelné dobou trvání zvukových impulsů nebo skupin impulsů a intervalů mezi nimi;
- musí být snadno rozpoznatelné od jakýchkoliv jiných zvukových signálů;
- úroveň zvuku musí být vyšší než hladina okolního hluku tak, aby byly slyšitelné, aniž by přitom nadměrně obtěžovaly hlukem nebo působily bolest.

Hlasové signály

- formou jednoduchých, srozumitelných krátkých slov nebo vět, dostatečně hlasitě.

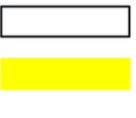
Signály dávané rukou

- musí být přesné, jednoduché, rozlišitelné a nezaměnitelné s jinými signály.

Označení únikových cest a východů

- únikové cesty a východy musí být trvale označeny značkami pro únik a evakuaci osob;
- v prostorách, kde je to z technických důvodů vhodné, je možné použít k označení orientační systémy z materiálů s dostatečnou délkou dosvitu, nutnou na dobu opuštění budovy.

Tab. 8 Bezpečnostní značky

Symbol, barva	Popis značky	Význam nebo účel	Příklad použití
	kruhový tvar s černým piktogramem na bílém pozadí, červeným okrajem a šikmým pruhem	značky zákazu, signalizace nebezpečí	značky pro zastavení, zákaz provozu, zákaz vstupu
	obdélníkový nebo čtvercový tvar s bílým piktogramem na červeném pozadí	informativní značky požární ochrany	umístění věcných prostředků PO, požárně bezpečnostní zařízení a směr cesty
	kruhový tvar s bílým piktogramem na modrém pozadí	značky příkazu	příkaz pro použití OOPP
	trojúhelníkový tvar s černým piktogramem na žlutém pozadí s černým okrajem, střídavě žluté a černé pruhy stejné velikosti v úhlu 45 stupňů	značky výstrahy, riziko nebezpečí	označení nebezpečí (ohněň, riziko otravy, výbuch), výstraha pro schody, nízký průchod, překážku
	obdélníkový nebo čtvercový tvar s bílým piktogramem na zeleném pozadí	informační značky bezpečí	únikové cesty, únikové východy, stanice první pomoci, zařízení pro přivolání první pomoci
	viditelné souvislé pruhy, zpravidla bílé nebo žluté barvy	značky označující komunikace pro vozidla a pojízdná zařízení ve vnitřních pracovních prostorách objektů	komunikační prostory

2.18 ZAJIŠTĚNÍ STAVENIŠTĚ

1. Stavby, pracoviště a zařízení staveniště musí být ohrazeny nebo jinak zabezpečeny proti vstupu nepovolaných fyzických osob, při dodržení následujících zásad:

a) Staveniště v zastavěném území musí být na jeho hranici souvisle oploceno do výšky nejméně 1,8m.

- při vymezení staveniště se bere ohled na související přilehlé prostory a pozemní komunikace s cílem tyto komunikace, prostory a provoz na nich co nejméně narušit;
- náhradní komunikace je nutno řádně vyznačit a osvětlit.

b) U liniových staveb nebo u stavenišť, popřípadě pracovišť, na kterých se provádějí pouze krátkodobé práce, lze ohrazení provést:

- zábradlím skládajícím se alespoň z horní tyče upevněné ve výši 1,1 m na stabilních sloupcích a jedné mezilehlé střední tyče;
- s ohledem na místní a provozní podmínky může toto ohrazení být nahrazeno zábranou.

c) Nelze-li u prací prováděných na pozemních komunikacích z provozních nebo technologických důvodů ohrazení ani zábrany provést, musí být bezpečnost provozu a osob zajištěna jiným způsobem, například řízením provozu nebo střežením.

d) Nepoužívané otvory, prohlubně, jámy, propadliny a jiná místa, kde hrozí nebezpečí pádu fyzických osob, musí být zakryty, ohrazeny nebo zasypány.

2. Zhotovitel určí způsob zabezpečení staveniště proti vstupu nepovolaných fyzických osob:

- zajistí označení hranic staveniště tak, aby byly zřetelně rozeznatelné i za snížené viditelnosti;
- stanoví lhůty kontrol tohoto zabezpečení;
- zákaz vstupu nepovolaným fyzickým osobám musí být vyznačen bezpečnostní značkou na všech vstupech, a na přístupových komunikacích, které k nim vedou.

3. Nejsou-li požadavky na zabezpečení staveniště pro zrakově a pohybově postižené obsaženy v projektové dokumentaci, zajistí zhotovitel, aby náhradní komunikace a oplocení, popřípadě ohrazení staveniště na veřejných prostranstvích a veřejně přístupných komunikacích umožňovalo bezpečný pohyb fyzických osob s pohybovým postižením, jakož i se zrakovým postižením.

4. Vjezdy na staveniště pro vozidla musí být označeny dopravními značkami, provádějícími místní úpravu provozu vozidel na staveništi. Zákaz vjezdu nepovolaným fyzickým osobám musí být vyznačen bezpečnostní značkou na všech vjezdech, a na přístupových komunikacích, které k nim vedou.

5. Před zahájením prací v ochranných pásmech vedení, staveb nebo zařízení technického vybavení provede zhotovitel odpovídající opatření ke splnění podmínek stanovených provozovateli těchto vedení, staveb nebo zařízení, a během provádění prací je dodržuje.

6. Po celou dobu provádění prací na staveništi musí být zajištěn bezpečný stav pracovišť a dopravních komunikací

7. Přístup na jakoukoli plochu, která není dostatečně únosná, je povolen pouze, pokud je vhodným technickým zařízením nebo jinými prostředky zajištěno bezpečné provedení práce, popřípadě umožněn bezpečný pohyb po této ploše.

8. Materiály, stroje, dopravní prostředky a břemena při dopravě a manipulaci na staveništi nesmí ohrozit bezpečnost a zdraví fyzických osob zdržujících se na staveništi, popřípadě jeho bezprostřední blízkosti.

3 POSTUPY PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ POŽÁRNÍ OCHRANY

3.1 ORGANIZACE POŽÁRNÍ OCHRANY

Požáry způsobují škody na materiálních hodnotách, poškozují životní prostředí a mnohdy i způsobí ztrátu na lidských životech. Člověk je zavinuje sám svou lhostejností a podceňováním rizika. Je třeba, aby se každý člověk v případě živelní pohromy choval rozvážně a nepodléhal panice. Základní povinností každého je počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru a neohrozil život a zdraví osob, zvířat a majetek.

Požární ochranou se rozumí vytvoření podmínek pro účinnou ochranu života, zdraví a majetku občanů před požáry. Požární ochrana, její náplň, práva a povinnosti fyzických osob, podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a podmínky a pravidla pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech jsou stanoveny v zákoně č. [133/1985 Sb.](#), o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. V něm jsou stanoveny i povinnosti právnických a fyzických osob a též postavení a působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinnosti jednotek požární ochrany. Znalost a dodržování předpisů o zajištění požární je trvalou a nedílnou součástí kvalifikace každého zaměstnance bez ohledu na to, jakou práci vykonává.

3.1.1 Povinnosti zaměstnavatele při zajišťování požární ochrany

- Základní povinnosti vyplývající ze zákona [č. 133/1985 Sb.](#), o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů:
  - každý občan je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru a aby přispěl podle svých sil k řádnému plnění úkolů v požární ochraně, zejména poskytnutím potřebné osobní a věcné pomoci na výzvu velitele zásahu (např. dopravní prostředky) při zdolávání požárů a jiných živelních pohrom;
  - každý, kdo zpozoruje požár, který sám nemůže uhasit, je povinen ihned vyhlásit poplach v souladu s požárními poplachovými směrnicemi.
- Povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob dané právními předpisy o požární ochraně, tj. zákonem [č. 133/1985 Sb.](#), o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, a prováděcí vyhláškou [č. 246/2001 Sb.](#), o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu

státního požárního dozoru (o požární prevenci) a vyhláškou [č. 23/2008 Sb.](#), o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění pozdějších předpisů.

Ústřední orgány, právnické osoby, jakož i fyzické osoby, vykonávající podnikatelskou činnost podle zvláštních předpisů, zabezpečují plnění povinností vyplývajících pro ně ze zákona o PO, předpisů vydaných na jeho základě, nebo z jiných předpisů upravujících povinnosti na úseku požární ochrany jako nedílnou součást své řídicí, hospodářské nebo jiné základní činnosti a neodkladně odstraňují zjištěné nedostatky.

Za plnění povinností na úseku požární ochrany u právnické osoby odpovídá statutární orgán a u podnikající fyzické osoby tato osoba nebo její odpovědný zástupce. Provozuje-li činnost v budově více právnických osob a podnikajících fyzických osob, plní povinnosti na úseku požární ochrany na místech, která užívají společně, vlastníků těchto prostor, není-li smlouvou mezi nimi určeno jinak. Součástí dohody musí být i určení osoby odpovědné za plnění povinností na úseku požární ochrany.

Obecné povinnosti

- podle míry požárního nebezpečí začlenit provozované činnosti do kategorií:
  - bez zvýšeného požárního nebezpečí;
  - se zvýšeným požárním nebezpečím, nebo
  - s vysokým požárním nebezpečím;
- obstarávat a zabezpečovat v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení se zřetelem na požární nebezpečí provozované činnosti a udržovat je v provozuschopném stavu; lze instalovat a používat pouze schválené druhy;
- vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, udržovat volné příjezdové komunikace, nástupní plochy, únikové cesty, volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení, produktovodu a k věcným prostředkům požární ochrany;
- dodržovat technické podmínky a návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností;
- označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně;
- pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby nebo požárního technika dodržování předpisů o požární ochraně;
- umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení kontroly plnění povinností na úseku požární ochrany, poskytovat mu požadované doklady, dokumentaci a informace a ve stanovených lhůtách plnit jím uložená opatření;
- poskytovat bezúplatně orgánu státního požárního dozoru výrobky nebo vzorky nezbytné k provedení požárně technické expertízy ke zjištění příčiny požáru;
- bezodkladně oznamovat územně příslušnému operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru kraje každý požár vzniklý při činnostech, které provozují, nebo v objektech, které vlastní nebo užívají;
- provádět školení zaměstnanců a vedoucích zaměstnanců při nástupu do zaměstnání, při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení, pokud se tím mění obsah skutečností, uvedených v rámci vstupního školení. Školení provádět zvláště pro vedoucí zaměstnance a zvláště pro ostatní zaměstnance.

Právnické a podnikající osoby provozující činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím jsou dále povinny

- zřizovat preventivní požární hlídky v prostorách s nejméně 3 zaměstnanci;
- zpracovávat předepsanou dokumentaci požární ochrany, plnit podmínky požární bezpečnosti v ní stanovené a udržovat ji v souladu se skutečným stavem;
- stanovit organizaci zabezpečení požární ochrany s ohledem na požární nebezpečí provozované činnosti;
- prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností, případně technologických postupů a zařízení, nejsou-li stanoveny zvláštním právním předpisem;
- zajišťovat údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení způsobem a ve lhůtách stanovených podmínkami požární bezpečnosti nebo výrobcem zařízení;
- stanovit z hlediska požární bezpečnosti požadavky na odbornou kvalifikaci osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení, pokud to není stanoveno zvláštními právními předpisy;
- mít k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů.

Právnické a podnikající fyzické osoby provozující činnosti s vysokým požárním nebezpečím jsou dále povinny prostřednictvím odborně způsobilé osoby zabezpečit posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnit další povinnosti na úseku požární bezpečnosti.

3.1.2 Povinnosti zaměstnanců při zajišťování požární ochrany

- vyžadovat od svého přímého nadřízeného poučení o požárním nebezpečí, o požárně technických charakteristikách látek a materiálů z hlediska budov a činností (technologie výroby nebo provozu, skladování apod.);
- účastnit se školení a výcviku požární ochrany a podrobit se přezkoušení;
- dodržovat předpisy a pokyny o zajištění požární ochrany při práci, seznámit se s požárním řádem pracoviště, s požárními poplachovými směrnicemi a s rozmístěním a správným použitím věcných prostředků požární ochrany (např. přenosných hasičích přístrojů – PHP);
- počínat si při práci tak, aby nevznikl požár, dodržovat interní předpisy, zákazy, příkazy a pokyny, včetně návodu a podmínek užívání svěřených pracovních prostředků;

- oznámit svému nadřízenému závady, které by mohly ohrozit požární bezpečnost, a podle svých schopností a možností se zúčastnit jejich odstraňování;
- na označených pracovištích dodržovat zákaz kouření a manipulace s otevřeným ohněm;
- bez potřebného zaškolení nepracovat s tlakovými lahvemi;
- hořlavé kapaliny (chemikálie, barvy, oleje, ředidla) ukládat jen na vyhrazených místech v původních přepravních obalech, které musí být uzavřeny;
- dodržovat přísný zákaz používání elektrických, plynových nebo jiných spotřebičů zejména v blízkosti otevřeného ohně;
- neprovádět opravy elektrické instalace a spotřebičů. Tyto opravy smí provést pouze osoba, která má příslušnou kvalifikaci podle vyhlášky [č. 194/2022 Sb.](#), o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činnosti na elektrických zařízeních a na odbornou způsobilost v elektrotechnice;
- neznemožňovat jakýmkoliv materiálem, nepořádkem apod. přístup k rozvaděčům elektrické energie, k hlavním uzávěrům plynu, vody, PHP, požárními hydrantům apod.;
- nezastavovat jakýmkoli materiálem únikové cesty a únikové východy;
- odpojit před odchodem z pracoviště elektrické spotřebiče ze sítě.

3.2 POŽÁRNÍ OCHRANA A PREVENCE NA PRACOVIŠTÍCH

3.2.1 Vyskytující se zdroje zapálení na pracovištích

- svařování a jiné práce s otevřeným ohněm bez náležitého preventivního zabezpečení ([ČSN 05 0601](#), [05 0610](#), [05 0630](#) apod.);
- kouření, odhození nedopalku cigarety;
- úder blesku, atmosférická elektřina;
- závada na elektroinstalaci;
- vznícení od žhavých povrchů (nekryté žárovky);
- topidla a vařiče, pokud jsou neodborně instalována, neodborně opravována, provozována v rozporu s návodem k obsluze nebo jsou provozována při poruše;
- žhář.

3.2.2 Způsob provádění pravidelných kontrol

Pravidelné kontroly dodržování předpisů o požární ochraně se zabezpečují formou preventivních požárních prohlídek a prověřování dokladů o plnění povinností, stanovených předpisy o požární ochraně (dále jen „preventivní požární prohlídky“). Cílem preventivních požárních prohlídek je odstranění zjištěných závad a odchylek od žádoucího stavu. Lhůty k odstranění zjištěných požárních závad navrhuje osoba provádějící preventivní požární prohlídku. Provedení preventivní požární prohlídky se dokládá záznamem do požární knihy, popř. jiným prokazatelným způsobem. Záznam o preventivní požární prohlídce musí být sepsán bezprostředně po jejím provedení.

Záznam o preventivní požární prohlídce obsahuje datum provedení, označení stavby a pracoviště, zjištěné skutečnosti, navržená opatření, stanovení způsobu a termínů jejich splnění, jméno a podpis osoby, která záznam provedla, jméno a podpis vedoucího zaměstnance kontrolovaného pracoviště nebo jiné určené osoby a záznam o splnění navržených opatření.

Preventivní požární prohlídky se provádějí v následujících lhůtách:

- v budovách a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti s vysokým požárním nebezpečím, nejméně jednou za 3 měsíce;
- v budovách a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím, nejméně jednou za 6 měsíců;
- v budovách a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí, nejméně jednou za rok.

3.2.3 Dokumentace v požární ochraně

Dokumentaci požární ochrany mají za povinnost vést právnické a fyzické osoby, provozující činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo vysokým požárním nebezpečím. Touto dokumentací se stanoví podmínky požární bezpečnosti u provozovaných činností a prokazuje se jí plnění některých povinností stanovených předpisy o požární ochraně.

Dokumentaci požární ochrany tvoří:

- dokumentace o začlenění objektů ZS do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým nebezpečím;
- posouzení požárního nebezpečí;
- stanovení organizace zabezpečení požární ochrany;
- požární řád;
- požární poplachové směrnice;
- požární evakuační plán;
- dokumentace zdolávání požáru;
- řád ohlašovny požárů;
- tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany;
- požární kniha;
- dokumentace o činnosti a akceschopnosti jednotky požární ochrany, případně požární hlídky.

Součástí dokumentace požární ochrany je také další dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti, zpracovaná a schválená, popřípadě vedená podle zvláštních předpisů, např. požárně bezpečnostní řešení, bezpečnostní dokumentace, bezpečnostní listy, jakož i doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků, nebo činností, rozhodnutí a stanoviska správních úřadů týkající se požární bezpečnosti při provozovaných činnostech.

Dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím obsahuje:

- označení druhu provozované činnosti a uvedení místa, kde je tato činnost provozována;
- uvedení údajů o provozované činnosti, rozhodných pro přiřazení charakteristik potřebných pro začlenění;
- přiřazení charakteristik, kterými jsou definovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím k činnosti a místu;
- prohlášení právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby o začlenění.

3.2.4 Věcné prostředky požární ochrany, požárně bezpečnostní zařízení, rozmístění hasebních prostředků, zacházení s nimi

Množství, druhy a způsob vybavení prostor a zařízení pro podnikatelskou činnost věcnými prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostními zařízeními vyplývá z požárně bezpečnostního řešení stavby, nebo z obdobné dokumentace, která je součástí projektové dokumentace stavby.

Věcné prostředky požární ochrany

Věcnými prostředky požární ochrany se rozumí prostředky používané k ochraně, záchraně a evakuaci osob, k hašení požáru a prostředky používané při činnosti jednotky požární ochrany při záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva při plnění úkolů civilní ochrany, popřípadě při činnosti požární hlídky.

Druhy věcných prostředků požární ochrany

- hasicí přístroje (přenosné, přívěsné a pojízdné);
- osobní ochranné prostředky;
- prostředky pro záchranu a evakuaci osob (např. seskokové matrace, plachty a záchranné tunely, žebříky, hydraulické vyprošťovací zařízení);
- prostředky pro práci ve výškách, nad volnými hloubkami, na vodě, ve vodě a pod hladinou;
- prostředky pro práci s nebezpečnými látkami a pro dekontaminaci, analyzátoři plynů, kapalin a nebezpečných látek;
- požární výstroj, výstrojní součástky a doplňky;
- spojovací a komunikační prostředky;
- hasiva a příměsi do hasiv;
- požární příslušenství;
- přenosné zásahové prostředky (např. požární stříkačky, generátory, ventilátory).

Druhy požárně bezpečnostních zařízení

- zařízení pro požární signalizaci;
- zařízení pro potlačování požáru nebo výbuchu (např. stabilní nebo polostabilní hasicí zařízení, automatické protivýbuchové zařízení, samočinné hasicí systémy);
- zařízení pro usměrňování pohybu kouře při požáru;
- zařízení pro únik osob při požáru (např. požární nebo evakuační výtah, nouzové osvětlení, funkční vybavení dveří, bezpečnostní a výstražné zařízení);
- zařízení pro zásobování požární vodou;
- zařízení pro omezení šíření požáru (např. požární klapka, požární dveře a požární uzávěry otvorů, včetně jejich funkčního vybavení, systémy a prvky zajišťující zvýšení požární odolnosti stavebních konstrukcí nebo snížení hořlavosti stavebních hmot, vodní clony, požární přepážky a ucpávky);
- náhradní zdroje a prostředky určené k zajištění provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení, zdroje vody určené k hašení požárů.

Umístění hasicích přístrojů

Umístění hasicích přístrojů musí umožňovat jejich snadné a rychlé použití. Hasicí přístroje se umísťují tak, aby byly snadno viditelné a volně přístupné. Je-li to nezbytné, lze hasicí přístroje umístit i do skrytých prostor. Umísťují se v místech, kde je nejvyšší pravděpodobnost vzniku požáru, nebo v jejich dosahu. Volba druhů a typů přenosných hasicích přístrojů se provede v závislosti na charakteru předpokládaného požáru, vyskytujících se hořlavých látkách nebo provozované činnosti; přitom musí být vyloučeno, že bude v případě potřeby použit hasicí přístroj s nevhodnou hasební látkou.

Přenosné hasicí přístroje se umísťují na svislé stavební konstrukci a v případě, že jsou k tomu konstrukčně uzpůsobeny, na vodorovné stavební konstrukci. Rukojeť hasicího přístroje umístěna na svislé stavební konstrukci musí být nejvýše 1,5 m nad podlahou. Hasicí přístroje umístěné na podlaze nebo na jiné vodorovné stavební konstrukci musí být vhodným způsobem zajištěny proti pádu.

V dopravních prostředcích a na strojích se přenosné hasicí přístroje umísťují tak, aby nemohly ohrozit bezpečnost osob.

Přenosné hasicí přístroje

Poučení o přenosných hasicích přístrojích (PHP): každý požár lze v zárodku úspěšně uhasit přenosným hasicím přístrojem. Stručný návod k použití je vždy na plášti přístroje. Všechny hasicí přístroje se uvádějí do činnosti až v těsné blízkosti požářiště. Hasit je třeba vždy po větru. U všech typů PHP (kromě vzduchopěnového) musí proud hasební látky směřovat na hořící předmět. U vzduchopěnového PHP se hasivo klade těsně od kraje zóny hoření.

Rozdělení přístrojů

Vodní

hasivo:	roztok vody s uhličitánem draselným
účinek:	ochlazování, druhotně působí oxid uhličitý a vzniklé vodní páry
vhodný:	k hašení žhnoucích pevných látek: dřevo, papír, plastické hmoty, pryž, uhlí, sláma, textil
nevhodný:	na hořlavé kapaliny, barvy, dehet, oleje, tuky
nehasit:	zařízení pod elektrickým proudem, hořlavé kovy, karbidy

Vzduchopěnový

hasivo:	roztok vody s koncentrátem pěnidla
účinek:	dusivý, zabraňuje přístupu vzduchu, vhodný k použití jako vodní přístroj, hasí kapaliny rozpustné ve vodě: líh, éter, dále asfalt, benzín, dehet, laky
nehasit:	zařízení pod elektrickým napětím a hořící lehké kovy: hliník a jeho slitiny, dural, elektron, karbidy

Práškový

hasivo:	univerzální prášek
účinek:	dochází k poklesu energie potřebné k hoření a izoluje hořící předmět od okolního vzduchu
vhodný:	na žhnoucí pevné látky – dřevo, papíry ve svazcích, pryž, uhlí, textil na kapalné látky – benzín, dehet, olej, laky na plynné látky – acetylén, metan, svítiplyn, vodík, zemní plyn, na zařízení pod elektrickým napětím do 1 000 V
nevhodný:	na volně uložené organické látky (obsahují uhlík), např. piliny, různé prachy (uhelný prach), které by prášek vypuzovaný tlakem rozvířil, na jemné mechanické zařízení, na elektroniku, potraviny apod.

Sněhový (CO₂)

hasivo:	oxid uhličitý
účinek:	dusivý, ochlazuje hořící předmět, vypuzuje okolní vzduch
vhodný:	na kapalné látky: benzín, barvy, dehet, laky na plynné látky: acetylén, metan, svítiplyn, vodík na zařízení pod elektrickým proudem, přístroje jemné mechaniky, potraviny
nehasit:	sytké volně ložené hmoty: hobliny, mouku, prachy

Halonový

hasivo:	kapalný halonový uhlovodík
účinek:	dusivý, zamezuje přístupu vzduchu na kapalné látky – oleje
vhodný:	na zařízení pod elektrickým napětím, přístroje jemné mechaniky
nepoužívat:	v malých nevětraných místnostech

3.2.5 Používání hořlavých kapalin na pracovišti

Používání hořlavých kapalin je upraveno předpisy o požární ochraně a ČSN. Hořlavé kapaliny se rozdělují do 4 tříd nebezpečnosti, 1. třída je nejnebezpečnější.

Při jakékoliv manipulaci s hořlavými kapalinami je přísně zakázáno kouřit, manipulovat s otevřeným plamenem a jiskřivými předměty. Při rozlití se musí hořlavá kapalina vytřít hadrem a ten, nejlépe na otevřeném a bezpečném místě, nechat odvětrat. Pokud se jedná o větší množství, zasypat je nasávacím materiálem a ten po nasátí hořlavé kapaliny ukládat pouze do nádob k tomu určených. Obsah těchto nádob bezpečným způsobem zlikvidovat.

Na hořlavé kapaliny lze použít jen k tomu určené přenosné obaly a nádoby opatřené nápisem **Nebezpečí ohně – hořlavina x třídy**. Převážné obaly se mohou používat do objemu 20 litrů (I. třída pouze 10 litrů), rozbitné nádoby do objemu 5 litrů. Obaly se skladují vždy uzávěrem nahoru. Sudy a velké obaly musí být umístěny na havarijních jímkách. V prostorách jednoho stání v garážích je dovoleno ukládat pohonné hmoty v nerozbitných obalech v množství 40 litrů pro osobní a malé dodávkové automobily a 80 litrů pro nákladní automobily.

Při skladování a manipulaci s hořlavými kapalinami se musí dbát na to, aby nedocházelo k jejich únikům do půdy a vodních toků.

3.2.6 Podmínky pro svařování a po skončení svařování

Před zahájením svařování se musí vyhodnotit podmínky požární bezpečnosti v prostorech, ve kterých se bude svařovat, a rovněž v přilehlých prostorách, zda se nejedná o svařování vyžadující zvláštní požárně bezpečnostní opatření. Při tom se hodnotí i požární nebezpečí, které představují hořlavé látky obsažené ve stavebních konstrukcích. Pro svařování vyžadující zvláštní požárně bezpečnostní opatření se jejich zajištění prokazuje písemně.

Rozsah zvláštních požárně bezpečnostních opatření:

- přesné označení místa, kde se svařování provádí;
- přesné stanovení pracovního úkolu;
- určení technologie, která se použije;
- jmenovité určení svářečů s uvedením dokladu o odborné způsobilosti;
- datum a čas zahájení svařování;
- datum a čas ukončení svařování;
- podrobná specifikace potřebných požárně bezpečnostních opatření, kontrola jejich plnění, způsob prokazování plnění opatření, včetně měření koncentrace hořlavých látek, prokázání jejich splnění, uvedení jmen odpovědných osob a jmen osob určených k jejich provedení;
- určení formy požárního dohledu, počet osob, vymezení povinností, způsob seznámení s povinnostmi, uvedení jmen osob určených k výkonu požárního dohledu v průběhu svařování, při přerušení práce i po skončení svařování a jeho dokladování;
- potvrzení toho, že účastníci svařování byli před jeho započatím seznámeni s požárně bezpečnostními opatřeními a osoby provádějící požární dohled s vymezenými povinnostmi; doklad obsahuje jména osob a jejich podpisy stvrzující seznámení;
- určení druhu a počtu hasebních prostředků;
- uvedení jiných možností hašení v místě (např. existence stabilního hasicího zařízení, zařízení pro technologické hašení, přítomnost jednotky požární ochrany s příslušným technickým vybavením);
- jméno osoby, které se ohlásí skončení svařování;
- místo a podmínky k ukládání svařovací soupravy po dobu přerušení svařování a při předávání svářečského pracoviště;
- jméno, funkce, podpis osoby, která příkaz vydala, a datum, kdy byl vydán;
- osoba, které byla uložena nějaká činnost, potvrdí splnění úkonu podpisem a uvede vždy čas a datum; předávání nebo ohlašování činnosti (např. požární dohled, ohlášení skončení svařování) potvrdí podpisem předávající a přebírající, případně osoba ohlašující a osoba, které je činnost ohlášena. U záznamů se uvede čas a datum.

Před zahájením svařování se:

- stanoví a vyhodnotí možné požární nebezpečí ve vztahu k druhu svařování, stavu svářečského pracoviště a přilehlých prostorů, použitých zařízení a materiálů a reaguje se na ně v požárně bezpečnostních opatřeních;
- vymezení oprávnění a povinností osob k zajištění požární bezpečnosti při zahájení svařování, v jeho průběhu, při přerušení svařování a po jeho skončení;
- stanoví požadavky na účastníky svařování vyžadujících zvláštní požárně bezpečnostní opatření a na osoby provádějící požární dohled, včetně intervalů pro výkon tohoto dohledu při přerušení a po skončení svařování, pokud není požární dohled nepřetržitý;
- stanoví požadavky pro bezpečný pobyt a pohyb osob, včetně zákazů;
- zabezpečí volné únikové cesty, včetně přístupu k nim;
- určí provozní podmínky technických zařízení a technologického procesu, včetně podmínek případných odstávek zařízení nebo omezení provozu;
- stanoví další opatření s ohledem na druh činnosti, případně specifické riziko svářečského pracoviště.

Provádí-li se svařování, které vyžaduje zvláštní požárně bezpečnostní opatření opakovaně a na stavebně či konstrukčně obdobných svářečských pracovištích, pro které lze stanovit tato požárně bezpečnostní opatření jednotně, může se tak učinit v příslušném pracovním nebo technologickém postupu.

Při svařování je třeba zabránit takovému ohřátí svařovaných i dalších materiálů, které by vedlo ke ztrátě těsnosti nebo celistvosti zařízení, jejímž důsledkem by byl únik hořlavých látek nebo hoření podporujících látek.

Překrytí a utěsnění hořlavé látky se provede tak, aby mezi jednotlivými díly použitého materiálu nezůstaly nechráněné otvory, umožňující průnik žhavých částic, plamene nebo přenos tepla.

Při svařování vyžadujícím zvláštní požárně bezpečnostní opatření je nutná účast nejméně dvou osob, včetně svářeče. Obsadit pracoviště jednou osobou lze pouze tehdy, jedná-li se o svařování, kdy svářeč je schopen všechny úkony spojené s vlastním svařováním i požárně bezpečnostními opatřeními sám obsáhnout.

Svařování se nesmí zahájit, jestliže:

- nejsou stanovena požárně bezpečnostní opatření s ohledem na druh a místo těchto prací,
- svářeč a pracovníci zúčastnění na svařování a souvisejících činnostech nejsou prokazatelně seznámeni s podmínkami požární bezpečnosti,
- nejsou splněny podmínky požární bezpečnosti,
- svářeč na svářečském pracovišti nemůže prokázat svou odbornou způsobilost ke svařování doklady odpovídajícími normovým požadavkům nebo normativním dokumentům podle [ČSN EN 45020](#), nebo vydanými v rámci oprávnění certifikačního orgánu akreditovaného v České republice; v případě, že není pro určitý druh svařování těmito předpisy odborná způsobilost stanovena, pak oprávněním odpovídajícím návodům výrobce nebo dovozce zařízení.

Podmínky po skončení svařování

- Po skončení svařování vyžadujícího zvláštní požárně bezpečnostní opatření se v rámci požárního dohledu zkontroluje požární bezpečnost svářečského pracoviště i přilehlých prostorů a zajistí se požární dohled ve stanovených intervalech. Intervaly se stanoví se zřetelem na základní, případně specifické riziko svářečského pracoviště. Nejkratší doba požárního dohledu je 8 hodin. V odůvodněných případech, zejména při tepelném dělení kovů a u členitých prostorů, je třeba při stanovování doby, po kterou je třeba požární dohled provádět, přihlídnout k možnosti vzniku požáru i po 8 hodinách.
- Požární dohled je vykonáván osobou k tomu předem určenou s písemně stanovenými právy a povinnostmi při tomto dohledu. Požární dohled je vykonáván v průběhu svařování nepřetržitě. Při přerušení svařování nebo po jeho skončení se požární dohled vykonává po určenou dobu nepřetržitě nebo vzhledem k charakteru prací a prostoru po určenou dobu v intervalech, stanovených zvláštními požárně bezpečnostními opatřeními.
- Požární dohled po skončení svařování není nutné vykonávat:
  - jsou-li svářečská pracoviště a přilehlé prostory vybaveny provozuschopnou elektrickou požární signalizací a stabilním hasicím zařízením. Jsou-li tyto prostory vybaveny pouze elektrickou požární signalizací, lze od požárního dohledu upustit jen v případě, že na místě bude osoba schopná provést prvotní hasební zásah;
  - na stálých svářečských pracovištích v případě, že před skončením svařování nemohlo dojít ke kontaktu žhavých částic s hořlavými látkami a po vypnutí technologie nedojde ke kontaktu hořlavých látek se zdrojem zapálení.

4 INFORMAČNÍ ZDROJE

4.1 NEJČASTĚJI PORUŠOVANÉ PŘEDPISY V OBLASTI BEZPEČNOSTI PRÁCE, TECHNICKÝCH ZAŘÍZENÍ A PRACOVNÍCH PODMÍNEK

Neplnění základních povinností zaměstnavatele:

- zaměstnávání osob bez pracovních smluv, případně dohod;
- porušování předpisů k vybavení a uspořádání pracovišť;
- nepravidelného nebo nepravidelně zjišťovaného úklidu pracovišť;
- absence dokladu o odborné a zdravotní způsobilosti zaměstnanců;
- provádění zakázaných prací mladistvými;
- konzumace alkoholu na pracovišti;
- neprovádění školení BOZP, neseznámení s pracovními postupy;
- nezpracování pracovních postupů na specifické činnosti;
- překračování limitu přesčasové práce;
- krácení odpočinku mezi směny a nedodržování přestávek v práci;
- nevyhovující pracovní prostředí;
- nepřehledně a nepřesně vedené docházky;
- nerozvržení pracovní doby zaměstnancům;
- provádění prací osobami bez předepsané kvalifikace, bez průkazných školení a neseznámení s možnými pracovními riziky, absence pracovních postupů;
- porušování předpisů o ruční manipulaci s břemeny;
- porušování bezpečnosti práce při skladování;
- nezajištění lahví s plyny, nechránění svářečské soupravy zástěnami, nedostatky v rozvodu plynu ke svařování;
- používání k práci poškozeného nářadí;
- neprovádění kontrol prostředků pro zavěšení a jejich označení;
- nevyhovující stav technických zařízení, provoz elektrických zařízení stavenišť v rozporu s platnými předpisy;
- provoz bez provedených revizí a kolaudačního souhlasu;
- provozování vyhrazených technických zařízení bez provedených revizí a doložených revizních zpráv;
- nedodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce při stavební činnosti;
- nezakrytí pohyblivých částí a částí pod napětím;
- nedodržování zásad prací ve výškách;
- nesprávný způsob provedení elektroinstalace;
- neoprávněné výroby technických zařízení, výroba technických zařízení bez předepsané dokumentace;
- neplnění povinnosti v oblasti BOZP a ochranných zařízení, používání nevhodných OOP, nevedený přehled o přidělených OOPP, neposkytování mycích prostředků;
- nezabezpečení průchodnosti komunikací;
- neoznačení nosnosti regálů;

- nedodržování bezpečnostních přestávek v autodopravě.

4.2 ZÁKONNÉ POVINNOSTI VZTAHUJÍCÍ SE KE ŠKOLENÍ O PRÁVNÍCH A OSTATNÍCH PŘEDPISECH K ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

Působnost Státního úřadu inspekce práce (SÚIP) a oblastních inspektorátů práce (OIP) se vztahuje v případě činností na stavbě a na staveništi na fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí podle zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (zákon [č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších požadavků bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi, ve znění pozdějších předpisů), a na koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi podle téhož zákona, je-li na staveništi ustaven a vykonává příslušnou činnost podle nařízení vlády [č. 591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění NV [č. 136/2016 Sb.](#)

Ve smyslu ustanovení [§ 103](#) odst. 2 a 3 a odst. 1 písm. f) a h) a ustanovení [§ 37](#) odst. 5 zákoníku práce, se stanoví rozsah, druhy a lhůty školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, poskytování informací a pokynů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

Rozsah platnosti

Zaměstnavatel zajišťuje školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, zejména formou seznámení s riziky, s výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením rizik souvisejících s výkonem práce pro:

- zaměstnance v pracovním poměru založeném pracovní smlouvou (jmenováním)
  - kteří pracují na pracovištích zaměstnavatele;
  - kteří nepracují na pracovištích zaměstnavatele (domáctí zaměstnanci);
- zaměstnance v pracovním poměru na základě uzavřených dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr;
- zaměstnance jiných zaměstnavatelů, vyslaných na práci k němu;
- jiné osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.

Školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, informace o rizicích a opatřeních na ochranu před jejich působením, pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Se zřetelem na ustanovení [§ 37](#) odst. 5, [§ 103](#) odst. 2 a 3 a odst. 1 písm. f) a h) zákoníku práce, zaměstnavatel stanovuje následující druhy školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a poskytování informací a pokynů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci:

- pro zaměstnance:
  - při přijetí do pracovního poměru – nástupu do práce;
  - vstupní školení;
  - obecné;
  - na pracovišti.

Se zřetelem na ustanovení [§ 228](#) zákoníku práce zaměstnavatel zabezpečuje pro zaměstnance rovněž

- zaškolení, nebo
- zaučení;
- během pracovního poměru:
  - opakované školení;
  - školení pro vedoucí zaměstnance;
  - informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, zejména formou seznámení s riziky a opatřeními na ochranu před působením těchto rizik;
  - ostatní školení;
- pro zaměstnance vyslané na práci jinými zaměstnavateli.

Pro jiné osoby zdržující se s vědomím zaměstnavatele na jeho pracovištích

- informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, zejména formou seznámení s riziky a opatřeními na ochranu před působením těchto rizik.

Vstupní obecné školení zaměstnavatel zajišťuje pro zaměstnance:

- při přijetí do pracovního poměru založeného pracovní smlouvou (jmenováním), kteří pracují na pracovištích zaměstnavatele;
- při přijetí do pracovního poměru založeného pracovní smlouvou, kteří nepracují na pracovišti zaměstnavatele (domáctí zaměstnanci);
- v pracovním poměru na základě uzavřených dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr;
- kteří z různých důvodů měli přestávku v zaměstnání nepřetržitě déle než ... měsíců;
- vyslané na práci u něj jinými zaměstnavateli.

Školení na pracovišti zaměstnavatel zajišťuje pro zaměstnance:

- při jejich nástupu do práce;
- při změně pracovního zařazení;
- při změně druhu práce;
- při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů;
- v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Opakované školení zaměstnavatel zajišťuje pro:

- zaměstnance, kteří jsou u něj v pracovním poměru.

Lhůty opakovaného školení stanoví zaměstnavatel zejména na základě zhodnocených rizik souvisejících s výkonem práce a přijatých opatření na ochranu před působením těchto rizik.

Školení pro vedoucí zaměstnance zaměstnavatel zajišťuje pro zaměstnance ve vedoucích funkcích, kteří řídí a kontrolují práci a pracovní výsledky podřízených zaměstnanců, jsou povinni pro ně vytvářet příznivé pracovní podmínky a zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci a odpovídají na všech stupních řízení v rozsahu svých funkcí za plnění úkolů zaměstnavatele v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci a tyto úkoly jsou rovnocennou a neoddělitelnou součástí jejich pracovních povinností.

Ostatní školení zaměstnavatel zajišťuje například pro:

- zaměstnance při opětovném nástupu na pracoviště po skončené pracovní neschopnosti z důvodu pracovního úrazu, který si přivodili zaviněným porušením předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, anebo po pracovním úrazu, který si vyžádal pracovní neschopnost delší než 5 kalendářních dnů;
- zaměstnance v odborných profesích, pro něž je zvláštními předpisy požadováno k výkonu práce osvědčení, vydávané oprávněnými orgány na základě zkoušky.

Při určování obsahu jednotlivých forem výchovy k BOZP je zaměstnavatel povinen zohledňovat současný stav BOZP. Respektovat přitom všeobecně závazné právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, bezpečnosti technických zařízení a předpisy stanovující pracovní podmínky.

Výběr školitelů pro jednotlivé formy výchovy (pokud tato činnost nevyplývá vlastním zaměstnancům zaměstnavatele z výkonu jejich funkce, resp. z pracovní náplně) je třeba volit s ohledem na jejich odbornou úroveň a profesní orientaci.

4.3 PŘESTUPKY A SPRÁVNÍ DELIKTY PRÁVNICKÝCH OSOB VE SMYSLU ZÁKONA [Č. 251/2005 SB.](#), O INSPEKCI PRÁCE

4.3.1 Přestupky

Přestupky na úseku součinnosti zaměstnavatele a orgánu jednajícího za zaměstnance

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku součinnosti zaměstnavatele a orgánu jednajícího za zaměstnance tím, že poruší povinnosti vůči příslušným odborovým orgánům, radám zaměstnanců nebo zástupcům pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyplývající z [§ 62](#), [§ 277](#), [§ 279](#), [§ 280](#), [§ 287](#) a [§ 339](#) odst. 1 zákoníku práce (až do výše 200 000 Kč).

Přestupky na úseku rovného zacházení

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku rovného zacházení tím, že

- nezajistí rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, a odbornou přípravu a příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání;
- diskriminuje zaměstnance ([§ 16](#) zákoníku práce);
- postihne nebo znevýhodní zaměstnance proto, že se zákonným způsobem domáhal svých práv a nároků vyplývajících z pracovněprávních vztahů;
- neprojedná se zaměstnancem nebo na jeho žádost se zástupci zaměstnanců jeho stížnost na výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu (až do výše 400 000 Kč).

Přestupky na úseku pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr tím, že poruší stanovené povinnosti při vzniku, změnách, skončení pracovního poměru, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti. (až do výše 300 000 Kč).

Přestupky na úseku odměňování zaměstnanců

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku odměňování zaměstnanců tím, že

- neposkytne zaměstnanci za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty stejnou mzdu nebo plat jako jinému zaměstnanci;
- neposkytne zaměstnanci mzdu nebo plat, alespoň ve výši minimální mzdy, popřípadě minimálního mzdového tarifu nebo plat ve stanovené výši;

- neposkytne zaměstnanci ve stanoveném termínu mzdu nebo plat nebo některou její složku;
- neposkytne zaměstnanci mzdu nebo plat nebo náhradní volno za práci přesčas;
- neposkytne zaměstnanci náhradní volno za práci ve svátek nebo mzdu za práci přesčas anebo příplatek k platu za takovou práci;
- neposkytne zaměstnanci příplatek za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém pracovním prostředí a za práci v noci;
- neposkytne zaměstnanci příplatek k platu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- poskytne zaměstnanci složku platu, kterou právní předpisy neupravují, nebo mu poskytne složku mzdy nebo platu, na kterou mu nevznikl nárok, anebo ji poskytne způsobem, který právní předpisy nedovolují;
- provede ze mzdy nebo platu zaměstnance bez dohody o srážkách ze mzdy nebo platu jiné než stanovené srážky;
- neposkytne zaměstnanci odměnu za pracovní pohotovost nebo ji neposkytne ve stanovené výši;
- nezajistí podmínky stanovené pro normování práce, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- odmění zaměstnance v rozporu s § 103 odst. 1 písm. k) zákoníku práce;
- neposkytne zaměstnanci odměnu za vykonanou práci podle dohody o práci konané mimo pracovní poměr (písm. a) a j) až do výše 500 000 Kč, písm. d), e), h) a k) až do výše 1 000 000 Kč, písm. b), c), f), g), i), l) a m) až do výše 2 000 000 Kč.

Přestupky na úseku náhrad

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku náhrad tím, že neposkytne zaměstnanci náhradu mzdy nebo platu nebo náhradu výdajů spojených s výkonem práce, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu (až do výše 200 000 Kč).

Přestupky na úseku pracovní doby

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku pracovní doby tím, že

- nestanoví jednotlivým zaměstnancům pracovní dobu podle režimu jejich práce nebo nedodrží délku směny, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nezajistí splnění podmínek při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- uplatňuje-li pružnou pracovní dobu, nestanoví v pracovním řádu podmínky pro její uplatňování;
- započte překážky v práci na straně zaměstnance při pružné pracovní době v rozporu se zvláštním právním předpisem;
- nestanoví začátek a konec pracovní doby a rozvrh pracovních směn;
- nepřihlédne při zařazení zaměstnanců do směn k potřebám zaměstnanců pečujících o děti;
- neposkytne zaměstnancům přestávku v práci na jídlo a oddech nebo bezpečnostní přestávku;
- odečte u prací, které nemohou být přerušeny, z pracovní doby dobu na jídlo a oddech;
- nezajistí rozvržení pracovní doby tak, aby měl zaměstnanec stanovený nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nařídí zaměstnanci výkon práce ve dnech pracovního klidu v jiných než stanovených případech;
- zahrne nesprávně svátky do pracovní doby;
- nezajistí rozvržení pracovní doby tak, aby měl zaměstnanec stanovený nepřetržitý odpočinek v týdnu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nevede evidenci pracovní doby, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nařídí zaměstnanci pracovní pohotovost v rozporu s § 95 zákoníku práce, kolektivní smlouvou, popřípadě se zákonem o pracovní době a době odpočinku zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou v dopravě;
- nařídí zaměstnanci práci přesčas v rozporu s § 93 odst. 2 zákoníku práce;
- nařídí zaměstnanci práci přesčas ve vyšším rozsahu, než je její týdenní nebo roční rámec, vyplývající ze zákoníku práce;
- vyžádá nebo umožní, aby byla práce přesčas konána nad rámec vyplývající ze zákoníku práce;
- poruší zákaz zaměstnávat těhotné zaměstnankyně a zaměstnankyně pečující o dítě mladší než 1 rok prací přesčas;
- zaměstná mladistvé zaměstnance prací přesčas;
- zaměstná mladistvé zaměstnance prací v noci, nejde-li o jejich výchovu k povolání;
- nezajistí, aby pracovní doba zaměstnance pracujícího v noci nepřekročila stanovenou hranici, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nezajistí, aby zaměstnanec pracující v noci byl ve stanovených případech vyšetřen lékařem;
- neprojedná s příslušným odborovým orgánem nebo zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a organizaci práce v noci;
- nevybaví pracoviště, na kterém se pracuje v noci, prostředky pro poskytnutí první pomoci, včetně zajištění prostředků umožňujících přivolat rychlou lékařskou pomoc. (písm. c), d), f) a w) až do výše 300 000 Kč, písm. m), n), u) a x) až do výše 400 000 Kč, písm. g), i), j), k), l), q), r), t) a v) až do výše 1 000 000 Kč, písm. a), b), e), h), o), p) a s) až do výše 2 000 000 Kč).

Přestupky na úseku dovolené

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku dovolené tím, že poruší stanovené povinnosti vztahující se k délce dovolené za kalendářní rok, k dovolené za odpracované dny, k dodatkové dovolené nebo další dovolené, čerpání dovolené nebo určení jejího nástupu (až do výše 200 000 Kč).

Přestupky na úseku bezpečnosti práce

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku bezpečnosti práce tím, že

- nezajistí s ohledem na možné ohrožení života nebo zdraví bezpečnost fyzických osob, zdržujících se s jejím vědomím na jejích pracovištích;
- neplní informační povinnost stanovenou v § 108 odst. 2 a 3 zákoníku práce;
- nezajistí spolupráci osob na jednom pracovišti, aby byli kromě jejich zaměstnanců chráněni také zaměstnanci jiné osoby;
- přenese náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na zaměstnance;
- nezajistí přijetí opatření potřebných k prevenci rizik, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nedodrží povinnosti při zajišťování bezpečnosti práce stanovené v § 101–103 zákoníku práce;
- neposkytne bezplatně osobní ochranné pracovní prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky nebo ochranné nápoje, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nesplní povinnost udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu nebo nekontroluje jejich používání;
- neumístí bezpečnostní značky nebo nezavede signály, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nevyšetří příčiny a okolnosti pracovního úrazu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nevyhotoví záznam o pracovním úrazu nebo nevede dokumentaci ve stanoveném rozsahu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nepředá vyhotovení záznamu o pracovním úrazu postiženému a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům;
- nevede evidenci o pracovních úrazech ve stanoveném rozsahu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- neohlásí pracovní úraz a nezašle záznam o něm stanoveným orgánům a institucím;
- nepřijme opatření proti opakování pracovních úrazů;
- nevede evidenci fyzických osob, u nichž byla uznána nemoc z povolání;
- neplní povinnosti týkající se pracoviště a pracovního prostředí stanovené ve zvláštním právním předpise, v nařízení vlády o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, nařízení vlády o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky a nařízení vlády o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu;
- neplní povinnosti při zajištění řádného stavu používaných výrobních a pracovních prostředků a zařízení stanovené ve zvláštním právním předpise a v nařízení vlády, kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí;
- poruší povinnost týkající se organizace práce a pracovních postupů stanovenou ve zvláštním právním předpise, nařízení vlády, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat, nařízení vlády, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru, a nařízení vlády, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky;
- nepřizná právo odmítnout výkon práce, o níž lze mít důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje život nebo zdraví zaměstnanců, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob;
- zaměstná mladistvé zaměstnance pracemi, při nichž jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu, nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných fyzických osob;
- nepřizná odborovým orgánům právo vykonávat kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v rozsahu stanoveném v § 322 zákoníku práce;
- nepřizná zaměstnancům právo účasti na řešení otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nezajistí na pracovištích dodržování zákazu požívat alkoholické nápoje nebo zneužívat jiné návykové látky;
- nedoručí inspektorátu oznámení o zahájení prací, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- neplní povinnost poskytovat koordinátorovi bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi součinnost, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- neplní povinnosti koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi stanovené v § 18 zákona, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci). (písm. b), c), v), w), x), z) a za) až do výše 300 000 Kč, písm. l), m), n), p) a y) až do výše 400 000 Kč, písm. a), g), j), k), q), r), s) a t) až do výše 1 000 000 Kč, písm. d), e), f), h), i), o) a u) až do výše 2 000 000 Kč).

Přestupky na úseku zvláštních pracovních podmínek některých zaměstnanců

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku zvláštních pracovních podmínek některých zaměstnanců tím, že

- nepřevéde těhotnou zaměstnankyni, zaměstnankyni do konce devátého měsíce po porodu nebo zaměstnankyni, která kojí, na jinou práci, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- poruší postup při vysílání těhotné zaměstnankyně, zaměstnance pečujícího o dítě, zaměstnance, který prokázal, že převážně sám dlouhodobě pečuje o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu, na pracovní cestu, nebo postup při přeložení stanovený v § 240 zákoníku práce;
- neplní povinnost vyhovět žádosti zaměstnance pečujícího o dítě mladší než 15 let, těhotné zaměstnankyně, zaměstnance, který prokázal, že převážně sám dlouhodobě pečuje o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu, o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu pracovní doby, přestože jí v tom nebrání vážné provozní důvody;
- neposkytne mateřskou dovolenou nebo rodičovskou dovolenou, nebo ji poskytne v rozporu s § 195–198 zákoníku práce;
- neposkytne přestávky ke kojení nebo je poskytne v rozporu s § 242 zákoníku práce;
- zaměstná mladistvé zaměstnance nepřiměřenými pracemi v rozporu s § 244–246 zákoníku práce;

- nezabezpečí lékařské vyšetření mladistvého zaměstnance v případech stanovených v [§ 247](#) zákoníku práce;
- při zaměstnávání mladistvých zaměstnanců se neřídí lékařským posudkem (písm. c) a h) až do výše 300 000 Kč, písm. b), d) a g) až do výše 500 000 Kč, písm. a), e) a f) až do výše 1 000 000 Kč).

Přestupky na úseku bezpečnosti technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví tím, že nezajistí, aby technická zařízení stanovená zvláštním právním předpisem, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví, obsluhovaly jen zdravotně způsobilé a zvláště odborně způsobilé fyzické osoby (až do výše 2 000 000 Kč).

Přestupky na úseku bezpečnosti vyhrazených technických zařízení

Fyzická osoba se dopustí přestupku na úseku bezpečnosti vyhrazených technických zařízení tím, že

- v rozsahu oprávnění nebo osvědčení vydaného organizací státního odborného dozoru na provádění prohlídek, revizí nebo zkoušek při provozování vyhrazených technických zařízení nezajistí provedení prohlídek, revizí nebo zkoušek ve stanoveném rozsahu;
- bez oprávnění nebo osvědčení vydaného organizací státního odborného dozoru na provádění prohlídek, revizí nebo zkoušek při provozování vyhrazených technických zařízení provádí ve stanovených případech prohlídky, revize nebo zkoušky;
- nedodrží určenou lhůtu pro odstranění závad zjištěných při kontrole (písm. c) lze uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč, písm. b) lze uložit pokutu až do výše 2 000 000 Kč, písm. a) lze uložit pokutu až do výše 2 000 000 Kč, jakož i zákaz činnosti a odnětí oprávnění nebo osvědčení vydaného organizací státního odborného dozoru).

4.3.2 Správní delikty právnických osob

Správní delikty na úseku součinnosti zaměstnavatele a orgánu jednajícího za zaměstnance

Právnická osoba se dopustí správního deliktu na úseku součinnosti zaměstnavatele a orgánu jednajícího za zaměstnance tím, že poruší povinnosti vůči příslušným odborovým orgánům, radám zaměstnanců nebo zástupcům pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyplývající z [§ 62](#), [§ 277](#), [§ 279](#), [§ 280](#), [§ 287](#) a [§ 339](#) odst. 1 zákoníku práce (až do výše 200 000 Kč).

Správní delikty právnických osob na úseku rovného zacházení

Právnická osoba se dopustí správního deliktu na úseku rovného zacházení tím, že

- nezajistí rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, a odbornou přípravu a příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání;
- diskriminuje zaměstnance ([§ 16](#) zákoníku práce);
- postihne nebo znevýhodní zaměstnance proto, že se zákonným způsobem domáhal svých práv a nároků vyplývajících z pracovněprávních vztahů;
- neprojedná se zaměstnancem nebo na jeho žádost se zástupci zaměstnanců jeho stížnost na výkon práv a povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu (až do výše 400 000 Kč).

Správní delikty právnických osob na úseku pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr

Právnická osoba se dopustí správního deliktu na úseku pracovního poměru nebo dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr tím, že poruší stanovené povinnosti při vzniku, změnách, skončení pracovního poměru, dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti (až do výše 300 000 Kč).

Správní delikty právnických osob na úseku odměňování zaměstnanců

Právnická osoba se dopustí správního deliktu na úseku odměňování zaměstnanců tím, že

- neposkytne zaměstnanci za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty stejnou mzdu nebo plat jako jinému zaměstnanci;
- neposkytne zaměstnanci mzdu nebo plat, alespoň ve výši minimální mzdy, popřípadě minimálního mzdového tarifu nebo plat ve stanovené výši;
- neposkytne zaměstnanci ve stanoveném termínu mzdu nebo plat nebo některou její složku;
- neposkytne zaměstnanci mzdu nebo plat nebo náhradní volno za práci přesčas;
- neposkytne zaměstnanci náhradní volno za práci ve svátek nebo mzdu za práci přesčas, anebo příplatek k platu za takovou práci;
- neposkytne zaměstnanci příplatek za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém pracovním prostředí a za práci v noci;
- neposkytne zaměstnanci příplatek k platu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- poskytne zaměstnanci složku platu, kterou právní předpisy neupravují, nebo mu poskytne složku mzdy nebo platu, na kterou mu nevznikl nárok, anebo ji poskytne způsobem, který právní předpisy nedovolují;
- provede ze mzdy nebo platu zaměstnance bez dohody o srážkách ze mzdy nebo platu jiné než stanovené srážky;
- neposkytne zaměstnanci odměnu za pracovní pohotovost nebo ji neposkytne ve stanovené výši;
- nezajistí podmínky stanovené pro normování práce, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- odmění zaměstnance v rozporu s [§ 103](#) odst. 1 písm. k) zákoníku práce;
- neposkytne zaměstnanci odměnu za vykonanou práci podle dohody o práci konané mimo pracovní poměr (písm. a) a j) až do výše 500 000 Kč, písm. d), e), h) a k) až do výše 1 000 000 Kč, písm. b), c), f), g), i), l) a m) až do výše 2 000 000 Kč).

Správní delikty na úseku náhrad

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku náhrad tím, že neposkytne zaměstnanci náhradu mzdy nebo platu nebo náhradu výdajů spojených s výkonem práce, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu (až do výše 200 000 Kč).

Správní delikty na úseku pracovní doby

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku pracovní doby tím, že

- nestanoví jednotlivým zaměstnancům pracovní dobu podle režimu jejich práce nebo nedodrží délku směny, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nezajistí splnění podmínek při nerovnoměrném rozvržení pracovní doby, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- uplatňuje-li pružnou pracovní dobu, nestanoví v pracovním řádu podmínky pro její uplatňování;
- započte překážky v práci na straně zaměstnance při pružné pracovní době v rozporu se zvláštním právním předpisem;
- nestanoví začátek a konec pracovní doby a rozvrh pracovních směn;
- nepřihlédne při zařazení zaměstnanců do směn k potřebám zaměstnanců pečujících o děti;
- neposkytne zaměstnancům přestávku v práci na jídlo a oddech nebo bezpečnostní přestávku;
- odečte u prací, které nemohou být přerušeny, z pracovní doby dobu na jídlo a oddech;
- nezajistí rozvržení pracovní doby tak, aby měl zaměstnanec stanovený nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nařídí zaměstnanci výkon práce ve dnech pracovního klidu v jiných než stanovených případech;
- zahrne nesprávně svátky do pracovní doby;
- nezajistí rozvržení pracovní doby tak, aby měl zaměstnanec stanovený nepřetržitý odpočinek v týdnu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nevede evidenci pracovní doby, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nařídí zaměstnanci pracovní pohotovost v rozporu s [§ 95](#) zákoníku práce, kolektivní smlouvou, popřípadě se zákonem o pracovní době a době odpočinku zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou v dopravě;
- nařídí zaměstnanci práci přesčas v rozporu s [§ 93](#) odst. 2 zákoníku práce;
- nařídí zaměstnanci práci přesčas ve vyšším rozsahu, než je její týdenní nebo roční rámec vyplývající ze zákoníku práce;
- vyžádá nebo umožní, aby byla práce přesčas konána nad rámec vyplývající ze zákoníku práce;
- poruší zákaz zaměstnávat těhotné zaměstnankyně a zaměstnankyně pečující o dítě mladší než 1 rok, prací přesčas;
- zaměstná mladistvé zaměstnance prací přesčas;
- zaměstná mladistvé zaměstnance prací v noci, nejde-li o jejich výchovu k povolání;
- nezajistí, aby pracovní doba zaměstnance pracujícího v noci nepřekročila stanovenou hranici, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nezajistí, aby zaměstnanec pracující v noci byl ve stanovených případech vyšetřen lékařem;
- neprojedná s příslušným odborovým orgánem nebo zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a organizaci práce v noci;
- nevybaví pracoviště, na kterém se pracuje v noci, prostředky pro poskytnutí první pomoci, včetně zajištění prostředků umožňujících přivolat rychlou lékařskou pomoc. (písm. c), d), f) a w) až do výše 300 000 Kč, písm. m), n), u) a x) až do výše 400 000 Kč, písm. g), i), j), k), l), q), r), t) a v) až do výše 1 000 000 Kč, písm. a), b), e), h), o), p) a s) až do výše 2 000 000 Kč).

Správní delikty na úseku dovolené

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku dovolené tím, že poruší stanovené povinnosti vztahující se k délce dovolené za kalendářní rok, k dovolené za odpracované dny, k dodatkové dovolené nebo další dovolené, čerpání dovolené nebo určení jejího nástupu (až do výše 200 000 Kč).

Správní delikty na úseku bezpečnosti práce

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku bezpečnosti práce tím, že

- nezajistí s ohledem na možné ohrožení života nebo zdraví bezpečnost fyzických osob zdržujících se s jejím vědomím na jejich pracovištích;
- neplní informační povinnost stanovenou v [§ 108](#) odst. 2 a 3 zákoníku práce;
- nezajistí spolupráci osob na jednom pracovišti, aby byli kromě jejich zaměstnanců chráněni také zaměstnanci jiné osoby;
- přenese náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na zaměstnance;
- nezajistí přijetí opatření potřebných k prevenci rizik, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nedodrží povinnosti při zajišťování bezpečnosti práce stanovené v [§ 101–103](#) zákoníku práce;
- neposkytne bezplatně osobní ochranné pracovní prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky nebo ochranné nápoje, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nesplní povinnost udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu nebo nekontroluje jejich používání;
- neumístí bezpečnostní značky nebo nezavede signály, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nevyšetří příčiny a okolnosti pracovního úrazu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nevyhotoví záznam o pracovním úrazu nebo nevede dokumentaci ve stanoveném rozsahu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;

- nepředá vyhotovení záznamu o pracovním úrazu postiženému a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům;
- nevede evidenci o pracovních úrazech ve stanoveném rozsahu, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- neohlásí pracovní úraz a nezašle záznam o něm stanoveným orgánům a institucím;
- nepřijme opatření proti opakování pracovních úrazů;
- nevede evidenci fyzických osob, u nichž byla uznána nemoc z povolání;
- neplní povinnosti týkající se pracoviště a pracovního prostředí stanovené ve zvláštním právním předpise, v nařízení vlády o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, nařízení vlády o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky a nařízení vlády o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu;
- neplní povinnosti při zajištění řádného stavu používaných výrobních a pracovních prostředků a zařízení stanovené ve zvláštním právním předpise a v nařízení vlády, kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí;
- poruší povinnost týkající se organizace práce a pracovních postupů stanovenou ve zvláštním právním předpise, nařízení vlády, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat, nařízení vlády, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru, a nařízení vlády, kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky;
- nepřizná právo odmítnout výkon práce, o níž lze mít důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje život nebo zdraví zaměstnanců, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob;
- zaměstná mladistvé zaměstnance pracemi, při nichž jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu, nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných fyzických osob;
- nepřizná odborovým orgánům právo vykonávat kontrolu nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v rozsahu stanoveném v [§ 322](#) zákoníku práce;
- nepřizná zaměstnancům právo účasti na řešení otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- nezajistí na pracovištích dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů nebo zneužívání jiné návykové látky;
- nedoručí inspektorátu oznámení o zahájení prací, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- neplní povinnost poskytovat koordinátorovi bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi součinnost, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- neplní povinnosti koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi stanovené v [§ 18](#) zákona, kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci) (písm. b), c), v), w), x), z) a za) až do výše 300 000 Kč, písm. l), m), n), p) a y) až do výše 400 000 Kč, písm. a), g), j), k), q), r), s) a t) až do výše 1 000 000 Kč, písm. d), e), f), h), i), o) a u) až do výše 2 000 000 Kč).

Správní delikty na úseku zvláštních pracovních podmínek některých zaměstnanců

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku zvláštních pracovních podmínek některých zaměstnanců tím, že

- nepřevede těhotnou zaměstnankyni, zaměstnankyni do konce devátého měsíce po porodu nebo zaměstnankyni, která kojí, na jinou práci, ačkoli k tomu má povinnost podle zvláštního právního předpisu;
- poruší postup při vysílání těhotné zaměstnankyně, zaměstnance pečujícího o dítě, zaměstnance, který prokázal, že převážně sám dlouhodobě pečuje o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu, na pracovní cestu nebo postup při přeložení stanovený v [§ 240](#) zákoníku práce;
- neplní povinnost vyhovět žádosti zaměstnance pečujícího o dítě mladší než 15 let, těhotné zaměstnankyně, zaměstnance, který prokázal, že převážně sám dlouhodobě pečuje o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu, o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu pracovní doby, přestože jí v tom nebrání vážné provozní důvody;
- neposkytne mateřskou dovolenou nebo rodičovskou dovolenou, nebo ji poskytne v rozporu s [§ 195–198](#) zákoníku práce;
- neposkytne přestávky ke kojení, nebo je poskytne v rozporu s [§ 242](#) zákoníku práce;
- zaměstná mladistvé zaměstnance nepřiměřenými pracemi v rozporu s [§ 244–246](#) zákoníku práce;
- nezabezpečí lékařské vyšetření mladistvého zaměstnance v případech stanovených v [§ 247](#) zákoníku práce;
- při zaměstnávání mladistvých zaměstnanců se neřídí lékařským posudkem (písm. c) a h) až do výše 300 000 Kč, písm. b), d) a g) až do výše 500 000 Kč, písm. a), e) a f) až do výše 1 000 000 Kč).

Správní delikty na úseku bezpečnosti technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku bezpečnosti technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví tím, že nezajistí, aby technická zařízení stanovená zvláštním právním předpisem, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví, obsluhovaly jen zdravotně způsobilé a zvláště odborně způsobilé fyzické osoby (až do výše 2 000 000 Kč).

Správní delikty na úseku vyhrazených technických zařízení

Právnícká osoba se dopustí správního deliktu na úseku vyhrazených technických zařízení tím, že:

- v rozsahu oprávnění nebo osvědčení vydaného organizací státního odborného dozoru na provádění prohlídek, revizí nebo zkoušek při provozování vyhrazených technických zařízení nezajistí provedení prohlídek, revizí nebo zkoušek ve stanoveném rozsahu;

- bez oprávnění nebo osvědčení vydaného organizací státního odborného dozoru na provádění prohlídek, revizí nebo zkoušek při provozování vyhrazených technických zařízení provádí ve stanovených případech prohlídky, revize nebo zkoušky;
- nedodrží určenou lhůtu pro odstranění závad zjištěných při kontrole (písm. c) až do výše 1 000 000 Kč, písm. b) až do výše 2 000 000 Kč, písm. a) až do výše 2 000 000 Kč, jakož i zákaz činnosti a odnětí oprávnění nebo osvědčení, vydaného organizací státního odborného dozoru).

Poznámka:

Novely právních předpisů v oblasti bezpečnosti práce (SÚIP, OIP) a požární ochrany (HZS) průběžně zvyšují postihy ze strany inspekčních orgánů.

5 TECHNICKÁ ŘEŠENÍ

5.1 ZÁSADY PRVNÍ POMOCI

První pomoc je péče nebo léčba poskytnutá postiženému před příjezdem zdravotnické záchranné služby nebo jiného kvalifikovaného odborníka. Prostředky a zařízení pro poskytování první pomoci musí být umístěny na dostupném místě a musí být označeny značkami.

Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci. Dále je povinen zajistit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání lékařské pomoci, hasičů a policie a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel zajistí, ve spolupráci se zařízením poskytujícím závodní preventivní péči, jejich výškolení a vybavení v rozsahu podle rizik na pracovišti.

Cíl první pomoci:

- **zachránit život;**
- zabránit zhoršení zdravotního stavu;
- urychlit proces uzdravení.

Priority:

- je nutné zajistit základní životní funkce:
  - zprůchodnit a udržovat průchodné dýchací cesty, dýchání je v případě potřeby nutné obnovit a udržovat umělým dýcháním;
  - obnovit a udržet krevní oběh nepřímou srdeční masáží a zastavením krvácení.

Zásady:

- první nezbytnou pomoc poskytuje vyškolený zaměstnanec;
- vedoucí zaměstnanec, svědek nebo jiný zaměstnanec ohlásí událost záchranné službě či lékaři;
- v případě pracovního úrazu se přednostně ošetřují zranění otevřená, s prudkým krvácením, dále bezvědomí se zástavou dechu a srdeční činnosti, dále zranění bez poruchy dechu a zástavy srdce, a nakonec zranění v šoku;
- po poskytnutí první pomoci zajistí vedoucí zaměstnanec nebo zaměstnanec, který poskytl první pomoc, přepravu zraněného (zraněných), pokud to stav zranění dovoluje, do zdravotnického zařízení dopravním prostředkem;
- není-li možno zraněného přepravit, zajistí vedoucí zaměstnanec nebo zaměstnanec, který poskytl první pomoc, přepravu prostřednictvím záchranné služby. V závažných případech zajistí rychlou zdravotní službu s lékařem. Smrtelný pracovní úraz kromě toho ohlásí na místa uvedená v kap. [2.4.2](#) této MP;
- drobná poranění se ošetří pomocí příruční lékárničky a ošetření se zaznamená do knihy úrazů.

5.1.1 První pomoc při úrazu elektrickým proudem

Při poskytování první pomoci při úrazech elektrickým proudem je nutné jednat rychle, nikoliv však ukvapeně. Jen správným postupem lze postiženého zachránit a zabránit příp. dalšímu úrazu zachránce nebo třetí osoby.

Záchranný postup je následující:

a) vyprostit postiženého z dosahu elektrického proudu, např.:

- vypnutím elektrického proudu (např. vypnout vypínač, nejlépe však na příslušném síťovém obvodu hlavní vypínač, vytažením odpojitelného přívodu elektrického spotřebiče ze zásuvky apod.);
- odsunutím vodiče;
- odtažením postiženého;
- přerušením vodiče;

Poznámka:

POZOR! Přitom dbát na vlastní bezpečnost a použít k tomu např. dielektrické a pracovní pomůcky pro elektrotechniku (dielektrické rukavice, vyprošťovací záchranný hák nebo prostředky nahodilé, např. židle, prkno, provaz, sekera apod.). Nikdy vlhkým ani vodivým předmětem!

b) je-li postižený v bezvědomí, zkontrolovat dýchání; pokud postižený nedýchá, ihned po vyproštění zavést umělé dýchání;

c) není-li tep hmatatelný, ihned zahájit nepřímou srdeční masáž;

d) když je postižený v bezvědomí a dýchá, uložit ho do stabilizované polohy;

e) ošetřit všechny popáleniny a zabránit rozvoji šoku;

f) přivolat lékaře;

g) co nejdříve uvědomit příslušného vedoucího pracoviště.

5.1.2 Umělé dýchání

Umělé dýchání se většinou provádí z plic do plic. Je třeba v něm bez přestání pokračovat až do doby, kdy buď začne postižený dýchat sám, nebo až po přivolání lékaře tento dá příkaz k ukončení umělého dýchání.

Postup:

- položit postiženého na záda, vyčistit dutinu ústní, odstranit případné překážky z dutiny ústní a zaklonit mu hlavu co nejvíce vzad;
- jednou rukou sevřít postiženému nos, druhou rukou uchopit a tlačit dolní čelist;
- široce rozevřenými ústy obemknout ústa postiženého tak, aby se jeho hrudník zřetelně zvedl;
- oddálit ústa, uvolnit nos a nechat vdechnutý vzduch vyjít;
- vdech a výdech opakovat v rytmu klidného dýchání, asi po pěti sekundách;
- sledovat dýchací pohyby hrudníku postiženého.

5.1.3 Nepřímá srdeční masáž

Nepřímá srdeční masáž se provádí při zástavě srdce současně s umělým dýcháním, takže je optimální ji provádět dvěma zachránci.

Postup:

- postiženého položit na záda na tvrdší podložku (podlahu);
- dolní část dlaně (tu část, která je nejdále od prstů a nejbliže k zápěstí) položit na dolní část hrudní kosti (asi 5 cm nad žaludeční jamku), druhou ruku položit stejným způsobem křížem přes první;
- nárazově stlačovat hmotností těla (obě ruce natažené v loktech, hrudní kost postiženého stlačovat o 4 až 5 cm asi v jednovteřinových intervalech);
- během umělého vdechu se masáž přerušuje, během výdechu se provede asi pět nárazů stlačením.

Poznámka:

K ad 2. a 3.: Vytrvejte, neboť většina postižených je mrtva jen zdánlivě!

5.1.4 První pomoc při krvácení

Krvácení je jev, který velmi silně působí na okolí. Proto při první pomoci nepodléhejte panice, postupujeme cílevědomě a klidně. Základním prostředkem první pomoci, kterým je zastavíme téměř všechna krvácení, je tlakový obvaz. V nouzi je možné však použít i náhradní způsob k zastavení krvácení.

Postup:

- zraněného posadíme nebo položíme;
- na krvácející ránu položíme tlakový obvaz nebo při náhradním způsobu sterilní krytí (gáza, mul);
- na ni dáme silnou vrstvu vaty nebo čistou tkaninu, pevně zavážeme, případně stáhneme obvazem nebo šátkem přímo v místě rány;
- pokud je krvácení rozsáhlejší, hlavně když jde o tepenné krvácení a tlakovým obvazem nebo náhradním způsobem se jej nepodaří zastavit, je nutno použít škrtidla; v případě, že není k dispozici gumové škrtidlo, je nutno použít náhradu (opasek, gumovou hadici, provaz apod.);
- zajistit co nejrychleji lékaře a transport do nemocnice.

Škrtidlem se zatáhne končetina co nejbliže nad ránou a poznamená doba zaškrcení. Zaškrcení nesmí být delší než 50 minut!

5.1.5 První pomoc při otravě oxidem uhelnatým

Postižený musí být co nejrychleji vyproštěn ze zamořeného prostředí, přičemž se zachránci musí dostatečně chránit, aby se sami neotrávili.

Postup:

- postiženého odnést mimo zamořený prostor;
- dýchá-li postižený sám, je třeba mu dát vdechnout kyslík nebo směs kyslíku s malým procentem oxidu uhličitého;
- nedýchá-li, je třeba ihned zavést umělé dýchání podle kap. 5.1.2, resp. resuscitaci, včetně kap. 5.1.3 (umělé dýchání pomocí přístrojů s použitím kyslíku mohou provádět jen zaměstnanci k tomu vyškolení a zacvičení);
- zajistit přivolání lékaře, příp. transport;
- postižený se po zotavení může vrátit do práce jen se souhlasem lékaře.

5.1.6 První pomoc při popálení

Postup:

- uhasit hořící oděv;
- ihned po vzniku popáleniny provádíme ochlazování popálené části těla studenou čistou vodou (z vodovodu, při větším popálení použít sprchu) pro dobu 15 minut; ochlazování je nutno provádět co nejdříve po vzniku popáleniny, nejpozději do 45 minut, pak již nemá smysl je provádět;
- po ochlazování položíme na popálené plochy sterilní krytí (gázu, obvaz) a zavážeme pak lehce čistým obvazem nebo šátkem;
- postiženému zajistíme dostatek tekutin (minerálku, vodu apod.);
- přivoláme lékaře, nebo zařídíme co nejdříve odvoz do nemocnice.

Poznámka:

Příškvařené, resp. připálené části oděvu nestrháváme! Popálené plochy nezasypáváme žádnými zasypy, ani na ně nedáváme žádné masti, oleje apod.

5.1.7 První pomoc při zlomeninách

Základní pravidlo první pomoci při zlomeninách je znehybnit zlomeninu tak, aby se úlomky kosti nemohly pohybovat. Toto pravidlo splníme jen tehdy, jestliže znehybníme kloub nad i pod zlomeninou. Znehybnující prostředky (dlahy, improvizované prostředky-laťky, tyčky, prkna apod.) ovineme tkaninou, aby nezpůsobily otlaky. Znehybnění zlomeniny se provede obvazem nebo tkaninou s využitím znehybnujících prostředků. Mezi zlomeninu a znehybnující prostředky vkládáme vatou.

Poznámka:

Pro znehybnění zraněné dolní končetiny můžeme použít i druhou končetinu, pokud je zdravá.

Neprodleně zajistit ošetření lékařem nebo odvoz do nemocnice.

5.1.8 První pomoc při zasažení žíravinami

Při poleptání v první řadě zajistit, nejsou-li zasaženy oči. Jestliže došlo k zasažení očí, je třeba rozevřít víčka a vstříkovat do očí neutralizační roztok, není-li k dispozici, alespoň provést výplach silným proudem vody. V žádném případě nesmí být postižený převážen k lékaři, nejsou-li oči důkladně propláchnuty. Při poleptání je třeba pokožku opláchnout silným proudem vody a pak tampónem potírat postižené místo neutralizačním roztokem.

Poznámka:

Např. 3 % roztok kyseliny citrónové – k neutralizaci poleptání zásadou; 3 % roztok uhličitanu sodného – k neutralizaci poleptání kyselinou. Následně poleptanou plochu zasypat neutralizačním práškem, pokrýt gázou a lehce zavázat. Přivolat lékaře, nebo zajistit odvoz postiženého do nemocnice.

Poznámka:

Při práci s žíravinami (kyseliny, louhy) musí být k dispozici neutralizační roztoky a neutralizační prášky. Podmínkou je i tekoucí voda v místě, kde se s žíravinami pracuje a manipuluje.

5.1.9 První pomoc při zasažení (otravě) metylalkoholem

Metanol působí na organismus jako prudký nervový a cévní jed. Způsobuje poruchy očního a sluchového nervu, poruchy centra dýchacího ústrojí, ochrnutí cév. Jeho toxicita spočívá v tom, že po proniknutí do organismu částečnou oxidací z něho vzniká formaldehyd a kyselina mravenčí. Do organismu může metanol proniknout přímým požitím, vdechováním par a stykem s pokožkou.

Smrtelná dávka při požití je 30 g. Silnou otravu s možnými trvalými následky způsobí požití 5 až 10 g metanolu. Vdechování par může též způsobit otravu.

Příznaky otravy:

Slabé otravy – neklid, vrávoravá chůze jako u opilých, namáhavé dýchání, bolesti hlavy a celého těla, namodralá kůže, mžítka až světelné kruhy před očima, křeče, někdy zvracení.

Poznámka:

První příznaky nemusí svou intenzitou odpovídat závažnosti otravy. Po příznacích slabé otravy mohou nastat příznaky silné otravy.

Silné (prudké) otravy – náhlé bezvědomí, postižený se kácí k zemi, namodralá, chladná kůže se studeným potem, silné křeče, zástava dechu. Smrt nastává cca 1 hodinu po požití.

Poznámka:

Po překonání otravy mohou zůstat trvalé následky, v mimořádných případech slepota, často i hluchota.

Postup první pomoci:

Při nadýchání – postiženého přenést na čerstvý vzduch, ihned přivolat lékaře.

Při polití – zasaženou kůži omýt vodou s použitím mýdla, potřísněný oděv z postiženého sundat (vyměnit, usušit, vyprat), oči vyplachovat vodou.

Poznámka:

Přítom dbát, aby nebyla zasažena kůže, ani dýchací cesty záchránce, ihned přivolat lékaře.

Při požití – vypít (dát vypít) ½ litru teplé vody, drážděním v hrdle vyvolat zvracení, postiženého dopravit k lékaři.

Při bezvědomí se nepokoušet o vyvolání zvracení. Při nepravidelném dýchání nebo při zastavení dechu zahájit resuscitaci (umělé dýchání, srdeční masáž). V každém případě, kromě bezvědomí, požit (dát požit) bikarbonát (jedlou sodu).

5.1.10 Všeobecné zásady

Počínejte si při práci tak, abyste neohrožovali zdraví anebo život svůj, ani spoluzaměstnance. Každý úraz či poranění hlase bez zbytečného odkladu svému přímému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci; v nepřítomnosti jeho zástupci.

Nepodceňujte drobná poranění, která si přivodíte. Dbejte úzkostlivě nejen na čistotu rány, ale i obvazového materiálu. Pozdější komplikace jako hnisání, zánět, otrava krve aj. jsou nepříjemné a mohou způsobit i vážnější újmu na zdraví.

První pomoc je jen nouzové opatření. Podle situace ke zraněnému přivolejte lékaře, nebo zajistěte dopravu zraněného k lékaři či do nemocnice.

V případě úrazu nebo poranění nepodléhejte panice. Jednejte rychle, avšak klidně a účelně. I proto je nutné, abyste dobře znali pokyny a zásady první pomoci.

Za splnění povinnosti odeslat postiženého po úrazu (zranění) k lékaři a nepřipustit ho k další práci, ani nedovolit jeho odchod domů bez souhlasu lékaře je zodpovědný přímý nadřízený postiženého. První pomoc při drobných poraněních poskytují k tomu určení a vyškolení zaměstnanci, z jednotlivých určených míst, pracovišť a dalších vybraných pracovišť, kteří mají k dispozici a spravují lékárničky první pomoci.

5.2 OBSAH LÉKÁRNIČKY

Určená pracoviště, popř. další vybraná pracoviště, musí být vybavena lékárničkami a potřebným zdravotním materiálem a pomůckami, resp. přístroji pro poskytnutí první pomoci. Zaměstnavatel je povinen vybavit pracoviště potřebným počtem lékárniček a zabezpečit jejich pravidelnou kontrolu, spojenou s kontrolou použitelnosti léků a materiálu a evidencí při výdeji. Zdravotní materiál musí být do lékárniček pravidelně, resp. průběžně doplňován tak, aby jejich obsah byl v náležitém pohotovostním stavu. Přístroje a pomůcky musí být průběžně udržovány v provozuschopném a funkčním stavu.

Dále uvedený seznam obsahu lékárničky (tab. 9) je orientační, konkrétní obsah pro jednotlivá pracoviště určí smluvní lékař organizace.

Tab. 9 Obsah lékárničky

KUSŮ	MATERIÁL
2x	Acylpyrin tabl.10
1x	Carbosorb tabl.
1x	Gastrogel
1x	Ophthal
1x	Ataralgin
1x	Septonex
2x	gáza hydrofilní á 5 ks
1x	Spofaplast 2,5 cm x 2 m
1x	Spofaplast rychloobvaz 6 cm x 1 m
2x	obinadlo hydrofilní sterilní 6 cm x 5 m
1x	obinadlo škrticí pryžové 70 cm
4x	obvaz Nerit
10x	polštářek Porin
10x	obinadlo hydrofilní sterilní 10 cm x 5 m
1x	šátek trojcípý
2x	vata obvazová skládaná 50 g
1x	pinzeta anatomická
1x	příručka „První pomoc“

2x	rouška resuscitační
6x	špendlík zavírací
1x	teploměr lékařský v pouzdře
1x	Traumacel zásyp
1x	rukavice lékařské
1x	sešit drobných úrazů a poranění
1x	seznam obsahu lékárničky a evidence výdeje obsahu lékárničky

5.3 BEZPEČNOSTNÍ ZNAČKY A SIGNÁLY - VYOBRAZENÍ

5.3.1 Zákazové značky

Základní znaky

- kruhový tvar;
- černý piktogram na bílém pozadí, červený okraj a šikmý červený pruh (červená část zaujímá alespoň 35 % plochy značky).

Kouření zakázáno	Zákaz kouření a použití otevřeného ohně	Průchod pro pěší zakázán
Zákaz použití vody pro hašení	Zákaz pití - pouze užitková voda	Zákaz vstupu nepovolaným osobám
Zákaz vjezdu motorových vozíků	Nedotýkat se	

5.3.2 Výstražné značky

Základní znaky

- trojúhelníkový tvar;
- černý piktogram na žlutém pozadí s černým okrajem (žlutá část zaujímá alespoň 50 % plochy značky).

		
Požárně nebezpečné látky nebo vysoká teplota	Riziko exploze	Riziko toxicity
		
Riziko koroze a poleptání	Radioaktivní látky	Zavěšené břemeno
		
Průmyslové vozíky	Nebezpečí, elektrický proud	Všeobecné nebezpečí
		

5.3.3 Příkazové značky

Základní znaky

- kruhový tvar;
- bílý piktogram na modrém pozadí (modrá část zaujímá alespoň 50 % plochy značky).

		
Nasadit ochranné brýle	Nasadit ochrannou přilbu	Chránit sluch
		
Nasadit ochranu dýchacích orgánů	Nosit ochrannou obuv	Použít pracovní rukavice
		
Nosit ochranný pracovní oděv	Nasadit ochranu obličeje	Nasadit výstroj k upoutání
		
Pěší musí použít tuto cestu	Obecná příkazová značka (ke které se v případě nutnosti připojí jiná značka)	

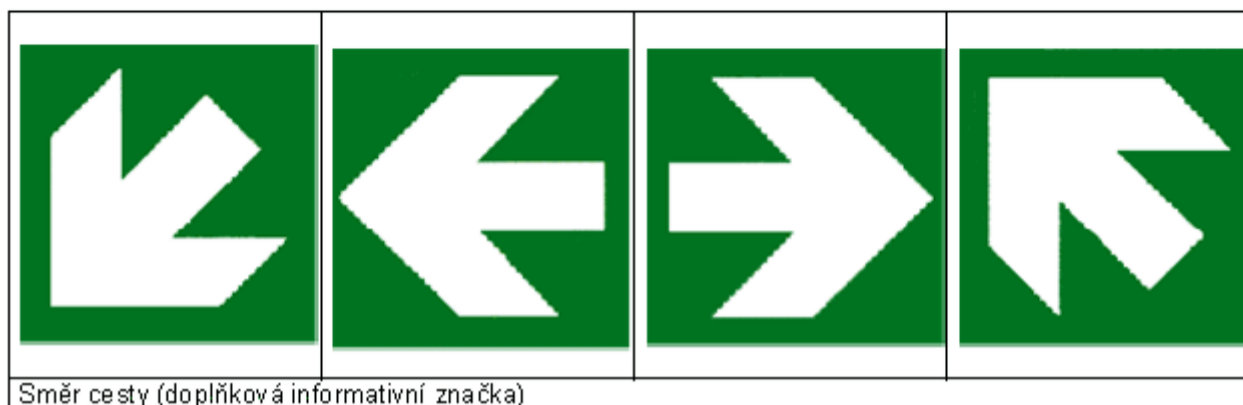
5.3.4 Značky nouzového východu nebo místa první pomoci

Základní znaky

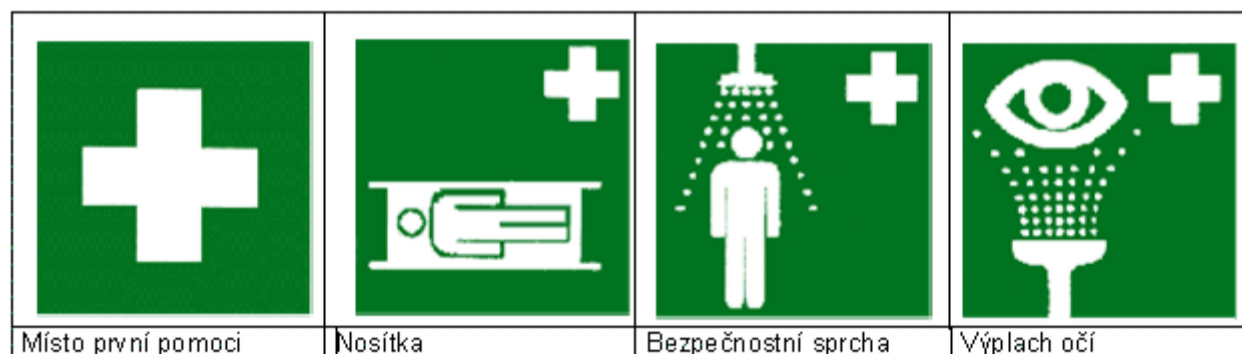
- obdélníkový nebo čtvercový tvar;
- bílý piktogram na zeleném pozadí (zelená část zaujímá alespoň 50 % plochy značky).

Nouzový východ/úniková cesta

Směr cesty (doplňková informativní značka)

Místo první pomoci

Nosítka

Bezpečnostní sprcha

Výplach očí

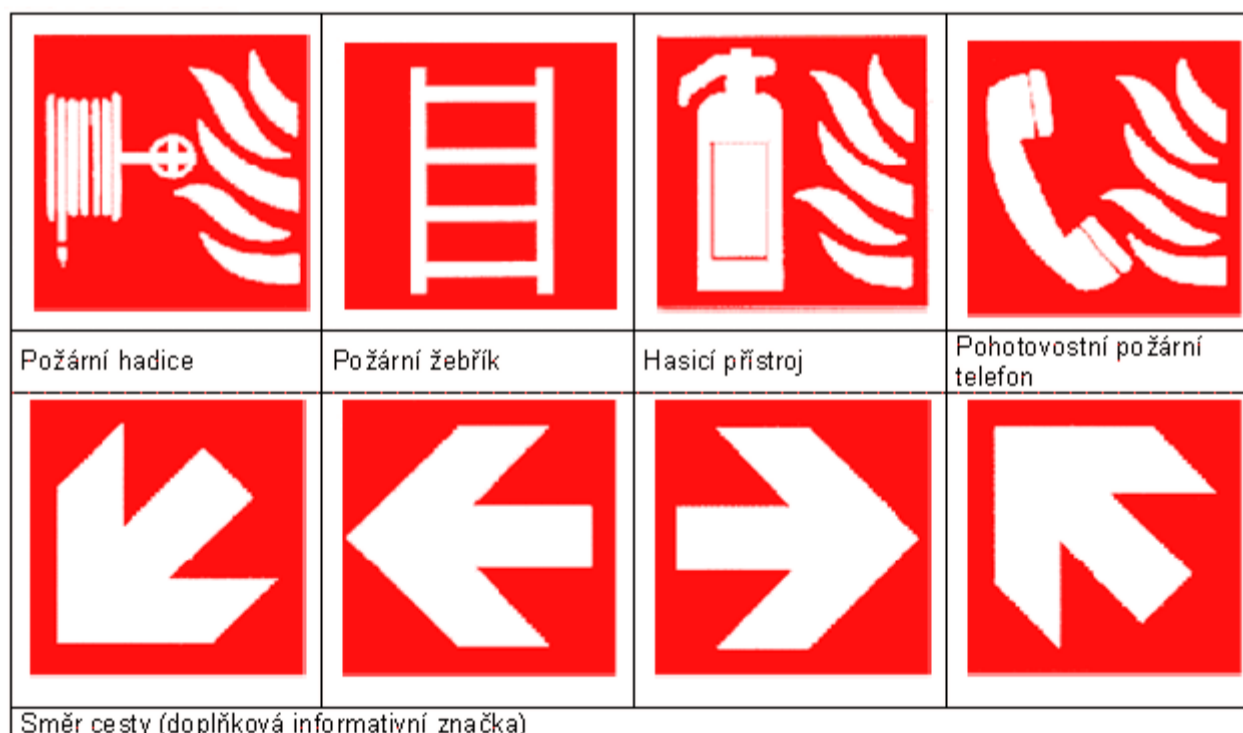

Pohotovostní telefon pro první pomoc nebo únik

5.3.5 Požární značky

Základní znaky

- obdélníkový nebo čtvercový tvar;
- bílý piktogram na červeném pozadí (červená část zaujímá alespoň 50 % plochy značky).

Požární hadice

Požární žebřík

Hasicí přístroj

Pohotovostní požární telefon

Směr cesty (doplňková informativní značka)

5.3.6 Druhy signálů k navádění dopravních prostředků

Základní znaky

Signál pro opuštění prostoru musí být nepřerušovaný.

Použije-li se hlasový signál namísto signálu rukou nebo s ním, pak se použije takto:

start	–	signál k označení začátku povelu (pak následují povelu k pohybu či zastavení vozidla)
--------------	---	---

stůj	–	signál k přerušení nebo ukončení pohybu
konec	–	signál k zastavení operace
nahoru	–	signál ke zvedání zátěže
dolů	–	signál ke spouštění zátěže
vpřed, vzad	–	signál ve spojení s příslušným signálem provedeným rukou
vpravo, vlevo	–	signál ve spojení se signálem provedeným rukou
stop	–	signál pro nouzové zastavení
rychle	–	signál pro zrychlení pohybu z bezpečnostních důvodů
pomalů	–	signál při přiblížení se k překážce nebo hrozí-li jiné nebezpečí

Kódované signály

Význam	Popis	Vyobrazení
	A. Všeobecné signály	
START Pozor Začátek povelu	Obě paže jsou rozpaženy, dlaně obráceny kupředu	
STŮJ Přerušení Konec řízeného pohybu	Pravá paže směřuje vzhůru, s dlaní obrácenou dopředu	
KONEC operace	Obě paže jsou složeny ve výši prsou	

6 PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 6.1

Označování obalů nebezpečných chemických látek a chemických směsí

Označování nebezpečných chemických látek a chemických směsí ve vazbě na zákon [č. 477/2001 Sb.](#), o obalech a zákon [č. 350/2011 Sb.](#), chemický zákon, probíhá od 1. 12. 2010 podle Nařízení Parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí (CLP).

Povinnosti vyplývající z Nařízení CPL

- od 1. 12. 2010 do 1. 6. 2015 se látky klasifikovaly jak podle směrnice [č. 67/548/EHS](#), tak podle Nařízení CLP; označování a balení látek se muselo provádět podle CLP;
- do 1. 6. 2015 se nebezpečné chemické látky a směsi klasifikovaly, oznamovaly a balily podle směrnice [č. 1999/45/ES](#);
- od 1. 6. 2015 platí bez výjimek pro klasifikaci, označování a balení nebezpečných chemických látek a chemických směsí Nařízení Evropského parlamentu a Rady [č. 1272/2008](#) (CLP – Classification, Labelling and Packaging).

Obecná pravidla pro tvorbu štítku na chemickou látku, chemickou směs

Látka nebo směs klasifikovaná jako nebezpečná a zabalená v obalu musí být označena štítkem, který obsahuje tyto prvky:

- jméno / název, adresa a telefonní číslo dodavatele/dodavatelů;
- jmenovité množství látky nebo směsi v obalech, které je zpřístupněno široké veřejnosti, pokud toto množství není uvedeno na jiné části obalu;
- identifikátory výrobku;
- popřípadě výstražné symboly nebezpečnosti;
- popřípadě signální slova;
- popřípadě standardní věty o nebezpečnosti;
- popřípadě náležitá pokyny pro bezpečné zacházení;
- popřípadě část pro doplňkové informace.

Standardní věty o nebezpečnosti „Hazard statement“, tzv. H – věty

Na štítku musí být uvedeny příslušné standardní věty o nebezpečnosti v souladu s klasifikací dané nebezpečné chemické látky nebo chemické směsi. Standardní věty o nebezpečnosti pro každou klasifikaci jsou stanoveny v tabulkách, které uvádějí prvky označení požadované pro každou třídu nebezpečnosti v příloze I. Nařízení. Je-li látka zařazena do přílohy VI Nařízení, použije se na štítku standardní věta o nebezpečnosti pro každou specifickou klasifikaci, na niž se vztahuje záznam v uvedené části, spolu se standardními větami o nebezpečnosti pro každou jinou klasifikaci, na niž se daný záznam nevztahuje. Znění standardních vět o nebezpečnosti musí být v souladu s přílohou III Nařízení.

Pokyny pro bezpečné zacházení „Precautionary statement“, tzv. P – věty

Na štítku musí být uvedeny příslušné pokyny pro bezpečné zacházení, které jsou uvedeny v tabulkách v částech 2 až 5 přílohy I Nařízení. Pokyny pro bezpečné zacházení se zvolí podle kritérií stanovených v části 1 přílohy IV Nařízení, s přihlédnutím ke standardním větám o nebezpečnosti a k zamýšlenému nebo určenému použití dané látky nebo směsi. Znění pokynů pro bezpečné zacházení musí být v souladu s částí 2 přílohy IV Nařízení.

Doplňující informace na štítku

Pokud má látka nebo směs, klasifikovaná jako „nebezpečná“, fyzikální vlastnosti nebo vlastnosti související se zdravím podle oddílů 1.1 a 1.2 přílohy II., uvádějí se standardní věty v části pro doplňující informace na štítku. Znění těchto standardních vět musí být v souladu s oddíly 1.1 a 1.2 přílohy II. a s částí 2 přílohy III. (Např. EUH 001 Výbušný v suchém stavu, EUH 014 Prudce reaguje s vodou).

Na štítku ani na obalu látky nebo směsi se nesmějí uvádět tvrzení jako „netoxický“, „neškodlivý“, „neznečišťující“, „ekologický“ ani jiná tvrzení uvádějící, že látka nebo směs nejsou nebezpečné.

Balení

Balení nebezpečných chemických látek a chemických směsí včetně uzávěrů odolných proti dětem a hmatatelných výstrah, a obal obsahující nebezpečnou látku nebo směs dodávanou široké veřejnosti nesmí mít tvar ani provedení, které může přitahovat děti nebo vzbuzovat jejich zvědavost anebo uvádět spotřebitele v omyl, ani nesmí mít podobnou úpravu nebo provedení jako obal pro potraviny, krmiva, léčivé přípravky nebo kosmetické prostředky, které by mohlo uvést spotřebitele v omyl.

Shrnutí

R – věty a **S – věty** byly nahrazeny standardními větami o nebezpečnosti **H – věty** a pokyny pro bezpečné zacházení s chemickými látkami a chemickými směsmi **P – věty**. Chemická látka nebo chemická směs musí být před uvedením na trh klasifikována a na základě toho označena podle nařízení **CLP**.

Dodavatel, který uvádí na trh nebezpečnou látku nebo směs, zajistí, aby její označení na obalu splňovalo požadavky stanovené prováděcím právním předpisem, a aby na obalu nebezpečné směsi byly jasně, čitelně a nesmazatelně v českém jazyce uvedeny tyto údaje:

- obchodní název látky nebo směsi;
- obchodní firma nebo název, sídlo a telefonní číslo, je-li dodavatelem právnická osoba, nebo obchodní firma nebo jméno, popřípadě jména, příjmení, bydliště, popřípadě místo podnikání, je-li odlišné od bydliště, a telefonní číslo dodavatele, je-li dodavatelem podnikající fyzická osoba;
- chemický název nebezpečné látky nebo látek přítomných ve směsi ve tvaru jednoho z názvů uvedených v seznamu a v souladu s prováděcím právním předpisem; pokud látka není v seznamu uvedena, musí být chemický název látky nebo látek uveden v souladu s mezinárodně uznávaným názvoslovím;
- výstražné symboly stanovené prováděcím právním předpisem;
- standardní věty o nebezpečnosti **H – věty**;
- pokyny pro bezpečné zacházení s chemickými látkami **P – věty**;
- hmotnost nebo objem, jde-li o směs určenou k prodeji spotřebiteli;
- náležitosti označování stanovené pro nebezpečnou látku nebo směs a látku nebo směs, která může představovat specifické nebezpečí pro zdraví nebo životní prostředí, stanovené prováděcím právním předpisem.

PŘÍLOHA 6.2

Právní předpisy týkající se BOZP jsou uvedeny v pomůcce [A.3.4](#) Přehled právních předpisů ve stavebnictví.

7 VZORY FORMULÁŘŮ

Seznam formulářů [editovatelné, formát *.doc (word)]:

Hlášení o vzniku závažné havárie – viz příloha [č. 2](#) vyhlášky č. 228/2015 Sb., o rozsahu zpracování informace veřejnosti, hlášení o vzniku závažné havárie a konečné zprávy o vzniku a dopadech závažné havárie, ve znění pozdějších předpisů.

Formulář Záznamu o úrazu – viz příloha [č. 1](#) nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, ve znění pozdějších předpisů a formulář Záznamu o úrazu/ hlášení změn – viz příloha [č. 2](#) nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, ve znění pozdějších předpisů.

[Oznámení o zahájení prací na stavbě](#)

[Zápis o vyhodnocení podmínek svařování](#) Stáhnout

[Požárně poplachová směrnice](#) Stáhnout

[Zpráva o požáru](#) Stáhnout

Poznámka:

Editovatelné formuláře ve formátu *.doc (word) otevřete kliknutím na příslušný odkaz

---

Obory a specializace: [pozemní stavby](#)

Kategorie: [Metodické pomůcky](#)

Dokument vytištěn z PROFESIS: <https://profesis.ckait.cz>

Adresa dokumentu: <https://profesis.ckait.cz/dokumenty-ckait/mp-2-6-1/>

Copyright © 2021 PROFESIS. Všechna práva vyhrazena.